

Bulletin advokacie

Závěr diskuse Taláry ano či ne? • Pojištění advokáta na jednu kauzu a na vyšší limity pojistného plnění • Arbitrabilita pracovněprávních sporů • K personálnímu obsazení soudu v trestních věcech podle § 17 trestního řádu • Jak doručit zaměstnanci výpověď • KONFERENCE O NEZÁVISLOSTI JUSTICE [VIII.] •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Bulletin advokacie

Připravte se s ČAK na účinnost insolvenčního zákona!

(více na str. 5)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(7-8, 11-12). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Cisař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí se
obracejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu.

Toto číslo vyšlo 18. září 2007 v nákladu
11 950 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o., Jitka Stibůrková

Fotografie na obálce:
Pavel Janouškovec ©2007

Tisk: Grafotechna print, s. r. o., Praha

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Milan Kyjovský: **Občanský zákoník v ohrožení?** 3

aktuality

Informace ke studiu MBA 4
Cyklus školení ČAK k nové úpravě insolvenčního práva 5
Nominační formulář na Právníka roku 2007 7
Diskuse: Taláry ano či ne? 9

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 22
Arbitrabilita pracovněprávních sporů
Alexander J. Bělohávek 23
**K personálnímu obsazení soudu v trestních věcech
podle § 17 trestního řádu (k diskusi)**
Daniel Prouza, Petr Smejkal 31
Poznámka Bohumil Repík 35
**Jak doručit zaměstnanci výpověď
(změny v doručování pracovněprávních písemností
od 1. ledna 2007)** Ladislav Jouza 35
**Právní povaha nákladů exekuce aneb Ke stanovisku
Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 200/2005**
Jan Válek 38
**Municipiální internet zdarma (nezákonná veřejná
podpora) a soulad s právem ES**
Bohumír Štědroň, Ivana Hájková 43
**Lze po vstupu ČR do EU napadnout
závaznou informaci o celním zařazení zboží
správní žalobou?** Daniel Spratek 48

z judikatury

**Neplatnost smlouvy, riziko důvěry ve správnost
zápisu do katastru nemovitostí** 50
**K otázce legitimního očekávání advokáta
(konkrétně obhájce ex off) „z hlediska
nabytí majetku“ ve vztahu k účtování odměny
za další porady s klientem přesahující jednu hodinu
[§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu]** 54
**K výši mimosmluvní odměny obhájce
ve vydávacím řízení** 55
Z judikatury ESD 56

z odborné literatury

**Informovaný souhlas. Teorie a praxe informovaného
souhlasu ve zdravotnictví** Olga Sovová 60
Trestní právo procesní red. 62
European Law and National Criminal Legislation red. 62

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Až já budu velká... 64

z české advokacie

Regiony se představují: Praha Jan Brož 65

30 let Slovanu advokacie Jan Brož, Jan Mikš 67

Z kárné praxe... Jan Syka 68

Pojištění advokáta na jednu kauzu a na vyšší limity
pojistného plnění 69Otevřený dopis - reakce předsedy ČAK na příspěvek
JUDr. Tomáše Plavce 70Druhé východočeské setkání advokátů se soudci,
notáři a státními zástupci Milan Jelínek 71

z Evropy

Zasedání Vědeckého sdružení pro mezinárodní
právo procesní v Regensburgu
Bohumil Dvořák, Petr Smolík 72

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní
koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 78

Věra Hartmannová: Časté dotazy 81

Pozvánka na tradiční seminář o americkém právu
v Luhačovicích 81

Pozvánka na Německo-české advokátní fórum 82

Francouzská Ústavní rada a proces unijní integrace
Petr Poledník, Irena Schejbalová 82

Zpráva o I. justičních sportovních hrách Petr Meduna 83

Pozvánka na přednášku „Evropská (EU) právní
úprava práva obhajoby“ 84

nakonec

Kresba Lubomíra Lichého 85

Víte, že... Stanislav Balík 85

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung 86

Table of Contents/Summary 87

konference o nezávislosti justice

Instrukce
autorůmVážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasilaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proloženě, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasilané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvkům připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvků dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Občanský zákoník v ohrožení?

Po bezmála osmnácti letech od obnovení demokracie v českých zemích se jako symbol její nastávající plnoletosti přiblížily konečně ke konci i práce na návrhu nového občanského zákoníku. Při narození demokracie totiž asistovali bohužel zejména právníci ustrašení, kteří se báli údajně hrozící právní nejistoty a prosadili neblahou tzv. kontinuitu komu-

nistického právního řádu. Zatímco v odvážnějších okolních státech (Pobaltí, bývalá NDR) dnes můžeme jasněji než dříve vidět, že tamní právní řády se postavily bez tvrzených ořesů společností na nový základ a tamní justice s tímto fundamentem poskytuje občanům potřebnou právní jistotu, tedy aplikaci ohroženého práva v reálném čase, dočkali jsme se u nás bezmála její zácpy. Proti přirozenoprávní Listině práv a svobod stojí nepřehlédnutelná houština detailních předpisů pro údajně samostatné oblasti práva, ve kterých se vyzná už jen dobrý právník s dokonalým počítačovým programem a mozkiem matematika. Místo zobečnění a tradiční právní schopnosti aplikovat obecné normy na zvláštní a jedinečné společenské dění jsou žádáni přihrávači paragrafů a judikátů, které se hodí na daný případ. Lobbisté pak hledají spásu v nových speciálních zákonech, upravujících co nejpodrobněji alespoň jejich oblast podnikání. Banky, pojišťovny a jiní silní hráči již uspěli, další jimi inspirovaní prosazují své světodějně pitomůstky do normotvorby.

Osmnáctileté flikování a bastlování zákonů by měl konečně ukončit ambiciózní nový občanský kodex, který chce zrušit zmatky plynoucí ze souběžné existence údajně odlišného práva občanského a obchodního a zapracovat většinu hlavních institutů práva přehledně a jednotně. Úctyhodné dílo profesora Eliáše bylo nedávno předloženo ministerstvem spravedlnosti k vyjádření vybraným právníkům a právníkům korporacím, zda je možné ho postoupit coby nejdůležitější normu od přijetí Listiny do standardního meziresortního připomínkového řízení. Oslovena byla i Česká advokátní komora.

Představenstvo Komory, vědomo si zásadního Rubikonu, věnovalo projednání základní koncepce kodexu celé mimořádné zasedání koncem srpna. Po dlouhé a podrobné debatě se představenstvo shodlo, že v dané věci může zaujímat stanovisko jen tam, kde hájí zájem advokacie a občanů jako celku. Představenstvo tak podporuje myšlenku skoncovat s neblahou kontinuitou

právního řádu a sjednotit základní normy a právní instrumenty včetně procesních pro zdánlivě odlišné právní obory do jednoho kodexu. Bude prosazovat v rámci svých možností jasné termínování dokončovacích prací na kodexu. Na druhé straně pokládá kodex co do podrobnosti zpracování za poněkud nevyvážený, když oproti podrobné úpravě práva pastvy postrádá podrobnější úpravu např. cenných papírů či elektronické komunikace. Střetli se rovněž staromilci současné právní terminologie pocházející dílem z dob socialismu a modernisté – ilustrativně na problému, zda používat zažitý termín občan, nebo přesnější, ale odtažitý termín člověk? Naopak představenstvo vítá zvýšení volnosti účastníků právních vztahů odstraněním institutů umožňujících zásah státu do nich, např. vypuštění koncepce absolutní neplatnosti právních úkonů (v navrhované terminologii právních jednání).

Jelikož jde o kodex čítající 2746 paragrafů a včetně komentáře přes 900 stran textu, začnou právníci kodexu teprve pomalu stravovat. Protože osvícené doby tvůrců ABGB již minuly, císař vrchnostensky zakročit nemůže a návrh kromě závistivých hnidopišských připomínek profesorů a normotvůrců, co k práci na něm nebyli přizváni, čeká trnitá cesta do poslanecké katovny, vyjadřují mnozí kolegové obavy, aby hora neporodila potkana. Představenstvo je přesto přesvědčeno, že po zapracování skutečně věcných připomínek, vyhnutí se otázkám zjevně politickým, je v zájmu nejen advokátů, ale všech českých občanů, postoupit kodex do zákonodárského procesu. Pro advokáty větší právní přehlednost bude znamenat více příležitostí k uplatnění, neboť zvýšená důvěra veřejnosti v právní řád zvýší poptávku po právních službách v nesporných věcech. Konečně jednotící kodex zrovnoprávní i soutěž mezi advokáty, když alespoň k základní orientaci v jednotlivých právních oblastech nebude zapotřebí dlouhodobé specializace. Posílí tak možnost menších kanceláří konkurovat velkým a pro poptávající právních služeb by neměly být nedostupné z cenových příčin.

Každému advokátu tak lze doporučit, aby se o návrh nového občanského kodexu začal zajímat a seznámil se alespoň se čtyřicetistránkovou důvodovou zprávou, která s neúprosnou logikou rozvádí východiska a koncepci návrhu.

JUDr. MILAN KYJOVSKÝ,
člen představenstva ČAK

Nebojte se nové úpravy insolvenčního práva!

ČAK vás včas odborně a výhodně vyškolí

Značná část advokátů sleduje s obavami blížící se termín 1. ledna 2008 a s ním i účinnost novely zákona o konkurzu a vyrovnání, resp. nové právní úpravy celé oblasti insolvenčního práva. Protože se již dnes předpokládají aplikační potíže v této problematice dotýkající činnosti mnoha advokátních kanceláří a advokátů, zejména těch, kteří fungují i jako správci konkurzních podstat, rozhodla se Česká advokátní komora včas reagovat: připravila pro advokáty cyklus odborných seminářů a školení.

První vlašťovkou bude dvoudenní seminář obsahující základní informaci o nové právní úpravě. Proběhne ve dnech 13. a 14. listopadu 2007 ve Vzdělávacím a školicím centru ČAK Praze - v Paláci Dunaj. Potvrzením správnosti tohoto kroku je skutečnost, že již dnes, tedy v polovině srpna, jsou kapacitní možnosti tohoto semináře prakticky naplněny.

V případě dalšího enormního zájmu z vašich řad jsme připraveni seminář opakovat.

Dalším, již podrobnějším školením, bude čtyřdenní intenzivní kurz shrnující problematiku insolvenčního práva, který proběhne ve dvou termínech:

27. a 28. listopadu ve Vzdělávacím a školicím centru ČAK v Paláci Dunaj v Praze

11. a 12. prosince 2007 taktéž v Paláci Dunaj.

Od příštího roku pak ČAK zahájí pravidelná dvoudenní školení, která budou s frekvencí 1x v měsíci probíhat střídavě ve školicích centrech České advokátní komory v Praze a v Brně. V průběhu příštího roku budou v jednotlivých regionech na území celé republiky probíhat pod záštitou regionálních představitelů ČAK **jednodenní semináře a školení pro insolvenční správce z řad advokátů.**

Všechna školení a semináře povedou lektori z řad tvůrců novely zákona, specializovaní advokáti i soudci a další odborníci a členové pracovní skupiny ministerstva spravedlnosti, ustanovené k insolvenčnímu právu. Erudovanost a odbornost vzdělávání bude tedy zajištěna na nejvyšší možné úrovni.

Neváhejte a využijte této unikátní nabídky České advokátní komory.
Sledujte webové stránky ČAK - www.cak.cz - rubrika Vzdělávací akce.
Sledujte časopis Bulletin advokacie.

S patřičným předstihem se přihlašujte na školení a vzdělávací akce, které ČAK nabízí spolu s výhodně nastavenými účastnickými poplatky.

Nominační formulář

právník roku 2007

Tento nominační formulář můžete použít k nominaci jednoho svého kandidáta na titul Právník roku 2007. Můžete jej nominovat i do více kategorií – zaškrtněte křížkem. Vyplněný formulář zašlete na adresu spoluorganizátora Právníka roku : **EPRAVO.CZ, a. s., Pařížská 22, Praha 1, 110 00**. Pokud chcete nominovat více kandidátů, k dalším nominacím využijte elektronický formulář na www.pravnikroku.cz /nominujte svého kandidáta; nebo si formulář vytisknete a vyplněný odešlete na již výše uvedenou adresu.

JEN NA VÁS ZÁLEŽÍ, KDO ZÍSKÁ PRESTIŽNÍ TITUL PRÁVNÍK ROKU 2007!

Jméno a příjmení nominovaného:

Titul:

Adresa:

Jméno nominujícího:

Kontakt (na nominujícího):

Důvod nominace:

Kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Rodinné právo (včetně opatrovnické agendy)
- Pracovní právo
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Právo duševního vlastnictví
- Obor občanských (lidských) práv a svobod včetně ústavního práva
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Právník roku volený laickou veřejností
- Finanční a bankovní právo

WE UNDERSTAND YOUR BUSINESS

TACOMA

Znalecký ústav TACOMA

- Duševní vlastnictví
- Litigace
- Nemovitosti
- Fúze a restrukturalizace
- Antimonopol a regulace
- Cenné papíry
- Kolektivní investování
- Bankovníctví a financování
- Koncernové vztahy
- Transfer pricing
- Oceňování pro účely IFRS

Využijte zázemí největšího znaleckého ústavu v ČR.
Nabízíme kompletní znalecké služby v oblasti
duševního vlastnictví se zaměřením zejména na:

- Oceňování pro transakce s nehmotným majetkem
- Oceňování pro potřeby koncernových vztahů
- Kvalifikovaný odhad transferových cen
- Oceňování pro soudní spory a arbitráže

Jsmo připraveni stát se Vaším partnerem.

Marta Rosová, Partner

Pavel Svačina, Specialista pro oblast IP

Tel.: +420 226 219 000 | E-mail: pavel.svacina@tacoma.cz

Právní služby jsou zajišťovány ve spolupráci s advokátními kancelářemi.

www.tacoma.cz

Nominační formulář

právník roku 2007

Sledujte www.cak.cz
a www.pravnikroku.cz pro bližší
informace – jak si rezervovat
vstupenky na společenský
galavačer (25. ledna 2008
v brněnském BOBYCENTRU)
a zvýhodněné ubytování
(v hotelovém komplexu
BOBYCENTRA).

Podrobné informace se dozvíte
také v říjnovém čísle Bulletinu
advokacie.

NADACE

DĚTSKÝ
MOZEK

Nadace Dětský mozek

od roku 1992 všestranně podporuje
osoby s postižením centrální nervové
soustavy.

Pomoc je poskytována formou nadačních
příspěvků a grantů.
Příjemci jsou buď fyzické osoby, tzn. rodiny
pečující o dítě s postižením, nebo práv-
nické osoby, tj. zařízení, která zabezpečují
asistenci, resipní péči, vzdělávání atp.,
dětím i dospělým s postižením.

Nadace poskytuje i bezplatný poradenský
servis v sociálně zdravotní oblasti.

Dárce může nadaci podpořit finančním
nebo věcným darem, případně službou.
Dárce si rovněž může vybrat konkrétní
rodinu, nebo zařízení, kterému chce svým
darem pomoci.

Bankovní spojení 101804884/0600,
GE MoneyBank, a.s.

Další informace na www.detskymozek.cz

Děkujeme za Váš zájem.

Diskuse: Taláry **ano** či ne?

V tomto čísle redakce Bulletinu advokacie uzavírá půlroční vnitrostavovskou diskusi o tom, zda se po šedesátileté přestávce mají součástí advokátního života v České republice znovu stát taláry, a případně v jaké míře. Téma vyvolalo velký ohlas, jak o tom svědčí i rozsah diskuse v čísle, které držíte v ruce; během několika uplynulých měsíců zaslalo BA své příspěvky na pět desítek advokátů či koncipientů; další dvě desítky z nich se zapojily do debaty na webových stránkách ČAK. Tam také, na adrese www.cak.cz v rubrice Diskuse najdou „pověšeny“ své příspěvky všichni ti, jejichž názory a vyjádření na téma „Taláry ano či ne?“ došly či dojdou na adresu Bulletinu až po uzávěrce jeho zářijového čísla. Tématem se bude zabývat představenstvo České advokátní komory a s jeho závěry samozřejmě čtenáře Bulletinu seznámíme.

✦ RED.

► **Vážené kolegyně, vážení kolegové,** v diskusi o talárech toho na stránkách Bulletinu advokacie zaznělo již mnoho, s logickými argumenty na obou stranách. Přikláním se k oněm mnoha důvodům, hovořícím ve prospěch talárů, a přidávám jeden další z praxe, sice úsměvný a diskusi veskrze odlehčující, ale o to více demonstrativnější.

Probíhá hlavní líčení před Obvodním soudem pro Prahu 8 pro trestný čin zpronevěry ve třetím odstavci, hned z kraje se poněkud nepohodnu s horlivou státní zástupkyní, takže atmosféra vskutku není zrovna přátelská. Státní zástupkyně v taláru, já v saku s kravatou, obžalovaný klient, sedící vedle mne, oblečen obdobně. Do soudní síně je předvolán první svědek, poněkud nervózní, snad prvně v soudní síni. Předseda senátu konstatuje jeho nacionálie, následuje obligátní poučení a otázka, zda ví, v jaké věci je předvolán, a zda zná zde přítomného obžalovaného. Svědek se zmateně rozhlíží po soudní síni, neví, kde hledat obžalovaného, napomůže mu až letmý pokyn levé ruky předsedy senátu. Na to se svědek upřeně podívá na mne i klienta a vyřkne zdrcující otázku: „A který z nich to je?“, načež vzápětí sám dodává „...neznám ani jednoho“. Státní zástupkyně se potutelně usmívá, hned na počátku má bez práce navrch, a i když hlavní líčení nakonec končí „jen“ podmínkou a relativním vítězstvím a s klientem se vzniklé situaci zpětně jen smějeme, pachut' trapnosti situace zůstává i nadále.

V onu chvíli, aniž by ještě tehdy vůbec začala diskuse o talárech, mne napadlo jediné: mít ho na sobě, nikdy by se to nestalo. Jistěže, talár sám o sobě důstojnost advokátního stavu nezvyší a ke skutečné rovnosti stran v trestním řízení je třeba učinit mnoho důležitějších věcí, ale je to alespoň malý krůček, jak se přiblížit přinejmenším optické rovnosti stran při jednání. Pro mnoho již vyřčených argumentů i pro ten „svůj“ osobní proto říkám: taláry ANO, v trestních řízeních povinně, v ostatních doporučeně.

P. S.: Ti, co mne znají, jistě dosvědčí, že jako kriminálník rozhodně nevypadám...

JUDr. JAN KROUSKÝ, advokát v Praze

► Desatero o talárech

Snad ve všech dobách se našli mezi námi tací, kteří měli nutkavou potřebu dávat českému občanovi za vzor zářné příklady odjinud, přičemž paradoxně ti odjinud zpravidla neměli prázdnotu potřebu být za takový vzor dávaní. Svého času byl takovým vzorem c. k. vídeňský poddaný, později kupříkladu sovětský člověk a nyní – pro změnu – zase evropský advokát. Což o to, nic proti tomu, pokud jde vzory příkladné, a tedy následováníhodné. Jen by přitom neškodilo vždy kriticky zhodnotit všechny klady a zápory těchto vzorů, důsledně zjistit místní praktické zkušenosti a teprve pak se podle našich podmínek rozhodnout. To se týká i myšlenky zavedení úředního roucha pro příslušníky svobodného povolání.

Zdůvodnění svého NE pro diskusi o talárech ve stavu advokátském jsme se pokusili shrnout do následujících deseti bodů. Tím samozřejmě nikterak nezpochybnujeme nutnost oděvu přiměřeného našemu postavení; chodit k soudům v omšelém saku, džínách

a bez psacích potřeb je jistě velmi nevhodné, avšak o oděvní excesy jednotlivců nelze přece opřít povinnost všech nosit taláry. Tak tedy:

1) Zavedení talárů by znamenalo nepraktický krok o více než století zpět, stejně jako zavedení paruk, ručně psaných smluv, voskových pečeti, kočárů apod. Budeme se snad ve svých kancelářích zbavovat počítačů a vybavovat husími brky? Budeme namísto razítkování pečeti, aby spisy byly ještě silnější a neforemnější? Zbavíme se automobilů a začneme využívat kočárů? Je jasné, že vše uvedené bylo vždy poplatné své době. Tradice sice má své místo třeba při slavnostních aktech na univerzitách, ale nikoliv v každodenním běžném pracovním procesu.

2) Svobodná volba advokáta, jakožto příslušníka svobodného povolání, již svým principem vylučuje používání státem autorizovaného úředního roucha; advokát totiž státní moc nepředstavuje, on s ní naopak velice čas-

Ilustrační foto JAKUB STADLER – talár slovenských advokátů.

to zápolí. Právě proto má „privilegium nenosit sutanu“, jak to trefně charakterizoval JUDr. Karel Čermák; naprosto souhlasíme s ním, i s celou řadou dalších kolegů.

3) Kolegové, s nimiž jsme v každodenním styku osobním, telefonickém či elektronickém se k otázce talárů staví jako k naprosté – a přitom směšné – nadbytečnosti. Nikdo, doslova ani jeden z nich, pro taláry nehoruje, a to se zdaleka nejedná pouze o kolegy pražské. Je proto s podivem, že v publikované diskusi o talárech jsou záporná stanoviska v tak skromné menšině. Zřejmě se mnozí ještě v této věci nevyjádřili, možná jejich názory dosud nebyly publikovány. Každopádně bychom podle své vlastní zkušenosti očekávali poměr pro a proti výrazně obrácený.

4) Na rozdíl od povolání, kde je zapotřebí prokázat příslušnost uniformou, anebo tam, kde jde o pracovní oděv, nemá talár naprosto žádný faktický význam a pro jeho nošení chybí jakýkoliv logický důvod. Advokát nemá – na rozdíl od státního zástupce – účastenství na státní moci, a proto není důvodu, aby nosil uniformu, ani se nemůže jako chirurg potřísnit krví operovaného, a proto není důvodu, aby měl příslušný pracovní oděv.

5) Advokát by neměl mít potřebu předstírat svoji důležitost sobě samému či svému okolí. Buď svoji profesi zvládá (a pak talár nepotřebuje), nebo nikoliv (a pak mu ani zlaté úřední roucho nepomůže). Nebo snad máme naše klienty za hlupáky, které snadno ošálíme honosným hávem?

6) Rovnost účastníků řízení vyplývá z procesních předpisů a její dodržování zpravidla podléhá následné kontrole několika soudních stupňů. Spíše než oblečení advokátů do talárů zajistí rovnost důsledné vytváření stejných osobních podmínek pro advokáty i pro státní zástupce (stejný způsob kontroly u vstupů do budov soudů, nepřípustnost přítomnosti státních zástupců pouze se soudci v jednacích síních mimo jednání apod.).

7) Advokáty se často u soudu dost zapotí (i doslova) v důsledku svého nasazení ve prospěch klientů a vhodný oblek anebo decentní šaty jim bezpochyby vytvoří příjemnější pracovní podmínky než nařízené úřední roucho, neboť je volí podle svých individuálních nároků na

pohodlí. Řada soudců i státních zástupců potvrdí, že nošení taláru, zejména v letních měsících, je utrpením. Řečeno s určitou nadsázkou, při umělém narušení své homeostázy může advokát svému klientovi nechtěně naopak spíše uškodit než pomoci.

8) O talárech – pokud vůbec – není možné uvažovat dříve, než budou zajištěny příslušné materiální podmínky u všech českých soudů, tedy především místností pro úschovu talárů, jejich převlékání a skříňky na odložené svršky. Jestliže bude advokát vytahovat z tašky talár zmuchlaný po cestě městskou hromadnou dopravou a převlékat se před jednací síní, půjde spíše o zábavné divadlo pro čekající veřejnost než o projev důstojenství stavu. A jen tak mimochodem – promiňte, kolegyně a kolegové – dokážete si představit, jak oblečení v taláru používáte v toaletách u většiny našich soudů; vždyť tam vesměs nejsou ani háčky na odložení svršků a stolky či alespoň plochy pro odložení aktovek se spisy.

9) Jestliže mají představitelé České advokátní komory skutečně pocit, že se při svých zahraničních aktivitách bez talárů neobejdou („bez talárů se cítí nemožní“) a svým civilním oblečením by mohli poškodit zájmy české advokacie, necht' jsou pro naše funkcionáře a pro tyto slavnostní příležitosti ušity taláry (pro předsedu Komory třeba se zlatým řetězem). Ať ale nejsou tímto problémem zatěžováni řadoví advokáti, pohybující se dennodenně mezi věznicemi, policejními vyšetřovny, soudy a úřady, pro něž by talár představoval jen další nefunkční a nepraktické zavazadlo ke zpravidla objemné spisové dokumentaci.

10) Pokud si někteří naši kolegové a kolegyně potřebují zvednout sebevědomí důstojným vzezřením a rozhodnou se pro jinou cestu než pořízení kvalitního obleku či dražšího kostýmku, mohou v podstatě nosit talár už nyní. Když jejich talár nebude zaměnitelný s talárem soudce nebo státního zástupce, žádný právní předpis jim v tom nebrání a nepotřebují k tomu ani direktivu Komory. Možná, že se tak stanou průkopníky nových justičních módních trendů.

doc. Mgr. Ing. DANIEL NOVÁK, CSc., advokát v Praze
JUDr. MARKÉTA NOVÁKOVÁ, advokátka v Praze

► **K problematice talárů** zastávám názor, že by bylo přínosem je zavést do praxe i v případě advokátů. Byl by to jakýsi symbol rovnosti stran, neboť nepůsobí v jednacích síních dobře, když státní zástupce je v taláru, předseda senátu a jeho přísedící rovněž a advokát se dostaví v civilním oděvu, mnohdy i nevhodném. Z hlediska estetiky by proto zavedení taláru bylo určitě plus.

Je však třeba vyřešit technická úskalí spojená s touto myšlenkou. Bude velmi problematické po advokátech žádat, aby s taláry v taškách přebíhali z jednání na jednání. Ideální by bylo, aby měli zajištěnu možnost úschovy taláru v budově soudu, kde nejčastěji působí. Řešením by byla kupříkladu uzamykatelná skříňka v místnosti určené pro advokáty, čímž by se vyřešila i možnost čekat např. na rozsudek v důstojnějším prostoru než na chod-

bě soudu. Jsem si však vědoma, že ani zvažované řešení není ideální a v praxi se vyskytnou situace, že advokát si prostě talár bude muset vozit s sebou. Bude tudíž nutností, aby byl ušit z nemačkové a neobjemné látky, jež bude splňovat podmínky pro takovéto časté transporty.

Mgr. MARIE BENEŠOVÁ, advokátka z Prahy

► **Oceňuji příspěvky** olomouckého kolegy JUDr. Erika Orleta a pražské kolegyně Mgr. Evy Zemanové zveřejněné v č. BA 6/2007, kteří vnesli do této – převážně iracionální – diskuse pohledy zdravého rozumu. Pominuli technické problémy s přenášením, ukládáním a oblékáním taláru, mám za to, že by měla být položena a zodpovězena základní otázka: **u koho tím chceme co získat?**

a) U klientů dosáhneme navléknutím taláru jen toho, že nás budou považovat za součást soudní a policejní mašinerie, a jejich důvěru vůči nám rozhodně neprohloubíme.

b) U soudců a státních zástupců, kteří v naprosté většině považují vlastní taláry za nutné zlo, samozřejmě nezískáme vůbec nic.

c) Jediné, co získáme, bude pocit vlastní důležitosti a ti ambicióznější si splní sen, že to „dotáhli až do taláru“. Rozumím tomu, že pro některé (zejména mladší) kolegyně i kolegy může být tento pocit dosti zásadní. Ti ostatní však dobře vědí, že pro vybudování respektu jsou rozhodující naše znalosti, chování a vystupování.

Post scriptum:

Nerad bych, aby tento názor vyzněl příliš nadutě. Sebekriticky uznávám, že ve svých odborných znalostech mám značné rezervy, moje připravenost na soudní jednání bývá někdy nedostatečná, mé vystupování je občas kontroverzní a moje oblékání je podrobováno časté a oprávněné kritice. Vyjma toho posledního a nepodstatného, talár nic nevyřeší.

JUDr. JAROSLAV DUBENSKÝ, advokát v Jindřichově Hradci

Ilustrační foto JAKUB STADLER – talár slovenských advokátů.

► **Dle mého názoru** je nejvyšší čas pro zavedení advokátního taláru. V mnoha zemích Evropy byla tato otázka již vyřešena, po vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že dodávají dané situaci podstatně větší vážnosti a zajišťují nezaměnitelnou příslušnost k advokátnímu stavu. Advokáti jsou zde oděni do důstojných „stejnokrojů“, v kterých jsou hodni prezentovat své povolání nejen u soudních jednání, ale i při slavnostních příležitostech. Pohled na některé české kolegy, kteří jsou oděni v onošených, okům neladících oblecích, natož pak v džínsech, je žalostný a v poslední době velmi častý. Do značné míry tak nevědomky negativně ovlivňujeme názor laické veřejnosti na celý soudní systém a přitom by „slušivý stejnokroj“ pozvedl upadající úctu k advokátům, potažmo celému soudnímu systému. Proto jsem rozhodně pro zavedení talárů do praxe našeho advokátního stavu.

Mgr. DALIBOR HANUS, advokát z Prahy

► **Vážení kolegové**, v Bulletinu advokacie č. 6/2007 jsem si s velkým zadostiučiněním přečetla příspěvky na téma talárů od pana JUDr. Karla Čermáka a pana JUDr. Erika Orleta. Oba pánové mi mluví z duše a jejich názory vystihují přesně moje stanovisko k dané problematice.

Talár je druh uniformy a uniforma představuje moc. Já měla vždycky k uniformám odpor, tedy pocity veskrze negativní. V posledních letech přestávám chovat negativní pocity k armádním uniformám, i když se ze sféry mých negativních pocitů vymaňují jen pomalu, jaksi velmi obezřetně, a rozhodně se netýkají paušálně všech osob v armádní službě. Na milost bych vzala ještě policii, kterou si ani já bez uniformy nedokážu představit, ale potom snad už jen piloty a ostatní palubní a letištní personál. Tím u mne uniformy končí.

Na rozdíl od mnohých kolegů, jejichž názory na stránkách stavovského časopisu s obavami sleduji, nejsem vůbec přesvědčena o tom, že by moje prestiž v jednací síni stoupla jen proto, že na sobě budu mít talár. Takový názor považuji za dětinský, protože může platit maximálně pro klienty, abych tak řekla, „jednoduššího založení“. Vůči soudci ani státnímu zástupci fungovat nebude, tím jsem si jista.

Takže proč vlastně talár? A kteří z nás ho chtějí? Možná se mýlím, ale z dosavadní diskuse mi připadá, že talár upřednostňují mladší ročníky, zatímco my „starší“ se toho většinou děsíme. Jedna naše kolegyně při nedávné diskusi na dané téma mezi několika advokáty dokonce naprosto vážně prohlásila, že pokud budou zavedeny taláry povinně, odejde do „předčasného advokátního důchodu“, neboť nemá potřebu takové šaškárny. Souhlasím s ní, leč ne každý z nás je už v tom věku, že by si mohl dovolit totéž. A proto bych si alespoň přála, pokud by nakonec taláry přeče jen zvítězily, aby bylo současně zachováno právo advokáta zvolit si, zda talár obleče nebo ne.

Pan doktor Čermák má pravdu i v konstatování, že mnozí kolegové v evropských zemích, kteří musí nosit k soudu taláry, by se jich rádi zbavili, jenže nevědí jak.

Myslím si, že je mnohem snadnější taláry zavést, než je zrušit. Souvisí to především s tradicí a jakousi pofidérní vážností, na něž se dá vždy velmi úspěšně odvolat, protože to je správná struna, na kterou se dá zahrát bez ohledu na zeměpisnou polohu příslušného teritoria.

Přála bych si, aby každý z kolegů, který pléduje za talár, zvážil současně veškeré praktické nevýhody povinného taláru, které velmi dobře popsal pan dr. Orlet. A aby zvážil také to, že všechny uvedené nevýhody ho budou v případě povinného taláru provázet den co den po celá léta aktivního výkonu advokacie. Pořád a bez pardonu. Bez ohledu na to, zda jede zastupovat klienta z Aše do Břeclavi nebo „jen“ z jednoho konce Prahy na druhý. V rukou (jedna na to stačit už nebude) vždy za všech okolností plnou tašku/kufř těžkých spisů a další tašku/kufř, plnou taláru. Bez ohledu na to, jestli stěhuje ta zavazadla autem, vlakem nebo autobusem. Bez ohledu na to, jestli je dvacet stupňů pod nulou nebo třicet nad nulou. Bez ohledu na to, jestli se dá v jednacích místnostech větrat nebo zda tam okna chybí (viz causa Míčánky). Bez ohledu na to ... atd., atd. Takže proč vlastně talár?

JUDr. JITKA MOTHEJZÍKOVÁ, advokátka v Praze

► **Oblékat taláry** v trestním řízení a i opticky docílit tak v soudní síni rovnosti stran před soudem není špatná myšlenka. Někdy skutečně můžeme v očích klienta číst otázku, zda v taláru oblečený státní zástupce není proti nám, obhájcům, ve výsostnějším postavení... Důkladně by mělo být ale vyřešeno nakládání s talárem a materiál, z něhož by byl pořízen. Nosit o zavazadlo víc nebude příjemné a potit se v taláru z materiálu, na který si stěžují soudci i státní zástupci, také ne. Čili, taláry v trestním řízení ano, ale pozor na technicko-organizační realizaci.

Mgr. JAROSLAV VAŠKO, advokát z Prahy

► **Vlastní zkušenost** mi velí odmítnout povinné nošení talárů advokáty v soudním jednání. Na rozdíl od mnoha kolegů, kteří se k tématu talárů zasvěceně vyjadřují, jsem měl možnost v rámci praxe justičního čekatele talár užít. Vlastnost talárů zvýšit autoritu soudního jednání a tím i autoritu advokáta a zejména vyrovnat pozici advokáta s pozicí soudce a státního zástupce je čistě a pouze optická hodnota. Objektivním hlediskem zvýšení autority soudního jednání ze strany advokáta je osobnost advokáta, úroveň jeho vystupování a jeho připravenost. Autoritu z advokáta udělá pouze on sám a nikoli úřední stejnokroj. U vyrovnání pozic se domnívám, že advokát ke klientovi spíše přiblíží jeho odlišení od úředních osob rozhodujících o osudu klienta. Snad nejpodstatnějším hlediskem je však hledisko ryze praktické. V taláru je ukrutné vedro. Soudce nemusí mít pod talárem sako, v jednacích síních nejsou během jednání otevřená okna, nejsou vybaveny klimatizací oproti silným zářivkám a je zakázáno pít. Doufám, že peklo mě čeká až po smrti. Významné však je, že takové pracovní podmínky mohou výrazně působit na snížení kvality

poskytované právní služby. Přílehuavě to v televizní reportáži přiblížil jeden prozíravý soudce, který řekl, že zejména v letních měsících vítá, aby advokáty nosili taláry a v tomto ohledu byly síly vyrovnány. Okrajovým praktickým problémem bude nutné nošení talárů k soudu. Zcela jistě lze říci, že na soudech nebudou kovové skříňky se jménem jednotlivých advokátů určené pro uložení talárů. Talár si tak budeme muset vozit a nosit v dopravních prostředcích s sebou. To si však nedovedu ve větším městě představit a už vůbec ne v zimě či za deště. Konečně se musím dotknout pocitu osoby nosící talár. Pokud se snad někdo z kolegů v nevědomí nebo ve skrytu duše domnívá, že talár vynáší ego do výšin, tak ho zklamám, protože v taláru jsem se cítil spíše jako kočí panského povozu. Navíc některá ega našich kolegů již není kam vynášet, což vidím jako větší problém důstojnosti advokátského stavu. Vážení kolegové, prosím, nesnažme se pocítit jisté méněcennosti oproti postavení soudců řešit zavedením povinného úředního oděvu. Prostor pro zavedení pravidel povinného ustrojení v soudním jednání, ale i mimo budovu soudu bych viděl v rovině obecně uznávaného formálního a protokolárního obleku tmavé barvy. Obleky mají oproti talárům zejména tu výhodu, že sluší a po pár letech nošení se musí vyměnit. Talár za pět tisíc korun českých, který můžeme nosit jen k soudu, se nám nebude chtít měnit. Po čase bude talár obnošený a barvy na něm budou vybledlé. Kam se pak poděje ona zmiňovaná důstojnost? Závěrem snad jedna justiční historka, kdy nejmenovaný soud dal taláry vyčistit a při je-

Ilustrační foto JAKUB STADLER – talár slovenských advokátů.

jich vrácení z čistírny k nim byl připojen paragon s tímto textem „kouzelnické pláště, čištění“.

JUDr. FILIP SEIFERT, advokát v Praze

► **Vážení kolegové**, rád bych přispěl k diskusi na téma: „Taláry ano či ne?“ I když vyvstává řada otázek souvisejících s vizuální podobou talárů, jejich funkcí, uskladněním, přenášením, jsem přesvědčen o jejich nutnosti. Už z důvodu povznesení opadající důstojnosti. Doba paruk zajisté pominula, ale mravy se uvolnily přespříliš. Právo občanů by mělo být bráno a zastupováno s jistou vážností, a k tomu by advokátní taláry zajisté do velké míry napomohly. Nejen v očích klientů v trestních řízeních, ale i v očích soudců a státních zástupců.

V úctě

Mgr. ROMAN HANUS, advokát z Prahy

► **Tímto vám chci sdělit** své stanovisko k problematice talárů, o jejichž zavedení se uvažuje u advokátů v soudních síních. Tuto myšlenku považuji za naprosto scestnou a pro mne osobně absolutně nepřijatelnou věc. Nedokážu si představit, že bych měl mít na svém společenském obleku, v němž chodím k soudním jednáním jako advokát v horkém letním počasí, nebo v zimě, kdy jsou soudní síně zpravidla přetopeny, ještě další „kabát“, a to talár. Je to, jako bych seděl v soudní síni mnohdy několik hodin při projednávání dané věci v zapnutém kabátě. Takováto situace by rozhodně nepřispěla ke zdraví advokátů, kdyby se měli pařit a potit ve svém oblečení a ještě v taláru.

Kromě toho je nutné si uvědomit, že advokát navštěvuje různé soudy různé úrovně na různých místech v celé ČR a měl by si s sebou vozit ještě talár, tedy nepřijemnou přítěž někde v další tašce, když tento „kabát“ nelze rozhodně složit do aktovky. Kromě toho jsem přesvědčen, že talár jako takový k vážnosti advokátního stavu a rovnosti stran rozhodně nepřispěje. Advokáti nejsou soudci nebo státní zástupci, jejichž talár visí v kanceláři ve skříni, obléknou si ho před soudním jednáním v jednacím síni a nesou si ho doslova pár kroků pouze do své kanceláře. Dále se domnívám, že problematika talárů v případě jejich schválení je velmi dobrým obchodem pro nějakou vyvolenou firmu, neboť takovýto talár by rozhodně musel mít určité parametry. Kromě toho jsem přesvědčen, že si v případě talárů advokátů nemusíme brát žádný vzor od žádné jiné země či země, kde se užívají, když naopak v mnohých zemích se neuvžívají vůbec. Dále kromě toho neustálým převozem taláru na různá soudní jednání může dojít lehce k jeho poškození nebo znečištění, kdy poté nelze např. před soudním jednáním deštěm promočený talár vůbec použít.

Dále jsem toho názoru, že talár používaný advokáty by byl na újmu advokátovi, jakožto obhájci v samotné soudní síni při komunikaci s jeho obžalovanými klienty, na které by takovýto talár mohl působit negativním způsobem, když talár má soudce nebo senát a státní zástupce.

Nedokážu si pak vůbec představit situaci, že kvůli

nadměrnému provozu běžnému v pracovních dnech v Praze, kdy nechávám běžně své osobní vozidlo při cestě z České Lípy na odstavném parkovišti v Praze 9 – Černý most a cestuji dále veřejnými dopravními prostředky, bych měl s sebou ještě nést další zátěž kromě objemného pracovního kufříku, a to talár ve velké tašce, aby se nezmačkal nebo jinak nepoškodil.

Nesouhlasím tedy v žádném případě s tím, aby advokáti byli povinni nosit k jakémukoli soudnímu jednání talár a aby jim to bylo jakýmkoli způsobem striktně nařízeno, nesouhlasím ani s jeho použitím dle svobodné vůle. S pozdravem

LADISLAV EJEM, advokát z České Lípy

► **Domnívám se**, že zavedení užívání talárů v České republice má své opodstatnění již z prostého hlediska, že všichni účastníci sporu by si měli být v soudní síni rovni. V současné době, kdy je talár součástí oblečení jen pro soudce a státní zástupce, tomu tak není. Talár vyvolává v každém pocit jisté vážnosti, úcty a nadřazenosti. Z psychologického hlediska by oděni do taláru zajisté napomohlo všem účastníkům řízení, aby se cítili sobě rovni. Zároveň by se v očích laické veřejnosti zvýšila vážnost a autorita nejen advokáta, ale celého soudního jednání, což je jistě ku prospěchu všech.

Mgr. LUKÁŠ BLAŽEK, koncipient
z Prahy

► **Ačkoliv nemám čas** na novinové příspěvky, tak po přečtení několika příspěvků na téma „taláry ano či ne“ jsem se nestačil divit názorům svých kolegů, a proto jsem se rozhodl vám zaslat svůj názor. V příspěvcích používané pojmy těch, kteří obhajovali zavedení talárů jako nerovnost stran, důstojnost, lišení se od poskytovatelů právních služeb, mi nahnaly husí kůži. Ptám se, prosím vás, kdy vypneme proud na soudech a zavedeme znovu svíčky a paruky a místo počítačů inkoust a peří? Kdo nemá autoritu a znalosti, tak talár mu to rozhodně nedodá. Nestačím se divit, že v 21. století se ještě propagují názory středověku. Možná zavedení talárů má jiný, daleko prozaičtější důvod a je otázkou spíše to, kdo zná výrobce talárů.

JUDr. GABRIEL PÖTHE, advokát z Prahy

► **K diskusi** o nošení talárů se zapojuji v čase, kdy již od počátku měsíce května přetrvávají nezvykle vysoké teploty, které bezprostředně ovlivňují volbu mého oděvu k soudním jednáním. Odložil jsem sako a nosím jen košili s krátkým rukávem, k tomu černé kalhoty a vhodnou kravatu. Takto oděn jsem schopen bez větších obtíží soudní saunu přestát.

Převážný výkon advokacie před soudy vykonávám

aktuality

u Okresního soudu v Teplicích. Jedná se o budovu spojenou se samostatnou budovou věznice a fungující takto od počátku minulého století. Vstoupím-li do této budovy, uvědomuji si, že jsem na soudě a nikoliv na správním úřadě panelákového typu. Budova soudu dodnes působí důstojně a účelně. Nelze však zastírat, že z hlediska nedostatečných vnitřních prostor, znásobených současnou a dlouhodobě přetrvávající značnou četností soudních řízení, výrazně překračující celostátní průměr, již tato budova nevyhovuje zcela představám a kritériím kladeným v současnosti na výkon justice, natož vytvořením optimálních podmínek pro event. nošení talárů advokáty.

K této soudní budově bych chtěl dále poznamenat, že nejen stojí v rušném centru města, ale především, a to bych chtěl zdůraznit, není klimatizována. Taláry soudců visí na věšáku přímo v jednacích místnostech, mnohdy i v dosahu sedadel pro veřejnost, neboť nejsou vhodné pro jejich uložení. V řízení před samosoudcem si ostatní přítomná veřejnost odkládá na zbylé taláry na věšáku rovněž své svršky. Jde o jev zcela nedůstojný soudcovskému stavu, odhlížející v této chvíli od aspektu hygieny s tím související.

K soudní budově budiž neposledně připomenuto, že těsně před jejími stále původními okny vede mezinárodní komunikace E-55 z Prahy do Drážďan. Vybudování obchvatu města Teplice je v nedohlednu. Z důvodů nadměrné hlučnosti nelze v jednacích místnostech často otevírat okna, neboť jinak není rozumět hovořícím. Z těchto důvodů ani zdejší soud v trestním řízení nepožuje na základě udělené výjimky zvukové nahrávky z jednání, neboť jsou vzhledem k neustálé hlučnosti nekvalitní a procesně nepoužitelné. Nedělám advokáta soudcům ani žalobcům, ale ti se při nezvykle častých vysokých teplotách očividně v soudní síni trápí. Za této situace jim nelze zazlívát, že skrze mnohdy jejich rozvolněný talár je více znát soukromý oděv než tolik diskutované, dnes již nevyhovující taláry. Konkrétně se vyjadřuji pouze o soudní budově v Teplicích, protože ji znám nejlépe, ale stejné uvedené výhrady bych mohl použít na desítky obdobných soudních budov v celé České republice.

V protikladu k dosud uvedenému bych se chtěl svěřit se svým nedávným zážitkem na dovolené ve Francii, kde jsem navštívil ve vlastním zájmu a z pouhé zvědavosti soudní budovu v městě Montpellier, oblast Languedoc. Venku bylo sužující vedro. Zvenčí na pohled letitá honosná soudní budova druhé instance, příjemně klimatizovaná, prostorná, neobyčejně důstojná, doslova svatostánek pro všechny aktéry soudního jednání. Jistě se zde advokáti nebo soudci či žalobci nepřevlékají do talárů na toaletách nebo v jednací síni. Viděl jsem advokáty přicházet k soudu oděné v lehkých, moderních a vkusných talárech. O tomto zážitku se nezmiňuji proto, abych žehral, nakolik je nám takový svět vzdálen, ale jak takové srovnání bezprostředně souvisí s navozenou diskusí o zavedení talárů v našich podmínkách.

Ve shora uvedených souvislostech se **přikláním k nepovinnému nošení úboru** advokátů před soudy bez rozdí-

Ilustrační foto JAKUB STADLER – talár slovenských advokátů.

lu stupňů, avšak současně předpokládám, že advokátní stav odmítající zavedení povinného nošení talárů by respektoval stran svého oděvu v jednání před soudem ustanovení § 17 zákona o advokacii nebo čl. 4 odst. 1 etického kodexu advokátů.

Svůj názor na nošení taláru nepovinně mj. opírám o vlastní, nikoliv nevýznamný poznatek, spočívající v tom, že pro některé mé klienty v trestním řízení mnohdy představuje osoba v taláru zosobnění veřejné moci, a v důsledku toho dochází z jejich strany k těmto osobám k očividným projevům nedůvěry. Považuji za mylný názor, že talár advokátům pomůže zvýšit jejich prestiž před soudem, ledaže jejich oblečení je na hony vzdáleno počestnému stavu páně advokátů. Úlohu a postavení advokáta, jakož i jeho zdárný způsob vedení obhajoby klienta před soudem, nikdy žádný talár neovlivnil. Zde se stran vztahu obhájce a klienta v trestním řízení přikláním k úvaze bývalého prezidenta Advokátní komory v Království českém, pana Eduarda Koernerera, publikované v Bulletinu advokacie č. 3/2007.

V kontextu shora uvedeného se nebráním úvahám, aby nošení taláru advokáta bylo doporučeno před Ústavním soudem, popř. Nejvyšším soudem České republiky, jakož i před soudními orgány Evropské unie. Uvítal bych, aby se z poznatků získaných v diskusi o talárech rozhodovalo věcně, střízlivě a uvážlivě, a aby byly zvažovány i jednotlivě odlišné názory z celého spektra advokátního stavu. Nabývám přesvědčení, že přijetí nařízení povinného nošení talárů advokátů i na nižších stupních justice by bylo za stávajících podmínek v soudnictví a ze všech dalších související aspektů výše uvedených rozhodnutím neuváženým. Obávám se, aby nepřevládli při rozhodování o talárech častokráte tak ošidný voluntarismus.

Pokud by výrazněji převládl názor nosit talár povinně na nejvyšších stupních justice, včetně rámce EU, líbí se mi talár černo-bílý, např. advokátů SRN.

JUDr. BOHUMIL SOCHOR, advokát v Teplicích

► **V diskusi** o talárech hlasuji jednoznačně proti, a to z těchto důvodů:

- česká justice má tolik problémů, že vůbec otvírat otázku talárů je naprosto nepřipadné; je to jako chtít natírat branku do zahrady, když do domu zatéká a základy jsou podmaččené; dle mého je to poslední, co bychom měli řešit, až vše ostatní bude fungovat, jak má;

- důstojnost soudního řízení lépe než oblečení advokáta do taláru zajistí připravený a odborně vzdělaný soudce, soudní řízení netrvajících roky, přesvědčivé a předvídatelné rozsudky zajišťující právní jistotu občana a fungující vymáhání práva;

- o tom, že talár nezajistí obhájci rovné postavení se státním zástupcem, už psali kolegové – to zajistí pouze důsledně stejný přístup trestního soudce k oběma stranám sporu v podobě společného vstupu do jednací místnosti či v podobě nestýkání se s ani jednou stranou mimo tuto jednací místnost;

- každá návštěva soudu by znamenala vzít s sebou tašku s talárem navíc, na rozdíl např. od státních zástupců, jimž máme údajně být talárem postaveni na roveň, neboť ti zpravidla sídlí ve stejné budově jako soud;

- důsledky navlečení taláru ještě na košili a sako v letních měsících v drtivé většině neklimatizovaných budovách soudů netřeba blíže rozvádět.

Mgr. PETR MIKYSEK, advokát z Prahy

► **Odpovídám jednoznačně** ve prospěch taláru. Není to zdaleka jen o tom, zda je talár pro advokáta pohodlnější, lepší nebo vkusnější. Tyto úvahy jsou podružné. Vycházím z toho, že obžaloba a obhajoba vytvářejí dvě procesní strany stojící v trestním řízení proti sobě. Jako nezávislá moc nad nimi stojí soud, což znamená rovnou možnost stran aktivně hájit své zájmy. Rovnost stran je základní podmínkou spravedlivého procesu. Proto také mezinárodní úmluva o ochraně lidských práv a svobod garantuje v čl. 6 právo na spravedlivé soudní řízení. Vychází totiž z procesní zásady „égalité des armes“, tedy rovnosti zbraní. Jsem pro to, aby materiální rovnost ve „zbraních“, obsažená v zákonné úpravě, byla i rovností stran v samotné formě. Mají-li být jejich „zbraně“ rovné, pak ať je rovná i „zbroj“.

JUDr. JAROSLAV ORTMAN, advokát z Hořovic

► **Vážení**, již delší dobu jsem se rozmýšlela, že napíši do diskuse ohledně talárů. Udělali to za mne v čísle 6/2007 BA hned dva advokáti, Mgr. Eva Zemanová

a JUDr. Erik Orlet. Tito kolegové mně mluvili přímo z duše a přesně uvedli moje námitky proti zavedení talárů.

Nedovedu si představit, jak se pachtím v jedné ruce s talárem na ramínku nebo v tašce, v druhé ruce těžkou aktovku se spisy, vstupuji do soudní budovy, kde na mne již čeká klient. Tomu se omluvím a běžím se navléct na WC do taláru. Nebo si mám talár obléci až v jednací síni?

Pokud si některý advokát potřebuje zvednout sebevědomí, pak ať se na jednání pořádně připraví. Pomačkaný talár mu ke zvýšení prestiže nepomůže.

Moje odpověď je jednoznačně NE.

JUDr. JANA KRČKOVÁ, advokátka z Pozořic

► **Nejsem výslovně** proti zavedení talárů pro advokáty, přikláním se však k tomu, aby jejich nošení bylo ponecháno na vůli advokáta. Advokát již z povahy své profese zastupuje klienty u různých soudů, přičemž si v této souvislosti lze jen těžko představit onu „technickou“ stránku věci – tedy zda si advokát bude muset nosit svůj vlastní talár, nebo zda budou mít advokáti u každého soudu k dispozici nějakou „převlékárnu“ s taláry tzv. „erárními“, když mnohé soudy nemají k dispozici ani vyhrazená parkovací místa pro návštěvníky. I v případě existence místností pro advokáty s erárními taláry však nelze nevidět možný zádrhel, a to nejen v letních měsících. Každému by totiž zcela jistě nebylo příjemné použít, byť jako svrchní část oděvu, talár, který měl na sobě někdo jiný, a to nejen z důvodů hygienických. Pokud bychom byli nuceni nosit ke každému jednání svůj vlastní talár, pak by nutně nastala situace, kdy advokát, obtěžkán několika svazky spisů či objemným zavazadlem se spisovým materiálem, si nese navíc tašku s talárem. Nemluvě o advokátkách s drobnou postavou. Používání talárů by tedy, dle mého názoru, nemělo být pro advokáty povinné.

JUDr. KLÁRA SLÁMOVÁ, advokátka z Prahy

► **Vážená redakce**, rozhodl jsem se také zapojit do diskuse o talárech, ačkoli mi připadá jako diskuse o tom, jaký satelit si pořídíme na střechu, do které zatéká. Čili „pokud nás nějaký problém v praxi opravdu netrápí, pak je to právě tento“, jak trefně poznamenala paní kolegyně Mgr. Eva Zemanová v diskusi o talárech v Bulletinu advokacie č. 6/2007. S jejím názorem a také s názorem pana kolegy JUDr. Erika Orleta (uvedeného tamtéž) bez výhrad souhlasím.

Dovolím si pouze doplnit poznámku z pohledu začínajícího advokáta, protože se nemohu zbavit dojmů, že někteří kolegové už na své začátky zapomněli. Aby se mohl právník stát advokátem, musí být nejdříve po tři roky zaměstnán jako advokátní koncipient, což představuje dosti náročnou práci, při které nezbyvá příliš prostoru pro další výdělečné činnosti. Koncipientská mzda bývá dosti nízká (což nekritizují, pouze to odpovídá zákonitostí nabídky a poptávky), takže na konci své praxe nemívá advokátní kan-

didat příliš mnoho úspor. Z nich, kromě běžných nákladů na počátku jakéhokoli podnikání, v krátké době platí poplatek za zkoušku (5000 Kč), poplatek za vydání osvědčení o zápisu do seznamu advokátů (4000 Kč), první příspěvek na činnost ČAK (6000 Kč), první pojistné (min. 3200 Kč) a odvod do sociálního fondu ČAK (500 Kč). Už tyto platby činí dosti velkou, i když nikoli nepřekonatelnou, překážku v přístupu k výkonu advokacie. K nim by měla ještě přibýt nezanedbatelná položka „nákup advokátního taláru“?

Zastánci talárů se nejčastěji vyjadřují v tom smyslu, že by taláry měly podpořit jejich vážnost, důstojnost apod. Skutečně takto taláry působí. U státních zástupců a soudců vyjadřují státní moc, kterou vykonávají. Autorita jejich jednání je kromě osobní autority také autoritou státu vyjádřená právě zvláštními symboly (obdobně jako uniformy vojska či policie). Advokát však nemá svěřenu žádnou zvláštní moc, kromě plné moci svého klienta.

V době, kdy jsem o soudnictví měl představu pouze z televize, jsem byl přesvědčen, že nezbytnou podporou autority soudu je také kladívko. Byl jsem téměř zděšen, když jsem (někdy na střední škole) zjistil, že soudci kladívka vůbec nemají. Jak si mohou zjednat v soudní síni klid a zachovat vážnost a důstojnost líčení? Během právního studia jsem se přesvědčil, že i bez kladívka to jde.

Když uvažuji o tom, na koho by vlastně měl advokátní talár působit, docházím k jediné osobě – samotnému advokátu. O klienta vůbec nejde, protože klient musí znát svého advokáta i v „běžném pracovním oděvu“, a to mnohem dříve, než se s ním setká u soudu. Myslím, že by na něj naopak působilo poněkud komicky, kdyby se před jednáním „namaskoval za alchymistu Rudolfa II.“ (Mgr. Eva Zemanová, cit. názor).

Proč byla vůbec tato diskuse vyvolána, lze jen spekulovat. Například kolega Orlet ve zmíněném článku zmiňuje lobby výrobců talárů. Mne v této souvislosti napadá ještě jeden spekulativní důvod: potřeba pocitu nadřazenosti. Jenže kdo pozná, že jsem advokát (tj. někdo lepší), když nemám talár?

Závěrem si dovoluji ještě řečnickou otázku. V dnešní době nemá advokát zakázáno nosit k soudu (jakýkoli) talár. Proč tak tedy jeho zastánci nečiní? Není to důstojný oděv? Vypadali by směšně?

Mgr. Bc. ADAM PTAŠNIK, Ph.D., advokát z Ostravy

► **Talár ano či nikoliv.** S velkým zájmem čtu příspěvky k tomuto námětu. Dříve, než napíšu svůj názor, budiž mi dovoleno vzpomenout na líčení ještě starších kolegů, než jsem já, jak to bývalo brzy po únoru 1948 a na počátku let padesátých minulého století.

V rámci tzv. zlidovění soudnictví nošení talárů nebylo povinné ani u soudců, a tak nebyl řídký jev, kdy se jedna ze stran naklonila k soudci, a opírajíc se o loket na jeho stole, jala se mu vysvětlovat svůj případ slovy: „Víš, soudruhu, to máš tak...“ Teprve později se na dveřích soudních síní objevily nápisy, že v soudní síni se každý oslovuje „pane“. To byl pokrok, co?

Zda nosit či nenesit talár k jednáním nebo obhajobám

je otázka téměř hamletovská a odpověď není jednoduchá. Přitom obě strany mají svou pravdu, jak to v podobných případech bývá. Na rozbor problému použijme metodu vylučovací:

V občanskoprávních řízeních by nošení talárů nemuselo být povinné, s výjimkou obligatorního nošení u soudů ústavně nejvyšších.

Zůstává nám ale celá oblast práva trestního. Zde bych navrhol fakultativní nošení talárů u soudů I. stupně, tedy soudů okresních a obvodních.

U všech soudů vyšších stupňů by nošení advokátních talárů mělo být povinné – pro zvýšení vážnosti obhájců a vyvážení s taláry soudců a zejména státních zástupců.

Pochopitelně by se nošení talárů mělo týkat i koncipentů, pokud mohou hájit u vyšších soudů.

Praktickým problémem by mohlo být, kam by se taláry ukládaly, kde by se obhájci převlékali, zda by si taláry nosili s sebou apod. V pařížském Palais de justice má tamější advokátní komora k dispozici celou jednu velkou místnost, kde advokáti mají své skříňky. Stěží lze čekat, že soudy, zejména pražské, by samy od sebe rezervovaly jednu místnost jako šatnu nebo alespoň převlékárnu. Přitom měl pravdu ten příspěvek do diskuse, že oblékání a svlékání taláru na chodbě soudu by k vážnosti taláru nepřispělo. A tak se asi bez pomoci soudů neobejdeme.

A pokud k částečnému nošení talárů dojde, pak bude na řadě volba návrhu elegantního taláru: nejlépe Versace, Yves Saint Laurent nebo paní Matragi, jak káže mrav a stav.

JUDr. VÁCLAV KRÁL, advokát z Prahy

► **Na stránkách Bulletinu** probíhá diskuse a s ohledem na její obsah nemohu nereagovat. I při mé délce příslušnosti k advokátnímu stavu by bylo alibistické neprojevit svůj subjektivní názor veřejně.

Musím přiznat, že k veřejné diskusi mne vyprovokovalo stanovisko kolegyně Mgr. Jindrové z Prachatic, uveřejněné v Bulletinu č. 6/07.

Přesto, že si nejsem jist, zda o talárech rozhodne „vox populi“ a kostky již nejsou vrženy – nemohu na myšlenku odůvodňující – ANO – ze strany paní kolegyně nereagovat.

Je jejím nezadatelným právem se vyjádřit a zastávat stanovisko ...„že ANO“..., ale odůvodnění je pro mne, a snad nebudu sám, neakceptovatelné, a to proto, že: Mají-li být taláry též atributem důstojnosti, potom se schovávat za odůvodnění, cituji ...„že mohou být též faktorem pro rozhodnutí žen, jaké si při slavnostních příležitostech vzít oblečení...“!

Toto snad nemohlo být myšleno vážně, ale jen jako bonmot. Proto si dovoluji odpovědět stejným bonmotem: vážená paní kolegyně, pokud v neděli se zúčastníte společenské akce s rautem a připusíte, že někomu na taláru ulpí svíčková s brusinkami a rulandské šedé, jak si chcete vzít tento talár v pondělí k soudu, pokud chcete zachovat vážnost a důstojnost?! Opravdu mám pochybnost, zda toto myslíte vážně a zda společenskou akci lze „vylepšit“ hromadnou uniformou advokátních talárů?!

Takovýto názor považuji pro obhájení talárů opravdu za nepřijatelný.

Ale abych i já přispěl svým názorem, potom – jak je to v naší profesi obvyklé – předkládám alternativní názor, a to:

Taláry rozhodně NE – neboť tím naše důstojnost nerozkvete, a je dosti příkladů ve světě, kde taláry i přes úspěšnost advokacie nejsou.

A pokud ANO, tak jedině, že každý advokát u OS/Obv. soudu v místě svého sídla bude moci mít talár uložen a při příchodu si ho oproti dokladu totožnosti vyzvedne jen pro účel probíhajícího jednání. Při účasti na jednání u soudů odvolacích či v jiném kraji apod., potom tito „přespolní“ advokáti budou mít právo si talár vypůjčit a vrátit, a to i za případný poplatek, neboť rozhodně nás poplatek nezničí. Vždyť i soudci a státní zástupci žádný „převoz“ talárů neprovádějí. Dovedete si představit, že má-li být talár i projevem důstojnosti, že tedy musí být čistý a nažehlený a nikoliv – jak by řekla moje babička, profesí švadlena, „sežvaněný“ a pomuchlaný. A pokud tedy při cestách po soudech v českých krajích budeme vozit jednu tašku plnou obsáhlých spisů a druhou s různě poskládaným talárem, rozhodně to našemu vzhledu ani praktičnosti nepřispěje. Věc neřeší ani varianta, že si talár dám do cestovního pouzdra značky „Pierre Gardin“, a tento vak mne bude po všech soudních jednáních provázet.

Diskuse je jistě potřebná, ale nechť zvítězí rozum „našim vzhledem“.

Počítám s tím, že reakcí může být kritika, ale věřím, že najdu i své zastánce.

JUDr. JIŘÍ ČERNÝ, advokát v Rakovníku

Jan Werich v jedné ze svých písní kromě jiného tvrdí, že „mnicha dělá kutna, krúnýř rytíře“, čímž jako bývalý posluchač práv evidentně usiloval o to, aby byla prokázána „pravda odvěká, že šaty dělají člověka“.

V té písni klade autor do protikladu „hadry“, ve kterých se ten i onen štěstí jen stěží dočká, a „šaty“, jako obecný pojem období mezi oběma světovými válkami pro dámské nebo pánské oblečení vyšší kategorie, které na první pohled svědčí o jistém společenském postavení jejich nositele a které okolí chápe jako neklamný průkaz úspěšnosti. O taláru se v písni, myslím, že nikoliv náhodou, nepojednává.

Soudcovský talár, talár státního zástupce, ale třeba i uniforma vojáka nebo policisty, nejsou v prvé řadě průkazem úspěšnosti, ale průkazem příslušnosti k určité profesně definované skupině občanů, kterou si takto stát vymezuje oproti jiným profesím proto, aby na první pohled bylo zřejmé, že se jedná o prodloužené údy státu samotného, jinými slovy, že před takovými osobami končí veškerá legrace. S talárem a uniformou tak bývá spojována úcta a vážnost pramenící z autority státu. Že jde o spojení velmi trvanlivé dokumentuje to, že ho neohrozily ani takové kreatury jako byl poručík Dub ze Švej-

ka, major Terazky z Černých baronů, ani reální hrdinové, kteří určitě každému současníku čas od času zpestří život.

Příslušníci stavu advokátského nepatří do kategorie státních zaměstnanců, ba naopak, jako příslušníci svobodného povolání stojí do jisté míry v opozici ke státu, protože mají přispívat kromě jiných i k ochraně práv jednotlivého občana ve vztahu s nesouměřitelnou mocí státu, resp. jeho byrokracie. Jejich pracovní „šaty“ nejsou podloženy autoritou státu. Úcty a vážnosti však obecně požívají v míře přinejmenším srovnatelné nejenom s nositeli uniform, ale i talárů. Tím, že vymění šaty za nápodobu uniformy nebo taláru, autoritu nezískají, protože ji ani získat nemohou, a úsilí o nabytí či zvýšení úcty a vážnosti takovým způsobem vyzní ve směšnou křeč, pokud nebude podloženo tím, čím i v minulosti advokáti svou prestiž získávali.

Mgr. JIŘÍ HRBEK, advokát z Prahy

► **Moje stanovisko** je zásadně kladné, pokud jde o trestní řízení, a to z těchto důvodů:

1. Vzhledem k tomu, že talár má soudce a státní zástupce, jde o vyrovnaní procesních stran v trestním řízení nejen co do jejich práv a povinností, ale také co do oděvů. Obhájce vypadá důstojněji, když má talár jako druhý účastník soudního procesu. Vidím v tom určitou rovnost procesních stran.

2. Obhájce oblečený v taláru má i velký psychologický význam pro obžalovaného, poněvadž svého obhájce vidí jako partnera státního zástupce a konečně i soudce.

3. Domnívám se, že talár má psychologický význam i na osobu, která si ho obléká, poněvadž mu svým způsobem dodává profesního sebevědomí a pocitu sounáležitosti k dalším justičním složkám – státnímu zástupci a soudu. Připomínám Werichovo „...je to pravda odvěká, že šaty dělají člověka, kdo v hadrech na štěstí čeká, ten se načeká...“ V přeneseném významu to platí i pokud jde o talár, poněvadž ten povyšuje oblečení na slavnostnější oděv.

4. Vzhledem k tomu, že proti taláru jsou námitky technického rázu, jak ho nosit, kde se převlékat, je v něm horko, uvádím, že není žádný problém, aby byl pořízen v lehké nemačkové úpravě tak, že by ho bez problémů každý advokát složil do aktovky. Jeho barva by musela být buď tmavě modrá nebo černá, aby zdůrazňovala důstojnost.

5. Zařadili bychom se mezi významné členské státy EU, kde obhájci taláry nosí, a navázali bychom i na tradici v českých zemích.

Domnívám se, že takto musí uvažovat každý, kdo má profesi advokáta rád a kdo má upřímný zájem na zvyšování profesní i kulturní úrovně advokacie.

JUDr. MARIE CILÍNKOVÁ, advokátka z Prahy

► **Dovolte, abych i já přispěl svým příspěvkem do diskuse Taláry ano či ne.** Můj diskusní příspěvek zní: **Taláry rozhodně ne.** Domnívám se, že žádný z argumen-

tů pro zavedení povinného nošení taláru nemůže při přísné kritice obstát a naopak argumenty proti jednoznačně převažují.

Pokud jde o argumenty pro, pak jsou převážně uváděny:

- Zvýšení důstojnosti advokáta. Domnívám se, že tento argument je lichý. Advokát v dobře stříženém, kvalitním obleku, či kolegyně ve slušivém kostýmku působí jistě dostatečně důstojně a ten, kdo chodí dnes v pomáčkáném ušpiněném saku, bude chodit určitě i v pomáčkáném, ušpiněném taláru, což jeho důstojnost nijak nezvýší. Dodávám ještě obecně známou věc, že žádným hávem nikdo ještě důstojnost nezískal, tu si musí každý sám vybudovat.
- Vytvoření jakési rovnoprávnosti mezi státním zástupcem, soudcem a advokátem.

Takováto rovnoprávnost zde není a není třeba ji vnějšími znaky nějak vytvářet. Státní zástupce i soudce jsou orgány státní moci, a proto mají úřední oděv, zatímco advokát je osoba soukromá, a proto má oděv civilní. Domnívám se, že civilním oděvem je naopak podtržena nezávislost advokáta na státu a spřízněnost s klientem a talár by tuto vazbu jenom narušoval.

Argumenty proti užívání talárů jsou závažnější.

- Především se domnívám, že zde neexistuje žádná tradice nošení talárů, prakticky nikdo z žijících již nic takového nepamatuje.
- Dalším důvodem je zjevná nepraktičnost celé záležitosti, zvláště pro advokáty, kteří v soudních síních tráví celé hodiny a dny, přebíhají a přejíždějí od jednoho soudu ke druhému.
- Třetím výrazným argumentem proti je globální oteplování, které by nám nošení talárů pořádně zneprjemnilo.

Konečně pak se diskuse ani nezaměřila na to, v kterých případech by se taláry měly nosit. Domnívám se, že jejich použití v některých bagatelních věcech by bylo až směšné.

Závěrem bych chtěl uvést věc zásadní.

Do nošení talárů nás nikdo nenutí a jedná se o natolik závažný zásah do života všech těch advokátů, kteří chodí k soudu denně nebo velmi často, že by tato záležitost neměla být rozhodována představenstvem advokátní komory, ale měla by být vyhrazena výlučně sněmu advokátů.

JUDr. TOMÁŠ PLAVEC, advokát z Chrudimi

► **Se všemi argumenty, které byly doposud vysloveny proti talárům pro obhájce, lze souhlasit. A v podstatě bez výhrad. Takže zejména, v parných dnech bude v talárech asi horko. Obhájci se s nimi budou muset vláčet, a pokud některý kolega nedokáže získat respekt svým působením a znalostmi, talár to za něj skutečně nevyřeší.**

Zjevné ovšem je, že zmíněné námitky jsou zcela mimo podstatu problému. Otázka totiž zní, zda obecně, zdůrazňují obecně, posílí význam, prestiž či důstojnost obhájce, bude-li u soudu vystupovat v taláru. Na takovou otázku přece nelze odpovědět, že mu bude horko nebo že talár je další zavazadlo. Přesná odpověď může znít,

ano, bude působit důstojněji, ale také mu občas bude horko, nebo ne, nebude působit důstojněji a ještě mu občas bude horko. A stejně, pokud jde o talár jako zavazadlo. Podobně se lze postavit k třetí námitce, které ale, přiznám se, příliš nerozumím. Mám sám sebe považovat za právního či advokátního losera, že už je jedno, v čem přijdu k soudu, anebo se tahle poznámka týká někoho jiného a já mohu svobodně uvažovat o tom, zda má pozice obhájce bude vnímána účastníky hlavního líčení jinak, lépe, bude-li v taláru? A pokud dospějí k závěru, že ještě není vše ztraceno a talár by mohl mé působení vylepšit, byť i jen v očích klienta, proč bych se toho měl zříkat jen proto, že jakýsi hypotetický, virtuální kolega, je beznadějný případ?

Z logiky věci pro mě vyplývá, že odějí-li se státní zástupce a soudce do speciálních obleků, aby tak zdůraznili, že jdou nalézat právo, měl by tak být oblečen i jejich zcela rovnocenný partner – obhájce. A rovnou připouštím, že jde o pustou formu, což ale, důsledně vzato, platí i o zvyku jíst příborem namísto rukama a do divadla chodit v přiměřeném oděvu, nikoliv v teplácích, jak se kdysi odpůrci formalit pokoušeli zavést. Tedy ty tepláky. Forma či vnějšková stylizace k určitým lidským jednáním patří, a samozřejmě lze diskutovat o její konkrétní míře či potřebě. Za sebe bych tuto diskusi doporučoval prozatímne zakončit tím, že po určité, přechodné, období budou advokáti na základě příslušné reglementace oprávněni, ne však povinni, nosit talár, případně lze talár jako povinný doplněk konstituovat toliko pro odvolací trestní řízení. A ono se časem uvidí.

JUDr. TOMÁŠ SOKOL, advokát v Praze

Ilustrační foto JAKUB STADLER – talár slovenských advokátů.

z právní teorie a praxe

Články

Arbitrabilita pracovněprávních sporů	23
K personálnímu obsazení soudu v trestních věcech podle § 17 trestního řádu (k diskusi)	31
Poznámka	35
Jak doručit zaměstnanci výpověď (změny v doručování pracovněprávních písemností od 1. ledna 2007)	35
Právní povaha nákladů exekuce aneb Ke stanovisku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 200/2005	38
Municipiální internet zdarma (nezákonná veřejná podpora) a soulad s právem ES	43
Lze po vstupu ČR do EU napadnout závaznou informaci o celním zařazení zboží správní žalobou?	48
Z judikatury	50 - 59
Z odborné literatury	60 - 62

Shrnutí

Alexander J. Bělohlávek: Arbitrabilita pracovněprávních sporů

Arbitrabilita pracovněprávních sporů je předmětem diskusí od účinnosti zákona č. 216/1994 Sb. (zde tzv. arbitrabilita objektivní, tedy zda mohou být tyto spory obecně předmětem rozhodčího řízení). Tuzemská teorie ani praxe k tomu doposud nezaujala jednoznačné stanovisko. Podle autora jsou tyto spory arbitrabilní, je-li jejich předmětem výlučně majetkové plnění a spor se netýká tzv. pracovněprávního statusu, tj. například existence pracovněprávního vztahu. Tento názor je nyní navíc podpořen úpravou nového zákoníku práce (zák. č. 262/2006 Sb.), která neobsahuje ustanovení analogické § 207 (resp. § 207 a násl.) dřívějšího zákoníku práce. Ostatně až do r. 1991 měly náhradní způsoby projednávání těchto sporů ve formě spíše quasirozhodčího řízení tradici (odhlédneme-li od určitého politického prvku postupů při takovém řešení sporů).

Daniel Prouza, Petr Smejkal: K personálnímu obsazení soudu v trestních věcech podle § 17 trestního řádu (k diskusi)

Nerespektování práva na spravedlivý proces, mezi které se řadí i zákonné a správné

personální obsazení soudu, má rozhodující význam pro výsledek procesu v systémech, kde těžištěm dokazování je řízení před soudem prvního stupně. Ustanovení § 314a trestního řádu a ustanovení § 31 zákona o soudech a soudcích nejsou ve vzájemném rozporu, nekonzurují si a ani nejsou v poměru obecného a speciálního právního předpisu. Obě ustanovení se doplňují. Z toho je třeba dovodit, že v případech, kdy trestní řád určuje věcnou příslušnost krajského soudu u trestných činů, pro které trestní zákon stanoví horní hranici trestu odnětí svobody nepřevyšující pět let, musí rozhodovat v prvním stupni samosoudce krajského soudu (v praxi nejčastěji předseda senátu jako samosoudce). V opačném případě jde o procesní pochybení, které znamená porušení ústavně zaručeného zákazu odnětí svému zákoněmu soudci a může za určitých okolností vést ke zcela opačnému meritornímu rozhodnutí. K textu je připojena poznámka bývalého soudce Evropského soudu pro lidská práva JUDr. Bohumila Repíka, CSc.

Ladislav Jouza: Jak doručit zaměstnanci výpověď (změny v doručování pracovněprávních písemností od 1. ledna 2007)

Článek shrnuje změny v doručování pracovněprávních písemností od 1. ledna 2007, kdy vstoupil v účinnost nový zákoník práce. Ten především rozšířil okruh písemností, k jejichž platnosti je třeba doručení do vlastních rukou, nově umožňuje elektronické doručování písemností. Novinkou je i fakt, že právní úprava doručování se týká i písemností zaměstnance, které on sám doručuje zaměstnavateli. Autor na závěr uvádí i nejdůležitější judikáty Nejvyššího soudu, které se týkají problematiky doručování písemností v pracovněprávních vztazích.

Jan Válek: Právní povaha nákladů exekuce aneb Ke stanovisku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 200/2005

Stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 200/2005 obsahuje závěr, že „pohledávka exekutora na náhradu nákladů exekuce se při exekuci prodejem nemovitostí uspokojí v rozvrhu rozdělované podstaty ve třetí skupině [§ 337c odst. 1 písm. c) o. s. ř.]“.
Tento závěr je odůvodněn pouze paušálním

výkladem ust. § 87 odst. 1 a 4 exekučního řádu bez souvislosti s dalšími ustanoveními exekučního řádu a občanského soudního řádu. Nereflektuje však ani předchozí většinou soudní praxi a v současnosti tak vyvolává významnou polemiku či nesouhlas jak ze strany exekučních soudů, tak ze strany soudních exekutorů a vnáší významné nejistoty do právního postavení věřitelů. Článek se zabývá hledáním souvislostí pro zařazení nákladů exekuce do některé z rozvrhových skupin při naprosté absenci výslovné právní úpravy. Závěrem je, že náklady exekuce nelze přirovnat ani pohledávce nákladů oprávněného a ani je nelze považovat za příslušenství pohledávky. I když se nejedná ani o náklady řízení vzniklé státu, jsou jim svou povahou zřejmě nejbližší, a proto by v rámci rozvrhového jednání měly být uspokojovány v první skupině.

Bohumír Štědroň, Ivana Hájková: Municipální internet zdarma (nezákonná veřejná podpora) a soulad s právem ES

Pražský magistrát zahájil přípravu projektu tzv. „Bezdrátová Praha“. V rámci toho projektu by každý rezident měl zdarma přístup k vysokorychlostnímu internetu (šířenému bezdrátově) zdarma pro účely kontaktu s veřejnou správou (tzv. eGovernment) a v další fázi by za minimální paušální poplatek (cca 100 Kč/měsíc) měl každý rezident neomezený přístup k vysokorychlostnímu internetu. Asociace telekomunikačních operátorů podala stížnost Evropské komisi, že projekt je v rozporu s Evropským právem a představuje tzv. nezákonnou veřejnou podporu. Cílem článku je vyjádřit právní názor autorů na tento projekt.

Daniel Spratek: Lze po vstupu ČR do EU napadnout závaznou informaci o celním zařazení zboží správní žalobou?

Závazné informace o sazebním zařazení zboží byly před vstupem České republiky do Evropské unie vylučovány z přezkumu správními soudy s ohledem na svou předběžnou povahu. Celní kodex Společenství však ukládá soudům přezkum takovýchto rozhodnutí a jeho ustanovení mají aplikační přednost před kompetenční vyloukou podle soudního řádu správního.

Arbitrabilita pracovněprávních sporů

prof. Dr. et Mgr. Ing. ALEXANDER J. BĚLOHLÁVEK, Dr.h.c.

Arbitrabilita objektivní a subjektivní

Arbitrabilita jako přípustnost sporu k řešení v řízení před rozhodci je přirozeně otázkou široce diskutovanou a představuje jeden ze základních milníků této oblasti civilního procesu *sui generis*. Z pohledu smluvního práva lze arbitrabilitu¹ ve vztahu k rozhodčímu řízení označit jako přípustnost předmětu smlouvy, v tomto případě smlouvy rozhodčí.² Z pohledu terminologického je nutno zdůraznit, že v této souvislosti hovoříme o tzv. arbitrabilitě objektivní, když arbitrabilita subjektivní znamená, že je konkrétní individuální spor pokryt platnou rozhodčí smlouvou a obecně lze říci, že arbitrabilita subjektivní se může pohybovat výlučně v rámci arbitrability objektivní. Zatímco arbitrabilitu objektivní musí rozhodci a ostatně rovněž soudy v případě výkonu tzv. pomocné a kontrolní funkce soudů³ ve vztahu k rozhodčímu řízení posuzovat z moci úřední, arbitrabilita subjektivní, je posuzována obvykle výlučně tehdy, je-li námitka nedostatku pravomoci rozhodců uplatněna účastníkem, který je tímto v rozhodčím řízením dotčen a neuplatnění odpovídající námitky obvykle představuje fikci vzniku arbitrability subjektivní,⁴ i kdyby tato jinak dána nebyla. Vždy však jen tehdy, může-li být spor jako takový a jeho předmět v řízení před rozhodci projednán a rozhodnut, tj. je-li dána arbitrabilita objektivní. Na rozdíl od řady jiných zemí naše právní praxe (včetně odpovídající judikatury) doposud nikdy nezaujala stanovisko (o to méně jednoznačně) k arbitrabilitě pracovněprávních sporů, v tomto případě tedy tzv. arbitrabilitě objektivní.

Arbitrabilita v některých zvláštních případech

Předmětem dlouhých diskusí, které však doposud nikdy nevyústily v jednoznačný názor vyjádřený například v podobě sjednocující judikatury, když jinak je právě otázka arbitrability předmětem poměrně častého rozhodování soudů v souvislosti s návrhy na zrušení rozhodčích nálezů⁵ v případě návrhů podaných z důvodů § 31 písm. a) ZRŘ (arbitrabilita objektivní), resp. § 31 písm. b) (arbitrabilita subjektivní), je arbitrabilita v některých zvláštních případech. Takovými zvláštními pří-

pady jsou například arbitrabilita sporů v rámci obchodních společností,⁶ spory na základě návrhu na vydání nálezu s určujícím výrokem (určující žaloby),⁷ žaloby na nahrazení projevu vůle,⁸ stejně jako právě například spory pracovněprávní a spory obdobné. V zahraničí je tato problematika pojednána a vyjasněna poměrně jednoznačně, přičemž obvykle je arbitrabilita pracovněprávních sporů posuzována obdobně jako například arbitrabilita spotřebitelských sporů, když se hovoří o tom, že je zde obdobná míra potřeby ochrany „slabšího“ účastníka právního vztahu.

Historické souvislosti řešení pracovněprávních sporů v České republice

Rozhodčí řízení ve vztahu k individuálním pracovněprávním sporům není zcela jistě v České republice ničím novým a má poměrně dlouhou tradici, byť poměrně silně ovlivněnou určitými snad politicko-společenskými souvislostmi. Principiálně však nelze říci, že by bylo rozhodčí řízení v souvislosti s pracovněprávními spory něčím novým. Ba naopak. Zatímco projednávání běžných civilních sporů bez mezinárodního prvku v rozhodčím řízení bylo zavedeno teprve zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších změn (dále jen „ZRŘ“) s účinností od 1. ledna 1995, právě rozhodčí řízení v souvislosti s pracovněprávními spory bylo v minulosti, a to až do 31. ledna 1991 naprosto běžné a ve většině těchto sporů bylo takové projednání a jeho neúspěšnost (tj. do třiceti dnů od zahájení řízení nebylo dosaženo smíru nebo nebylo vydáno rozhodnutí příp. podání námitky proti rozhodnutí) podmínkou vzniku pravomoci obecných soudů k projednání takových sporů.⁹ Takové spory byly ve smyslu ustanovení § 207 - 216 z. č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších změn, účinného do 31. prosince 2007, resp. zde do novelizace provedené zákonem č. 3/1991 Sb. až do 31. ledna 1991 projednávány rozhodčími komisemi ustanovenými a řízenými odborovými orgány na jednotlivých pracovištích.¹⁰ S ohledem na změnu společensko-politické situace stejně jako i na svobodu podnikání a principiální změnu postavení odborů, nebylo toto řešení přirozeně dlouhodobě udržitelné. Přesto se však derogace předmětného řešení nejeví z pohledu autora jako zcela šťastnou, když tato byla provedena bez důsledné analýzy významu takové úpravy, neboť svým charakterem nešlo zcela jednoznačně o řízení rozhodčí, nýbrž spíše o jakýsi mezistupeň mezi rozhodčím řízením a mediací, o obligatorní předprocesní stadium ve smyslu podmínky pro vznik pravomoci obecných soudů, které bylo často způsobilé flexibilně a efektivně dospět k řešení pracovněprávního sporu ve velmi

krátké lhůtě. V případě, že došlo k uzavření smíru v takovém rozhodčím řízení a/nebo rozhodnutí komise nabylo právní moci, jednalo se o vykonatelný titul ve smyslu § 274 písm. c) z. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších změn, občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“). Konečně takový přístup k řešení (minimálně některých) pracovněprávních sporů nebyl výlučně specifickým Československa či některých jiných zemí tzv. „socialistického bloku“, přičemž zmínit je možno např. § 111 odst. 2 německého zákona o soudech pro pracovněprávní spory¹¹ v souvislosti se spory ze vztahů v rámci přípravy na povolání.¹² Obecně pro pracovněprávní spory je arbitrabilita a další podrobnosti rozhodčího řízení v této oblasti upravena v § 101 – § 110 téhož německého předpisu.¹³ Právě od 1. února 1991 byla předmětná úprava změněna tak, že ustanovení § 207 stanovilo pro řešení pracovněprávních sporů pravomoc soudů. Na druhou stranu dle názoru autora tohoto příspěvku ani po uvedeném datu nebylo možné zcela jednoznačně hovořit o výlučné pravomoci soudů tehdy, jednalo-li se výlučně o spor majetkový bez toho, aby předmětem takového sporu bylo též řešení otázky statusu účastníka (zaměstnanec) ve vztahu k pracovněprávnímu vztahu (tj. typicky například otázky náhrady škody apod.).¹⁴ Přesto však byla otázka arbitrability pracovněprávních sporů minimálně sporná, zejména pak s ohledem na charakter úpravy obsažené v ZP (old) ve vztahu k jiným předpisům a jiným oblastem práva. Nový zákoník práce však podobné ustanovení, jako tomu bylo v případě § 207 ZP (old) v jeho dceci po 1. únoru 1991, které by mohlo limitovat arbitrabilitu pracovněprávních sporů, jež splňují podmínky definované supra ve smyslu podmínek objektivní arbitrability dle ZRR, neobsahuje. Jak bude ještě níže pojednáno, **je dle názoru autora tohoto příspěvku nutné považovat spory, kde jde o určité konkrétní majetkové (většinou peněžité) plnění, za arbitrabilní,**¹⁵ když z důvodu nedostatku jakékoliv pozitivně-právní úpravy jak v z. č. 262/2006 Sb., tj. v novém zákoníku práce [dále jen „ZP (new)“], v OSŘ či v jiném právním předpisu, nelze jinak, než tuto otázku posuzovat výlučně podle zvláštní právní úpravy rozhodčího řízení. Tou je v tomto případě pouze ZRR, který objektivní arbitrabilitu definuje v ustanoveních § 2 odst. (1) a (2) tak, jak bude pojednáno níže.

Arbitrabilita a význam místa řízení

Význam problematiky arbitrability pracovněprávních sporů poslední dobou stále narůstá; především ve vztahu k vrcholovému či vyššímu managementu je patrný nárůst rozhodčích smluv mezi těmito zaměstnanci a zaměstnavatelem, přičemž nezřídka je tento trend způso-

ben tím, že se jedná o smlouvy často sjednávané se zahraničním zaměstnancem, nebo sice tuzemským zaměstnavatelem, jehož společníkem (akcionářem) jsou však zahraniční subjekty, přičemž právě smlouvy s vrcholným managementem jsou obvykle předmětem jednání v rámci koncernového vedení, tj. v zahraničí. **Arbitrabilita těchto sporů je ve většině zemí jednoznačně vyjasněna, a to právě široce ve prospěch této arbitrability, když ta je obvykle v zahraničí podstatně širší, než je tomu dle tuzemské právní úpravy rozhodčího řízení, tzv. předpisů legis arbitri.**¹⁶ Zatímco totiž ve většině zemí, včetně zemí okolních, se vede široká diskuse o tom, jakým způsobem podstatně rozšířit arbitrabilitu sporů a poskytnout nejširší základ pro řešení sporů cestou rozhodčího řízení, u nás je tomu naopak a objevují se diskuse, jak arbitrabilitu omezit.¹⁷ Pro určení předpisů legis arbitri je pak podstatné to, na území kterého státu se rozhodčí řízení koná, když rozhodčí řízení je charakteristické mimo jiné i tím, že jde o řízení před jiným orgánem než orgánem moci veřejné a má vysoce nadnárodní charakter, tj. jako místo řízení je velmi často sjednáváno území neutrálního státu.¹⁸ Stát místa řízení pak obvykle určuje základní podmínky pro řešení konkrétních sporů formou rozhodčího řízení, procesní pravidla a postupy pro rozhodčí řízení¹⁹ včetně (avšak nikoliv jen) odpovídajícího procesního rámce. **Místo řízení²⁰ je považováno za jednu ze stěžejních otázek problematiky rozhodčího řízení, ačkoliv to právní praxe velmi často (bohužel z důvodu neznalosti) podceňuje.**²¹ V této souvislosti stojí za zmínku otázka, zda a do jaké míry je možno sjednat pro případ čistě vnitrostátních sporů, tj. sporů bez mezinárodního prvku, jako místo řízení takovou zemi, kde budou předpisy legis arbitri podstatně příznivější pro řešení takového konkrétního druhu sporů než předpisy toho státu, kde mají účastníci sídlo. Typickým příkladem je v současné době řada případů tuzemských rozhodčích doložek obsahujících dohodu o místě řízení například v Rakousku, v souvislosti s tamní velmi širokou úpravou objektivní arbitrability,²² která poskytuje (zejména pak po rozsáhlé novelizaci rakouského civilního procesního řádu s účinností od 1. července 2006) nesmírně liberální základ pro možnost sjednání rozhodčí smlouvy na široké spektrum sporů. Jiným příkladem je Belgie nebo Švýcarsko, kde jsou velmi striktní předpisy upravující pravomoc obecných soudů pro případ zrušení rozhodčích nálezů a dokonce obvykle takovou možnost vylučují, jestliže strany sporu nebo spor samotný nemají úzký vztah k území tohoto státu (tj. Švýcarsku či Belgii).

Na tuto otázku a možnost sjednání místa řešení mimo ČR i tehdy, nevykazuje-li spor žádný mezinárodní prvek, bývají kontroverzní názory. Autor tohoto příspěvku se k tomu, že taková možnost je bez dal-

Na tuto otázku a možnost sjednání místa řešení mimo ČR i tehdy, nevykazuje-li spor žádný mezinárodní prvek, bývají kontroverzní názory. Autor tohoto příspěvku se k tomu, že taková možnost je bez dalšího dána, staví jednoznačně, a to především s ohledem na soukromoprávní charakter rozhodčího řízení.

šího dána, stává jednoznačně, a to především s ohledem na soukromoprávní charakter rozhodčího řízení.

To sice autor považuje stejně jako většina právní teorie a praxe v tuzemsku a v zahraničí (na rozdíl od Ústavního soudu ČR²³) za druh kontradiktorního nalézacího řízení,²⁴ v žádném případě však nejde o řízení před orgánem moci veřejné. Ustanovení § 17 ZRŘ nadto žádné omezení pro sjednání místa řízení mimo ČR nestanoví, přičemž tuto možnost potvrzuje též praxe Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR.²⁵ Konečně shodně k této otázce, tj. k přijetí pravomoci pro projednání sporu bez jakéhokoliv mezinárodního prvku, přistupuje též Mezinárodní rozhodčí soud ICC, jehož pravidla v čl. 1 odst. 1 poslední věta stanoví, cit.: „Soud je také oprávněn zajišťovat prostřednictvím rozhodčího řízení a v souladu s Pravidly řešení i obchodních sporů, které nemají mezinárodní charakter, je-li k tomu na základě rozhodčí smlouvy zmocněn“.²⁶ V případě pracovníprávních sporů, tak, jak jsou tyto předmětem zájmu autora v tomto příspěvku, přirozeně nejde o spory obchodní. Na druhou stranu citovaná Pravidla Mezinárodního rozhodčího soudu ICC je zapotřebí chápat z toho pohledu, že pravomoc Mezinárodního rozhodčího soudu ICC je (s ohledem na zaměření ICC jako Mezinárodní obchodní komory) sjednat řešení sporů právě obchodních, a citovaná část ustanovení čl. 1 odst. 1²⁷ reflektuje jinak převažující mezinárodní praxi, která obvykle připouští sjednání místa řízení pro čistě

vnitrostátní spory i na území jiného státu. Soudy tohoto státu tak budou mít případnou pravomoc i pro případné řízení o zrušení rozhodčího nálezu a pravomoc tuzemských soudů pro řízení dle § 31 a násl. ZRŘ je tedy vyloučena, konalo-li se rozhodčí řízení (bylo-li místo řízení) mimo území ČR. Na druhou stranu s ohledem na doposud absentující praxi tuzemských soudů ve vztahu k arbitrabilitě pracovníprávních sporů nelze vyloučit, že takovému rozhodčímu nálezu nebude poskytnuta opora pokud jde o jeho vykonatelnost dle § 39 litera b) ZRŘ, resp. zejména dle čl. V odst. 2 tzv. Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů,²⁸ například v návaznosti na ustanovení § 31 litera a) téhož předpisu. **Dle názoru autora tohoto příspěvku jsou i pracovníprávní spory, jedná-li se o spory majetkové bez tzv. statusového pracovníprávního charakteru tak, jak o tomto bylo pojednáno výše, i v České republice v současné době bez dalšího arbitrabilní, když i poslední pochybnost byla zcela zřejmě odstraněna tím, že nová pracovníprávní úprava účinná od 1. ledna 2007 neobsahuje úpravu analogickou § 207 ZP (old) ve znění od 1. února 1991 do 31. prosince 2006 a není zde ani opora pro to, aby byl odmítnut výkon (resp. uznání a výkon)²⁹ i případného cizího rozhodčího nálezu v takových pracovníprávních věcech na území České republiky. V poslední době tedy není ničím neobvyklým, že si strany v případě nejistoty ohledně arbitrability určitého druhu sporu sjednávají místo řízení mimo ČR, ačkoliv**

Ilustrační foto

jde jinak o spor bez jakéhokoliv nebo minimálně bez dostatečně intenzivního mezinárodního prvku.

Obecně k otázce arbitrability a arbitrability pracovněprávních sporů

Základ pro řešení otázky arbitrability pracovněprávních sporů musí poskytnout ustanovení § 1 a především § 2 ZRŘ. Pro zodpovězení dané otázky je třeba zabývat se především tím, zda můžeme pracovněprávní vztahy podřadit pod spory majetkové, k jejichž projednání a rozhodnutí by (i) jinak byla dána pravomoc soudu, a zda jde o případy, kdy by (ii) strany mohly o předmětu sporu uzavřít smír. Zcela stěžejní je současně zodpovězení otázky, zda se v případě pracovněprávních sporů jedná o (iii) spory majetkové tak, jak je má na mysli citovaná tuzemská úprava rozhodčího řízení (tedy tuzemské předpisy *legis arbitri*).

Jak bylo výše uvedeno, autor tohoto příspěvku je toho názoru, že pracovněprávní spory jsou dle tuzemské úpravy plně arbitrabilními za předpokladu, že mají majetkovou povahu, tj. týkají se konkrétního majetkového (především peněžitého) plnění a jejich předmětem nejsou otázky statusu pracovněprávního vztahu (trvání pracovního poměru) jako takového. Pod režim objektivní arbitrability tak mohou spadat nároky na náhradu škody způsobené při výkonu práce, spory o jiná majetková plnění z pracovněprávního vztahu apod. **Spory, kde jde o určité konkrétní majetkové (většinou peněžité) plnění, je tedy možno považovat za arbitrabilní.**³⁰

Otázkou je, zda je možné uzavřít rozhodčí smlouvu ohledně sporů týkajících se platnosti či neplatnosti ukončení pracovního poměru. V těchto případech bude zřejmě nutné pravomoc rozhodců odmítnout, neboť i s přihlédnutím k faktu, že pracovněprávní vztahy mají svůj majetkový základ, podstatou a cílem takového sporu v tomto případě je dosažení jiného cíle, srovnatelného se statusovými řízeními, čili určení, zda žalobce je či není v postavení zaměstnance. Na druhou stranu není vyloučeno, aby v případě, kdy soud rozhodne, že došlo k neplatnému ukončení pracovního poměru, byla o případných dalších s tím souvisejících nárocích zaměstnance na peněžité plnění vůči zaměstnavateli uzavřena rozhodčí smlouva. V takovém případě by byla uzavřena již jako smlouva o rozhodci. Naproti tomu budou přípustné rozhodčí smlouvy ohledně sporů ze vztahů, které se sice pracovněprávním blíží, avšak o pracovněprávní vztahy nejde. Jedná se například o spory ze smluv ohledně výkonu funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu nebo člena jiného orgánu obchodní společnosti (tzv. „manažerské smlouvy“), různé druhy mandátních vztahů apod., a to i tehdy, jestliže vedle vztahu založeného takovými smlouvami vznikne platně pracovněprávní vztah, když oba takové právní vztahy je nutno posuzovat odděleně a oba mají též odlišný právní charakter.

Nevylučná pravomoc soudů jako předpoklad arbitrability dle § 2 odst. 1 ZRŘ

Předpokladem nevylučné pravomoci obecných soudů jako obecného předpokladu arbitrability dle § 2 odst. 1 ZRŘ je situace, kdy je obecný soud povolán k přímému rozhodnutí sporu. Jedná se o spory, kde je dána v první řadě pravomoc soudů vymezená v § 7 OSŘ. Před přijetím ZP (new) byla problematika arbitrability pracovněprávních sporů poněkud spornou oblastí pokud jde o *plošné* (obecné) uplatnění arbitrability, jmenovitě pak ve vztahu k § 207 a § 235 ZP (old), které však nová právní úprava nepřevzala. Nová právní úprava obsažená v ZP (new) tak v žádném případě neposkytuje základ pro jakékoliv zúžení dosavadního doktrinárního výkladu a naopak je třeba sledovat podstatně širší možnost pro uplatnění rozhodčího řízení v pracovněprávních sporech. To ostatně potvrzuje úprava obsažená v ustanovení § 7 odst. 1 OSŘ,³¹ podle níž se v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci vyplývající nejen z občanskoprávních, nýbrž i *pracovních* a jiných vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají

a nerozhodují o nich jiné orgány. Navazující odstavce odkazuje ve vztahu k jiným orgánům na ustanovení části páté OSŘ.³² Ustanovení § 7 odst. 2 OSŘ si neimplikuje

expressis verbis rozhodovací činnost rozhodců ve smyslu ZRŘ, analogická aplikace ve vztahu k řízení podle předpisu *legis specialis*, kterým v tomto případě ZRŘ je, se přirozeně nabízí.

Přípustnost uzavření smíru o předmětu sporu

Tuto otázku je třeba zkoumat jak z pohledu procesního tak hmotněprávního, neboť smír jakožto institut smíšený má vazby na obě tyto oblasti práva. Z obou pohledů je třeba zkoumat limitaci možnosti uplatnění.

Z hlediska práva procesního je třeba zaměřit pozornost zejména na ustanovení § 99 OSŘ,³³ který definuje procesněprávní charakter smíru uzavřeného v průběhu řízení. OSŘ stanoví, že smír lze uzavřít, připouští-li to povaha věci. Obvykle se jedná o věci, kdy jsou účastníci v typicky dvoustranném poměru a hmotněprávní úprava nevylučuje, aby mezi sebou upravili právní vztahy dispozitivními úkony. Vyloučeny jsou však věci, v nichž je možné zahájit řízení *ex officio* (viz § 81 OSŘ), dále věci, kde je rozhodováno o osobním stavu (§ 80 OSŘ), případy, kdy dohoda vyžaduje je své platnosti souhlas soudu či věci, v nichž hmotné právo nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků. Publikované právní názory rovněž hovoří o věcech, kde rozhodnutí rozhodců se stává podkladem pro jiný typ zápisu s účinky vůči osobám třetím (právní nároky k nemovitostem).

Z hlediska práva hmotného jde v případě smíru o všechny situace, které mají strany smlouvy, respektive subjekty právního vztahu plně ve své dispozici. **Smír tedy přichází v úvahu tam, kde může být sporná věc řešena**

dohodou účastníků právního vztahu. Je však zapotřebí zohlednit, že dohoda nesmí být v rozporu s právními předpisy, dobrými mravy³⁴ nebo zásadami poctivého obchodního styku (§ 3 ObčZ, § 265 ObchZ³⁵) apod.

Majetkový charakter sporu

V současné době lze zřejmě již hovořit o poměrně názorové shodě jak v rámci právní teorie, tak právní praxe, o poměrně široké interpretaci předmětného termínu. ZRŘ pojem *majetkový spor* sice nedefinuje, za **majetkové spory však lze považovat všechny spory, jejichž předmětem je majetek nebo jejichž předmět lze vyjádřit v majetkových hodnotách, zejména v penězích.**³⁶

Za majetkové spory je možné považovat kontradiktorní řízení vedená o návrzích (žalobách), jimiž se navrhovatel (žalobce) domáhá, aby odpůrce (žalovaný) byl uznán povinným poskytnout mu majetkové plnění (peněžité plnění, v kontextu pracovněprávních vztahů též nároky z odstupného, ze mzdových nároků, nároků na náhradu škody z těchto vztahů, vydání věci, popř. jiné reálné plnění) a zdržení se určité činnosti. Obecně je možno tento pojem vymezit tak, že zahrnuje všechny případy, kdy se účastník domáhá plnění, jež má majetkovou povahu či reflex.³⁷ Ve vztahu k běžným sporům především závazkového práva by tato obecná definice byla zcela jistě dostatečná, ve vztahu k předmětu tohoto příspěvku je však třeba definovat obsah předmětného pojmu podrobněji. **Pojem majetkového práva či majetkových vztahů, od nichž jsou v tomto případě odvozovány majetkové spory, používá řada předpisů, avšak i přesto je velmi těžké exaktně tento pojem uchopit.** Dle názoru autora tohoto příspěvku je možné podrobně vymezit z pohledu civilistiky pojem majetek, kterým se zpravidla rozumí soubor movitých i nemovitých věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které patří určitému subjektu. Věci jsou ovladatelné hmotné předměty, nebo ovladatelná přírodní energie, která slouží potřebám lidí. Pohledávkami jsou zejména vklady na vkladních knížkách, na jiných účtech, právo na vyplacení dividend, práva plnění ze závazkových vztahů. Určitým interpretačním vodítkem zřejmě může být výklad pojmu *jiné majetkové hodnoty*. Těmi mohou být hodnoty, které nelze hmotně pochopit, nejsou hmotnými předměty, dokážeme si je pouze představit, jde však o hodnoty ocenitelné, které současně nejsou pohledávkami. Je však možné určit jejich hodnotu příp. stanovit jejich cenu a mají určitý hospodářský význam. Patří sem vklady do obchodních společností či družstev, know-how apod.³⁸ Problematicky se mohou jevit (výlučná) práva majetková vymezená v autorském zákoně.³⁹ Takováto práva totiž není možné ocenit na základě zákona.⁴⁰ Je tedy nutné nahlížet na obsah majetkových práv ve vztahu k autorskému zákonu poněkud odlišně, než je tomu v případě zákoníku občanského. Navíc se zde vyskytují

...tam, kde se v pracovněprávních vztazích jedná o majetkový nárok ... a předmětem sporu není současně jiná otázka (...), je nutno konstatovat, že není překážek pro sjednání rozhodčí smlouvy i pro spory z takových vztahů.

některé komplikované oblasti, v nichž je otázka arbitrability sporná, či spíše vyloučená.⁴¹ Jedná se především o případy, kdy by mohla nastat překážka veřejného pořádku,⁴² jež není překážkou danou objektivně. Uplatní se pouze v případě, že tato práva ovlivňují práva osob třetích. Další spornou kategorií jsou situace, kdy nedostatek volné dispozice stran s některými právy⁴³ může založit překážku arbitrability, či jsou konfrontována práva s účinky *inter partes* s účinky *erga omnes*.⁴⁴

Taktéž obchodní zákoník se k pojmu „majetek“ vyjadřuje svébytně. Ustanovení § 6 obchodního zákoníku obsahuje definici pojmu obchodní majetek, do kterého patří věci, pohledávky, jiná práva a penězi ocenitelné hodnoty. Rozdíl oproti definici podané v občanském zákoníku je v tom, že u fyzických osob, které jsou podnikateli, je pod tento pojem řazen pouze majetek, jež patří podnikateli a slouží k podnikání. U podnikatelů je typické, že se mezi tzv. jiné majetkové hodnoty řadí obchodní firma, obchodní tajemství, know-how apod., s čímž souvisí práva k těmto hodnotám. Na jednu stranu je zapotřebí si uvědomit, že ve vztahu k základní úpravě pracovního práva nelze použít analogie, byť právní praxe doufala, že zákonodárce v rámci úvah o koncepci ZP (new) tyto požadavky zohlední,⁴⁵ na druhou stranu v předmětném procesním kontextu a v souvislosti s definicí předmětného termínu obecného charakteru, jakým pojem *majetkové právo* je, je nutno vycházet z celého kontextu tuzemského právního řádu.

Ve vztahu k zákonu o mezinárodním právu soukromém a procesním je třeba upozornit na judikovaný názor,⁴⁶ že majetkovým sporem ve smyslu ustanovení § 37 zák. č. 99/1963 Sb. je nutno rozumět nejen spor o majetkové plnění, tj. plnění ocenitelné v penězích, ale také např. i návrh na určení existence či neexistence práva na takové plnění. Pravomoc tuzemských soudů v takovýchto sporech je dána tehdy, je-li dána dle platných právních předpisů v ČR jejich příslušnost. K další možné nepřímé definici (implikaci charakteru) majetkových práv lze dospět výkladem § 100 odst. 2 ObčZ o promlčení, který stanoví, že se promlčují všechna majetková práva s výjimkou vlastnického.⁴⁷

Z pohledu uvedeného srovnání je zapotřebí dospět k závěru, že **tam, kde se v pracovněprávních vztazích jedná o majetkový nárok, tj. o peněžité plnění resp. příp. jiné penězi ocenitelné nároky a předmětem sporu není současně jiná otázka** (zejména statusového pracovněprávního charakteru tak, jak o tom bylo pojednáno výše), je nutno konstatovat, že **není překážek pro sjednání rozhodčí smlouvy i pro spory z takových vztahů.**

Srovnání se zahraniční úpravou v některých zemích

Rakousko

Rozhodčí řízení v Rakousku prošlo v nedávné době změnou. Výše citovanou novelou rakouského civilního

procesního řádu byla s účinností od 1. července 2006 provedena kompletní reforma úpravy rozhodčího řízení⁴⁸ a ta nyní vychází ze znění vzorového zákona UNCITRAL⁴⁹ včetně podmínek pro podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu. Úprava rozhodčího řízení platí pro vnitrostátní i mezinárodní rozhodčí řízení. Obecně je problematika arbitrability řešena v části druhé předmětného předpisu, zejména v § 582 (viz výše). Podobnost s německou úpravou, která je však ještě poněkud širší co do věcného rozsahu (viz infra) je jistě markantní. **Rakouská úprava je především benevolentnější, spočívá v možnosti uzavření smíru ve vztahu k předmětu sporu, a to tím, že tuto možnost stanoví jakožto de facto dispozitivní z obecného hlediska, obligatorní pak pouze partikulárně ve vztahu k nemajetkovým nárokům. Vylučuje však z působnosti rozhodčího řízení spory pramenící z rodinného práva a nároky ze smluv týkajících se nájmu bytu a vlastnictví bytů.**

Jak vidno, nová moderní úprava arbitrability sporů zakládá v Rakousku na obecné úrovni mnohem širší a liberálnější pole působnosti. Je však třeba upozornit na fakt, že **otázky arbitrability pracovních sporů jsou v nové rakouské úpravě speciálně upraveny v části desáté tohoto předpisu a precizně definují podmínky, za nichž je následně vzniklý spor arbitrabilní, což silně kontrastuje v komparaci s naší poněkud zamlženou interpretační rozpačitostí rozhodčího řízení v této oblasti.** Ustanovení § 617 rakouského civilního procesního řádu upravuje arbitrabilitu spotřebitelských sporů, přičemž na základě výslovného odkazu se tato úprava uplatní rovněž ve vztahu k pracovním vztahům. Aplikovatelnosti citovaného předpisu se dovolává § 617, avšak s odkazem na § 50 odst. 1 Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz (ASGG), který stanoví kategorie pracovních sporů, jež připadají do pravomoci *pracovních a sociálních soudů*. Jedná se především o spory mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, zaměstnavateli a odbory, přičemž pravomoc zasahuje též do práva sociálního zabezpečení z hlediska nároků zaměstnanců vůči sociální pojišťovně apod. Toto specifikum (čili vymezení zvláštní kategorie sociálních a pracovních sporů) je možné právě s ohledem na fakt, že rakouská soudní soustava zahrnuje též zvláštní soudy (viz infra), které jsou nadány pravomocí (resp. zde věcnou příslušností) k rozhodování takových sporů. Pokud bychom odhlédli od tohoto faktu, můžeme dospět k závěru, že institucionálně ve srovnání z pohledu tuzemského právního řádu není žádného rozdílu, pokud tento přístup aplikujeme na vztah k ZRR. Ačkoliv rakouské právo volí jiný přístup ke koncepci právní úpravy, lze dospět ve vztahu k objektivní arbitrabilitě

Rakouská úprava je benevolentnější, spočívá v možnosti uzavření smíru ve vztahu k předmětu sporu, a to tím, že tuto možnost stanoví jakožto de facto dispozitivní z obecného hlediska, obligatorní pak pouze partikulárně ve vztahu k nemajetkovým nárokům. Vylučuje však z působnosti rozhodčího řízení spory pramenící z rodinného práva a nároky ze smluv týkajících se nájmu bytu a vlastnictví bytů.

pracovníprávních sporů,⁵⁰ která je dlouhodobě a rovněž judikaturou rakouských sporů standardně uznávána, ke stejným závěrům, k jakým je možno dospět i v rámci tuzemského práva.

Jakožto obligatorní protekcionistickou podmínku však ustanovení § 617 rakouského ZPO stanoví, aby rozhodčí smlouvy, jejichž účastníkem je zaměstnanec, byly obsaženy v jím osobně podepsaném dokumentu. Jiné ustanovení, než které se vztahuje na rozhodčí řízení, nesmí taková dohoda obsahovat. Je tedy zapotřebí, aby rozhodčí smlouva byla předmětem samostatného dokumentu, když rovněž rakouské právo vyžaduje v případě rozhodčí smlouvy dodržení písemné formy stejně jako to stanoví § 3 ZRR.⁵¹ Před uzavřením rozhodčí smlouvy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem musí být zaměstnanec písemně poučen o podstatných rozdílech mezi rozhodčím a soudním řízením. V rozhodčí smlouvě musí být určeno sídlo příslušného rozhodčího soudu (zde ve významu místa řízení tak, jak o tomto bylo pojednáno výše). Rozhodčí soud se může sejít k ústnímu jednání a provedení důkazů na jiném místě pouze tehdy, pokud s tím souhlasí zaměstnanec nebo pokud vyvstaly závažné obtíže s provedením důkazů v sídle rozhodčího soudu (v místě řízení).

Dalším důležitým bodem předmětné úpravy je, že pokud byla rozhodčí smlouva mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem uzavřena a pokud zaměstnanec ani při uzavření rozhodčí smlouvy, ani v okamžiku podání žaloby nemá své bydliště, obvyklý pobyt či pracoviště ve státě, v němž má své sídlo rozhodčí soud, přihlíží se k rozhodčí smlouvě jen tehdy, pokud se jí zaměstnanec dovolává. Dalším z protekcionistických opatření ve prospěch zaměstnance jsou

ustanovení o zrušení rozhodčího nálezu, pokud dojde v rozhodčím řízení, jehož se zaměstnanec účastní buď k porušení kogentních předpisů, jejich použití nemůže být stranami vyloučeno ani ve věcech s mezinárodním prvkem⁵² nebo pokud jsou dány podmínky, za kterých dle ustanovení § 530 odst. 1 bod 6 a 7 citovaného rakouského předpisu (ZPO)⁵³ může být rozsudek soudu zpochybněn žalobou na obnovu řízení. V takovém případě se určí lhůta pro podání žaloby na zrušení dle příslušných procesních pravidel.

Z výše řečeného je vcelku jasný protekcionistický přístup rakouského zákonodárce ve vztahu k ochraně zaměstnanců, a proto definuje zcela konkrétní podmínky arbitrability pracovních sporů, jež například *expressis verbis* v naší úpravě absentují. Na druhou stranu rakouské právo všeobecně vysoce podporuje náhradní způsoby řešení sporů včetně a zejména ve vztahu k rozhodčímu řízení, které má v Rakousku dlouhodobou tradici.

Německo

Úpravu rozhodčího řízení upravuje německý občanský soudní řád (Zivilprozessordnung, ZPO) v ustanoveních § 1025 – § 1066,⁵⁴ přičemž stejně jako úprava česká či rakouská ani německá úprava nerozlišuje mezi mezinárodním a vnitrostátním rozhodčím řízením a stejně jako úprava v Rakousku je založena na vzorovém zákoně UNCITRAL (s drobnými rozdíly).

Německá úprava zastává liberální a extenzivní přístup otázce arbitrability sporů. Obecně spory majetkové povahy jsou z hlediska německé úpravy zásadně arbitrabilní, přičemž pod pojmem *spor majetkové povahy* chápeme německé právo spory, které mají majetkovou (ekonomickou) podstatu. Arbitrabilní jsou rovněž takové spory (resp. nároky uplatněné v rozhodčím řízení), jež nemají majetkovou povahu, a jsou, podobně jako v případě rakouské úpravy a tedy podstatně širěji, než je tomu v případě úpravy české, arbitrabilní v tom rozsahu, v němž jsou strany sporu ohledně této otázky způsobilé uzavřít smír.⁵⁵ Rozhodčí smlouvu tak podle německého práva nelze uzavřít v případě dosahu trestního práva, rodinného práva a v případě některých vztahů nájemních (arbitrabilní jsou však spory ohledně nájmu nebytových prostor). Za arbitrabilní jsou považovány taktéž spory vyplývající z práva patentového a dokonce i antimonopolního práva (práva na ochranu proti omezování hospodářské soutěže), což není v evropském⁵⁶ ani celosvětovém kontextu žádnou výjimkou, na rozdíl od České republiky, kde by takový přístup byl s ohledem na vysoce omezený přístup ke koncepci arbitrability oproti většině jiných zemí považován za exces.

Z výše uvedeného vyplývá, že jak v ČR, tak v Rakousku jsou postaveny základní podmínky arbitrability na několika pilířích. Všechny tři právní úpravy se shodují v základní podmínce, kterou je majetková podstata sporu, pokud hovoříme o jinak neomezené arbitrabilitě. **Německá úprava je odlišná v tom, že nevyžaduje, aby jednou z podmínek arbitrability byla dána obecná pravomoc soudů. Tuto podmínku však lze snadno implikovat,** neboť jen těžko si lze představit majetkový spor, jenž by nespadal do jurisdikce soudu a byl by v rozporu s obecným lidským právem třetí generace, tedy právem na soudní ochranu. Tuto nikoliv *expressis verbis* stanovenou podmínku lze implikovat i z druhé části věty zahrnující arbitrabilní spory, a to spory, jež sice nemají majetkový základ, ale o nichž strany mohou uzavřít smír, což *de facto* znamená dohodu o narovnání a nejen smír z hlediska občanského práva procesního, ale (jak bylo naznačeno výše) tato otázka není z hlediska soudní ochrany podstatnou; neboť pokud by se opravdu jednalo o spor mimo pravomoc soudů, šlo by o *denegatio iusticiae* v pravém slova smyslu, což v dnešní demokratické společnosti není možné připustit.

Francie

Arbitrabilitu sporů upravuje čl. 2059 Code Civil, podle něhož každý může souhlasit s pravomocí rozhodců ve vztahu k právům, s nimiž může volně dispo-

novat. Čl. 2061 téhož francouzského předpisu určuje, že pokud zvláštní předpis neurčí jinak, rozhodčí smlouva je platná ve smlouvách vztahujících se k tzv. profesionální činnosti. Pojem profesionální činnost je vykládána rovněž jako závislá činnost (použijeme-li tuzemskou právní terminologii) včetně vztahů pracovněprávních. Z dosahu objektivní arbitrability jsou však vyloučeny spory týkající se tzv. domácích zaměstnanců (ve smyslu osob pro pomocné domácí práce).

Itálie

Čl. 806 italského občanského soudního řádu obsahuje pouze negativní vymezení arbitrability ve vztahu ke sporům týkajícím se duševního vlastnictví, hospodářské soutěže, kartelového práva, převodu cenných papírů a sporů v rámci obchodních společností a společenstev.

Nizozemí

Arbitrabilita je dána zásadně pro všechny spory, pokud důsledek rozhodnutí nemá vliv na práva, jimiž strany nemohou volně disponovat (čl. 1020 odst. 3 občanského zákoníku). Tuto podmínku (dle předchozí věty) je možno chápat jako podmínku shodnou s tou, která je známa z jiných úprav včetně tuzemské, totiž podmínku možnosti uzavření smíru. Z dosahu objektivní arbitrability jsou vyloučeny rodinněprávní spory, spory z duševního vlastnictví a stejně jako v případě italské úpravy spory v rámci obchodních společností a společenstev.

Portugalsko

Arbitrabilní nejsou spory, jimiž nemohou strany volně nakládat, nebo je dána výlučná pravomoc soudů, nebo je-li rozhodčí řízení předepsáno jako obligatorní způsob řešení sporů, většinou v předprocesní fázi, tj. před zahájením řízení před soudem. Pracovněprávní spory jsou tradičně arbitrabilní.

Španělsko

Španělská úprava obsahuje pozitivní vymezení objektivní arbitrability, pod níž spadají všechny vztahy (spory), jež podléhají smluvní volnosti. Jde tedy o kategorii poněkud širší než tu, o níž hovoříme v případě podmínky definované jako možnost uzavření smíru o předmětu sporu. Arbitrabilní jsou tedy i pracovněprávní spory.

Švýcarsko

Ve vnitrostátním rozhodčím řízení je arbitrabilita limitována na práva, jimiž mohou strany volně disponovat, pokud není dána výlučná pravomoc obecných soudů. Rovněž zde jsou pracovněprávní spory až na určité drobné výjimky arbitrabilní.

Anglie

Anglické právo neobsahuje definici arbitrability, kterou v konkrétních případech ad hoc definuje obecný soud v rámci kontrolní a pomocné funkce ve vztahu

k rozhodčímu řízení a ve vztahu ke konkrétním sporům. Arbitrabilita pracovněprávních sporů je v široké míře garantována, když nadto jsou pracovněprávní spory nadány velmi širokou smluvní volností typickou právě pro

common law, a to v rozsahu, který je pro kontinentální přístup často téměř nepochopitelný.

✦ Autor, advokát, je profesorem na katedře práva Ekonomické fakulty VŠB, Technické univerzity v Ostravě.

- 1 Srv. Bělohlávek, A. Arbitrabilita sporů. Právní rozhledy, Praha, C. H. Beck, 2003, č. 3, s. 6 a násl.
- 2 Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. Praha, ASPI Publishing, 2002, s. 70
- 3 Srv. např. Mothejzíkova, J. Úloha národních soudů – podpora nebo dohled? Evropské a mezinárodní právo, Praha, Nadace EMP, č. 1 – 2, s. 43-54.
- 4 Srv. např. § 33 ZRŘ, příp. též § 1 odst. 2 písm. c) či § 3 Řádu Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, resp. § 1 odst. 2 písm. c) či § 4 Řádu téhož stálého rozhodčího soudu pro vnitrostátní spory. Podrobně viz též např. Hanák, S. Otázky příslušnosti ve světle judikatury Rozhodčího soudu Československé obchodní komory. Studie z mezinárodního práva. Praha, 1955.
- 5 Srv. např. Rozehnalová, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu v mezinárodním prostředí. Časopis pro právní vědu a praxi, 1999, r. 7, č. 4, s. 348-358, příp. Schelleová, I. K zrušení rozhodčího nálezu soudem. Zpravodaj pro společnost s ručením omezeným, 1998, č. 3.
- 6 Např. Bělohlávek, A. Pravomoc rozhodčího soudu v případě sporů v rámci obchodních společností. Právní rádce, 1994, č. 4, s. 8-10, v mezinárodním prostředí pak např. Holleweg, A. Schiedsvereinbarungen und Strohmanngesellschaften. Abhandlungen zum Recht der Internationalen Wirtschaft, Bd. 42. Heidelberg, Verlag Recht und Wirtschaft, 1997 aj.
- 7 Chalupa, L. Žaloba na určení, vydání nebo vyklizení. Právní rádce, Praha, Economia, 2001, č. 4, s. 18.
- 8 Kolářček, M. K výroku soudního rozhodnutí o nahrazení projevu vůle podle obchodního zákoníku. Právní rozhledy, Praha, C. H. Beck, 1998, č. 5, s. 264.
- 9 Přirozeně mimo oblast tzv. výlučné pravomoci obecných soudů tak, jak se těmto věnovalo např. stanovisko NS ČSSR Cpřj 104/1974, publikované ve Sbírce rozhodnutí NS 1975, č. 9 – 10, s. 596, reg. č. Rc 51/75. Ohledně pravomoci obecných soudů viz též např. Součková, M.: Uplatňování pracovněprávního nároku u soudu. Právo a zaměstnání, Praha, Orac (dnes LexisNexis CZ), 1995, č. 3, s. 18 a násl.
- 10 § 207 ZP (old), cit.: „(1) Spory mezi organizací a pracovníky o nároky z pracovního poměru projednávají v rozhodčím řízení rozhodčí komise (dále jen „komise“) a soudy. (2) Komise ustanovují a řídí odborové orgány.“
- 11 Arbeitsgerichtsgesetz.
- 12 Srv. např. Lachmann, J.-P. Handbuch für die Schiedsgerichtspraxis. Köln a. R. / Verlag Dr. Otto Schmidt, 2002, s. 11, marg. 29.
- 13 Podrobně srv. např. Schwab, K. H., Walter, G. et Baumbach, A. Schiedsgerichtsbarkeit. München, Verlag C. H. Beck/Helbing & Lichterhahn, 2005, kap. 36, s. 309 a násl.
- 14 K této otázce podrobně autor tohoto příspěvku též in Bělohlávek, A. Zákon o rozhodčím řízení. Komentář. Praha, C. H. Beck, 2004, s. 32-33.
- 15 Bělohlávek, A. Soudní příslušnost v pracovněprávních věcech s mezinárodním prvkem a arbitrabilita pracovněprávních sporů. Právo a zaměstnání, Praha, LexisNexis CZ, 2005, č. 7-8, s. 5.
- 16 Někdy dochází k záměně pojmů *lex fori* a *lex arbitri*, které se používají poněkud nepřesně promiscue, byť pojem *lex fori* lze právě z pohledu arbitrability a předpisů, které je zapotřebí aplikovat na otázku arbitrability, je zásadní. *Lex arbitri* je obvykle definován jako právo, kterému podléhá nejen způsob vedení sporu a otázky řízení, nýbrž i otázky předběžných opatření, právo, podle něhož obecný soud vykonává svůj dohled nad rozhodčím řízením, resp. pomoc rozhodčímu řízení apod. (viz např. Zekos, G. Court's intervention in commercial and maritime arbitration under US law. Journal of International Arbitration, 1997, č. 14, s. 99 a d.). Někdy se místo *lex arbitri* používá též *lex loci arbitri* (srv. Park, W. The Lex Loci Arbitri and International Commercial Arbitration. International Commercial Law Quarterly, 1983, č. 32, s. 21. S ohledem na charakter rozhodčího řízení, kdy pravomoc rozhodců nahrazuje pravomoc soudu je možno hovořit obecně o fóru, tj. v širším kontextu o „subjektu“ oprávněném a dokonce po řádném konstituování tohoto fóra i povinném takový spor projednat a rozhodnout. Dle názoru autora je však toto chápání *lex arbitri* nepřesné a je zapotřebí striktně rozlišovat mezi *lex arbitri* a *lex fori*. Zatímco *lex arbitri* je nutno chápat jako soubor norem, které v místě řízení aprobují rozhodčí řízení, umožňují jeho chování a stanoví základní podmínky pro to, zdali je možno v takovém místě rozhodčí řízení konat a v jakém rozsahu (včetně otázek arbitrability, způsobu konstituování fóra apod.), *lex fori* stanoví ve vztahu k rozhodčímu řízení též podmínky konání a právní rámec průběhu řízení před rozhodci samotného, tj. právní rámec celého procesu a jeho průběhu, obvykle tedy (většinou) příslušný procesní předpis, který bude zřejmě nutno aplikovat tehdy, není-li zjištěn předpis dohodnutý stranami nebo který určí rozhodci jako pravidlo pro řízení. Ostatně i takové pravidlo je možno určit jen v rámci platného procesního práva *lex fori*, zejména nesmí odporovat jeho zásadním imperativům na hranici mezi *gogentnosti* a *ordre public*, jakož i přirozené *ordre public* samotnému (srv. též Logarde, P.: Recherches sur l'ordre public en droit international privé. Paris, 1959, Abrahams, J. – J. Conventions de compétence et ordre public international. Clunet, 1964 a d.). *Lex fori* pak v závislosti na odpovídající praxi může určit i kolizní pravidla pro určení hmotného práva a podobně. *Lex fori* je tedy podstatně širším pojmem než *lex arbitri*, přičemž autor tvrdí, že *lex arbitri* lze chápat jako součást *lex fori*. V každém případě je *lex arbitri* velmi úzce spojen s místem konání řízení, a proto je velmi dobře možno používat též termínu *lex loci arbitri*, který podstatně lépe prezentuje naprosto zásadní spojení podmínek pro konání řízení s místem řízení. Z pohledu arbitrability jde pak o soubor předpisů, které určují rozsah této arbitrability a podmínky pro konání a průběh rozhodčího řízení vůbec.
- 17 Srv. např. Bělohlávek, A. Návrh novely zákona o rozhodčím řízení. Právní rozhledy, Praha, C. H. Beck, 2005, r. 13, č. 22, s. 11.
- 18 Lalive, L. On the Neutrality of the Arbitration and of the Place of Arbitration. Recueil de Travaux Suisse sur l'Arbitrage International. Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag, 1984, příp. Rensmann, T. Anationale Schiedssprüche im nationalen Recht, 1997 či Rensmann, T. Anational arbitral awards – legal phenomenon or academic phantom? Journal of International Arbitration, 1982, Paulsson, J. Arbitration Unbound: Award Detached from the Law of its Country of Origin. International Commercial Law Quarterly, 1981, r. 30, s. 358 a násl. a další.
- 19 Srv. Bělohlávek, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci. Právo a podnikání. Praha, LexisNexis (CZ), 2005, č. 11, s. 2-9.
- 20 Srv. např. Bělohlávek, A. Místo konání rozhodčího řízení. Právní zpravodaj, Praha, C. H. Beck, 2004, č. 3, s. 13-15. Ze zahraničních prací se této otázce věnuje např. Jarvin, S. The place of arbitration. Bulletin – The ICC International court of Arbitration. Den Haag / Paris: Kluwer Law International / ICC (prosinec), 1996, r. 7, č. 2, s. 54-58 a d.
- 21 U nás doposud nejpodrobněji zcela jistě Rozehnalová, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem, Bulletin advokacie, Praha, Česká advokátní komora, 2005, č. 4, s. 16-23 a č. 5, s. 12-16, která též v této práci velmi přehledně a výstižně postihuje význam místa řízení jak v řízení před soudem v případě existence mezinárodního prvku, tak v případě řízení bez takového mezinárodního prvku.
- 22 Ustanovení § 582 rakouského civilního procesního řádu, řsz. č. 113/1895 (naposledy změněný spolkovým zákonem Ssz. I. č. 120/2005 s účinností od 1. července 2006): (1) Každý majetkový nárok, o němž má být rozhodnuto řádným soudem, může být předmětem rozhodčí smlouvy. Rozhodčí smlouva o nemajetkových nárocích je účinná, pokud strany mohou o předmětu sporu uzavřít smír. (2) Předmětem rozhodčí smlouvy nemohou být nároky podle práva rodinného, stejně jako všechny nároky ze smlouvy, které by jen částečně podléhaly zákonu o nájmech nebo zákonu o společném užívání bytu, včetně sporů o vzniku, trvání, zániku a obsahu těchto smluv, a všech sporů týkajících se práv vlastnictví bytů. Přepisy s výjimkou tohoto oddílu, podle kterých spor není arbitrabilní, nebo mohou být arbitrabilní jen za určitých podmínek, zůstávají nedotčeny. Rakouské předpisy legis arbitrii tedy v současné době považují za arbitrabilní zásadně veškeré majetkové spory bez ohledu na to, zda je možno o předmětu takových sporů v řízení před soudem uzavřít smír či nikoliv (jak tuto podmínku stanoví například § 2 odst. 2 tuzemského ZRŘ) a za předpokladu, že tyto spory nejsou výsledkem některým předpisem vyloučeny z projednání před rozhodci. Kromě toho připouští rakouské předpisy arbitrabilitu též jakéhokoliv jiného sporu a pouze u jiných než majetkových sporů stanoví podmínku analogickou naší úpravě dle § 2 odst. 2 ZRŘ, tj. podmínku možnosti uzavřít smír v případě, že by takový spor byl projednáván v civilním řízení soudním. Srv. např. Oberhammer, P. Der Weg zum neuen österreichischen Schiedsverfahrensrecht. SchiedsVZ – Zeitschrift für Schiedsverfahren, München, Verlag C. H. Beck, 2006, r. 4, č. 2, s. 57-65 či Schumacher, H. Ein Schiedsspruch – und was nun? – Berichtigung, Erläuterung, Ergänzung und Aufhebung des Schiedsspruchs nach dem neuen österreichischen Schiedsverfahrensrecht. SchiedsVZ – Zeitschrift für Schiedsverfahren, München: Verlag C. H. Beck, 2006, r. 4, č. 2, s. 70-79 a d. Ohledně zvláštní úpravy arbitrability pracovněprávních sporů v Rakousku bude pojednáno níže.
- 23 Srv. např. Raban, P. K odpovědnosti rozhodce a rozhodčího soudu. Bulletin advokacie, 2003, č. 1, s. 25-34.
- 24 Srv. např. Bělohlávek, A. et Pezl, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. Právní rozhledy, 2004, č. 7, s. 256-261 a stejně ostatně např. též Pecha, R. K právní povaze rozhodčích nálezů. Bulletin advokacie, 2003, č. 5, s. 41-45 či Růžička, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. Bulletin advokacie, 2003, č. 5, s. 32-40
- 25 V této souvislosti viz též ustanovení § 5 Řádu tohoto stálého rozhodčího soudu pro vnitrostátní spory, ačkoliv zde se hovoří pouze o místu konání ústního jednání a nikoliv o místu řízení, což jsou přirozeně dva odlišné pojmy.
- 26 V návaznosti na to viz čl. 14 ohledně místa řízení.
- 27 Česká verze těchto pravidel viz např. Bělohlávek, A. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. Praha, C. H. Beck, 2004, s. 377-407.

- 28 Srv. vyhláška ministra zahraničních věcí z 6. listopadu 1959 publikovaná pod č. 74/1959 Sb. Srv. též např. Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. 5. vyd. Brno, Doplněk, 2001, s. 406-412.
- 29 Srv. Rozehnalová, N. K uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Obchodní právo, Praha, Prospektrum, 2003, rč. 12, č. 12, s. 2-9, či Růžička, K. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. Právo a podnikání, Praha, ORAC (dnes LexisNexis/CZ/), 1993, č. 8, s. 10 a násl.
- 30 Bělohlávek, A. Soudní příslušnost v pracovněprávních věcech s mezinárodním prvkem a arbitrabilita pracovněprávních sporů, Právo a zaměstnání, Praha, LexisNexis CZ, č. 7-8/2005, s. 5.
- 31 Srv. např. Winterová, A. Civilní pravomoc a věcná příslušnost soudu po 1. lednu 1992. Právo a zákonnost, Praha, 1992, č. 5, s. 270 a násl.
- 32 Cit.: „(2) Spory a jiné právní věci uvedené v odstavci 1, o nichž podle zákona projednaly jiné orgány než soudy, soudy v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují za podmínek uvedených v části páté tohoto zákona.“
- 33 Výslovný odkaz též např. in: Schelleová, I. Nová právní úprava rozhodčího řízení. Obchodní právo, Praha, Prospektrum, 1995, č. 7-8, s. 2 a násl.
- 34 Srv. např. Bělohlávek, A. Neplatnost právního úkonu při porušení dobrých mravů. Právní rádce, Praha, Economia, 2006, č. 1, s. 21 a násl.
- 35 Srv. např. Bejček, J. Existuje smluvní svoboda? Právník, Praha, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 1998, č. 12, s. 1017 a násl.
- 36 Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Dobrá Voda, 2003, str.33.
- 37 Kučera, Z., Tichý, L. Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním, komentář, Praha 1989, str.221 a násl.
- 38 Bělohlávek, A. Význam pojmu majetkové právo v občanskoprávních a hospodářských vztazích, Právo a podnikání č. 12, 2005, str. 5-8.
- 39 Viz § 10 z. č. 121/2000 Sb., o právu autorském.
- 40 Srv. např. z. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.
- 41 Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. Praha, ASPI Publishing, 2002, s. 77.
- 42 Srv. např. Bělohlávek, A. Výhrada veřejného pořádku hmotněprávního a procesního ve vztazích s mezinárodním prvkem. Právník, Praha, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2006, rč. 145, č. 11, s. 1267-1301, Goldstein. De l'exception d'ordre public aux règles d'application nécessaire. Étude du rattachement substantiel impératif en droit international privé canadien. Montréal, 1996, Simitis, K. Gute Sitten und ordre public, 1960, s. 79-111. Ve vztahu k rozhodčímu řízení ve smyslu tuzemských předpisů legis arbitri viz též např. Pauknerová, M. et Růžička, K. in: Oberhammer, P. (ed.) Schiedsgerichtsbarkeit in Zentraleuropa / Arbitration in Central Europe, Wien/Graz, NWV Neuer Wissenschaftlicher Verlag /CLC – Schriftenreihe, 2005, svazek 23, s. 279, kde se hovoří o (cit.) „... the principles of the social and governmental system of the Czech Republic and its law ...“, a to v souvislosti s úpravou obsaženou v § 36 ZRR. Zmínit lze konečně i některé názory publikované in: Pauknerová, M. Rozhodčí řízení ve vztahu k zahraničí – otázky rozhodného práva. Právní rozhledy, Praha, C. H. Beck, 2003, č. 12, s. 587-594.
- 43 Fiala, J. Omezení smluvní volnosti a jeho věcněprávní účinky (poznámky k některým aspektům). Právní rozhledy, 1995, č. 2, s. 65 a násl.
- 44 V této souvislosti srv. velmi zajímavý Nález Ústavního soudu ČR z 4. října 2006 sp. zn. III. ÚS 269/2005.
- 45 K této problematice zcela správně vysoce kriticky např. K této otázce v kontextu s připravovanou rekodifikací velmi výstižně např. Bělina, M. et Pichrt, J.: Nad návrhem nového zákoníku práce. Právní rozhledy, Praha, C. H. Beck, 2005, rč. 13, č. 11, s. 381-389, zde především v části II. předmětného příspěvku na s. 383.
- 46 Vrchní soud v Praze, rozhodnutí 10 Cmo 414/95 z 15. listopadu 1995.
- 47 Srv. Spáčil, J. Promlčení vlastnických žalob a vlastnického práva. Právní rádce, Praha, Economia, 1992, č. 2, s. 119 a konečně nepřímo právě k této otázce v souvislosti s pracovněprávními vztahy též Barancová, E.: Pojem práva a nároku v česko-slovenskom Zákoníku práce. Právní obzor, Bratislava, 1991, č. 5, s. 220 a násl.
- 48 Překlad předmětné právní úpravy do českého jazyka Bělohlávek, A. na stránkách Mezinárodního rozhodčího soudu při Hospodářské komoře Rakouska na adrese http://www.wko.at/arbitration/Dokumente_07_2006/SchiedsRAG_2006_CZ.pdf
- 49 Srv. např. (byť ne ve vztahu k rakouské úpravě) Zahradníková, R.: UNCITRAL k revizi rozhodčího řízení. Právní zpravodaj Praha, C. H. Beck, 2004, č. 7, s. 15-18, příp. Steiner, V.: O vzorovém zákonu pro mezinárodní obchodní arbitráž. Právník, Praha, Ústav státu a práva Československé akademie věd, 1992, č. 8, s. 730-753 aj.
- 50 Arbitrabilita pracovněprávních sporů však byla dána i před novelou účinnou od 1. července 2006. Srv. např. Bělohlávek, A. et Jašek, V. Rozhodčí řízení v Rakousku I. a II. Daňová a hospodářská kartotéka, 1998, rč. V. č. 17, s. 175-181 a č. 18, s. 185-191.
- 51 Srv. např. Schelleová, I. K charakteru a náležitostem rozhodčí smlouvy (rozhodčí doložky). Zpravodaj pro společnost s ručením omezeným, 1997, č. 24.
- 52 Bělohlávek, A. Význam mezinárodního prvku v závazkových vztazích. Právník, Praha, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2006, rč. 145, č. 5, s. 568-578.
- 53 Věc je rozhodnutá nebo vyplynou skutečnosti, které nebyly v okamžiku zahájení řízení zřejmé a které by přinesly zaměstnanci výhodnější postavení ve sporu.
- 54 Srv. např. Rozehnalová, N. Nová úprava rozhodčího řízení v SRN. Časopis o českém a evropském právu, 1999, rč. VIII, č. 5, s. 15-21, ve vztahu k úpravě před novelou německého civilního procesního řádu též Bělohlávek, A. et Jašek, V.: Rozhodčí řízení v SRN. Daňová a hospodářská kartotéka, 1996, rč. IV, č. 4, s. 37-44 a č. 5, s. 45 – 50.
- 55 Srv. čl. 1030 německého ZPO (civilního procesního řádu).
- 56 Bělohlávek, A. K úpravě hospodářské soutěže – Zásadní změny v komunitární úpravě hospodářské soutěže od 1. května 2004 – Nařízení rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených ve člincích 81 a 82 a smlouvy ES a jeho aplikaci v činnosti komise, národních úřadů pro ochranu hospodářské soutěže, soudů a rozhodců. Obchodní právo, Praha, Prospektrum, 2004, č. 13, s. 10-17.

K personálnímu obsazení soudu v trestních věcech podle § 17 trestního řádu (k diskusi)

JUDr. DANIEL PROUZA, Ph.D.

Mgr. PETR SMEJKAL

Věcná příslušnost krajského soudu k projednání trestních věcí určitého druhu v prvním stupni je zakotvena v § 17 trestního řádu, čímž byla u těchto soudů soustředěna část agendy trestního řízení, které je jednak skutkově a právně složitější, jednak se odvíjí u majetkových a hospodářských trestných činů od výše způsobené škody. Podle § 17 odst. 1 trestního řádu krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest.

O trestných činech

a) vlastizrady, rozvracení republiky, teroru, záškodnictví, sabotáže, vyzvědačství, ohrožení utajované informace, genocidia, a trestném činu podle § 1 zákona čísla 165/1950 Sb., na ochranu míru,

b) spáchaných prostřednictvím směnek, šeků a jiných cenných papírů, derivátů a jiných hodnot obchodovatelných na kapitálovém trhu, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu, a

c) porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi podle § 124a až 124c trestního zákona, porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem podle § 124d až 124f trestního zákona, porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 trestního zákona, zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 trestního zákona a nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona, koná v prvním stupni řízení krajský soud i tehdy, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší. Z ustanovení § 37 odst. 2 trestního řádu vyplývá, že krajský soud koná v prvním stupni řízení též o dílčích útocích pokračujícího trestného činu, jestliže postupem podle § 37a trestního zákona přichází v tomto řízení v úvahu rozhodnutí o vině některým z trestných činů uvedených v § 17 odst. 1 trestního řádu.

Na první pohled bezproblémové ustanovení o věcné příslušnosti je ovšem z pohledu obsazení takto rozhodujícího krajského soudu v prvním stupni v trestní věci ve skutečnosti otázkou významnou, právně složitou a poměrně konfliktní.

Právo každého občana na svého zákonného soudce, jako imanentní součásti práva na *fair proces*, je zajištěno v ústavní rovině článkem 38 odst. 1, větou první Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), podle něhož nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost konkrétního soudu a jeho obsazení je Listinou (článek 38 odst. 2) svěřeno zákonu.

Trestní řád tedy vychází z toho, že do působnosti krajského soudu svěřil jak trestní věci, u kterých zákonodárce stanovil rozpětím trestní sazby typově vysoký stupeň společenské nebezpečnosti, tak trestní věci, jejichž společenská nebezpečnost je sice menší, ovšem příslušnost krajského soudu je odůvodněna předpokládanou skutkovou, ale zejména právní složitostí věci.¹

Předně je možné konstatovat, že citované ustanovení trestního řádu o věcné příslušnosti krajského soudu díky své jednoznačnosti nepůsobí v soudní praxi problémy a podle našeho názoru by tomu stejně mělo být při řešení otázky personálního obsazení krajského soudu, neboť drtivá většina trestných činů projednávaných u tohoto soudu má horní sazbu vyšší než pět let. Jaká je tedy situace stran personálního obsazení soudu v ostatních případech?

V praxi totiž nastaly situace, kdy řízení před krajským soudem při projednání trestných činů vyjmenovaných v § 17 odst. 1, věta druhá, pod písmeny a) až c) trestního řádu, kdy horní hranice trestní sazby nepřesáhla pět let (například trestný čin nekalé soutěže podle § 149

trestního zákona), vedl tříčlenný senát tvořený předsedkyní senátu a dvěma přísedícími, aniž by k tomu byl dán důvod uvedený v ustanovení § 17 odst. 2 trestního řádu nebo v § 314a odst. 2 trestního řádu, tedy pravděpodobnost uložení souhrnného trestu, přičemž předcházející trest byl uložen v řízení před senátem. K takovému procesnímu postupu cítíme zapotřebí vyhradit si několik poznámek.

Soudem ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy je jen takový orgán, který rozhoduje v „organizovaném řízení“, tj. v řízení, které je charakterizováno určitými procesními zárukami, z nichž některé figurují v samotném článku 6 Úmluvy (například rozsudek *Belilos versus Švýcarsko*). Trestní proces musí kromě toho vyhovovat dalším požadavkům uvedeným v článku 6 odst. 3 Úmluvy, které však jsou pouze jednotlivými aspekty obecného principu spravedlnosti uvedeného v článku 6 odst. 1 Úmluvy (rozsudek *Artico versus Itálie*).

Záruka spravedlnosti řízení je procesní povahy a znamená záruku žádného materiálního subjektivního práva, ani to, že výsledek řízení (rozhodnutí soudu) bude spravedlivé. Nikoli tedy spravedlnost rozhodnutí, ale **spravedlnost řízení**, na jehož základě k řízení došlo, zaručuje článek 6 Úmluvy. Také nejde o to, aby řízení bylo v souladu s vnitrostátním právem, ale o to, aby bylo v souladu s Úmluvou. Třem základním požadavkům spravedlnosti, veřejnosti a rychlosti musí odpovídat celé trestní řízení, pokud se na ně článek 6 Úmluvy vztahuje. Jestliže ve věci konají a rozhodují soudy více stupňů, řízení na všech stupních podléhá režimu článku 6 Úmluvy (srov. přiměřeně rozsudek *Ekbani versus Švédsko*). Otázka, zda řízení respektovalo všechny požadavky článku 6 Úmluvy, se musí posuzovat globálně, tedy hodnotit celé řízení. Nedostatek nebo vada v jednom stadiu lze napravit v dalším stadiu pod podmínkou, že orgán rozhodující v opravném řízení má pravomoc zjištěnou vadu napravit, a pod podmínkou, že nejde o tak závažnou vadu, která je neodstranitelná nebo označila řízení jako celek (např. rozhodnutí *Komise H. versus Spojené království*). Při této metodě posuzování, zda proces byl spravedlivý, má závažnost nedostatku takový význam, že může být důvodem pro rozšíření záruk článku 6 Úmluvy i na přípravné řízení.

Z globálního posuzování spravedlivého charakteru řízení vyplývá významný důsledek, totiž že otázku, zda řízení vyhovuje požadavkům článku 6 odst. 1 Úmluvy, lze rozhodnout jen vzhledem k celému řízení. To předpokládá, že řízení bylo skončeno (srov. rozhodnutí *Komise Bricmont versus Belgie*), ledaže jde o takovou vadu, která nenapravitelně postihuje řízení už v jeho průběhu, což se podle našeho názoru vztahuje i na případy, kdy se **řízení konalo před nesprávně obsazeným soudem**.

Článek 6 Úmluvy zahrnuje všechny záruky institucionálního a procesního charakteru obsažené v tomto článku a stejně i ty, které v něm výslovně obsaženy nejsou, avšak tyto je možné dovodit z obecného požadavku spravedlnosti procesu. Složkou práva na spravedlivý proces je podle článku 6 Úmluvy právo na soud, tedy právo obviněného, aby o trestním obvinění proti němu rozpo-

dl nezávislý a nestranný soud zřízený zákonem, jakožto organická a institucionální záruka spravedlivého procesu. Právo na soud Evropský soud pro lidská práva v řadě rozhodnutí rozdělil na dvě relativně samostatná práva, a to na *právo na přístup k soudu*, tj. právo obrátit se na soud či zahájit řízení před soudem a na *právo, aby tento soud měl všechny náležitosti požadované článkem 6 Úmluvy*, tj. byl zřízen zákonem, byl nezávislý a nestranný, měl pravomoc rozhodnout o všech aspektech věci, tj. měl tzv. úplnou jurisdikci (zejména rozsudek Golder versus Spojené království). **Mezi úplnou jurisdikci nepochybně patří požadavek na správné personální obsazení soudu rozhodujícího ve věci.**²

Úmluva používá pojem soud nebo jiný obdobný pojem (soudce, soudní orgán, soudní moc) nejen v článku 6, ale též v jiných ustanoveních (články 5, 10 odst. 2 Úmluvy a články 2 a 4 protokolu číslo 7). Obsah těchto pojmů je zásadně stejný jako obsah pojmu soud. Evropský soud pro lidská práva v rozsudku H. versus Belgie konstatoval, že „pojem soud v materiálním smyslu je charakterizován svou jurisdikční úlohou, jíž je rozhodovat na základě právních norem a v organizovaném řízení o všech otázkách spadajících do jeho pravomoci.“ V dříve zmíněné věci Belilos versus Švýcarsko dodal, že posuzovaný orgán musí splňovat též řadu jiných podmínek, jako nezávislost zvláště na výkoné moci, nestrannost a procesní záruky, z nichž některé figurují v samotném textu článku 6 odst. 1 Úmluvy. Soudem je tedy jen takový orgán, který má pravomoc rozhodovat o všech otázkách viny a trestu. Konstatované *procesní záruky* je potřeba oprávněně shledat i ve *správném personálním obsazení soudu*, které je jedním ze znaků *příslušnosti soudu*. Význam příslušnosti soudu se prolíná celou Úmluvou, což je možné vysledovat nejen z článku 5 odst. 1, písm. a), písm. b), písm. c) Úmluvy a článku 6 Úmluvy, ale například i z článku 17 Úmluvy zakazujícím zneužití práv. Podle tohoto ustanovení nic v Úmluvě nemůže být vykládáno tak, jako by dávalo státu, skupině nebo jednotlivci jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů zaměřených na zničení kteréhokoli ze zde přiznaných práv a svobod nebo na omezování těchto práv a svobod ve větším rozsahu, než to Úmluva stanoví. Díkce článku 53 Úmluvy chránící zaručená lidská práva je svým zněním ještě razantnější, protože nic v Úmluvě nebude vykládáno tak, jako by **omezovalo nebo rušilo lidská práva a základní svobody**, které mohou být uznány zákony každé Vysoké smluvní strany nebo každou jinou Úmluvou, jíž je stranou.

Jinými slovy soud je zákonem zřízený nezávislý a nestranný orgán, který v řízení soudního charakteru je oprávněn a povinen rozhodovat se závazným účinkem

ve sporech a ve věcech, které jsou mu předloženy. Mezi jednotlivými znaky pojmu soud je úzká souvislost. Určitá skutečnost, například to, že složení soudu neodpovídá zákonu, může zakládat jak nedostatek zákonnosti soudu, tak nedostatek jeho nestrannosti a podobně (srov. rozsudek Piersack versus Belgie, přiměřeně rozsudky Oberschlick versus Rakousko, Pfeifer a Plankl versus Rakousko). Zákonem musí být totiž upravena i pravomoc a příslušnost soudu (srov. zprávu Komise ve věci Zand versus Rakousko).

Z těchto obecných východisek je potřeba vycházet při posouzení zákonnosti platné a účinné právní úpravy. Obsazení soudu (ale i věcnou příslušnost soudu) v českém právu upravuje dílem zákon číslo 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), dále „zákon o soudech a soudcích“, a dílem trestní řád. Podle ustanovení § 29 písm. b) zákona o soudech a soudcích rozhodují v případech stanovených zákonem o řízení před soudy krajské soudy jako soudy prvního stupně. Zde se tedy uplatní § 17 trestního řádu určující věcnou příslušnost krajského soudu. Konkrétní obsazení krajského soudu v trestních věcech v prvním stupni upravuje ustanovení § 31 zákona o soudech a soudcích, které v první větě odstavce prvního sice uvádí, že krajský soud rozhoduje v senátech, avšak ve větě druhé stejného odstavce je zakotveno, že *samosoudci rozhodují v případech stanovených zákonem o řízení před soudy*. Domníváme se, že je možné vysledovat odkaz na příslušné ustanovení trestního řádu, které upravuje řízení před samosoudcem, jímž je § 314a trestního řádu. Na rozdíl od ustanovení § 17 téhož předpisu však již § 314a nevyjmenovává konkrétní skutkové podstaty trestných činů, nýbrž jediným kritériem je zde zákonem stanovená horní hranice trestu odnětí svobody (trestní sazba).

Obecně se totiž vychází z toho, že takové procesní pochybení, spočívající, zjednodušeně řečeno, v nadměrném počtu soudců, respektive přísedících, je procesním pochybením ve prospěch obviněného, takže nemůže mít za následek porušení jeho procesních práv ani práva na spravedlivý proces. Taková praxe je ovšem z našeho pohledu nejen překonaná, ale i nesprávná, protizákonná a protiústavní.

Ustanovení § 314a trestního řádu přitom exaktně nerozlišuje, zda je ve věci dána věcná příslušnost okresního nebo krajského soudu. Podle odstavce prvního tohoto ustanovení totiž samosoudce koná řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Na podkladě takové díkce zákona lze logickým a gramatickým výkladem dovést, že v případech, kdy je v prv-

ním stupni věcně příslušný k řízení o trestném činu, jehož horní hranice trestu odnětí svobody nepřesahuje pět let, krajský soud, musí být obsazen jen a pouze samosoudcem.

Takto nastavený kategorický závěr nemůže být podle našeho názoru komplikován ustanovením § 31 odst. 2 písm. a) zákona o soudech a soudcích, podle něhož se senáty krajského soudu se skládají z předsedy senátu

a dvou přísedících, jestliže rozhodují jako soudy prvního stupně v trestních věcech. Tímto ustanovením zákon pouze definuje, jaké složení mají senáty, pokud jejich prostřednictvím bude věc rozhodována. V žádném případě jej nelze vykládat tak, že v každé trestní věci rozhodované v prvním stupni krajským soudem musí rozhodovat senát. Posledně uváděné ustanovení nelze aplikovat ani jako *lex specialis* k trestnímu řádu, když navíc při důkladnějším zkoumání vzájemného vztahu § 314a trestního řádu a § 31 zákona o soudech a soudcích musíme dospět k závěru, že tato ustanovení si vůbec vzájemně nekonkurují, nýbrž se doplňují.

Pokud by tedy byla u krajského soudu jako soudu prvního stupně podána na obviněného obžaloba například pro trestný čin nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona, byl by soud nesprávně obsazen, pokud by věc projednával v senátě. Přímou souvislost je možné vysledovat i v návaznosti na ústavní právo občana, o němž bylo pojednáno v předchozích pasážích, aby obviněný nebyl odňat svému zákonnému soudci, v širším smyslu „příslušnému soudu“, kdy tento pojem zahrnuje i personální obsazení. **Nesprávné obsazení soudu proto v daném případě vede k porušení práva obviněného na spravedlivý proces.** Pro rozporuplnost právní úpravy s tímto právem svědčí například i samotná dikce ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu, podle něhož lze podat dovolání, pokud ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně.³ **Obecně se totiž vychází z toho, že takové procesní pochybení, spočívající, zjednodušeně řečeno, v nadměrném počtu soudců, respektive přísedících, je procesním pochybením ve prospěch obviněného, takže nemůže mít za následek porušení jeho procesních práv ani práva na spravedlivý proces. Taková praxe je ovšem z našeho pohledu nejen překonaná, ale i nesprávná, protizákonná a protiústavní.**

Oprávněnost shora naznačených právních úvah je možné vyložit (pro zvýšení reality očima obviněného) při projednání trestní věci dříve zmíněného trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona. Jestliže v takové věci, v níž má rozhodovat samosoudce, rozhoduje senát složený z předsedy senátu (soudce) a dvou přísedících (laiků), může to mít pro takového obviněného podstatné důsledky při meritorním rozhodnutí. Může nastat situace, že po provedeném dokazování v hlav-

ním líčení dospěje předseda senátu (soudce) k závěru, že jsou splněny podmínky pro zproštění obžaloby pro některý z důvodů uvedených v ustanovení § 226 trestního řádu, nicméně bude při hlasování senátu o vině přehlasován zbylými členy senátu (přísedícími – laiky). To obžalovaný nikdy nezjistí, neboť podle ustanovení § 58 odst. 4 trestního řádu je zalepený protokol o hlasování sice součástí protokolu o jednání, avšak otevřít jej smí jen předseda senátu u nadřízeného soudu při rozhodování o opravném prostředku a předseda senátu Nejvyššího soudu při rozhodování o stížnosti pro porušení zákona, jakož i soudce pověřený vyhotovením rozsudku; po nahlédnutí jej opět zalepí a otevření potvrdí svým podpisem. V takovém případě by mělo rozhodování v senátu pro obžalovaného nikoliv prospěšné důsledky, jelikož by byl uznán vinným, přestože kdyby rozhodoval samosoudce, byl by zproštěn obžaloby. Při takovém úhlu pohledu se již zkoumaná procesní vada nejeví ve prospěch obžalovaného.

Pochopitelně je možné namítnout, že situace by mohla být i opačná a že tedy hlasovat pro zproštění obžaloby by mohli přísedící na rozdíl od předsedy senátu a pro obžalovaného by to znamenalo příznivější rozhodnutí, než kdyby věc rozhodoval samosoudce. Souhlasíme, ale právě proto (správněji snad přesto) je třeba obsazení soudu věnovat zvýšenou pozornost. Zároveň není podle našeho názoru možné argumentovat tím, že takovým postupem nedojde k odnětí zákonného soudce, protože, ať již rozhoduje senát nebo samosoudce, je v obsazení soudu zastoupen onen zákonný soudce předvídaný článkem 38 odst. 1 Listiny; mimochodem toto v opačném případě konstatovat nelze, neboť rozhoduje-li namísto senátu samosoudce, dochází k nezákonnému odnětí přísedících soudců.

Logicky je proto potřeba nasměrovat úvahy k ústavnosti ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu, které de facto i de iure nepřímou vybízí k nedodržování základních zásad trestního řízení majících nejen rozměr trestněprávní, nýbrž i ústavněprávní. **Zpochybení obecně vžitého názoru o tom, že rozhoduje-li v trestním řízení namísto samosoudce senát v rozporu s procesním předpisem, nemusí to být vždy za všech okolností o pochybení ve prospěch obviněného, je proto namístě.**

❖ Prvý autor je soudcem Krajského soudu v Českých Budějovicích, druhý autor je advokátem tamtéž.

¹ Shodnou argumentaci obsahovala i důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona číslo 265/2001 Sb. u novelizace ustanovení § 17 trestního řádu. Nepřímou návaznost je možné sledovat i ve znění § 71 odst. 3, odst. 4 zákona o soudech a soudcích, podle nichž ke krajskému nebo vrchnímu soudu může být přeložen soudce, který má právní praxi nejméně osm let a který svými odbornými znalostmi a zkušenostmi dává záruky řádného výkonu této funkce. Při překládání soudce k soudu vyššího stupně se přihlíží k dosažené odborné úrovni překládaného soudce.

² Repík, B.: Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. 1. vydání. Orac, 2002, s. 119.

³ Pro komplexnost úvah je na tomto místě vhodné zmínit, že ze stejné koncepce vychází i občanský soudní řád, který v ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) uvádí jako důvod pro podání žaloby pro zmatečnost nesprávné obsazení soudu, ledaže namísto samosoudce rozhodoval senát.

Poznámka

JUDr. BOHUMIL REPÍK, CSc.

Poněvadž autoři článku „*K personálnímu obsazení soudu v trestních věcech podle § 17 trestního řádu*“ poměrně obsáhle argumentují též ustanovením čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „Úmluva“) a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“, popř. „Evropský soud“), jimiž jsem se zabýval ve své publikační činnosti, redakce Bulletinu advokacie mně požádala o recenzní posouzení článku, popř. o vlastní úvahu či poznámku. Činím proto krátkou poznámku.

Řešení diskutovaného problému spočívá ve výkladu českého vnitrostátního práva a s Úmluvou nemá jinou souvislost než tu, že soud, který rozhoduje o „oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění“, musí být „zřízen zákonem“. Úmluva tím odkazuje na vnitrostátní právo, při jehož výkladu nám ani ona, ani judikatura Soudu nepomohou. Výklad a aplikace vnitrostátního práva náleží vnitrostátním orgánům, především soudům, a Evropský soud zásadně odmítá hrát roli tzv. „čtvrté instance“, která by tento výklad a aplikaci kontrolovala, ledaže by šlo o zřejmý omyl nebo zřejmou svévoli, což tu patrně nepřichází v úvahu.

Mezi principy spravedlivého procesu podle čl. 6 Úmluvy, které autoři příspěvku obsáhle rekapituluji (mimořadně, v jejich přehledu je dost nepřesností), a jejich interpretaci vnitrostátního práva tedy není žádná logická souvislost. Jinými slovy, z principů obsažených v čl. 6 Úmluvy nelze dovodit, v jakém složení má vnitrostátní soud v diskutovaném případě rozhodovat. To je věc vnitrostátního práva a jeho výkladu vnitrostátními soudy.

Svůj výklad vnitrostátního práva autoři článku podepíra-

jí argumentem, že rozhodování v senátu může za určité konstelace hlasů jeho členů mít nepříznivý důsledek pro obžalovaného. Nehledě k tomu, že zákon se nedělá pro jednotlivý, individuální případ, natož pro případ hypotetický a v praxi neprokazatelný, Úmluva, LPS a, je třeba dodat i zákon, včetně ustanovení o složení soudu, zaručují spravedlivý proces, nikoliv příznivý výsledek procesu pro obžalovaného. Pravda, pravidla spravedlivého procesu nejsou samoučelná a jsou tu od toho, aby v maximálně možné míře zaručila spravedlivý výsledek procesu, což samozřejmě nemusí být a nejčastěji ani nebude výsledek příznivý pro obžalovaného. Pokud přesto dojde k nespravedlnosti nebo se obžalovaný domnívá, že k ní došlo, má k dispozici opravný prostředek a není třeba měnit dobrá a osvědčená pravidla řízení. Rozhodování ve sboru soudců se ve všech právních řádech a obecně v teorii považuje za účinnější záruku spravedlivého procesu i spravedlivého rozhodnutí než rozhodování jediným soudcem.

Pokud jde o výklad vnitrostátního práva, nejde ani tak o to, že je to výklad vymykající se z obecně sdílených názorů, to samo o sobě výklad ještě nediskvalifikuje, ale o to, že autoři článku argumentují jednostranně a pomíjejí systematický, historický a teleologický přístup k interpretaci zákona. Co však nejvíce zaráží je to, že ve jménu silně zdůrazňovaných principů spravedlivého procesu, které vesměs směřují k co nejúčinnější soudní záruce při rozhodování o vině a trestu, se autoři paradoxně domáhají oslabení této záruky. Abych parafrázoval klasiku, tento způsob uvažování se mi zdá poněkud zvláštním.

✿ Autor je bývalým soudcem Evropského soudu pro lidská práva.

Jak doručit zaměstnanci výpověď (změny v doručování pracovněprávních písemností od 1. ledna 2007)

JUDr. LADISLAV JOUZA

S doručováním písemností, které se významně dotýkají práv a povinností občanů, jsou mnohdy problémy. Potvrzují to např. neúspěšné pokusy o doručování žalob v trestním řízení, kdy obviněný

doručení úmyslně maří a není ho možné postavit před soud, nebo v rozvodovém řízení, kdy se otec vyhýbá vyživovací povinnosti apod. Doručování v pracovních vztazích je jednodušší a „průhlednější“. Přispívá k tomu no-

vá úprava přímo v zákoníku práce v § 334 až 337, účinná od 1. ledna 2007, která se – na rozdíl od úpravy podle trestního nebo občanského zákoníku – nemusí odvolávat na poštovní řád. Významná je skutečnost, že právní úprava doručování se **týká i písemností zaměstnance, které doručuje zaměstnavatel**. To dřívější zákoník práce postrádal a praxe to pocítovala jako nedostatek. Významná je i novinka umožňující **elektronické doručování písemností**.

Jen do vlastních rukou

Zákoník práce k platnosti právního úkonu (např. výpověď z pracovního poměru, dohoda o odpovědnosti – dřívější dohoda o hmotné odpovědnosti, dohoda o skon-

čení pracovního poměru apod.), s nímž je spojen vznik, změna nebo zánik práv a povinností zaměstnance, vyžaduje jeho doručení. Přitom některé písemnosti musí být doručeny do vlastních rukou, nesmí je tedy převzít např. manželka. Jde o písemnosti, které významně zasahují do sociální sféry zaměstnance a týkají se vzniku a zániku pracovního poměru, nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Jedná se např. o výpověď z pracovního poměru, dohodu o skončení zaměstnání, rozhodnutí o změně pracovní smlouvy apod. **Nový zákoník práce rozšířil okruh těchto písemností i o další. Jedná se např. o důležité písemnosti týkající se odměňování, jimiž jsou mzdový nebo platový výměr, odvolání z pracovního místa vedoucího zaměstnance a písemnosti týkající se vzniku, změn a skončení dohod o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce.** Ostatní písemnosti nemusí zaměstnavatel doručovat do vlastních rukou. Patří mezi ně písemnosti týkající se vzniku, změn a zániku povinností zaměstnance vyplývajících z pracovní smlouvy.

Doručování na pracovišti

Písemnosti se zaměstnanci doručují do vlastních rukou na pracovišti, v jeho bytě nebo kdekoli bude zastížen, anebo prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací. Není-li to možné, může zaměstnavatel písemnost doručit prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Stává se často, že zaměstnanec písemnost, např. výpověď z pracovního poměru, odmítne na pracovišti převzít. Potom zaměstnavateli stačí, když odmítnutí prokáže (např. svědecky) a písemnost se považuje za doručenu. Postup zaměstnance je k jeho tíži, neboť v důsledku toho nebude mít informace o důvodech výpovědi a její případnou neplatnost bude z tohoto důvodu v případném soudním řízení uplatňovat obtížněji.

Zákoník práce sice dává přednost osobnímu doručení, ale někdy to není možné. Potom může být doručováno prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (nejčastěji poštou). S tím jsou ovšem spojena určitá rizika, která musí zaměstnavatel brát v úvahu, jinak by důsledky špatného doručení nesl sám. Jde-li o písemnost zasílanou poštou a která se citelně dotýká zaměstnance, je pochopitelné, že se doručení často vyhýbá nebo převzetí odmítne. Právo ovšem není na jeho straně. Jestliže zaměstnanec svým jednáním nebo opomenutím **doručení písemnosti zmařil**, považuje se zásilka za **doručenou** dnem, kdy se vrátila zaměstnavateli poštou jako nedoručitelná.

Zaměstnanec odmítl převzít výpověď

Zákon o poštovních službách č. 26/2000 Sb. přinesl do právní úpravy doručování zaměstnavatelem písemností v pracovněprávních vztazích významné změny. Nový zákoník práce novou úpravu zohledňuje v § 336. Zaměstnavatel písemnost zasílá na poslední adresu zaměstnance, která je mu známa, případně může být doručována tomu, koho zaměstnanec plnou mocí určil k přijetí písemnosti. Nebyl-li zaměstnanec, kterému má

být písemnost doručena, zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, doručovatel uloží písemnost v místně příslušné provozovně pošty nebo u obecního úřadu. Zaměstnanec o tom písemně uvědomí a vyzve ho, aby si písemnost do 10 pracovních dnů vyzvedl. Současně ho poučí o následcích odmítnutí převzetí písemnosti.

Písemnost se uloží u jednoho z uvedených míst po dobu 10 pracovních dnů a počátek této doby musí být na písemnosti vyznačen. Jestliže si zaměstnanec písemnost v této lhůtě nevyzvedne, považuje se za doručenu posledním dnem této lhůty. Nedoručená písemnost se pak zaměstnavateli vrátí.

Odmítne-li zaměstnanec písemnost převzít nebo neposkytne-li součinnost nezbytnou k doručení písemnosti, považuje se za doručenu dnem, kdy ke znemožnění doručení písemnosti došlo. V případě, že si zaměstnanec písemnost na poště vůbec nevyzvedl, považuje se zásilka za doručenu desátý pracovní den doby, kdy byla na poště uložena. Není to tedy den, kdy písemnost byla zaměstnavateli vrácena jako nedoručitelná.

Zmaření doručení

Za jednání zaměstnance, které se považuje za zmaření nebo vyhýbání se doručení, se např. považuje: zaměstnanec nebylo možné na poslední zaměstnavateli známé adrese zastihnout, změnil-li zaměstnanec adresu, zásilku si v odběrní lhůtě nevyzvedl. Za doručenu se považuje i zásilka, jestliže zaměstnanec odmítl stvrdit její přijetí na doručence nebo trval na tom, aby zásilka byla na poště otevřena ještě dříve, než ji převezme apod.

Naproti tomu není možné jako zmaření doručení písemnosti posuzovat, jestliže v době doručování byl zaměstnanec na dovolené, jejíž nástup mu zaměstnavatel určil. Podmínkou je, že jeho adresa, kterou zaměstnavatel nahlásil, souhlasí se skutečností a zaměstnavatel písemnost zasílá do místa jeho bydliště a nikoliv do místa pobytu o dovolené.

Novinka: doručování elektronicky

Zákoník práce také nově uvádí elektronický způsob (§ 335) doručování zaměstnavatelem zaměstnanci prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací (tzv. elektronickou poštou).

K tomuto způsobu musí ovšem zaměstnavatel mít písemný souhlas zaměstnance, který zaměstnavateli k tomu účelu poskytl elektronickou adresu pro doručování. Rozhodne-li se zaměstnavatel doručovat písemnost elektronicky, musí písemnost podepsat předepsaným způsobem, jak to vyžaduje zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Zaměstnavatel může písemnost považovat za doručenu pouze tehdy, jestliže zaměstnanec potvrdí převzetí datovou zprávou podepsanou svým elektronickým podpisem. Pokud by se písemnost vrátila zaměstnavateli jako nedoručitelná nebo jestliže by zaměstnanec do tří dnů od odeslání písemnosti nepotvrdil zaměstnavateli její přijetí datovou zprávou, nebylo by doručení písemnosti elektronickým způsobem zaměstnavatelem provedeno.

Zaměstnanec doručuje zaměstnavateli

Dřívější zákoník práce neupravoval postup zaměstnance při doručování písemností zaměstnavateli. Jedná se např. o tyto písemnosti: žádost o dohodu o skončení pracovního poměru, výpověď z pracovního poměru nebo jeho okamžité zrušení. Nový zákoník práce má novou úpravu v § 337.

Zaměstnanec doručuje písemnost zaměstnavateli zejména osobním předáním v místě sídla zaměstnavatele. Jde o předání písemnosti vedoucímu, do podatelny firmy apod. Zaměstnanec může požadovat od zaměstnavatele písemné potvrzení o převzetí písemnosti. Zaměstnavateli nemusí být zásilka obsahující písemnost držitelem poštovní licence (poštou) odevzdána, ale stačí, když bude uložena např. v jeho provozovně. Zaměstnavatel musí však být o uložení vyrozuměn a musí mít možnost si ji vyzvednout a s obsahem projevu vůle (písemnosti zaměstnance) se tak seznámit.

Rovněž zaměstnanec může doručovat písemnosti elektronicky obdobně, jako zaměstnavatel. S tím musí ovšem vyslovit souhlas zaměstnavatel a sdělit mu elektronickou adresu. Písemnost zasílaná zaměstnancem elektronicky je doručena dnem, kdy její převzetí potvrdí zaměstnavatel datovou zprávou podepsanou svým elektronickým podpisem.

Zaměstnanec nemůže považovat písemnost zaslou elektronicky za doručenu, jestliže se písemnost zasláná na elektronickou adresu zaměstnavatele vrátila zaměstnanci jako nedoručitelná nebo jestliže zaměstnavatel do tří dnů od odeslání písemnosti nepotvrdil zaměstnanci její přijetí datovou zprávou podepsanou svým elektronickým podpisem.

Jak rozhodují soudy

K problematice doručování písemností v pracovněprávních vztazích vydal několik rozhodnutí Nejvyšší soud. Vztahují se i na novou právní úpravu od 1. ledna 2007. **Mezi nejdůležitější soudní rozhodnutí (judikáty) patří:**

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2006, sp. zn. Cdo 563/2005:

O písemnostech zaměstnance určených jeho zaměstnavateli platí, že je lze zaměstnavateli doručit jakýmkoliv způsobem, kterým se dostanou do sféry jeho dispozice, např. prostřednictvím držitele poštovní licence, pomocí fyzické osoby, která bude ochotna doručení provést, nebo osobním předáním statutárnímu orgánu zaměstnavatele, k tomu určenému zaměstnanci, případně každému vedoucímu zaměstnanci, který je nadřízen zaměstnanci, o jehož písemnost jde.

Rozsudek Nejvyššího soudu R 1/1975:

I když právní účinky výpovědi zaměstnavatele zaměstnanci nastanou až doručením této výpovědi zaměstnanci, rozhodným okamžikem, kdy zaměstnavatel projeví svou vůli skončit takto pracovní poměr, může být kromě doručení výpovědi zaměstnavatelem samotným rovněž odeslání výpovědi poštou. Rovněž to může být

i udělení příkazu příslušnému zaměstnanci, aby písemnost doručil adresátu na pracovišti, v bytě nebo kdekoliv bude zastížen, pokud zaměstnavatel ještě před doručením od zamýšleného úkonu neustoupí.

Sborník Rozhodnutí Nejvyššího soudu č. III, str. 37:

Právní účinky výpovědi nastanou dnem, kdy písemnost obsahující výpověď byla doručena druhému účastníku. Výpověď má za následek nejen zánik určitého práva, ale zánik všech práv spojených s existencí pracovního poměru.

Rozsudek Nejvyššího soudu R 43/1984:

Za zmaření doručení písemnosti ani za odmítnutí jejího převzetí nelze považovat skutečnost, že se zaměstnanec na výzvu nedostavil na příslušný útvar zaměstnavatele, kde mu měla být písemnost doručena.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR č. 6 Cz 35/81:

Písemnosti týkající se vzniku a zániku pracovního poměru musí být zaměstnanci doručeny do vlastních rukou. Doručují se na pracovišti, v jeho bytě nebo kdekoliv bude zastížen. Teprve, když toto doručení není možné, připouští zákoník práce doručení písemností poštou. Při doručování poštou však stanoví zpřísněné podmínky. Proto se vyžaduje, aby poštou doručované písemnosti zasílal zaměstnavatel na poslední adresu zaměstnance, která je mu známa, jako doporučenou zásilku s doručenkou a s poznámkou „do vlastních rukou“. Jenom tehdy, bude-li doručení provedeno uvedeným kvalifikovaným způsobem, lze zajistit sledovaný účel, jímž je doručení přímo zaměstnanci.

V projednávané věci soud zjistil, že výpověď zaměstnavatele byla doručena zaměstnancově manželce, která jí svému manželu ještě téhož dne večer předala. Kdyby takové doručení mělo být platné, musel by zákoník práce obsahovat ustanovení, podle něhož nebyl-li adresát zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, doručí se jiné dospělé osobě bydlící v témže bytě nebo v témže domě. Zmíněný způsob doručení však zákoník práce nepřipouští. Proto není rozhodující, zda a kdy manželka zaměstnance písemnosti manželovi předala. V důsledku toho nemohly nastat účinky zákonem předpokládané.

Sborník Rozhodnutí Nejvyššího soudu č. S IV str. 987:

V průběhu řízení před soudem bylo zjištěno, že zaměstnankyni byla poštou doručována písemnost do jejích vlastních rukou. Převzetí však odmítla s písemnou poznámkou na obálce „nepřevzala jsem“ a podpisem. Den, kdy byla tato poznámka učiněna, je dnem doručení písemnosti. Soud přijal závěr, že když zaměstnankyně přijetí písemnosti odmítne, nastanou účinky doručení přesto, že o tomto následku nebyla zaměstnankyně při doručování poučena.

❖ Autor je právníkem na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR.

Právní povaha nákladů exekuce aneb Ke stanovisku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 200/2005

Mgr. JAN VÁLEK

Základ problematiky

Soudní praxe se doposud jednoznačně neshodla na řešení otázky uspokojení nákladů exekuce při

exekuci prováděné prodejem nemovitostí podle ust. § 66 a násl. zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále v textu jen „exekuční řád“ či „ER“), za přiměřeného použití ustanovení občanského soudního řádu (§ 69 EŘ), tedy konkrétně ust. § 335 až § 337h zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále v textu jen „o. s. ř.“). Rozhodovací praxe exekučních soudů a jejich odvolacích soudů byla a doposud je v této otázce velmi rozdílná. Sahá od naprosto extrémního názoru spočívajícího v tom, že se k pohledávce soudního exekutora podle vydaného exekučního příkazu nepřihlíží, neboť není podložena titulem ani podle § 274 o. s. ř., ani podle § 40 EŘ, přes názor, že náklady exekuce se uspokojují ve třetí skupině dle ust. § 337c odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť jsou připodobněny pohledávce oprávněného, až po názor, že náklady exekuce náleží do první rozvrhové skupiny dle ust. § 337c odst. 1 písm. a) o. s. ř. Posledně uvedený názor je u exekučních soudů zdá se stále většinový, byť se různí důvody, jimiž je tento názor odůvodňován.

Právní jistotě při řešení této otázky posléze nepřidalo ani stanovisko NS ČR sp. zn. Cpjn 200/2005 přijaté dle ust. § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Uvedeným stanoviskem se Nejvyšší soud ČR celkem v osmnácti bodech vyjádřil k různým právním otázkám souvisejících s exekučním řádem. Jednou ve stanovisku řešených otázek byla i otázka uspokojení nákladů exekuce jakožto pohledávky exekutora vzniklé provedením exekuce prodejem nemovitostí (bod XVIII. předmětného stanoviska). **Nejvyšší soud ČR vyslovil závěr, že „pohledávka exekutora na náhradu nákladů exekuce se při exekuci prodejem nemovitostí uspokojí v rozvrhu rozdělované podstaty ve třetí skupině [§ 337c odst. 1 písm. c) o. s. ř.]“**, ač zároveň konstatoval, že si je vědom převažujícího právního názoru exekučních soudů a jejich odvolacích soudů, které většinově zařazují náklady exekuce do první rozvrhové skupiny. O tom, že citované stanovisko Nejvyššího sou-

du ČR ohledně zařazení nákladů exekuce do třetí skupiny při uspokojení v rámci rozvrhového jednání není nikterak přesvědčivé, svědčí i dosavadní postup některých exekučních soudů, které navzdory tomuto stanovisku nadále zařazují při rozvrhových jednáních náklady exekuce do první rozvrhové skupiny (v poslední době např. usnesení Okresního soudu v Pardubicích ze dne 15. 12. 2006, č. j. 12 Nc 9815/2002-90). Tento rozporuplný stav však není rozhodně pro praxi dobrý, a to ani pro (přetížené) soudy, které musí znovu a znovu řešit typově shodnou otázku v závislosti na v příslušném řízení závazných právních názorech odvolacích soudů či soudu dovolacího, tak ani pro právní jistotu věřitelů, uplatňujících své pohledávky v rozvrhovém jednání, a samozřejmě to není dobré ani pro praktikující advokáty, kteří nejsou schopni s jistotou zodpovědět otázky svých klientů v této oblasti a přibývá jim mnohdy zbytečná práce s odvoláním, dovoláním apod. Konečně nejednotnost rozhodovací praxe soudů není příjemná ani pro soudní exekutory, když náklady řízení jsou jejich pohledávkou, jejímž uspokojením by mělo dojít, vedle úhrady odměny za výkon exekuční činnosti, zároveň k náhradě jimi v exekuci vynaložených nákladů (z těch zjevných zejména na znalečné, poštovné, administrativa apod.).

Shora citovanému bodu XVIII. stanoviska Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 200/2005, zabývajícímu se uspokojením nákladů exekuce při exekuci prováděné prodejem nemovitostí, lze vytknout zejména stručnost, možná až povrchnost zdůvodnění a naprostou izolovanost výkladu právní povahy uspokojení nákladů exekuce, která je postavena zjevně pouze na gramatickém výkladu ust. § 87 odst. 1 a 4 exekučního řádu. Souvislosti s občanským soudním řádem, na jehož přiměřené použití v exekuci prováděné prodejem nemovitostí výslovně odkazuje ust. § 69 exekučního řádu (vedle obecné subsidiarity založené ust. § 52 odst. 1 EŘ) a ani souvislosti s dalšími právními předpisy nebyly hledány, popřípadě nebyly nalezeny. Přesto bez těchto souvislostí nelze řešení celé otázky uzavřít.

Výchozí a jak se ukazuje de lege ferenda **dlouhodobě neudržitelnou skutečností je, že ustanovení § 337c o. s. ř. výslovně nestanoví, do které skupiny patří pohledávka nákladů exekuce svědčící soudnímu exekutorovi, který na základě pověření exekučního soudu provádí exekuci prodejem nemovitostí. Stejně tak občanský soudní řád ani nestanoví, jaké pořadí v příslušné skupině má pohledávka nákladů exekuce mít.** Tento nedostatek vyplývá zejména z toho, že ustanovení § 337c odst. 1 o. s. ř. v dosud platném znění bylo do občanského soudního řádu dopl-

něno zákonem č. 30/2000 Sb. Tento zákon, známý jako tzv. „velká novela o. s. ř.“, nabyl účinnosti dne 1. 1. 2001, tedy dříve, než byl vůbec schválen a ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), který zavedl do českého právního řádu institut nákladů exekuce stejně, jako zavedl soudní exekutory jako takové a s nimi spojenou exekuční a další činnost soudních exekutorů. Z tohoto důvodu je zcela logické, že časově předcházející a od té doby nezměněné ust. § 337c o. s. ř. nemůže o nákladech exekuce ničeho stanovit. V současnosti je tedy z důvodu absence výslovné právní úpravy nutné řešit otázku, jakým způsobem a na základě čeho má k uspokojení nákladů exekuce dojít, pouze výkladem.

Aplikace právních předpisů

V teorii a praxi nespornou skutečností je, že na problematiku nákladů exekuce a jejich uspokojení je třeba přednostně a v první řadě aplikovat exekuční řád, který má v tomto ohledu přednost před občanským soudním řádem z následujících důvodů:

1. Ust. § 52 odst. 1 exekučního řádu výslovně stanoví subsidiaritu o. s. ř. k exekučnímu řádu. Pro exekuci prováděnou prodejem nemovitosti je tato subsidiarita o. s. ř. dokonce speciálně založena též v ust. § 69 EŘ.
2. Institut nákladů exekuce je upraven výslovně pouze v exekučním řádu, občanský soudní řád otázku nákladů exekuce v žádném ohledu neřeší a z časového hlediska uvedeného výše ani řešit nemůže.
3. Základní výkladové pravidlo „lex posterior derogat priori“ jednoznačně dává prioritu použití exekučního řádu ve vztahu k o. s. ř.

Priorita a specialita exekučního řádu před občanským soudním řádem je z výše uvedených důvodů zřejmá. Proto je třeba odpovědět na otázku, na základě čeho a jak se rozhoduje o úhradě, popřípadě uspokojení nákladů exekuce při provedení exekuce prodejem nemovitosti, hledat především v exekučním řádu. Systematickým výkladem exekučního řádu lze dospět k závěru, že ust. § 68 EŘ (stanoví, že exekutor provádí přípravné úkony pro rozhodnutí soudu o rozvrhu, neprovádí však rozvrhová jednání), začleněné do hlavy IV exekučního řádu nazvané „Způsoby provedení exekuce“, se týká pouze vlastního provedení exekuce, nikoli nákladů exekuce, které jsou samostatně řešeny v hlavě VI exekučního řádu nazvané „Náklady exekuce“. V hlavě IV přitom náklady exekuce nejsou nijak zmíněny, tudíž při provádění exekuce jakým-

koli způsobem je nutné při rozhodování o nákladech exekuce vycházet z obecné úpravy nákladů exekuce obsažené v exekučním řádu právě v hlavě VI. V takovém případě platí, že i když soudní exekutor neprovádí rozvrhová jednání, není nikterak dotčeno jeho právo rozhodnout o nákladech exekuce příkazem k úhradě ná-

kladů exekuce dle ust. § 88 EŘ. Příkaz k úhradě nákladů exekuce, tj. fakticky jen jejich výše, nikoli základ nároku, který vyplývá přímo ze zákona, může být soudem přezkoumán pouze na základě námitek některého z účastníků. Nabude-li však příkaz k úhradě nákladů exekuce právní moci, je základ i výše nákladů exekuce závazně stanovena.

Alternativa dle exekučního řádu

Podle příslušných ustanovení exekučního řádu by bylo možné dospět i k závěru, že k uspokojení nákladů exekuce může docházet zcela mimo rozvrhové jednání, neboť náklady exekuce nepodléhají povinnosti přihlášení k rozvrhu podle ust. § 336f o. s. ř. a dokonce, vzhledem k absenci výslovné úpravy v ust. § 337c o. s. ř., by nemusely náklady exekuce podléhat ani samotnému rozvrhu. Prakticky by si tak soudní exekutor mohl rozhodnout o uspokojení nákladů exekuce sám, na podkladě pravomocného příkazu k úhradě nákladů exekuce (specialita hlavy VI exekučního řádu), a následně odevzdat exekučnímu soudu čistý výtěžek exekuce určený k rozvrhu mezi věřitele, tj. vymoženou částku sníženou o náklady exekuce.

Při tomto způsobu uspokojení nákladů exekuce v podstatě mimo rozvrhové jednání by nebyla vyloučena přezkumná role exekučního soudu, jak by se mohlo na první pohled zdát. Exekuční soud by nadále přezkoumával správnost výše a odůvodněnosti jednotlivých položek nákladů exekuce ve standardním námitkovém řízení vedeném proti příkazu k úhradě nákladů exekuce a současně by také přezkoumával správnost částky vydané soudním exekutorem k rozvrhu, tj. zda došlo k vydání vymožené částky snížené o pravomocně stanovené náklady exekuce a případně zvýšené o příslušenství vymožené částky.

Tento způsob uspokojení nákladů exekuce však nepovažují za příliš vhodný, a to jednak z důvodu transparentnosti a zejména pak z důvodu zachování principu dvouinstančnosti v plném rozsahu. Podle všeobecně přijímaného a soudní praxí zastávaného názoru má soudní exekutor postavení účastníka v té části exekučního řízení, kdy se rozhoduje o jeho nárocích, tj. nákladech exekuce. I když tedy standardně v části exekučního řízení, kdy se rozhoduje o nákladech exekuce, soudní exekutor vystupuje v dvojediné roli subjektu, jemuž nárok na náklady exekuce svědčí, a zároveň subjektu, který

o tomto nároku rozhoduje v „první instanci“, není taková situace vhodná zvláště v případě rozvrhového jednání, kdy dochází ke konkurenci více věřitelů povinného,

přičemž náklady exekuce jsou jedním z nároků vůči povinnému. **Zdá se vhodnější, aby i o nákladech exekuce bylo rozhodováno exekučním soudem v rámci rozvrhového jednání.** Proti rozhodnutí exekučního soudu o rozvrhu, jež obsahuje i rozhodnutí o uspokojení nákladů exekuce, je totiž odvolání přípustné a odvolatelem v části týkající-

Zdá se vhodnější, aby i o nákladech exekuce bylo rozhodováno exekučním soudem v rámci rozvrhového jednání.

ci se nákladů exekuce může být i soudní exekutor. Možnost přezkumu odvolacím soudem by tak byla pro všechny subjekty zachována.

Je nutno podotknout, že právní názor spočívající v tom, že o uspokojení nákladů exekuce rozhoduje exekuční soud v rámci rozvrhového jednání, je většinový. Nicméně vzhledem k absenci výslovné právní úpravy je možné si představit i výše nastíněný postup.

Náklady exekuce v rozvrhu rozdělované podstaty

Přikloníme-li se k tomu, že uspokojení nákladů exekuce patří do rozvrhu rozdělované podstaty dle ust. § 337c o. s. ř., je třeba vypořádat se s povahou nákladů exekuce za účelem jejich zařazení do určité rozvrhové skupiny, a popřípadě též stanovit jejich pořadí. Spornost a nejednotnost v rozhodovací praxi soudů byla popsána výše, když ani citované stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 200/2005 argumentačně nepřesvědčilo a nepřineslo ani požadované sjednocení rozhodovací praxe.

Jen stěží lze souhlasit s názorem, že by náklady exekuce patřily do třetí rozvrhové skupiny dle ust. § 337c odst. 1 písm. c) o. s. ř. s odůvodněním, že náklady exekuce lze „připodobnit“ pohledávce oprávněného, resp. nákladům oprávněného, neboť exekuce byla nařízena i pro vymození nákladů exekuce a o nákladech exekuce a nákladech oprávněného je rozhodováno příkazem k úhradě nákladů exekuce.

Tento nesouhlas vyplývá z následujících důvodů:

Exekuční řád důsledně odlišuje náklady exekuce a náklady výkonu rozhodnutí, resp. právo oprávněného na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku. Náklady exekuce jsou podle exekučního řádu odměna exekutora, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku a DPH (§ 87 odst. 1 EŘ). Náklady exekuce tak představují nárok výlučně soudního exekutora (při exekuci prodejem nemovitostí nepřipadají v úvahu odměna a náhrada nákladů správce podniku). Oproti tomu právo oprávněného na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku, tzv. náklady oprávněného (§ 87 odst. 2 EŘ), které v rámci exekučního řízení nabývají podoby vymahatelného nároku, svědčí výlučně oprávněnému coby účastníku celého exekučního řízení (§ 36 odst. 1 EŘ). Co tvoří náklady oprávněného, o kterých pak exekuční řád nestanoví žádné další podrobnosti, je třeba dovodit z příslušných ustanovení občanského soudního řádu, tj. **náklady oprávněného jsou všechny oprávněným účelně vynaložené náklady v souvislosti s výkonem rozhodnutí** (§ 270 odst. 2 o. s. ř.), tedy náklady řízení, které vznikají oprávněnému osobně a náklady spojené s činností jeho zástupce (§ 140 odst. 1 o. s. ř.).

Výše popsané rozdíly charakteru nákladů exekuce a nákladů oprávněného jsou zřejmé i z hlediska hmotněprávního. Náklady oprávněného v exekučním řízení, stejně jako jakýkoli nárok účastníků řízení na náhradu

nákladů řízení vůbec, lze považovat z hlediska hmotněprávních předpisů za **příslušenství pohledávky ve smyslu ust. § 121 odst. 3 občanského zákoníku**, kde pojmovým znakem je analogicky k ust. § 121 odst. 1 občanského zákoníku to, že příslušenství náleží vlastníku jistiny pohledávky (nedošlo-li k jeho postoupení). Tento hmotněprávní základ je následně promítnut do procesních předpisů – ust. § 140 o. s. ř., § 57 s. ř. s., § 270 odst. 2 o. s. ř., kde se o tomto právu v procesní rovině rozhoduje ve formě rozhodnutí o náhradě nákladů řízení podle příslušných zákonných ustanovení – např. § 142 a násl. o. s. ř., § 60 s. ř. s., § 270 odst. 1 o. s. ř., v exekučním řízení pak podle ust. § 87 odst. 2 exekučního řádu. Oproti tomu náklady exekuce mají svůj hmotněprávní a zároveň i procesněprávní základ výhradně v exekučním řádu, a to zejména v ust. § 87 odst. 1 EŘ. Náklady exekuce pak rozhodně nelze považovat za příslušenství pohledávky ve smyslu ust. § 121 odst. 3 občanského zákoníku. Jednak z toho důvodu, že nárok na náklady exekuce svědčí od počátku jeho vzniku pouze a výlučně soudnímu exekutorovi, který je osobou odlišnou od vlastníka pohledávky (oprávněného), a dále proto, že náklady exekuce nejsou nákladem, který by vynakládal oprávněný, ale nákladem, který vynakládá soudní exekutor jakožto v exekučním řízení nestranný a nezávislý subjekt pověřený výkonem části státní (soudní) moci.

Základní rozdíly mezi náklady exekuce a náklady oprávněného spočívají tedy v:

- 1. Subjektu, kterému příslušný nárok svědčí,** tj. oprávněný jako účastník řízení na straně jedné a soudní exekutor jako v řízení nestranný a nezávislý subjekt pověřený výkonem části státní (soudní) moci. Náklady oprávněného jsou procesním promítnutím vztahu mezi účastníky navzájem a zejména důsledkem neplnění povinností ze strany povinného, resp. jeho prodlení. Oproti tomu náklady exekuce jsou důsledkem institucionalizace vztahu mezi účastníky, resp. toho, že dochází k ingerenci státu do jinak soukromoprávního vztahu věřitel – dlužník a výkonu suverénní státní moci delegované v této části na jinak soukromoprávní subjekt soudního exekutora.
- 2. Částech, z nich se náklady exekuce a náklady oprávněného skládají** a subjektu, který příslušné náklady vynakládá. Exekutor je subjekt, který hradí náklady na provoz svého úřadu, mzdy svých zaměstnanců, hotové náklady a hotové výdaje, za což mu náleží úplata tvořená zejména odměnou, za níž exekuční činnost provádí. Jedná se tedy o náklady související s výkonem té části státní moci, jejíž výkon byl soudnímu exekutorovi svěřen. Oproti tomu oprávněný hradí pouze své osobní výdaje a výdaje spojené se svým zástupcem, které mu zcela či zčásti kompenzuje náhrada nákladů řízení.
- 3. Právním důvodem vzniku nákladů exekuce a vzniku nároku na náhradu nákladů oprávněného,** když u nákladů exekuce je důvodem jejich vzniku výkon státní moci (exekuční činnosti) soudním exekutorem v konkrétním případě, zatímco u oprávněného je

klady a odměna (náklady exekuce) jim budou (a musí být) kompenzovány v exekučním řízení, **musí být i náklady exekuce uspokojovány ve stejné skupině jako náklady provedení výkonu rozhodnutí, které jinak při výkonu rozhodnutí platí stát. Ze vzájemné souvislosti ust. § 87 odst. 3 exekučního řádu a ust. § 270 odst. 3 o. s. ř. a ust. § 337c odst. 1 písm. a) o. s. ř. jednoznačně vyplývá zařazení nákladů exekuce do první skupiny v rámci rozvrhu rozdělované podstaty.**

Lze tak uzavřít, že náklady exekuce nelze jakkoli přirovnat náhradě nákladů řízení ve smyslu ust. § 337c odst. 4 o. s. ř. či ve smyslu ust. § 87 odst. 2 EŘ, neboť se nejedná o nárok oprávněného ani jiného věřitele (dalšího oprávněného, zástavního věřitele apod.) vůči povinnému, ale o nárok soudního exekutora, který v rámci své pravomoci a působnosti svěřené zákonem provádí za úplaty exekuční činnost a jehož úkony se považují za úkony soudu. Pokud by se měly náklady exekuce výkladem podřadit do některé ze skupin dle ust. § 337c o. s. ř., patřily by dle svého charakteru do první skupiny dle ust. § 337c odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť náklady exekuce jsou náklady vzniklé v důsledku provádění exekuce soudnímu exekutorovi, který v exekučním řízení vystupuje jako nezávislý a nestranný subjekt, vykonávající na něj zákonem přenesenou část státní moci. Provádí tedy exekuce namísto státu (do zavedení institutu soudních exekutorů a institutu nákladů řízení vykonával činnost v současnosti vykonávanou soudními exekutory výhradně stát prostřednictvím soudů a náklady, které v současnosti představují náklady exekuce vynakládal soud v rámci výkonu této své působnosti). **Opačný výklad nemá žádné racionální opodstatnění, neboť s vlastní pohledávkou oprávněného a náhradou nákladů řízení mají náklady exekuce pramálo společného.**

Jistou paralelou k otázce úhrady nákladů exekuce může být odměna a výdaje správce konkurzní podstaty podle zákona č. 328/1991, o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, které jsou pohledávkami za podstatou dle ust. § 31 odst. 2 písm. a) ZKV a uspokojují se jako první v pořadí (§ 32 odst. 1 ZKV). Bylo by nelogické, aby odměna a výdaje soudního exekutora (náklady exekuce) nebyly rovněž hrazeny přednostně v první skupině. Pokud by tomu tak nemělo být, soudní exekutoři by ani fakticky ze subjektivně ekonomických důvodů neprováděli takové exekuce, kde by výtěžek nepostačoval na úplnou úhradu všech přihlášených pohledávek a na úplnou úhradu nákladů exekuce. Takový stav by byl neúnosný a ohrožoval by samotnou vymahatelnost práva a exekučních titulů. Představoval by tak návrat před rok 2001, kdy byl institut soudních exekutorů zaveden.

Principy výkonu exekuční činnosti

Závěrem je třeba poukázat na základní principy exekučního řádu obsažené v základních ustanoveních exekučního řádu. Podle ust. § 2 EŘ soudní exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Podle ust. § 3 EŘ exe-

kutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu, přičemž současně je činnost exekutora neslučitelná s jinou výdělečnou činností, s výjimkou správy vlastního majetku, vědecké, pedagogické, publikační, tlumočnické, znalecké a umělecké činnosti. V případě zařazení pohledávky nákladů řízení do třetí rozvrhové skupiny by došlo k negaci těchto základních ustanovení a ohrožení principu nezávislosti soudních exekutorů, a to faktickým odíráním jejich práva na úhradu nákladů exekuce a dokonce ukládáním povinností vynakládat hotové výdaje na provedení exekuce bez možnosti jejich náhrady. Soudní exekutor totiž nemá možnost exekuci neprovést, jestliže byl k jejímu provedení oprávněným navržen a soudem pověřen. I když soudní exekutor je podnikatelem sui generis, existuje diametrální rozdíl mezi běžnými podnikateli, kteří mají možnost sami rozhodnout, který obchod realizují nebo kterou službu poskytnou či neposkytnou, a mezi soudními exekutory, kteří po jmenování do příslušného exekutorského úřadu nemohou volit či ovlivnit, kdy vykonávat či nevykonávat exekuční činnost, neboť jsou vázáni rozhodnutím soudu o jejich pověření provedením příslušné exekuce. **Je pak neúnosné, aby soudní exekutor, který v rámci exekuce vymohl příslušnou částku, neměl mít právo na uspokojení nákladů exekuce, které mu v souvislosti s prováděním exekuce ze zákona vznikly.** V takovém případě by se provádění některých exekucí soudními exekutory rovnalo téměř nuceným pracím a službám prováděným bez náhrady, aniž by byla dána některá z výjimek dle čl. 9 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tento stav by mohl představovat i zásah do vlastnického práva soudních exekutorů v rozporu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod.

Závěr

Nezbývá než dodat, že stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 200/2005 je konkrétně v jeho bodu XVIII. zjevně nesprávné. Vychází totiž pouze z izolovaného výkladu ust. § 87 odst. 4 exekučního řádu, aniž by jakkoli zohledňovalo shora uvedené aspekty. Lze se ztotožnit pouze se závěrem, že **náklady exekuce nejsou náklady řízení vzniklé státu, nicméně nelze souhlasit s tím, že by pohledávka soudního exekutora na náklady exekuce byla připodobněna pohledávce nákladů oprávněného, neboť, jak je popsáno výše, nemají spolu mnoho společného a je tomu spíše naopak.** I když, jak Nejvyšší soud ČR zdůrazňuje, je soudní exekutor fyzickou osobou a subjektem odlišným od státu, nelze opominout skutečnost, že provádění exekuce, při které náklady exekuce vznikají, je výkonem části státní moci, jež byla na soudní exekutory zákonem delegována. **Jestliže soudní exekutoři vykonávají pravomoc státu, musí mít také postavení obdobné postavení státu v souvisejících otázkách, tedy i v otázce úhrady nákladů při výkonu státní moci vynaložených.**

❖ Autor je advokátem v Praze.

Municipální internet zdarma (nezákonná veřejná podpora) a soulad s právem ES

JUDr. BOHUMÍR ŠTĚDROŇ, LL.M.

Mgr. IVANA HÁJKOVÁ

I. Definice pojmu veřejná podpora

Smlouva o založení Evropských společenství (dále jen „SES“) definuje tyto základní znaky veřejné podpory:

a) Poskytování veřejných prostředků.

Za veřejné prostředky jsou považovány i prostředky z rozpočtu krajů, obcí a měst. Poskytnutím veřejných prostředků nemusí být myšleno jen přímo jejich vyplacení ve formě dotace, ale například i odpuštění některých plateb, navýšení základního jmění, převod majetku za nižší než tržní cenu apod.

b) Zvýhodňování podnikání či odvětví výroby.

Podnikáním se v kontextu práva o veřejné podpoře rozumí provozování ekonomické činnosti – nabízení služeb a zboží na trhu, a to bez ohledu na právní formu subjektu. K ovlivnění podnikání tak může dojít i u subjektů plně vlastněných a kontrolovaných městy a obcemi, příspěvkových organizací atd. Takové subjekty jsou pak příjemci veřejné podpory, pokud činnost, na kterou čerpají podporu z veřejných zdrojů, vykonávají na trhu v rámci hospodářské soutěže s ostatními hospodářskými subjekty.

c) Narušení nebo hrozba narušení hospodářské soutěže a ovlivnění obchodu mezi členskými státy EU.

Jak vyplývá z judikatury Evropského soudního dvora (dále jen „ESD“), není nutné prokázat skutečný dopad poskytnuté podpory na obchod mezi členskými státy a skutečné narušení hospodářské soutěže, stačí, když podpora může ovlivnit tento obchod a narušit hospodářskou soutěž. Výjimkou z tohoto pravidla je tzv. podpora de minimis dle nařízení Evropské komise č. 69/2001, která činí 100 000 eur pro jednoho příjemce v období tří po sobě následujících let.

Pokud některý z těchto znaků není splněn, pak se o veřejnou podporu nejedná.

II. Financování infrastruktury z veřejných prostředků a veřejná podpora

Zde je nutné rozlišovat mezi výstavbou obecné infrastruktury,¹ která bude sloužit na nediskriminační bázi předem neurčenému počtu uživatelů (silnice, neplacená parkoviště, páteřní rozvody, volně přístupná dětská hřiště apod.),² a výstavbou specializované infrastruktury, která je přizpůsobena konkrétnímu projektu a bude využívána jen konkrétními uživateli – podniky či vlastníky domů (např. silnice nebo parkoviště před sídlem jedné společnosti, které slouží pouze pro její potřeby, přípojky od páteřní infrastruktury k jednotlivým domům, placená garážová stání, prostory určené pouze pro obyvatele domů).

Budování municipální internetové infrastruktury z veřejných prostředků, do které na nediskriminačním základě bude mít přístup každá fyzická osoba, splňuje dle názoru autorů článku podmínky obecné infrastruktury.

III. Budování informační společnosti jako jeden ze základních cílů Evropské unie

Společnost, jež se ze současné industriální společnosti vyvíjí, je společností založenou na informacích a vzdělávání, společností, v níž připadá informacím role suroviny i výrobku, výrobního prostředku i zboží. Informace, resp. jejich vyhledávání, příjem, zpracování či využívání se přímo či zprostředkovaně dotýkají života všech lidí a vystupují jako jeden ze základních atributů současného světa.

„Internet nabízí nekonečné proudy informací on-line. S tím, jak vysokokapacitní digitální systémy spojují kdysi oddělené světy televizního vysílání a telekomunikací, vzniká nabídka úžasného množství programů a služeb. Tato revoluce v informačních technologiích dává vzniknout informační společnosti – doma, ve škole i v zaměstnání. Evropská unie se svými politikami a akcemi tuto revoluci podporuje a vede od samého začátku.“³

„Současná iniciativa Evropské unie, nazývaná i2010⁴, se zaměřuje na nadcházejících pět let. Za klíčovou základní technologii v tomto časovém rámci se považuje širokopásmový přístup k internetu, který umožňuje rychle, levně a trvale komunikovat on-line. Širokopásmový přístup k internetu má přibližně 20 % domácností v EU, ačkoliv údaje pro členské státy, které přistoupily k EU v roce 2004, jsou výrazně pod tímto průměrem.“

Pod heslem „raději on-line než do fronty“ je nyní on-line více než 90 % poskytovatelů veřejných služeb v Evropské unii. Cílem je poskytnout snadný elektronický přístup k dvaceti základním veřejným službám (podávání příznání k dani z příjmu nebo k DPH, přihlašování nových vozidel a změny vlastnictví atd.). Ve starých členských státech se již elektronicky podává 88 % příznání k DPH.

Usiluje se o to, aby kromě škol všech stupňů byly k širokopásmovým sítím připojeny také knihovny, muzea a podobné instituce. Vlády členských států EU mají navíc poskytnout občanům zdravotnické služby on-line, včetně informací o prevenci nemocí, zdravotních záznamů on-line, konzultací na dálku a elektronického vyřizování náhrad výdajů na zdravotní péči.

Současně s otevíráním trhů a stanovováním pravidel usiluje EU o to, aby občané i podniky mohli využívat úspěchy informační společnosti. Jednou z priorit je zabránit vzniku „digitální propasti“ mezi bohatšími a chudšími.⁵

Společným cílem složek iniciativy i2010 je posílit růst a zaměstnanost v odvětvích informační společnosti a médií. Myšlenkou je aktualizovat všechny politické nástroje s cílem podpořit rozvoj digitálního hospodářství, zvýšit investice do výzkumu a vývoje a přijmout další konkrétní opatření k zúžení digitální propasti.⁶

IV. Služby v obecném hospodářském zájmu

V čl. 16 SES ve spojení s článkem 10 SES je stanovena povinnost Evropských společenství a jednotlivých členských států Evropské unie zajistit fungování služeb v obecném veřejném zájmu. **Evropská komise opakovaně uznala veřejný přístup k vysokorychlostnímu internetu jako službu v obecném hospodářském zájmu** (čl. 16 SES), a to např. v rozhodnutích Broadband in Limusin⁷ nebo Pyrénées-Antlantiques.⁸ Stejně tak platí, že členským státům je ponechána značná volnost, které služby budou považovat jako služby v obecném hospodářském zájmu.⁹

Internet ve 21. století bezpochyby splňuje požadavky na službu v obecném hospodářském zájmu. Veřejný sektor dle názoru autorů tohoto článku je oprávněn zajistit internet jako veřejnou službu pro každého. Stejně jako veřejný sektor zajišťuje svým občanům základní služby jako silniční a dálniční síť, železniční síť, vodovody a kanalizace, dětská hřiště, veřejné parky, školství, bezpečnostní služby (armáda a policie) apod., tak by měl zajistit každému i přístup k vysokorychlostnímu internetu na nediskriminačním základě buď zdarma, nebo za minimální paušální poplatek.

Cílem je vybudovat „všem přístupnou informační společnost podporující růst a vytváření nových pracovních míst, lepší veřejné služby a kvalitu života. Jde o rozvoj takové informační společnosti, která nebude nikoho vynechávat či vylučovat a prostřednictvím použití uživatelsky příjemných

informačních a komunikačních technologií bude nabízet vysoce kvalitní a dostupné veřejné služby.“¹⁰

V. Povinnost vytváření podmínek ke konkurenceschopnosti

Na základě čl. 157 SES jsou členské státy povinny zajistit existenci podmínek nezbytných pro konkurenceschopnost průmyslu Společenství. Za tímto účelem jsou povinny se zaměřit především na

(a) urychlené přizpůsobování průmyslu strukturálním změnám,

(b) podporu vytváření prostředí příznivého pro rozvoj podnikání v rámci Společenství, zejména malých a středních podniků,

(c) podporu prostředí příznivého pro spolupráci mezi podniky a

(d) podporu dokonalejšího využívání průmyslového potenciálu v oblasti inovace, výzkumu a technologického rozvoje.

Viviane Reding, členka Evropské komise odpovědná za informační společnost a média, ve svém projevu na Fóru o nové ekonomice v květnu 2006¹¹ zdůraznila, že základním cílem iniciativy i2010 je vytvoření Evropského informačního prostoru, v němž inovační potenciál digitální ekonomiky není brzděn umělými bariérami. **Prvním požadavkem je vysokorychlostní, levná, široce dostupná a bezpečná informační infrastruktura. Proto je nutné podporovat investice do vysokorychlostních sítí.**

Jak bylo uvedeno v jejím dalším projevu na konferenci v Bruselu v březnu 2006,¹² poslední studie prezentovaná na CeBIT IT veletrhu v Hannoveru, vzrůstající vysokorychlostní pokrytí v Německu povede v důsledku k vzrůstu HDP Německa v roce 2010 o 40 mld. eur a k vytvoření 265 tis. pracovních míst. Také studie provedené v USA ukazují, že díky

vysokorychlostnímu internetu ve městech, která ho realizovala, vzrostla zaměstnanost o jedno procento vůči městům, která je dosud neimplementovala. Je proto nutno pohlížet na investice do vysokorychlostního připojení nejen z hlediska ekonomického, ale i sociálního. **Evropa proto již déle nemůže tolerovat vysokorychlostní propast mezi těmi, kdo přístup k síti a službám mají a kdo nikoliv. Je nutno využít všech nástrojů na úrovni národní, regionální i municipální k realizaci projektů překlenujícím tuto propast.**

VI. Zajišťování internetového připojení tržními silami

Jedním z možných přístupů pro vedení města by bylo ponechat věci tak, jak jsou, a čekat, jestli infrastrukturu potřebnou pro „levný a rychlý internet pro každého“ v plné šíři někdy v budoucnosti zajistí trh. To by však znamenalo, že po dlouhou dobu bude velké množství ob-

čanů a podniků bez vysokorychlostního připojení s příslušným dopadem na konkurenceschopnost a produktivitu firem, kvalitu života občanů a atraktivitu města z hlediska rozhodování významných firem o alokaci svých poboček, což má významné dopady jak pro nabídku kvalitních pracovních míst, tak i na ekonomiku města.

Na základě empirických studií z praxe také vyplývá, že rozvoj municipálního internetu pozitivně stimuluje tržní prostředí.¹³ Jasně to dokládá i výrok mluvčího největší americké telekomunikační společnosti Verizon Communications¹⁴ (také největšího poskytovatele vysokorychlostního připojení v USA), který uvedl, že díky municipálnímu vysokorychlostnímu internetu si občané lépe uvědomují výhody tohoto připojení a v důsledku této skutečnosti se společnost Verizon daří lépe prodávat svoje služby založené na vysokorychlostním internetu (broadband services).¹⁵ Empirické studie dokonce dokazují, že pokud není na trhu municipální poskytovatel vysokorychlostního připojení, potom je na trhu celkem o 13 % méně soutěžitelů.¹⁶ Většina zemí, které jsou ve vysokorychlostním připojení k internetu na špičce a předstihly i USA, dosáhly daného stavu právě kombinací municipálních internetových systémů a internetových sítí vybudovaných soukromým sektorem.¹⁷

VII. Statistické ukazatele využívání internetu v ČR

Ze statistiky¹⁸ vyplývá, že přes 40 % uživatelů internetu má zájem o služby eGovernmentu (v hlavním městě Praze dokonce 50 %). Pouze 30 % uživatelů internetu ale tyto služby využívá (v Praze dokonce jenom 25 procent). Česká republika (Praha je navíc pod průměrem ČR) výrazně zaostává ve využívání služeb eGovernmentu a trh evidentně není schopen zajistit rychlé a pro každého dostupné vysokorychlostní internetové připojení.

Zájem občanů ČR o využívání služeb eGovernmentu je značný. Přes 60 % občanů chce tyto služby využívat například při vyřizování osobních dokumentů, přes 50 % občanů chce registrovat automobil přes internet a více než 40 procent občanů chce podávat své daňové přiznání přes internet. I přes takto velký zájem nemá více než polovina obyvatel žádné zkušenosti s využíváním internetu a méně než 30 procent populace má základní znalost práce s internetem. Pokročilou znalost práce s internetem má potom pouhých 3,6 % populace. Jako jeden z hlavních důvodů nevyužívání internetu doma uvádějí občané předraženou cenu internetového připojení, a to včetně nízkorychlostního – narrowband. Navíc skoro 400 tisíc domácností má osobní počítač, ale nemají připojení k internetu.

Tyto aktuální statistické ukazatele dle názoru autorů článku dokládají správnost záměru pražského magistrátu ohledně vybudování municipální internetové sítě určené pouze pro služby eGovernmentu, protože v současné době není trh evidentně schopen zajistit přístup k internetu za přijatelné ceny. Vybudování municipální internetové sítě je v takovémto případě plně v souladu se stanoviskem Evropské komise.¹⁹

VIII. Vybudování infrastruktury z veřejných prostředků a poskytování vysokorychlostního internetového připojení v Praze zdarma pouze za účelem kontaktu s veřejnou správou (tzv. služby eGovernmentu).²⁰

Vzhledem ke skutečnostem, že

- a) internetové připojení v této fázi projektu nebude možno použít pro komerční provoz;
- b) provozováním pouze služeb eGovernmentu nebude vytvářena konkurence stávajícím provozovatelům internetového připojení;
- c) provozovatel sítě bude využívat volná pásma vysílací frekvence;
- d) zpřístupnění služeb eGovernmentu občanům v ČR je jasně definováno ve strategických dokumentech vlády ČR a to v (1) Národní politice pro vysokorychlostní přístup (tzv. broadband strategie)²¹ a v (2) Státní informační a komunikační politice;²²
- e) zřizovatel a provozovatel sítě byl vybrán na základě výběrového řízení v souladu s právem ČR a ES (legislativa týkající se zadávání veřejných zakázek);
- f) vybudovaná infrastruktura bude stoprocentně vlastněna magistrátem a přístup do ní bude mít každý ve stejném rozsahu, a to transparentně a nediskriminačně,²³

je realizace této fáze projektu dle názorů autorů slučitelná s právem ES, resp. vytvoření obecné infrastruktury za účelem komunikace občanů s veřejnou správou nepředstavuje nezákonnou veřejnou podporu. Tato fáze projektu nenaplnuje znaky veřejné podpory, protože nenarušuje hospodářskou soutěž a nevýhodňuje žádné podnikání ani odvětví výroby.

Navíc autoři článku upozorňují, že celá tato fáze projektu byla konzultována s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže („Úřad“) a Úřad jasně stanovil, že se o veřejnou podporu nejedná. Tento projekt je vyjádřením zcela pochopitelné základní snahy magistrátu o co nelevnější a nejdostupnější služby eGovernmentu v Praze.

Evropská komise tedy dle autorů článku v souladu s čl. 5. SES (principy subsidiarity a proporcionality) není ani oprávněna se touto fází projektu zabývat a zasahovat do místních poměrů. Navíc masové rozšíření vysokorychlostního internetu (broadbandu) je základní podmínkou pro rozvoj moderní ekonomie a Evropská unie je povinna takovýto rozvoj stimulovat.²⁴

IX. Vybudování infrastruktury z veřejných prostředků a poskytování neomezeného vysokorychlostního internetového připojení v Praze za minimální paušální částku.²⁵

Každý občan má právo na nediskriminační přístup k informacím. Znamená to, že občan může prostřednictvím internetu vyhledávat informace a komunikovat s ostatními, ale i využít internetu pro užší elektronický styk s úřadem. Infrastrukturu a připojení k internetu zdarma zajišťuje nebo připravuje zajistit pro svoje obč-

ny většina z významných evropských měst jako jsou například Amsterdam,²⁶ Berlín,²⁷ Kolín nad Rýnem,²⁸ Vídeň,²⁹ celý region Katalánska,³⁰ Turín,³¹ Paříž,³² Brusel³³ a mnoho dalších.

Z bezpečnostních důvodů, např. kvůli živelním katastrofám, teroristickým útokům atd. je také dle názoru autorů tohoto článku *nezbytné, aby veřejný sektor měl kontrolu nad infrastrukturou internetového připojení a aby veřejný sektor sám převzal vedoucí roli v zabezpečování vysokorychlostního internetu jako základního komunikačního kanálu, a to v ideálním případě zdarma pro každého.*

Podle Sdělení Komise o službách veřejného zájmu v Evropě (OJ 2001/C 17/04) **je poskytování služeb veřejného zájmu orgány veřejné moci využíváno v těch případech, kdy trh není schopen zajistit poskytování těchto služeb, popř. jsou tyto služby na trhu nabízeny, avšak za příliš vysoké ceny a zájmem veřejného orgánu je, aby tyto služby byly poskytovány v dobré kvalitě za přiměřenou cenu pro všechny občany (a/nebo podniky).** Při poskytování dotací společnosti, která se zavázala k zajišťování služeb veřejného zájmu, **se nebude jednat o veřejnou podporu v případě, že závazek subjektu vykonávat veřejnou službu:**

1) je jasně definován národní legislativou a/nebo licencí (smlouvou),

2) jsou předem objektivním a transparentním způsobem stanoveny parametry, na jejichž základě je kalkulována kompenzace,

3) kompenzace nesmí přesahovat výši nutnou k pokrytí částí či veškerých nákladů, které vznikly v souvislosti s plněním závazku veřejné služby, přičemž musí být zohledněny relevantní příjmy a v přiměřené výši zisk za plnění tohoto závazku; jestliže podnik, který plní závazek veřejné služby, nebyl vybrán na základě výběrového řízení v souladu s procedurou veřejných zakázek, pak nezbytná výše kompenzace musí být určena na základě analýzy nákladů, které by vznikly zavedenému podniku při plnění závazků veřejné služby, přičemž musí být zohledněny relevantní příjmy a v přiměřené výši zisk za plnění těchto závazků,

4) v zájmu finanční transparentnosti pro případné doplňkové činnosti komerčního charakteru bude vedeno oddělené účetnictví, aby nedocházelo k přelévání z veřejných zdrojů poskytnutých finančních prostředků do jiných komerčních aktivit společnosti.

ad 1) Cíl jasně definovaný národní legislativou

„Dne 26. ledna 2005 na svém zasedání vláda schválila na návrh Ministerstva informatiky Národní politiku pro vysokorychlostní přístup. Její součástí je mimo jiné i ustanovení tzv. dotačního titulu na rozvoj vysokorychlostního přístupu, do něhož stát vloží finance ve výši jednoho procenta výnosu z privatizace Českého Telecomu. Z prostředků tohoto dotačního titulu budou spolufinancovány infrastrukturní projekty z oblasti metropolitních a místních sítí, přičemž podmínkou bude vždy finanční spoluúčast regionu (kraje). Z dotačního titulu budou také spolufinan-

covány projekty z oblasti obsahu a služeb pro vysokorychlostní přístup. Prioritně budou podporovány projekty, které budou stimulovat požadavky na vysokorychlostní přístup rozdílných uživatelů (např. zdravotnictví, školství, samosprávné orgány, komerční subjekty apod.) v konkrétních územích a které budou zajišťovat vyšší ekonomický efekt investic.“³⁴

ad 2), 3 a 4) Objektivně a transparentně stanovená kritéria kompenzace a oddělené účetnictví

Podniku (společnosti), která bude provozovat infrastrukturu, jež vybuduje město Praha, nebudou poskytovány žádné kompenzace. Takovýto podnik bude vybrán na základě řádného nediskriminačního výběrového řízení v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek.³⁵

Do městské internetové sítě mohou mít přístup i další operátoři a podniky, a to na nediskriminačním základě a za stanovenou minimální cenu, která se bude rovnat nákladům na připojení (podobná metoda jako u local loop unbundling).

Městská internetová síť bude dále plnit i tyto funkce:

- umožnění studentům, nezaměstnaným nebo matkám na mateřské dovolené přístup k informačním zdrojům, které jim mohou usnadnit plnění svých specifických povinností, zvýšení kvalifikace či nalezení vhodného zaměstnání,
- zpřístupnění informační a komunikační technologie široké veřejnosti,
- vytvoření prostředí pro ověření a další rozvoj nových mobilních služeb,
- umožnění elektronické komunikace občanů s okolím, především s veřejnou správou,
- umožnění veřejnosti seznámit se s elektronickou komunikací, cíleně tak zvyšovat informační gramotnost společnosti a tím generovat poptávku po službách, jako jsou eGovernment, eLearning a eWorking,
- zvýšení poptávky po homeworkingu,
- využití sítě v těchto dalších oblastech:
 - dopravní telematika,
 - využití sítě složkami krizového řízení (IZS) v terénu,
 - kamerové systémy pro dopravu a bezpečnost (pro pevné i mobilní objekty, např. tramvaje),
 - monitorování těžce nemocných pacientů (doma i v terénu),
 - přístup k informacím z terénu, např. z PDA (složky města, obyvatelé i návštěvníci) a další.

Navíc i v případě, že obec na svém území vybuduje novou silnici, železniční trať nebo zavede kanalizační a vodohospodářské sítě v části svého území, také nelze hovořit o narušení hospodářské soutěže a zvýhodnění podniků a soutěžitelů, kteří budou moci novou silnici, kanalizaci a vodovodní síť využívat.

Dle názoru autorů článku je zajištění neomezeného vysokorychlostního internetového připojení za minimální paušální částku v souladu s právem ES a navíc realizace takového projektu je ukázkovým příkladem služby v obecném zájmu dle čl. 16 SES (v tomto posudku část I.4.) kterou jsou členské státy oprávněny pro své občany zajistit.

X. Závěr

Dle názoru autorů je zajištění služeb eGovernmentu pro rezidenty v Praze a zajištění bezdrátového vysokorychlostního internetového připojení za minimální paušální částku v souladu s právem ES a nepředstavují nezákonnou státní podporu, protože internetové připojení je třeba chápat jako základní veřejnou službu, kterou jsou členské státy oprávněny dle čl. 16 SES svým občanům (rezidentům) zajistit. Zároveň je v obou případech vysokorychlostní internetové připojení poskytováno transparentně a všichni k němu mají rovný přístup. Trh, jak vyplývá ze statistických ukazatelů ČSÚ, v současné době není schopen zajistit vysokorychlostní internetové připojení pro každého za přijatelnou cenu.

Wifi (bezdrátové) internetové připojení je vhodné, protože kromě přenosu dat, hlasu a videa (tzv. triple play) umožňuje i mobilitu (tedy připojit se k síti kdekoli), kterou je třeba považovat za základní prvek při budování eGovernmentu a informační společnosti.

Jakkoliv jsou autoři přesvědčeni o souladu vybudování obecné infrastruktury a poskytování vysokorychlostního internetového připojení za minimální poplatek s právem ES, tak upozorňují, že se podle jejich názoru jedná především o politické rozhodnutí – rozhodnutí, zda Evropská komise umožní veřejnému sektoru, aby zajistil svým občanům kvalitní přístup k vysokorychlostnímu internetu jako základní veřejné službě, a to zdarma nebo za minimální paušální poplatek a tím vytvoří základ pro naplnění principu rovnosti pro každého k přístupu k informacím, začne naplňovat iniciativu i2010 a umožní skutečný rozvoj informační společnosti ve snaze co nejdříve dostihnout USA, Kanadu, Japonsko a další vyspělé státy.

Jakékoliv jiné než kladné stanovisko k budování municipálních internetových sítí pro občany by dle názoru autorů mělo výrazně negativní vliv na vývoj informační gramotnosti, rozvoj konkurenceschopnosti na trhu IT, podpořilo by rozšíření digitální propasti a negování snah většiny evropských měst o vysokorychlostní internet dostupný pro všechny.

První autor je advokátem v Praze, druhá autorka působí na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze.

❖ První autor je advokátem v Praze, druhá autorka působí na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze.

1 Corrigendum to decision C(2004)1809 fin., Project ATLAS; broadband infrastructure scheme for business parks.

2 Budování takovéto obecné infrastruktury je v souladu s čl. 87 SES (veřejná podpora), protože zde chybí prvek selektivnosti, tedy zvýhodňování určitého podniku nebo odvětví. K obecné infrastruktuře má přístup každý.

3 http://europa.eu/pol/info/overview_cs.htm (oficiální stránky Evropské unie).

4 1. června 2005 zveřejnila Evropská komise iniciativu „i2010: Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost“ - komplexní strategii pro oblast informační společnosti a médií. Základními cíly této iniciativy jsou (a) dobudovat jednotný evropský informační prostor, (b) posílit inovace a investice do výzkumu v oblasti ICT a (c) všem přístupná informační společnost podporující růst a vytváření nových pracovních míst, lepší veřejné služby a kvalitu života.

5 Poznámka autora: nejedná se zde pouze o bohatší a chudší regiony, ale o obecný rozdíl mezi bohatstvím a chudobou. I v rámci bohatého regionu jsou chudí občané, které nelze geograficky lokalizovat do jednoho nebo více míst.

6 http://europa.eu/pol/info/overview_cs.htm (oficiální stránky Evropské unie).

7 Broadband in Limusin – DORSAL (N 382/2004).

8 Pyrénées-Antlantiques (N 381/2004).

9 Competition Policy Newsletter, Number 1 – Spring 2005, State aid and public funding of broadband, page10.

10 Iniciativa Evropské komise i2010.

11 Viviane Reding: The Role of ICT in Innovation and Growth, Forum de la Nouvelle Economie, Madrid.

12 Viviane Reding: Broadband Access: The new Highways to Prosperity, Brussels.

13 Does Municipal Supply of Communications Crowd-out Private Communications Investment? An Empirical Study, Applied Economic Studies, February 2005.

14 <http://investor.verizon.com/profile/overview.aspx>.

15 Fred O. Williams, Urban Wi-Fi hot spots criticized in report, Buffalo (N.Y.) News, Feb. 4, 2005.

16 Does Municipal Supply of Communications Crowd-out Private Communications Investment? An Empirical Study, Applied Economic Studies, February 2005.

17 Roy Mark, McCain Bill Would Help Municipal Wi-Fi, Wi-Fi Planet.com, June 23, 2005.

18 Jedná se o oficiální údaje Českého statistického úřadu z roku 2006 (www.czso.cz).

19 Competition Policy Newsletter, Number 1 – Spring 2005, State aid and public funding of broadband, page13; (“The Commission supports the principle that the deployment of broadband infrastructure needs to be encouraged where the broadband connectivity is not provided by the market at affordable prices”).

20 Více informací o projektu viz wifi.praha-mesto.cz.

21 <http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=2135>.

22 <http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=275>.

23 Viz např. Corrigendum to decision C(2004)1809 fin. - Project ATLAS; broadband infrastructure scheme for business parks.

24 Bridging the Broadband Gap, Com(2006), 126 final, 20. 3. 2006.

25 Více informací o projektu viz wifi.praha-mesto.cz.

26 ING report: CityNet Amsterdam: Fibre-to-the-home is becoming a reality.

27 Bigger role for small fry in broadband, International Herald Tribune.

28 Municipal Matryoshka Fiber in Cologne Germany?, Cook's Collaborative Edge.

29 FTTH in Vienna to all households, VoIP and ENUM.

30 <http://www.localret.es>.

31 <http://www.comune.torino.it/ksf/>.

32 400 free Wi-Fi hotspots planned for Paris, PC Advisor.

33 <http://www.eurolabs06.be/>.

34 <http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=2135> (oficiální stránky Ministerstva informatiky ČR).

35 Studie proveditelnosti – Internet pro Pražany a Popis projektu.

Lze po vstupu ČR do EU napadnout závaznou informaci o celním zařazení zboží správní žalobou?

JUDr. DANIEL SPRATEK

Vstupem České republiky do Evropské unie dne 1. května 2004 nahradily celní předpisy Evropského společenství převážnou část celního práva českého, což se

promítlo i do zásadní novely českého celního zákona, vyhlášené pod č. 187/2004 Sb.

V oblasti celního práva české celní orgány dnes postupují zejména podle nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, a podle Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92.

Při přípravě českého celního zákona v roce 1992 vycházel zákonodárce z paralelně probíhajících přípravných prací na nařízení č. 2913/92, v důsledku čehož byly mnohé instituty českého celního zákona blízké institutům evropským a vstup do EU neznamenal pro celní právo radikální zlom. K určitým změnám přece jen došlo a několik drobných úprav se dotklo i tzv. **závazné informace o sazebním zařazení zboží** (angl. *binding tariff information*, zkr. BTI).

Závazná informace je vydávána celními orgány na základě písemné žádosti. Je platná na celém území Společenství bez ohledu na stát, jehož celní orgány ji vydaly. Seznam celních orgánů určených členskými státy k přijímání žádostí nebo k vydávání závazných informací o sazebním zařazení zboží byl naposledy publikován v Úředním věstníku C 239 ze dne 29. 9. 2005. V ČR je tímto orgánem Celní ředitelství Praha (srov. § 4 odst. 7 zák. č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR). **Základní výhodou závazné informace je to, že poskytuje tomu, komu byla vydána, právní jistotu co do sazebního zařazení zboží, od něhož se pak odvíjí řada povinností a práv dovozce nebo vývozce.**

Vydávání závazné celní informace – dříve upravené paragrafem 46 a násl. celního zákona – upravuje nyní čl. 12 Celního kodexu a čl. 5 až 14 prováděcího nařízení.

Ve vztahu k § 46 celního zákona dovodily dříve správní soudy, že závazná informace o celním zařazení zboží je správním rozhodnutím, avšak vylučovala ta-

kové rozhodnutí z přezkumu z důvodu jeho předběžné povahy.

Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 18. 3. 1996, č. j. 7 A 55/94-21 (publ. v Soudní judikatuře pod č. 229/1998) uvedl, že závazná informace „je individuálním správním aktem – správním rozhodnutím. Taková informace o sazebním zařazení zboží zasahuje do právní pozice fyzické či právnické osoby, neboť autoritativně deklaruje právo fyzické či právnické osoby, byť na dobu určitou a za zákonem předvídaných okolností, na zařazení zboží při celním řízení podle podpořky celního sazebníku, kam ji správní orgán po posouzení povahy zboží zařadí.“ Zároveň však rozhodnutí správního orgánu, kterým byla vydána závazná informace, označil za rozhodnutí „předběžné povahy, které je z přezkumu soudem vyloučeno ustanovením § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř.“ Na tomto stanovisku setrvaly správní soudy i po vstupu zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.), v účinnost a závazné informace o sazebním zařazení zboží nadále nepřezkoumávaly, pokládajíce je „jakožto úkony správního orgánu mající předběžnou povahu z přezkumu ve správním soudnictví vyloučeny podle § 70 písm. b) s. ř. s.“ (srov. např. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2004, č. j. 9 Ca 76/2003-25).

Vstupem Celního kodexu Společenství v účinnost na území ČR se na právní povaze závazné informace nic nezměnilo – zůstává tedy **správním rozhodnutím předběžné povahy**. Ovšem **i rozhodnutí předběžné povahy mohou být výjimečně předmětem přezkumu správních soudů** podle § 65 a násl. s. ř. s. **Děje se tak tehdy, pokud je přezkum rozhodnutí majícího předběžnou povahu výslovně založen zákonem.** V takovém případě „nelze přezkum odepřít, a to ani s poukazem na případnou obecnou vyluku procesního předpisu“ (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 656/2005 Sb. r. NSS).

Právním předpisem, který dnes výslovně přezkum závazné informace zakládá, je Celní kodex Společenství.

Podle čl. 4 odst. 5 Celního kodexu Společenství se „rozhodnutím“ rozumí správní akt, vydaný celním orgánem, vztahující se k celním předpisům, kterým se rozhoduje v jednotlivém případě a který má právní účinky vůči jedné nebo více určitým nebo určitelným osobám; tento pojem zahrnuje mimo jiné i závaznou informaci o sazebním zařazení zboží ve smyslu člán-

ku 12. Znamená to, že na závaznou informaci se vztahují všechny normy celního kodexu, které se týkají „rozhodnutí“.

Patří mezi ně i ustanovení čl. 243 o opravných prostředcích. Podle tohoto článku má každá osoba právo podat opravný prostředek (*right to appeal*) proti rozhodnutí celních orgánů v rámci celních předpisů, jež se jí přímo a osobně dotýká, přičemž opravný prostředek musí být podán v členském státě, kde bylo rozhodnutí učiněno nebo o něm bylo požádáno. Opravný prostředek lze podat v prvním stupni u celních orgánů, určených k tomuto účelu členskými státy, a ve druhém stupni u nezávislého orgánu, jímž může být v souladu s platnými předpisy členských států soud nebo rovnocenný zvláštní orgán.

V souladu s tímto ustanovením celního kodexu lze rozhodnutí o závazné informaci napadnout odvoláním, o kterém rozhoduje Generální ředitelství cel [srov. § 3 odst. 5 písm. e) zák. č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR; § 320 odst. 1 písm. b) bod 8. zák. č. 13/1993 Sb., celního zákona; § 81 a násl. zák. č. 500/2004 Sb., správní řád]. Proti rozhodnutí Generálního ředitelství cel se jako jediný „opravný prostředek“ nabízí žaloba podle § 65 a násl. s. ř. s. Vzhledem k aplikační přednosti nařízení ES před českým právem se v takovém případě **neuplatní kompetenční výluka** stanovená § 70 písm. b) s. ř. s., podle níž jsou z přezkoumávání vyloučena rozhodnutí předběžné povahy.

Lze tedy uzavřít, že proti odvolacímu rozhodnutí Generálního ředitelství cel o závazné celní informaci o sazebním zařazení zboží, vydaném podle Celního kodexu Společenství, lze podat správní žalobu k soudu.

❖ Autor je justičním čekatelem Krajského soudu v Ostravě.

Advokátní kancelář Perthen, Perthenová, Švadlena a partneři

se sídlem v Hradci Králové a pobočkami v Praze, Kolíně, Rychnově nad Kněžnou a Vysokém Mýtě,

přijme z důvodu trvalého nárůstu své činnosti

advokátní koncipienty/-ky

pro pracoviště v Hradci Králové.

Požadujeme ukončené právnické vzdělání, znalost světového jazyka, práci na PC, ŘP sk. B, spolehlivost, profesionalitu a cílevědomost. Preferujeme kvalitní právní znalosti, tvůrčí pracovní přístup, komunikativní dovednosti a potřebu sebevzdělávání. Nabízíme dlouhodobou, zajímavou a velmi všestrannou práci ve větším dynamickém kolektivu, příjemné pracovní prostředí, nadstandardní mzdové ohodnocení (dosažitelná měsíční mzda 15.000 – 25.000 Kč), zaměstnanecké výhody (služební telefon, služební notebook, stravenky, příspěvek na penzijní připojištění, občerstvení) a příležitost k odbornému růstu (příspěvky na vzdělání a školení, vzdělávací program i v rámci AK). Vaše písemné nabídky spolu s motivačním dopisem zasílejte na uvedenou e-mailovou adresu: pps@ppsadvokati.cz, více informací naleznete na www.ppsadvokati.cz nebo na tel.č.: 495512831

system4u

ADVOKÁTNÍ AGENDA – optimální softwarové řešení pro advokátní kancelář

Uživatelsky orientovaná aplikace Advokátní agenda poskytuje komplexní řešení pro přehlednou správu času a informací moderně řízené advokátní kanceláře.

www.system4u.cz

■ Advokátní agenda zahrnuje:

- Centrální databázi klientů, jejich spisů a záznamů do stavu spisu
- Evidenci a fakturaci úkonů a práce advokáta
- Přehledné statistiky o využitosti a tržbách zaměstnanců
- Integrovaný email, knihu papírové pošty
- Přehled o programu kolegů díky skupinovým kalendářům
- Možnost plnohodnotné práce doma nebo na cestách
- Adresáře soudů, státních zastupitelstev a dalších orgánů státní správy

- Aplikace poskytuje spolehlivé a vysoce bezpečné prostředí pro přístupová práva na úrovni jednotlivých uživatelů a spisů.
- Systém lze instalovat ve Vaší kanceláři anebo pronajmout v hostingovém centru. Přizpůsobení na míru požadavkům zákazníka je samozřejmostí. I proto je Advokátní agenda vhodná pro padesát i pět uživatelů.

Software využívá čelní světovou komunikační platformu IBM Lotus Notes a je plně kompatibilní se systémem LexData.

Pro více informací, prosím, kontaktujte:

SYSTEM4U s.r.o., Smetanova 8, 602 00 Brno,

e-mail: info@system4u.cz, tel/fax: +420 541556113, www.SYSTEM4U.CZ

Společnost SYSTEM4U s.r.o. je obchodní partner společnosti IBM®, který prokázal své zkušenosti a odbornost při dodávání řešení reflektující potřeby zákazníků v odvětví služeb a obchodu. Software Advokátní Agenda využívá infrastrukturu IBM v odvětví služeb a obchodu, Software Advokátní Agenda využívá infrastrukturu IBM v odvětví služeb a obchodu. Software Advokátní Agenda využívá infrastrukturu IBM v odvětví služeb a obchodu. Tato prověřená technologie je přizpůsobena obchodním a IT potřebám Vaší firmy. Přesvědčte se, jak lze využít technologie IBM on demand ke svým obchodním úspěchům; navštivte: www.ibm.com/software/cz/

IBM a symbol IBM Business Partner, Lotus, Tivoli a System x jsou ochranné známky nebo registrované ochranné známky společnosti International Business Machines v USA nebo i v dalších zemích.

Neplatnost smlouvy, riziko důvěry ve správnost zápisu do katastru nemovitostí

Rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 349/03 ze dne 1. 8. 2006

Ústavní soud se zabýval námitkou stěžovatelky, dle níž kupní smlouvu na předmětnou nemovitost uzavřela v dobré víře, spoléhajíc na správnost údajů obsažených v katastru nemovitostí. Stěžovatelka tak konfrontovala absolutní povahu vlastnického práva a právní zásadu *nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* (nikdo nemůže na druhého převést více práv, než sám má) s ústavním principem právní jistoty, obsaženým v čl. 1 Listiny základních práv a svobod.

Ochrana, jež poskytuje nabyvateli dobrá víra, není takové intenzity, aby zabránila vlastníku nemovitosti účinně uplatňovat své absolutní právo. Jinými slovy, pokud zápis v katastru nemovitostí neodpovídá skutečnosti, má tato převahu nad katastrem.

Katastr nemovitostí ČR není založen na takových zásadách, které by umožňovaly jednat s plnou důvěrou v jeho obsah a není tak naplněna jedna z jeho základních funkcí, jež od něj občané právem očekávají. Informace ze zápisu v katastru nemovitostí může ve společenských a právních vztazích splnit očekávaný význam jedině tehdy, je-li nadána pravdivostí. Neobsahuje-li katastr nemovitostí údaje, jež by bylo lze takto označit, jsou právní subjekty při jednání s důvěrou ve správnost zápisu vystaveny neodůvodněnému riziku, což považuje Ústavní soud za závažný problém.

Ústavní soud rozhodl v senátě ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky Ing. I. D., zastoupené JUDr. P. V., advokátem, proti usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 3. 2003, č. j. 30 Cdo 1119/2002-255, usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 4. 2001, č. j. 10 Co 102/2001-200, výroku I. usnesení Okresního soudu ve Vsetíně, pobočka ve Valašském Meziříčí, ze dne 31. 10. 2000, č. j. 12 C 258/96-164, a výroku II. rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 2000, č. j. 10 Co 172/2000, takto: **Ústavní stížnost se zamítá.**

Odůvodnění:

I.

1. Ústavnímu soudu byla dne 27. 6. 2003 doručena ústavní stížnost, jíž se stěžovatelka domáhá zrušení výše uvedených rozhodnutí obecných soudů. Stěžovatelka zastává stanovisko, podle něhož jsou uvedené akty v rozporu s čl. 11 odst. 1 a 4, čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a s čl. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

2. V průběhu řízení před Ústavním soudem došlo ke změně v osobě soudce zpravodaje tak, že v souladu s § 8 odst. 8 rozvrhu práce Ústavního soudu byla ústavní stížnost s účinností od 22. 6. 2004 přidělena soudkyni

JUDr. M. Ž. Dle ustanovení § 8b téhož předpisu se ústavní stížnost projedná v senátě, v němž zasedá soudce zpravodaj, přičemž spisová značka věci zůstává nezměněna. Z tohoto důvodu ve věci rozhodoval čtvrtý senát Ústavního soudu.

3. Předtím, než se Ústavní soud začal věcí zabývat meritorně, přezkoumal podání po stránce formální a konstatoval, že ústavní stížnost byla podána včas, a to při zachování všech náležitostí tak, jak je stanoví zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

II.

4. Podstatou předmětné ústavní stížnosti je stanovisko stěžovatelky, dle něhož nabyla-li nemovitost v dobré víře ve správnost zápisů obsažených v katastru nemovitostí, nemůže být její vlastnické právo zpochybněno prohlášením nabývacího titulu jejího předchůdce za neplatný.

5. Z vyžádaného soudního spisu a napadených rozsudků vyplývají následující právní a skutkové okolnosti případu. Dne 22. 9. 1995 byla mezi vedlejšími účastníky předmětné ústavní stížnosti, žalobkyní A. G. a 2. žalovaným P. A., uzavřena smlouva o půjčce na částku 200 tisíc Kč, ve které se jako dlužník zavázala půjčenou částku vrátit, a to včetně smluvního úroku ve výši 10 % měsíčně (120 % ročně). Ve stejný den byla též uzavřena kupní smlouva mezi A. G. a P. A., jejímž předmětem byly nemovitosti zapsané na LV č. 882 pro obec a katastrální území Zašová u katastrálního úřadu ve Vsetíně, kterými byly objekt bydlení – rekreační chata č. p. 8, stojící na pozemku p. č. 1097 – 60 m², a p. č. 1098 – ostatní plocha, staveniště o výměře 551 m², náležející do výlučného vlastnictví A. G. Cena v kupní smlouvě za předmětnou nemovitost byla stanovena ve výši 200 000 Kč, přičemž cena podle znaleckého posudku ze dne 9. 8. 1995 zněla na částku 527 145 Kč. Jako jeden ze způsobů zániku závazku z kupní smlouvy bylo smluvně ujednáno vzájemné započtení kupní ceny nemovitosti a závazku ze smlouvy o půjčce, včetně úroků. V případě nesplnění povinností ze smlouvy o půjčce mohl kupující podat návrh na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí. Ve stejný den, tj. 22. 9. 1995, uzavřela A. G. zástavní smlouvu k výše uvedeným nemovitostem se společností A., a. s. (1. žalovaný), se sídlem v Moravské Ostravě, s níž byl 2. žalovaný smluvně propojen „smlouvou o půjčce a spolupráci“. Poté, co nebyla do 22. 1. 1996 uhrazena dlužná částka ze smlouvy o půjčce ze dne 22. 9. 1995, došlo k započtení vzájemných pohledávek žalobkyně a 2. žalovaného, který dne 14. 5. 1996 doručil katastrálnímu úřadu návrh na zahájení řízení o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí dle předložené kupní smlouvy ze dne 22. 9. 1995. Po nabytí vlastnického práva převedl druhý žalovaný kupní smlouvou ze dne 24. 10. 1996 nemovitosti na 3. žalovanou (stěžovatelka) s právními účinky ke dni 25. 10. 1996. V této souvislosti došlo k výmazu zástavního práva k pozemku a ke stavbě ve prospěch 1. žalovaného – společnosti A., a. s.

6. Za nastíněné skutkové situace se vedlejší účastnice řízení o ústavní stížnosti domáhala žalobou ze dne 12. 11. 1996 vyslovení neplatnosti výše uvedených smluv ze dne 22. 9. 1995. Obecné soudy dospěly následně k závěru, že žalobkyně, A. G., je vlastníci sporných nemovitostí, neboť kupní smlouva uzavřená mezi ní a 2. žalovaným je neplatná, neboť skutečným smyslem kupní smlouvy bylo sjednání tzv. propadné zástavy, jež je v rozporu s účelem zástavního práva.

7. Výsledky řízení před obecnými soudy se 3. žalovaná (stěžovatelka) cítí být dotčena na svých základních právech a svobodách, jež jsou jí garantována Listinou základních práv a svobod, a z toho důvodu podala ústavní stížnost, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 27. 6. 2003. Ve svém podání se stěžovatelka domáhá toho, že dotčená kupní smlouva je platná, neboť splňuje všechny zákonem stanovené náležitosti a obecné soudy tedy svými rozhodnutími porušily její ústavně zaručené právo vlastnit majetek, který v dobré víře řádně nabyla. Rozhodnutími soudních orgánů tak mělo dojít k extrémnímu prolomení principu rovnosti a principu dobré víry v údaje katastru nemovitostí, zpochybnění právní jistoty blíže neurčeného počtu osob a potenciálně i ke zpochybnění samotného smyslu a účelu existence katastru nemovitostí jako závazné evidence vlastnických vztahů k nemovitostem.

III.

8. Vedlejší účastnice řízení, A. G., se vyjádřila k ústavní stížnosti v tom smyslu, že souhlasí se závěry obecných soudů – zejména pak Krajského soudu v Ostravě a Nejvyššího soudu ČR. Vedlejší účastnice poukazuje především na skutečnost, že zápisy do katastru nemovitostí se musí provádět na základě platné kupní smlouvy, jejíž platnost nepřísluší posuzovat katastrálnímu úřadu, nýbrž jen soudu. Dále se podle účastnice nelze ztotožnit s tvrzením, že došlo k „extrémnímu“ prolomení principu dobré víry v údaje v katastru nemovitostí, neboť takový závěr by nepochybně vedl k situaci, kdy by byl zápis v katastru nemovitostí jednoznačně a neměnitelně určujícím pro osvědčení vlastnického práva, a i situace, kdy evidentně dojde k nesprávnému zápisu, by již nebylo lze dosáhnout nápravy takto vzniklého právního stavu.

9. Vedlejší účastník, P. B., se přípisem ze dne 11. 8. 2003 vzdal svého práva postavení vedlejšího účastníka, neboť zastává pozici správce konkurzní podstaty a dle jeho názoru nemůže dojít k ovlivnění průběhu konkurzního řízení úpadce.

10. Okresní soud ve Vsetíně, pobočka Valašské Meziříčí, se k ústavní stížnosti vyjádřil přípisem ze dne 17. 7. 2003, v němž shrnuje postup soudu první instance s tím, že nelze nabýt vlastnictví od nevlastníka.

11. Krajský soud v Ostravě ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvádí, že kupní smlouva ze dne 22. 9. 1995 plnila fakticky funkci tzv. propadné zástavy, což má jednoznačnou oporu ve skutkových zjištěních okresního i odvolacího soudu. Stěžovatelka nemá podle krajského soudu pravdu, pokud se domnívá, že katastrální úřad ex lege zkoumá, zda obecně prodávající z kupní smlouvy

nabyl předmět vlastnictví platně, rozumí se v souladu s občanským zákoníkem. Katastrální úřad je orgánem správním a předložené listiny, na jejichž základě je navrhován vklad do katastru nemovitostí, hodnotí z hlediska jejich způsobilosti ke vkladu, pouze podle kritérií uvedených v § 5 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále též „zákon o zápisech věcných práv“). Dále se odvolací soud domnívá, že ustanovení § 5 odst. 1 a ustanovení § 11 zákona o zápisech věcných práv nelze vykládat tak, že vklad do katastru nemovitostí znamená nezvratitelný právní stav vlastnictví nabyvatele. Tímto výkladem by bylo znemožněno domáhat se určení vlastnického práva občanskoprávní žalobou u soudu, u níž je základním předpokladem úspěšnosti existence naléhavého právního zájmu na tomto určení.

12. Nejvyšší soud v Brně ve svém vyjádření odkázal na obsah odůvodnění ústavní stížnosti napadeného rozsudku.

13. Přípisem ze dne 13. 12. 2005 zaujala stěžovatelka stanovisko k předmětným vyjádřením účastníků řízení o ústavní stížnosti. V prvé řadě akcentuje tu část odůvodnění ústavní stížnosti, kterou jsou napadána předmětná rozhodnutí z hlediska zvážení, zda nebyla bezdůvodně dána přednost právům vedlejší účastnice č. 1 oproti právům stěžovatelky, ačkoli tato vůbec nebyla smluvní stranou ujednání, jimiž měla být vedlejší účastnice č. 1 poškozena ve svých právech. Ve vyjádřeních je přehlížena skutečnost, že zhojení práv vedlejší účastnice č. 1 se děje na úkor práv stěžovatelky jako třetí osoby.

IV.a

14. Ústavní soud přezkoumal napadená rozhodnutí orgánů státní moci z pohledu tvrzeného porušení ústavně zaručených práv a po zohlednění všech souvislostí a dopadů konstatoval, že předmětná ústavní stížnost není důvodná.

15. V souvislosti s posuzováním otázky platnosti či neplatnosti smlouvy, na základě níž došlo ke vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, Ústavní soud považuje za vhodné připomenout, že mu jako soudnímu orgánu ochrany ústavnosti v zásadě nepřísluší nastolenou otázku posuzovat, neboť toto spadá do kompetence obecných soudů. Ústavní soud se nezabývá eventuálním porušením běžných práv fyzických a právnických osob chráněných obyčejným zákonodárstvím, pokud takové porušení současně nepředstavuje i porušení základního práva nebo svobody zaručené ústavním zákonem či mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy ČR.

16. Dále se Ústavní soud zabýval námitkou stěžovatelky, dle níž kupní smlouva na předmětnou nemovitost uzavřela v dobré víře, spoléhajíc na správnost údajů obsažených v katastru nemovitostí. Stěžovatelka tak konfrontovala absolutní povahu vlastnického práva a právní zásadu nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet (nikdo nemůže na druhého převést více práv, než sám má) s ústavním principem právní jistoty, obsa-

ženým v čl. 1 Listiny. Ani tuto námitku však neshledal Ústavní soud důvodnou, neboť zásadně nelze trvat na zachování právní jistoty, jež byla, ač v dobré víře, nabyta v rozporu s právem. Vklad práva do katastru nemovitosti je nutno vnímat jen jako jednu z podmínek pro platný převod vlastnického práva k nemovitosti (srov. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. 5. 1998, sp. zn. IV. ÚS 48/97, publ. v informačním systému ASPI, popř. Baudyš, P. Katastr a nemovitosti. Vydání první. Praha, C. H. Beck, 2003, 320 s.).

17. V obecné rovině lze za vlastníka považovat osobu, již svědčí nabývací jednání (modus), a odpovídající právní titul (titulus), např. smlouva. Za situace, kdy titulus svědčí jiné osobě než modus, je třeba určit, koho lze považovat za vlastníka. Současná právní teorie i praxe vychází při řešení tohoto problému z ustanovení paragrafu 451 odst. 2 občanského zákoníku, dle něhož v případě, kdy odpadne právní titul plnění, dochází k tzv. bezdůvodnému obohacení. Každý z účastníků je pak povinen, při zohlednění ustanovení § 107 odst. 3 občanského zákoníku, vrátit druhému vše, co podle neplatné smlouvy dostal. **Za vlastníka je tedy v takovém případě považován ten, komu svědčí nabývací titul. S ohledem na to, že kupní smlouva mezi žalobkyní a 2. žalovaným byla prohlášena za neplatnou, nemohl 2. žalovaný nabýt vlastnické právo ke sporné nemovitosti a nemohl je ani následně převést na stěžovatelku. Stěžovatelka tedy, stejně jako 2. žalovaný, nedisponovala titulem pro nabytí sporných nemovitostí, ačkoli jí svědčil modus, a nestala se proto nikdy jejich vlastníkem.**

18. Dobrá víra stěžovatelky je rozhodná pouze potud, že jí lze přiznat veškerá práva a povinnosti oprávněného držitele tak, jak vyplývají z ustanovení § 129 a násl. občanského zákoníku. Pro nabytí vlastnického práva ke sporným nemovitostem by měla dobrá víra stěžovatelky význam pouze za předpokladu, že by byla doprovázena dostatečně dlouhou držbou sporných nemovitostí a mohlo by tak dojít k jejich vydržení. Ustanovení § 11 zákona o vkladech věcných práv k nemovitostem představuje vyvratitelnou právní domněnku, že ten, kdo jedná v důvěře ve správnost údajů v katastru nemovitostí, je v dobré víře (zásada veřejné víry, resp. zásada materiální publicity). S dobrou vírou však stávající právní úprava žádné jiné právní následky než výše uvedené nespojuje a tudíž ochrana, jež poskytuje nabyvateli dobrá víra, není takové intenzity, aby zabránila vlastníku nemovitosti účinně uplatňovat své absolutní právo. Jinými slovy, pokud zápis v katastru nemovitostí neodpovídá skutečnosti, má tato převahu nad katastrem. Obdobné stanovisko zaujal Ústavní soud již v nálezu, sp. zn. II. ÚS 91/98, jež byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 101, sv. 12, v němž konstatoval, že „výpis z listu vlastnictví je doklad o stavu zápisu v katastru nemovitostí, který však nemusí odpovídat skutečně existujícím právním vztahům“.

19. S problematikou nabytí vlastnictví od nevládníka souvisí částečně též nálezy Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 77/2000, jež byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 21. Z citovaného nálezu

vyplývá, že „Z právního vztahu vznikají práva a povinnosti, které se týkají pouze stran tohoto vztahu. Vztah mezi smluvci, včetně odstoupení od smlouvy, se v takovém případě může projevit opět jen mezi smluvci, a nemůže mít vliv na postavení třetích osob, které v dobré víře a v souladu s § 39 občanského zákoníku nabyly vlastnické právo k věci, která byla předmětem takové smlouvy. Proto se strana takového vztahu nemůže úspěšně dovolávat čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť ten chrání práva věcná, působící proti všem.“ Na tomto místě je třeba vyzvednout tu skutečnost, že v dané věci nešlo o nabytí od nevládníka, ale o nabytí od vlastníka, přičemž právní důvod vlastnictví převodce odpadl teprve poté, co věc nabyta do vlastnictví třetí osobou. Ve srovnání s předmětnou ústavní stížností se tedy jedná o jinou skutkovou a právní situaci, neboť smlouva mezi žalobkyní a 2. žalovaným byla absolutně neplatná již v okamžiku, kdy došlo ke vkladu práva do katastru nemovitostí ve prospěch třetí osoby.

20. V souvislosti s uvedeným je třeba poukázat na stanovisko občanskoprávního kolegia a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 4. 2006 k výkladu ustanovení § 48 odst. 2 OZ. Nejvyšší soud se v něm odchýlil od svého dosavadního právního názoru, přičemž dospěl k závěru, že odstoupením od smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti zaniká právní titul, na jehož základě nabytí účastník smlouvy vlastnické právo, a obnovuje se původní stav i v případě, že nabyvatel, dříve než došlo k odstoupení od smlouvy, nemovitost převedl na další osobu. Odlišný právní názor k citovanému stanovisku zaujali JUDr. František Balák, JUDr. Ing. Jan Huška, Vít Jakšič, JUDr. Dagmar Novotná a JUDr. Jiří Spáčil, CSc., kteří v souvislosti s danou problematikou uvedli, že „Jiná situace nastává v případě, že vlastnické právo na nabyvatele nepřešlo, neboť smlouva o jeho převodu byla absolutně neplatná z důvodů uvedených v § 37 a násl. obč. zák. Na základě absolutně neplatného úkonu vlastnické právo nemůže přejít a nelze tak uvažovat o ochraně vlastnického práva třetí osoby“.

IV.b

21. Jak vyplývá z výše uvedeného, Katastr nemovitostí ČR není založen na takových zásadách, které by umožňovaly jednat s plnou důvěrou v jeho obsah a není tak naplněna jedna z jeho základních funkcí, jež od něj občané právem očekávají. Informace ze zápisu v katastru nemovitostí může ve společenských a právních vztazích splnit očekávaný význam jedině tehdy, je-li nadána pravdivostí. Neobsahuje-li katastr nemovitostí údaje, jež by bylo lze takto označit, jsou právní subjekty při jednání s důvěrou ve správnost zápisu vystaveny neodůvodněnému riziku, což považuje Ústavní soud za závažný problém.

22. Pro ujasnění podstaty problému je vhodné zabývat se i historickými souvislostmi. Již v římském právu byl princip právní jistoty ctěn jako významná společenská hodnota. Těžiště právní úpravy spočívalo v samotném způsobu převodu práv k pozemkům. Prodej nemovitosti byl možný pouze prostřednictvím mancipatio

nebo in iure cessio, tj. vysoce formálních převodů práva. Formálnost převodu spočívala mimo jiné v publicitě takového převodu, čímž bylo dosaženo transparentnosti transakce a minimalizovalo se riziko následné neplatnosti převodu. V zemích Koruny české se od 13. stol. používaly tzv. zemské desky, jež sloužily k zápisům dispozic se svobodnými statky. Zápis v deskách byl nevratitelným důkazem vlastnictví – princip materiální publicity. V roce 1871 byl přijat zákon č. 95 ř. z., jímž došlo ke vzniku tzv. nových pozemkových knih, jež však po roce 1950 pozbyly svého zásadního významu. V roce 1951 byl přijat nový občanský zákoník, jež nevázal vznik vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem na provedení zápisu v pozemkové knize a ta přestala vypovídat o skutečných a aktuálních právních vztazích k nemovitostem. Účelem této právní úpravy bylo především oslabení vědomí občanů o soukromém vlastnictví. Zápis do pozemkových knih přestaly být následně řádně prováděny, což vedlo k extrémnímu stavu, kdy se jen obtížně zjišťovaly údaje o vlastnících nemovitostí. Absence řádné evidence vlastnických vztahů k nemovitostem vedla v roce 1964 až k přijetí zákona č. 22 Sb., o evidenci nemovitostí, jež však neobnovil princip zápisů, jako tomu bylo u pozemkové knihy a pozemkového katastru. Úloha spolehlivého a úplného evidenčního systému tak byla naplněna jen ve velmi omezeném rozsahu.

23. Základem současné právní úpravy se pak stal zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, jímž došlo k 1. 1. 1993 ke zřízení katastru nemovitostí. Postup při provádění zápisů vlastnických a jiných věcných práv do katastru nemovitostí byl následně upraven zákonem č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem.

24. Z historického pohledu byly výše nastíněné principy ochrany právní jistoty občanů při převodu nemovitosti nejlépe realizovány v období tzv. první republiky, kdy působil všeobecný zákon knihovní č. 95/1871 ř. z. a zákon č. 177/1927 Sb. zák. a nař. o pozemkovém katastru a jeho vedení. Tento zákon byl důsledně postaven na zásadách a principech, jež nebyly v pozdější právní úpravě z roku 1992 zcela reflektovány, čímž došlo k oslabení důvěryhodnosti zápisů do katastru nemovitostí. Rozdílnost obou právních úprav lze spatřovat též v institucionálním rámci, neboť podle dříve platné právní úpravy byly zápis do evidence nemovitostí (pozemkových knih) činěny orgány moci soudní. Celý proces zápisu byl přísně formální, což též svou měrou přispělo ke zvýšení důvěryhodnosti zápisů do pozemkových knih. Stejně tak se v dřívější právní úpravě lze setkat s principem tzv. intabulační doložky či se zásadou superficies solo cedit, které v konečném důsledku přispívají svým dílem k upevnění principu dobré víry, jež v obdobné skutkové situaci nabytí od nevládníka umožňovala (k tomu srovnej též JUDr. Emil Svoboda, Právo občanské, část zvláštní, právo knihovní, Praha, Všeherd 1931, str. 45 a násl.). Aby bylo možno plně realizovat zásadu materiální publicity, musí být do právního řádu zabudovány takové instituty, jež by umožňova-

ly její naplnění. Ustanovení čl. 1 odst. 1 Ústavy mimo jiné stanoví, že Česká republika je demokratický právní stát, založený na účtě k právům a svobodám člověka a občana. Obsah pojmu právního státu je vystavěn na celé řadě zásad, přičemž jednou z nich je i princip právní jistoty. Posílení zásady materiální publicity katastru nemovitostí by výrazně přispělo k posílení právní jistoty osob vstupujících do právních vztahů týkajících se nemovitého majetku.

V.

25. S vědomím výše uvedených skutečností a s přihlédnutím k majetkoprávním dopadům v oblasti právních vztahů k nemovitostem nezbyvá Ústavnímu soudu, než se přiklonit k již judikované koncepci, dle níž je výpis z listu vlastnictví dokladem o stavu zápisu v katastru nemovitostí, který však nemusí odpovídat skutečně existujícím právním vztahům (srov. nálezy, sp. zn. II. ÚS 91/98, jež byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 101, sv. 12), a návrh Ing. D. v souladu s ustanovením § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítnout.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PAVEL
TOMEK

Advokátní kancelář se sídlem v Karlových Varech
hledá do svého kolektivu

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY / KONCIPIENTKY

Požadujeme ukončené vysokoškolské vzdělání v oboru právo spojené s odpovídající úrovní odborných znalostí, uživatelské znalosti PC, flexibilitu a pracovní nasazení, schopnost týmové práce v kolektivu, aktivní znalost anglického či německého jazyka, řidičský průkaz sk. B výhodou.

Nabízíme zajímavou práci s odpovídajícím finančním ohodnocením, příjemné pracovní prostředí, možnost vzdělávání a profesního růstu.

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, nabídku s Vaším strukturovaným životopis včetně nabídky a referencí e-mailem na adresu ptomek@aktomek.cz.

Bližší info o nás na www.aktomek.cz nebo
na tel.: 353 586 224

K otázce legitimního očekávání advokáta (konkrétně obhájce ex off) „z hlediska nabytí majetku“ ve vztahu k účtování odměny za další porady s klientem přesahující jednu hodinu [§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu]

Za ústavně souladné je třeba považovat úvahy soudu limitující odměnu advokáta za další porady s klientem přesahující jednu hodinu poměřováním celkového počtu, frekvence a časové posloupnosti jednotlivých porad s rozsahem a složitostí projednávané věci a počtu a charakteru úkonů trestního řízení, které byly v tom kterém stadiu prováděny.

Jestliže obecné soudy korigují účtovanou odměnu advokáta směrem dolů v souladu s těmito zásadami, nelze to považovat za porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele a ústavní stížnost jako zřejmě nepodstatnou je třeba podle § 43 odst. 2 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, odmítnout.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. II. ÚS 782/07

Uvedeným usnesením Ústavní soud odmítl stížnost ústavního stěžovatele z důvodu níže uvedených.

Odůvodnění otiskujeme v plném znění:

Ústavní stížností podanou k poštovní přepravě dne 23. března 2007 se stěžovatel domáhá zrušení usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. srpna 2006, sp. zn. 47 T 4/2005, kterým mu byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů coby soudem ustanovenému obhájci v celkové výši 333 450 Kč, a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. října 2006, sp. zn. 2 TO 84/2006, kterým byla zamítnuta jeho stížnost. Tvrdí, že postupem obecných soudů bylo porušeno jeho základní právo podle čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Protokol“).

Stěžovatel rekapituluje řízení, v němž mu rozhodnutími obecných soudů nebyla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů za celkem 74 dalších porad, které uskutečnil s vedlejším účastníkem řízení, neboť tyto porady soudy považovaly za nadbytečné. Postup a rozhodnutí obecných soudů považuje za svévolné, neboť z podústavního práva nevyplývají žádná další kritéria pro přiznání odměny a náhrady za uvedený úkon právní služby než to, že se uvedený úkon uskutečnil a svým trváním přesáhl jednu hodinu. S odkazem na právní názor, obsažený v nálezu sp. zn. IV. ÚS 167/2005 (in Sbirka nále-

zů a usnesení. Sv. 37. N. 94, str. 277), má za to, že nepřiznáním odměny za již vykonané porady s klientem je de facto nepřipustně zpětně normována četnost styků mezi vazebně stíhaným klientem a jeho obhájcem. Konečně se domnívá, že bylo zasaženo do jeho práva na legitimní očekávání nabytí majetku (odměny za obhajobu), který byl individualizovatelný právní úpravou obsaženou v advokátním tarifu, a odkazuje na právní názor obsažený v nálezu sp. zn. IV. ÚS 763/2005 (ze dne 11. dubna 2006 in <http://www.judikatura.cz/>, navštíveno 3. dubna 2007).

V nálezu sp. zn. I. ÚS 31/97 (in Sbirka nálezů a usnesení. Sv. 8. N. 69, str. 183), jakož i v jiných, vyslovil Ústavní soud názor, že ustanovení čl. 11 odst. 3 Listiny nevyklučuje omezení vlastnického práva tehdy, pokud by jeho výkon byl v rozporu s jinými hodnotami. K tomu dále v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/98 (in Sbirka nálezů a usnesení. Sv. 13. N. 25, str. 179 – č. 68/1999 Sb.) vložil podmínky posuzování omezení základního práva nebo svobody ve prospěch jiného základního práva, resp. svobody. I v jiných souvislostech pak Ústavní soud v minulosti opakovaně rozvíjel princip přiměřenosti při posuzování mezi základních práv a svobod, přičemž vždy zdůrazňoval jejich materiální (tedy nikoliv jen formální) přijetí. Konečně Ústavní soud v minulosti vyvodil v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 20/98 (in Sbirka nálezů a usnesení. Sv. 10. U. 33, str. 463), a jiných, že podle čl. 1 Listiny jsou lidé svobodní, což znamená, nejenže mohou činit vše, co jim není zákonem zakázáno, nýbrž i to, že nesou odpovědnost za své jednání s tím, že pokud zneužijí některé právo v rozporu s Listinou nebo zákonem, nejde v tomto rozsahu o ústavně zaručené základní právo a z tohoto důvodu se na ně nevztahuje ani ustanovení čl. 3 odst. 3 Listiny. Tyto zásadní právní názory a v nich obsažené principy, od kterých nemá Ústavní soud důvod se odchýlit, plně dopadají i na nyní posuzovaný případ.

V posuzovaném případě jde o to, že stěžovateli byla (vedle cca padesáti jiných úkonů právní služby) přiznána odměna a náhrada hotových výdajů za celkem 13 dalších porad s klientem v průběhu přípravného řízení, a za dvě další porady s klientem v průběhu řízení před soudem, které přesahovaly jednu hodinu. Nebyla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů za 74 dalších porad přesahujících jednu hodinu, které se uskutečnily v průběhu řízení před soudem, ačkoliv stěžovatel splnil formální náležitosti pro přiznání tohoto nároku.

Soud prvního stupně své rozhodnutí odůvodnil poměřováním celkového počtu, frekvence a časové posloupnosti jednotlivých porad s rozsahem a složitostí projednávané věci a počtu a charakteru úkonů trestního řízení, které byly v tom kterém stadiu prováděny. Za kritérium důvodnosti nápadně většího počtu porad zvolil způsob obhajoby, zejména aktivitu obhájce a obviněného po poradě na prováděné důkazy, a u porad předcházejících opravným prostředkům jejich četnost a obsah či složitost odvolacích nebo stížnostních argumentů a jejich rozsah a kvalitu vypracování. Poté soud prvního stupně konstatoval, že vedlejší účastník řízení vypovídal pouze jednou,

a to při prvním výslechu v přípravném řízení, kdy se až na jeden ke všem skutkům kladeným mu za vinu doznal, a od té doby nevyprávěl a stále požadoval, aby se jednání soudu konalo v jeho nepřítomnosti. Z toho vyvodil nadbytečnost 74 dalších porad s tím, že nedopovídají ani obsáhlosti, ani složitosti předmětné trestní věci z hlediska obhajoby, ani počtu a náročnosti ostatních úkonů právní služby, jež byly v souvislosti s obhajobou poskytnuty, když na fázi před soudem připadá toliko devět úkonů právní služby jiné povahy. Stížnostní soud se s právním názorem soudu prvního stupně zcela ztotožnil a dále uvedl, že nikterak zanedbatelný rozsah vytkané trestné činnosti je relativizován právě konkrétním průběhem trestního stíhání, když i odvolání směřovalo výlučně do výroku o trestu a argumentačně obsahovalo pouhých devět řádek textu. Z toho stížnostní soud vyvodil, že je nepřijatelné, aby byly instituty práva na obhajobu účelově zneužívány s cílem nepřiměřeně a nedůvodně navýšit odměnu za obhajobu. Takový postup shledal v rozporu i se zájmy samotného klienta, který je zásadně povinen odměnu a náhradu hotových výdajů ustanoveného obhájce nahradit. K námitce absence stanoviska vedlejšího účastníka řízení zareagoval stížnostní soud na tvrzení stěžovatele, že se jedná o osobu cizí státní příslušnosti s minimální znalostí českého jazyka a mizivou znalostí českého právního řádu tím, že taková osoba nutně nemá znalosti ohledně možností a způsobů obhajoby, a tedy ani v otázkách nákladů na tuto obhajobu vynaložených a způsobu jejich úhrady.

Ze shora uvedeného výtahu odůvodnění rozhodnutí obou obecných soudů je zcela zřejmé, že se vyčerpávajícím způsobem vypořádaly s návrhem stěžovatele a jeho námitkami, tedy způsobem vyvozeným např. v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 36/93 (in Sběrka nálezů a usnesení. Sv. 1. N. 24, str. 175 – č. 132/1994 Sb.), a proto Ústavní soud neshledal názor stěžovatele o svévoli obecných soudů při projednávání jeho nároku. Obecné soudy totiž dostatečně přesvědčivě vyložily, proč se zabývaly nárokem na odměnu a náhradu hotových výdajů za další porady nad rámec podmínek vyplývajících z doslovného znění advokátního tarifu. Tyto důvody přitom Ústavní soud shledává ústavně souladnými, jak bude uvedeno dále.

Ústavní soud považuje za korektní, že obecné soudy respektovaly v obecné poloze důvody pro další porady stěžovatele s vedlejším účastníkem řízení v průběhu řízení před soudem v přiměřené míře, čímž chránily pod-

statu a smysl základního práva vedlejšího účastníka řízení na právní pomoc. Tento přístup, zohledňující konkrétní okolnosti daného případu a práva vedlejšího účastníka i jim odpovídající povinnosti stěžovatele v průběhu poskytování právních služeb, zásadně odlišuje postup obecných soudů v tomto případě od paušálního postupu obecných soudů v případě posuzovaném Ústavním soudem pod sp. zn. IV. ÚS 167/2005, kterého se dovolává stěžovatel, a který v posledku řešil skutkové a právně zcela odlišnou situaci.

Nejzásadnějším argumentem stěžovatele je možné porušení jeho legitimního očekávání nabytí majetku v důsledku splnění zákonem stanovených předpokladů, vyplývajících z čl. 1 Protokolu. K tomu je možné připomenout výše uvedené dřívější úvahy Ústavního soudu vztahující se k přiměřenosti uplatňování základních práv, resp. k absenci ústavní ochrany v případě jejich zneužití ze strany oprávněných osob. V posuzovaném případě obecné soudy dovedly, že stěžovatelem uplatněný nárok jde jednak proti zájmům a právům vedlejšího účastníka řízení a současně se jedná ze strany stěžovatele o zneužití institutu další porady advokáta s klientem přesahujícím jednu hodinu. Z rozhodnutí obecných soudů přitom nevyplývá, že by popíraly možnosti porad stěžovatele s vedlejším účastníkem řízení ve vymezeném období, které by netrvaly jednu hodinu, které je každý advokát rovněž povinen poskytnout, aniž by mu za to náležela odměna a náhrada hotových výdajů, jak bylo vloženo v nálezu sp. zn. II ÚS 288/05 (ze dne 31. srpna 2005 in <http://www.judikatura.cz/>, navštíveno 4. dubna 2007). I z pohledu základního práva podle čl. 1 Protokolu lze závěry obecných soudů s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu považovat za zcela správné a ústavně souladné.

Ústavní soud tedy neshledal, že by došlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele, a proto ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítl jako zjevně neopodstatněnou podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

✦ Právní věta redakce.

Poznámka redakce:

K této problematice viz též usnesení Vrchního soudu v Praze z 25. dubna 2006, sp. zn. To 26/2006, které bylo otištěno v našem časopise č. 10/2006, str. 51-52.

K výši mimosmluvní odměny obhájce ve vydávacím řízení

Tarifní hodnota stanovená v § 10 odst. 3 advokátního tarifu je odstupňovaná podle závažnosti trestného činu, vyjádřené výměrou horní hranice trestní sazby. Vydávací řízení se však týká již pravomocně uloženého trestu, pro jehož výkon má být odsouzený vydán cizímu státu. Nejde tedy o úkony obdobné úkonům právní služ-

by v trestním řízení, ale o úkony svou povahou obdobné úkonům právní služby poskytnutým ve výkonovacím řízení. Nelze proto vycházet z výše trestní sazby, která vydávané osobě hrozila v době, kdy proti ní bylo vedeno trestní stíhání. Za určující výměru uloženého trestu odnětí svobody je třeba považovat trest, k jehož výkonu má být vydána.

**Usnesení Vrchního soudu v Praze
ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. 1 To 54/2005**

Tímto usnesením vrchní soud podle § 148 odst. 1 písm. c) zamítl stížnost obhájce JUDr. B. Š. proti usnesení Městského soudu v Praze z 1. 12. 2005, sp. zn. Nt 415/05.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením městský soud vycházel při určení odměny obhájce z výše uloženého trestu. Obhájce ve stížnosti namítl, že způsob vypočítání odměny advokáta za poskytnuté právní služby není správný. Má za to, že v daném případě měl soud vycházet z trestní sazby, která měla jeho klientce O. R. hrozit podle ustanovení trestního zákoníku Litevské republiky.

Městský soud důvodně vyšel z toho, že v daném případě uplatnil návrh na určení odměny a náhrady hotevých výdajů obhájce, který byl ustanoven O. R. pro účely zastupování ve vydávacím řízení konaném za účelem jejího vydání do Litevské republiky pro výkon již pravomocně uloženého trestu odnětí svobody na jeden rok.

Správným shledal vrchní soud rovněž závěr městského soudu, že pro určení výše sazby mimosmluvní odměny ustanoveného obhájce za jeden úkon právní služby v dané věci je určující výměra pravomocně uloženého trestu odnětí svobody, pro jehož výkon byla O. R. pravomocně vydána, nikoliv výše trestní sazby, resp. její horní hranice, stanovená na trestné činy, za něž byla vydávána k uvedenému trestu odnětí svobody odsouzena.

Tarifní hodnota stanovená v § 10 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), rozhodná pro výpočet sazby odměny za úkony právní služby při obhajobě v trestním řízení, je odstupňovaná podle závažnosti trestného činu, která je vyjádřena výměrou horní hranice trestní sazby za trestný čin, pro nějž se vede trestní řízení. Tato úprava vychází z předpokladu, že čím je trestní řízení vedeno pro závažnější trestný čin, tím je zpravidla obha-

joba náročnější a obtížnější a náleží tedy za ni i vyšší odměna.

V daném případě však již nejde o úkony obdobné úkonům právní služby v trestním řízení, ale o úkony svou povahou obdobné úkonům právní služby poskytnutým ve vykonávacím řízení, proto nelze vycházet z výše trestní sazby, která vydávané hrozila v době, kdy proti ní bylo vedeno trestní stíhání. Pro stanovení výše odměny, která má být úměrná obecně předpokládané náročnosti a obtížnosti obhajoby, je třeba proto považovat za určující výměru uloženého trestu odnětí svobody, k jehož výkonu má být vydávaný vydán.

Proto městský soud postupoval správně, pokud stanovil vyšší sazby odměny za úkon právní služby v dané věci podle § 10 odst. 3 písm. a) a § 7 a § 15a advokátního tarifu.

✦ Právní věta redakce.

Poznámka redakce:

V odůvodnění usnesení se uvádí, že úprava odměňování advokáta vychází z předpokladu, že čím je trestní řízení vedeno pro závažnější trestný čin, tím je obhajoba zpravidla náročnější a obtížnější a náleží tedy za ni i vyšší odměna. Tento názor však neodráží přesně záměr tvůrce tarifu. Je totiž skutečností, že z hlediska obtížnosti právní služby není vždy přímá závislost odměny obhájce na trestu, který obviněnému hrozí. I bagatelní věc může být pro obhájce pracovně mnohem náročnější než věc, v níž obviněnému hrozí třeba i vysoký trest odnětí svobody. Stejně jako při jiné právní službě než při trestní obhajobě je výše tarifní odměny určována především hodnotou věci (při prodeji nemovitosti například cenou prodávané věci, při náhradě škody výší této škody apod.). Obdobně při trestním stíhání je základním hlediskem výše trestu, který může být obviněnému uložen, tj. horní hranice trestní sazby odnětí svobody, což odráží především sankční hrozbu obžalovaného a z toho vyplývající odpovědnost obhájce.

Z judikatury ESD

K otázce slučitelnosti rámcového rozhodnutí Rady EU 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy s ustanoveními Smlouvy o EU

Přezkum položených otázek neodhalil žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.

**Rozsudek Soudního dvora Evropských
společenství ze dne 3. května 2007 ve věci**

C-303/05 (neziskové sdružení Advocaten voor de Wereld proti Ministerraad) o předběžné otázce slučitelnosti rámcového rozhodnutí Rady EU 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy s článkem 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o Evropské unii¹ a s čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii.²

Právní základ

Jedním z cílů Evropské unie je stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je mimo jiné i zrušení systému extradice mezi jednotlivými členskými státy a jeho nahrazení systémem předávání mezi justičními orgány. Zavedení zjednodušeného systému předávání podezřelých a odsouzených osob nebo výkon soudních rozhodnutí jiného členského

státu ve věcech trestních odstraňuje složitost samotného řízení a možné prodlení spojené se stávajícími extradičními postupy. Tradiční spolupráce mezi členskými státy by měla být nahrazena systémem volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních.

Evropský zatýkací rozkaz je prvním konkrétním opatřením v oblasti trestního práva provádějícím zásadu vzájemného uznávání, na kterou Evropská rada poukazuje jako na základní kámen justiční spolupráce. Ve vztazích mezi členskými státy by měl evropský zatýkací rozkaz nahradit všechny předchozí extradiční postupy.

Spor v původním řízení a žádost o rozhodnutí o předběžných otázkách

Advocaten voor de Wereld podalo žalobu o zrušení celého nebo alespoň části belgického zákona z 19. prosince 2003, který transponuje ustanovení Rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/JHA ze 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (dále jen „rámcové rozhodnutí“) do belgického právního řádu.

V odůvodnění žaloby se uvádí, že materie Evropského zatýkacího rozkazu by měla být regulována prostřednictvím mezinárodní smlouvy, nikoliv prostřednictvím rámcového rozhodnutí, poněvadž dle čl. 34 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) mohou být rámcová rozhodnutí přijímána pouze za účelem sblížení právních a správních předpisů členských států. Jako další důvod žaloby se klade fakt, že belgický zá-

kon porušuje princip zákazu diskriminace a princip rovného zacházení a v poslední řadě i princip legality trestných činů a trestů.

Belgický soud (Arbitragehof) zaujímá názor, že belgický zákon je přímým důsledkem rozhodnutí Rady EU upravit oblast evropského zatýkacího rozkazu rámcovým rozhodnutím. Žalobní důvody uplatňované Advocaten voor de Wereld vůči uvedenému zákonu platí ve stejné míře i vůči rámcovému rozhodnutí. Rozdíly ve výkladech soudních orgánů ohledně platnosti aktů Společenství a platnosti právních předpisů zajišťujících jejich provedení do vnitrostátního práva by zpochybnily jednotu právního řádu Společenství a zasahovaly by do obecného principu právní jistoty. Podle čl. 35 odst. 1 Smlouvy o EU je Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“) příslušný rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se platnosti rámcových rozhodnutí, a proto Belgický soud přerušil řízení a položil ESD tyto předběžné otázky:

1) Je rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy slučitelné s čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU, podle kterého mohou být rámcová rozhodnutí přijímána pouze za účelem sblížení právních a správních předpisů členských států?

2) Je čl. 2 odst. 2³ rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání me-

Ilustrační foto JAKUB STADLER

zi členskými státy v rozsahu, v němž zrušuje u uvedených trestných činů požadavek oboustranné trestnosti, slučitelný s čl. 6 odst. 2 Smlouvy o EU, a to především se zásadou legality v trestních věcech, jakož i se zásadou rovného zacházení a zákazu diskriminace zaručenými tímto ustanovením?

První otázka

Advocaten voor de Wereld argumentuje, že materie evropského zatýkacího rozkazu má být upravena podle čl. 34 odst. 2 písm. d) Smlouvy o EU formou mezinárodní smlouvy, nikoliv formou rámcového rozhodnutí. Podle Advocaten voor de Wereld rámcové rozhodnutí nemohlo být pro účely sblížení právních a správních předpisů platně přijato, protože Rada EU je pověřena přijmout rámcové rozhodnutí pouze v případech progresivního sblížení pravidel v trestních věcech uvedených v čl. 29 Smlouvy o EU.⁴

Pro ostatní společné postupy v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech je Rada EU povinna použít institutu mezinárodní smlouvy podle čl. 34 odst. 2 písm. d) Smlouvy o EU. Advocaten voor de Wereld upozorňuje i na to, že zmíněné rámcové rozhodnutí (viz jeho čl. 31) nahrazuje od 1. 1. 2004 smluvní právo vztahující se k vydávání ve vztazích mezi členskými státy, přestože pouze opatření stejného druhu, což je mezinárodní smlouva ve smyslu čl. 34 odst. 2 písm. d) Smlouvy o EU⁵ může platně stanovit odchylku od platného smluvního práva.

Tento argument byl však ESD striktně odmítnut.

ESD v reakci na argumentaci Advocatem voor de Wereld uvádí, že předmětem rámcového rozhodnutí je nahradit multilaterální extradiční systém mezi členskými státy systémem předávání odsouzených nebo podezřelých osob mezi justičními orgány za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí založených na principu vzájemného uznávání.

Vzájemné uznávání zatýkacích rozkazů vydaných v různých členských státech podle práva členského státu, který vydává zatýkací rozkaz, vyžaduje sblížení právních a správních předpisů členských států v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech, konkrétněji sblížení pravidel o podmínkách, postupech předávání mezi příslušnými orgány členských států. A to je přesně účel tohoto rámcového rozhodnutí.

Rámcové rozhodnutí je založeno dle čl. 31 odst. 1 písm. a) a b) Smlouvy o EU, který uvádí, že společný postup v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech směřuje k usnadnění a urychlení spolupráce justičních orgánů v řízení a při výkonu rozhodnutí, jakož i k usnadňování vydávání mezi členskými státy.

Rozvoj v prostoru svobody, bezpečnosti a práva je jedním z hlavních cílů Evropské unie.⁶ Společným cílem EU je tedy i vyvinout příslušný právní instrument, který naplní hlavní cíle vytyčené Smlouvou o EU. Tím je mimo jiné také zajištění co nejvyššího stupně bezpečnosti pro občany EU. A zlepšení soudní spolupráce mezi soudními a jinými příslušnými orgány členských států by jen přispělo k dosažení tohoto cíle.

Článek 31 odst. 1 písm. a) a b) Smlouvy o EU neobsahuje žádný náznak co se výběru právního instrumentu pro účely právní úpravy Evropského zatýkacího rozkazu a postupů vydávání týče. Mimoto je Rada EU oprávněna přijímat opatření, která přispívají k provádění cílů EU. Mezi tato opatření patří jak rámcová rozhodnutí, tak i mezinárodní smlouvy. Článek 34 odst. 2 a část VI Smlouvy o EU⁷ neuvádí rozdíly mezi rámcovými rozhodnutími a mezinárodními smlouvami a ani neukládají Radě EU žádnou povinnost, který z právních instrumentů má v oblasti trestní spolupráce upřednostnit či použít.

Za těchto okolností nemůže být čl. 34 odst. 2 Smlouvy o EU vykládán tak, že sblížení právních a správních předpisů členských států prostřednictvím přijetí rámcového rozhodnutí dle čl. 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU se nemůže vztahovat k jiným oblastem než zmíněným v čl. 31 odst. 1 písm. e) Smlouvy o EU,⁸ konkrétně k materii Evropského zatýkacího rozkazu.

Přestože evropský zatýkací rozkaz by mohl taktéž mít formu mezinárodní smlouvy, je pouze na zvážení Rady EU, který právní instrument upřednostní, pokud jí to právní úprava povoluje.

ESD konstatoval, že rámcové rozhodnutí nebylo přijato v rozporu s ustanovením článku 34 odst. 2 písm. b) Smlouvy o EU

Druhá otázka

K principu legality trestných činů a trestů

Princip legality trestných činů a trestů (nullum crimen, nulla poena sine lege), (dále jen „princip legality“), je jedním ze základních ústavních principů v členských státech a vyplývá z mnoha mezinárodních úmluv. Princip uvádí, jakým způsobem musí právní úprava definovat pojem trestného činu a trestu. Pouze definice trestného činu a trestu, která přesně stanoví, jaké činy (protiprávní jednání či opomenutí) jsou trestnými činy a osoba, která se jich dopustí, může být trestně stíhána, je v souladu s principem legality.

Dle Advocaten voor de Wereld je seznam 30 trestných činů uvedených v čl. 2 rámcového rozhodnutí velmi nepřesný a tím porušuje princip legality. Trestné činy uvedené v seznamu nejsou přesně definovány, jsou zde uvedeny pouze vágně definované kategorie nežádoucího chování. Osoba zbavená svobody výkonem evropského zatýkacího rozkazu bez ověření oboustranné trestnosti nemá záruku, že trestněprávní úprava naplňuje podmínky co se přesnosti, jasnosti a předvídatelnosti týče a že podává relevantní informace o tom, zda je protiprávní chování trestným činem či nikoliv v porovnání s těmi, kteří jsou zbaveni své svobody mimo rámec evropského zatýkacího rozkazu.

V souvislosti s čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí zakládají uvedené trestné činy možnost předávání mezi členskými státy podle evropského zatýkacího rozkazu bez nutnosti ověření oboustranné trestnosti u konkrétního činu, pokud za ně předávající členský stát ve svém právním řádu ukládá trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky.

Dále, i kdyby členský stát slovo od slova reprodukoval seznam trestných činů uvedených v rámcovém rozhodnutí za účelem jeho provedení do národního právního řádu, vždy se použije definice trestných činů a trestů vyplývajících z národního právního řádu předávajícího členského státu. Cílem rámcového rozhodnutí tudíž není harmonizace právní úpravy trestných činů.

I když čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí odstraňuje povinnost ověření oboustranné trestnosti pro kategorie trestných činů tam uvedených, definice těchto trestných činů a trestů jsou stále předmětem právní úpravy předávajícího členského státu a musí respektovat základní práva a základní právní principy zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii a princip legality trestných činů a trestů.

ESD konstatoval, že čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí neporušuje princip legality trestných činů a trestů.

K principu rovného zacházení a principu zákazu diskriminace

Princip zákazu diskriminace a princip rovného zacházení vyžaduje, aby srovnatelné situace nebyly řešeny odlišně a odlišné situace nebyly řešeny stejnou cestou, pokud tento postup není objektivně odůvodněn.

Podle *Advocaten voor de Wereld* je rámcovým rozhodnutím porušen princip rovného zacházení a princip zákazu diskriminace, jelikož u jiných trestných činů než uvedených v jeho čl. 2 odst. 2 může být předání podmíněno tím, že jednání, kvůli kterému byl vydán evropský zatýkací rozkaz, představuje trestný čin podle práva vykonávajícího členského státu. Toto rozlišení není objektivně odůvodněné. Odstranění ověření oboustranné trestnosti je zpochybnitelné, protože v rámcovém roz-

hodnutí není uvedena žádná zevrubná definice činů, u kterých je předání požadováno. Režim tohoto rámcového rozhodnutí povede k neodůvodněnému rozdílnému zacházení s procesními subjekty v závislosti na tom, došlo-li k předmětnému jednání ve vykonávajícím členském státě nebo mimo území tohoto státu. Tytéž procesní subjekty jsou tedy posuzovány odlišně, pokud jde o trest odnětí svobody, aniž by to bylo odůvodněno.

V návaznosti na výběr 32 kategorií trestných činů uvedených v čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí zformulovala Rada EU ucelený názor, a to v návaznosti na princip vzájemného uznávání a vysoký stupeň důvěry a solidarity mezi členskými státy, že uvedené kategorie trestných činů patří mezi natolik závažné co se jejich dopadu na veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost týče a tím ospravedlňují odstranění ověření oboustranné trestnosti činu.

K argumentu nepřesné definice dotčených kategorií trestných činů, který by mohl být příčinou rozdílného provádění rámcového rozhodnutí v jednotlivých národních právních řádech postačí uvést, že cílem rámcového rozhodnutí není harmonizovat základy trestního práva členských států a že žádné ustanovení v kapitole VI Smlouvy o EU a článků 34 a 31 nepodmiňuje aplikaci evropského zatýkacího rozkazu harmonizaci trestněprávních předpisů členských států v oblasti právní úpravy dotčených trestných činů.

V návaznosti na výše uvedené lze říci, že **odstranění ověření oboustranné trestnosti trestných činů uvedených v čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí není neplatné a neporušuje čl. 6 odst. 2 Smlouvy o EU, resp. princip legality u trestných činů a trestů, stejně tak jako princip zákazu diskriminace a princip rovného zacházení.**

❖ Přeložila a upravila Mgr. LENKA EISENBRUKOVÁ

- 1 „Rada přijímá opatření a podporuje vhodnou formou a vhodnými postupy uvedenými v této hlavě spolupráci sloužící cílům Unie. Za tím účelem může Rada z podnětu členského státu nebo Komise jednomyslně:
 - a) přijímat rámcová rozhodnutí za účelem sblížení právních předpisů členských států. Rámcová rozhodnutí jsou závazná pro členské státy co do výsledku, kterého má být dosaženo, přičemž volba forem a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům. Nemají přímý účinek;...
- 2 „Unie ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné zásady práva Společenství.“
- 3 „Níže uvedené trestné činy, které lze v předávajícím členském státě potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně tři roky a které jsou vymezeny právem tohoto členského státu, jsou důvodem pro předání na základě evropského zatýkacího rozkazu podle podmínek tohoto rámcového rozhodnutí a bez ověření oboustranné trestnosti tohoto činu: účast na zločinném společenství, terorismus, obchod s lidmi...“
- 4 „Aniž jsou dotčeny pravomoci Evropského společenství, klade si Unie za cíl poskytovat svým občanům v prostoru svobody, bezpečnosti a práva vysokou úroveň ochrany tím, že rozvíjí společný postup členských států v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, a tím, že předchází rasismu a xenofobii a potírá je. Tohoto cíle se dosáhne předcházením organizované i neorganizované trestné činnosti a bojem proti ní, zejména proti terorismu, obchodu s lidmi, trestným činům proti dětem, nedovolenému obchodu s drogami a nedovolenému obchodu se zbraněmi, korupci a podvodům, prostřednictvím:
 - užší spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů členských států přímo nebo prostřednictvím Evropského policejního úřadu (Europolu) v souladu s články 30 a 32,
 - užší spolupráce justičních a jiných příslušných orgánů členských států, též prostřednictvím Evropské jednotky pro justiční spolupráci (Eurojust), v souladu s články 31 a 32,

– sblížením předpisů trestního práva členských států v souladu s čl. 31 písm. e), je-li to nezbytné“.

- 5 „Rada přijímá opatření a podporuje vhodnou formou a vhodnými postupy uvedenými v této hlavě spolupráci sloužící cílům Unie. Za tím účelem může Rada z podnětu členského státu nebo Komise jednomyslně: d) vypracovávat úmluvy, které doporučí členským státům k přijetí v souladu s jejich ústavními předpisy. Členské státy zahájí odpovídající proces ve lhůtě stanovené Radou.“
- 6 Čl. 2 Smlouvy o EU.
- 7 „Rada přijímá opatření a podporuje vhodnou formou a vhodnými postupy uvedenými v této hlavě spolupráci sloužící cílům Unie. Za tím účelem může Rada z podnětu členského státu nebo Komise jednomyslně:
 - a) zaujímat společné postoje vymezující přístup Unie k určité otázce;
 - b) přijímat rámcová rozhodnutí za účelem sblížení právních předpisů členských států. Rámcová rozhodnutí jsou závazná pro členské státy co do výsledku, kterého má být dosaženo, přičemž volba forem a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům. Nemají přímý účinek;
 - c) přijímat rozhodnutí za jakýmkoli jiným účelem, který je v souladu s cíli této hlavy, s vyloučením sblížení právních předpisů členských států. Tato rozhodnutí jsou závazná a nemají přímý účinek; Rada přijímá kvalifikovanou většinou opatření, která jsou nezbytná k provedení těchto rozhodnutí na úrovni Unie;
 - d) vypracovávat úmluvy, které doporučí členským státům k přijetí v souladu s jejich ústavními předpisy. Členské státy zahájí odpovídající proces ve lhůtě stanovené Radou.
 Neměly-li v těchto úmluvách stanoveno jinak, vstoupí v platnost, jakmile budou přijaty alespoň polovinou členských států, a to v členských státech, které je přijaly. Opatření k provedení úmluv jsou přijímána v Radě dvoutřetinovou většinou hlasů smluvních stran.“
- 8 „Společný postup v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech zahrnuje:
 - e) postupně přijímání opatření k zavedení minimálních pravidel o znacích skutkových podstat trestných činů a trestech v oblasti organizované trestné činnosti, terorismu a nedovoleného obchodu s drogami.“

Šustek, P. – Holčápek, T.:

Informovaný souhlas. Teorie a praxe informovaného souhlasu ve zdravotnictví

ASPI, a. s., Praha 2007,
243 stran, 385 Kč.

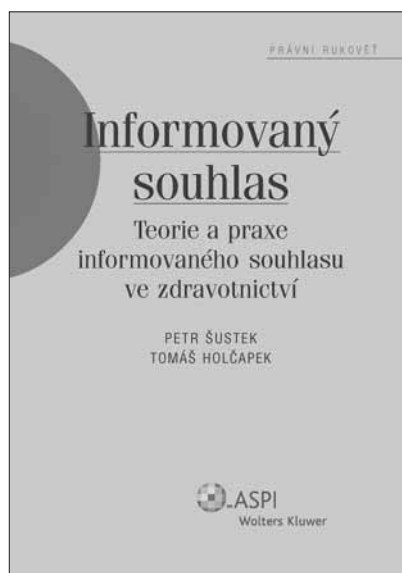
Koncem června 2007 vydalo nakladatelství ASPI Praha v edici Právní rukověť publikaci dvou mladých kolegů, advokátních koncipientů a zároveň doktorandů Právnické fakulty UK, kteří se již od studentských let zabývají zdravotnickým právem.

Publikace aktuálně reaguje na potřeby teorie i praxe v oblasti vztahů pacient – lékař, či spíše pacient – zdravotnický pracovník.

Vedle etických aspektů výkonu zdravotnického povolání se do popředí nejen mediální pozornosti dostávají i otázky právní pomoci jak příjemcům, tak poskytovatelům zdravotní péče v širokém slova smyslu. Na tuto poptávku reaguje jak teoretická fronta,¹ tak samozřejmě i praxe, která se stále více zabývá odpovědností poskytovatelů zdravotní péče, právem pacienta na vlastní rozhodnutí a samozřejmě i možností náhrady škody za pochybení. Z uvedeného pohledu považují knihu za velmi cennou, neboť právě informace poskytované pacientovi a jeho souhlas či nesouhlas s konkrétním zdravotnickým zákrokem jsou jedním ze základních stavebních kamenů při poskytování právní pomoci v oblasti zdravotnictví.

Kniha je rozdělena do deseti kapitol a tří oddílů s přílohami. Ke snazší orientaci čtenáře slouží rejstřík a seznam použité literatury. V odkazech a citacích pod čarou autoři podrobněji odkazují na jimi použité prameny a judikaturu jak českých, tak zejména německých soudů.

V kapitole první prezentují autoři metodologická východiska a cíle, které stručně uvádějí již v prologu ke knize. Stěžejním úkolem i hlavní myšlenkou knihy je nalézt rovnováhu mezi střetem dvou principů – svo-

bodou rozhodování a principem ochrany zdraví.

Ve druhé kapitole autoři metodou historického a srovnávacího výkladu uvádějí vývoj souhlasu s lékařským zákrokem. Pro pochopení pojmu informovaný souhlas je tato kapitola velmi významná, protože uvádí nejen významné historické mezníky práva pacienta na rozhodování o přijímané péči, ale zároveň rozebírá i hlavní směry pojetí informovaného souhlasu v širším kontextu vztahu pacient – lékař. Rovněž z hlediska vývoje základních institutů medicínského práva v českém právu je tato kapitola nezbytná, neboť uvádí jak základní rozdíly mezi americkým, francouzským a německým pojetím, tak i stručně nastiňuje vývoj medicínského práva v Československu. V šestém oddílu druhé kapitoly se také objevuje odkaz na stěžejní dílo Jaromíra Štěpána: Právo a moderní lékařství.² Vzhledem k tomu, že Štěpán je právem považován za zakladatele medicínského práva u nás, bylo by možná vhodné více zdůraznit význam jeho díla, neboť vyčíst ze závěru kapitoly, že autoři navazují na základní myšlenky vyjádřené v citované knize a dále je s ohledem na aktuální problémy rozvíjejí, přepokládá hlubší znalost nejen Štěpána, ale i další literatury obo-ru,³ což nelze u všech, kdo sáhnou po této knize, zcela předpokládat.

Jádro práce tvoří třetí až devátá kapitola knihy, které se zabývají různými právními aspekty souhlasu dle

platného práva. Základním stavebním kamenem celé knihy a zejména této partie je odraz Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (dále jen „Úmluva“)⁴ v českém právním řádu.

Autoři správně upozorňují na skutečnost, že přijetím Úmluvy právo předběhlo společenský vývoj a mnohé diskuse, které jsou vedeny nyní, měly jejímu přijetí předcházet. Za přínos Úmluvy je nutno však považovat zrychlení vývoje medicínského práva, zejména v oblasti zrovnoprávnění vztahu pacient – zdravotnický pracovník.

Z hlediska praktika považují za významné, že autoři podrobně argumentují Úmluvou a věnují se její aplikaci v každodenní praxi. Úmluva je jedním ze základních dokumentů, které zdůrazňují nejen práva pacienta dospělého, plně způsobilého k právním úkonům, ale i právo dítěte, které v pojetí Úmluvy není jen pasivním příjemcem zákroku, který schválí jeho rodiče nebo o kterém rozhodne lékař. Autoři jsou si vědomi závažnosti problému s poučením dětského pacienta a věnují mu samostatnou kapitolu.⁵ Autoři zejména zdůrazňují nutnost respektovat právo dítěte na sebeurčení a rovněž rozlišovat mezi poskytovanou lékařskou péčí, která je běžná a mezi zákroky, které představují závažnější zásah do integrity dítěte. Autoři se přiklání k názoru, že by oba rodiče měli vyslovit souhlas se všemi, i méně závažnými lékařskými zákroky. Pokud jde o běžné lékařské zákroky, pak autoři kladou určitou odpovědnost na lékaře, který by měl být schopen ze situace dovodit či posoudit, zda i nepřítomný rodič se zákrokem souhlasí. Z hlediska právního praktika se zde otevírá mnoho otázek, které autoři rovněž zmiňují v této kapitole. Správně totiž upozorňují na rozdíly v právním režimu lékařských zákroků, např. ošetření úrazu nebo zásah estetického chirurga u nezletilého dítěte.

Autoři rovněž věnují pozornost situaci, kdy rodiče nesouhlasí s navrženou léčbou, zejména za situace ohrožení života dítěte. Problematiku rozebírají autoři na základě nálezu

Ústavního soudu k vyvážení zájmů dítěte a rodičů při poskytování léčebné péče.⁶

Ve čtvrté kapitole autoři rozebírají pojem informovaný souhlas a jeho právní úpravu. Tuto kapitolu vysoce hodnotím právě z hlediska právní praxe, neboť oddíl čtvrtý je věnován dokazování souhlasu a poučení v soudním sporu. Autoři dospěli k závěru, že důkazní břemeno ohledně správnosti a úplnosti poučení a udělení informovaného souhlasu pacientem nese zdravotnické zařízení. V tomto směru je však nutno doplnit, že dosud ani naše právo, ani soudní praxe nespojují nedostatečné nebo neúplné vedení dokumentace, kde by měl být souhlas i poučení zaznamenány, se ztrátou sporu pro neunesení důkazního břemene.

V páté kapitole, věnované poučení pacienta před zákrokem, zejména oceňují oddíl čtvrtý, nazvaný forma poučení. Tato část se zabývá komunikací s pacientem, kdy autoři správně zdůrazňují, že se nelze spoléhat pouze na standardizovaný formulář, byť ho doporučují, a jednoznačně se přiklánějí k individuálnímu písemnému zadokumentování provedeného poučení. Autoři podtrhují význam rozhovoru pacienta a lékaře, tedy nejen formy, ale i obsahu poučení a především důvěry mezi pacientem a lékařem. Autoři rovněž zdůrazňují vztah rovnoprávnosti jako jeden z klíčových faktorů pro to, aby pacient poučení vnímal jako správné a úplné především subjektivně. Zde se pak naskytá široký prostor pro dokazování u soudu, jakým způsobem bylo poučení provedeno. Autoři také na příkladu upozorňují na význam správné komunikace a poučení cizojazyčného pacienta.

Šestá kapitola se zabývá zdravotnickými zařízeními často požadovanou standardizací informovaného souhlasu. Autoři se přiklánějí k vypracování obecných písemných formulářů, avšak s dostatečnou variabilitou, aby bylo možno u každého případu zaznamenat individuální odchylky. Autoři rovněž upozorňují na právní specifika poučení pacienta, který není schopen číst či psát. Různé typy formulářů najde čtenář v příloze A.

Kapitola pátá a šestá jsou velmi přínosné pro právní i medicínskou praxi, neboť autoři zpracovávají vysoce aktuální problematiku poučení a informovaného souhlasu a poskytování informací nejen v obecné rovině a na základě Úmluvy, ale především rozebírají práva a povinnosti zdravotnického zařízení i pacienta z hlediska novelizace zákona o péči o zdraví lidu, která nabyla účinnosti dne 15. května 2007⁷.

V sedmé kapitole se autoři pustili do poměrně ožehavého a ve zdravotnictví doposud i zneužívaného postupu. Zamčení určitého rizika nebo možnosti jiného řešení zdravotního problému, ať již v zájmu nemocného nebo i z ekonomických důvodů. Autoři rozebírají pojem terapeutické privilegium právě z hlediska právní úpravy zakotvené v Úmluvě. Každý pacient má právo nebyť informován nebo přenést informace na jinou osobu. Lékař se pak může v zájmu pacienta rozhodnout pro poskytnutí informace omezené. Autoři však správně upozorňují, že Úmluva možnost omezení informace v zájmu pacienta připouští pouze tehdy, pokud tak stanoví zákon. V českém právním řádu dosud přesná úprava terapeutického privilegia chybí. Proto také často tato možnost je nadužívána s tím, že by znalost rizik a možných komplikací zbytečně zatěžovala psychiku pacienta. Přitom i lékařská etika se přiklání k tomu, aby pacient byl informován, neboť: „...otázka, zda pacient pravdu unese či nikoli, je irelevantní. Pacient nemůže o své nemoci nevědět, on ji určitým způsobem nést musí...“⁸

Osmá kapitola se věnuje negativnímu reversu, tedy nesouhlasu s poskytnutím léčebné péče. Autoři zde zdůrazňují, že nesouhlas musí být informovaný, stejně jako souhlas. Na rozdíl od poskytnutí souhlasu, i negativního prohlášení zákon⁹ přímo ukládá, aby si lékař vyžádal písemné prohlášení. Autoři zde upozorňují na zajišťovací funkci negativního reversu a zejména povinnost lékaře poskytnout péči v případě, že revers může být stížen vadou neplatnosti, např. pro duševní poruchu pacienta.

I v této kapitole najdeme oddíl věnovaný dokazování v případě

sporu. Autoři zde upozorňují na zajímavý paradox: „Ve sporu, kdy nemocný tvrdí, že byl léčen bez svého souhlasu, je zařízení povinno prokázat informovaný souhlas, ve sporu, kde nemocný tvrdí, že léčen nebyl, ačkoli léčen měl být, musí zařízení prokázat platné odmítnutí péče.“¹⁰

V desáté kapitole autoři rozebírají odpovědnost za zákrok provedený bez souhlasu z pohledu práva veřejného i soukromého. Nejrozsáhleji je pojednána trestněprávní odpovědnost, která v našich podmínkách přichází také nejčastěji v úvahu, neboť dosud přetrvává obava poškozených pacientů z náročnosti důkazního řízení před soudem občanskoprávním, takže dávají často přednost podání trestního oznámení, kdy orgány činné v trestním řízení opatří důkazy i pro občanskoprávní spor. Autoři však také upozorňují i na možnost pracovněprávního a disciplinárního postihu za nesprávný postup při poučení pacienta a zajištění informovaného souhlasu.

Občanskoprávní odpovědnost se věnuje zejména odpovědnosti za škodu způsobenou lékařským zákrokem, který je v případě nedostatečného souhlasu považován za protiprávní, a rovněž ochraně osobnosti proti neoprávněnému zásahu do tělesné integrity. Občanskoprávní otázky nabývají v poslední době právě z hlediska advokátní praxe na významu, a proto velmi oceňuji, že autoři věnují pozornost jak procesním, tak hmotněprávním otázkám.

Práce je psána čtivým způsobem a kultivovanou češtinou. Autoři si velmi dobře uvědomili, že jejich kniha je určena nejen právníkům nebo lékařům, ale širší veřejnosti jak zdravotnické, tak laické, takže se snažili pracovat s jazykem srozumitelně, odbornou terminologií používají vhodně, aniž by problematiku zjednodušovali. Autoři rovněž dokumentují své vývody a závěry příklady z praxe jak právní, tak medicínské.

Z hlediska praktika velmi oceňuji přílohy, které čtenáře orientují v základních právních předpisech a rovněž předkládají návodné formuláře pro základní léčebné situace, ve kterých je vyžadován i souhlas pacienta.

Doporučuji proto, aby se publika-

ce stala součástí nejen knihovny advokáta, ale i zdravotnických zařízení, zejména jejich právních oddělení. Není opravdu udržitelné, aby souhlas pacienta s hospitalizací zněl takto: „*Souhlasím s tím, že mne bude zdravotnické zařízení léčit podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.*“¹¹

Závěrem dovoluji osobní poznámku recenzentky: Jakkoli se zabývám určitou dobu medicínským právem, v knize jsem našla mnoho podnětů pro svou další právní praxi a vědeckou práci. Proto se domnívám, že autoři splnili i svůj cíl přispět do diskuse a posunout dále rozvoj medicínského práva, neboť předložená kniha sice na mnoho otázek odpovídá, ale zároveň upozorňuje na další problémy, které je nutno v souvislosti s rozvojem lékařské péče řešit.

✦ JUDr. OLGA SOVOVÁ, Ph.D.

1 Kniha vznikla v rámci grantového projektu UK, na Právnické fakultě Univerzity Karlovy působí od 1. července 2007 Centrum pro zdravotnické právo; medicínské právo je součástí výuky nejen na lékařských fakultách, ale i na farmaceutické fakultě nebo Fakultě humanitních studií UK.

2 Praha, Panorama 1989.

3 Jde zejména o Štěpán, J.: Právní odpovědnost ve zdravotnictví, Praha, Avicenum 1970 nebo Stofinová, J. – Mach, J.: Právní odpovědnost ve zdravotnictví, Praha, Galén 1998 a další literatura citovaná v seznamu použité literatury recenzované publikace.

4 Text Úmluvy tvoří jednu z příloh knihy.

5 Kapitola 9.

6 III. ÚS 459/03.

7 Zákon č. 20/1966 Sb., ve znění novely č. 111/2007 Sb., najde čtenář v příloze C knihy.

8 Srv. str. 116 knihy, citováno dle uvedené Haškovicové, H.: Lékařská etika, 3. vyd., Praha Galén, 2002.

9 § 23 zákona č. 20/1966 Sb., v platném znění.

10 Str. 121 knihy.

11 Osobní zkušenost z jednoho zdravotnického zařízení počátkem roku 2007.

**Mysil, J. - Kratochvíl, V.
- Šámal, P. a kol.:**

Trestní právo procesní

C. H. Beck, Praha 2007,
1216 stran, 1350 Kč, 3. pře-
pracované a doplněné vydání.

Autorský kolektiv vydal třetí pře-
pracované a doplněné vydání publi-

kace, jejíž předchozí edice vyšly v letech 1999 a 2002. Na základě zásadních změn, kterými prošla od posledního vydání právní úprava a také praxe, došlo také k podstatné změně obsahu práce, kde autoři reagovali na vývoj trestněprocesní teorie, literatury a judikatury. Považujeme za nutné na toto dílo upozornit, protože jde o nikoliv běžnou učebnici, nýbrž o skutečný systém trestního procesu, který je pro advokáty důležitý také tím, že si všímá velmi důkladně literatury a judikatury, a to nejen české. Advokáti by toto dílo měli mít ve svých knihovnách, jde totiž o zajímavé rozšíření a doplnění jak stávajících učebnic trestního procesu, tak i komentářů. Je třeba ocenit i práci autorského kolektivu s literaturou, protože seznam české literatury je prakticky úplný.

✦ RED.

Tomášek, M. (ed.):

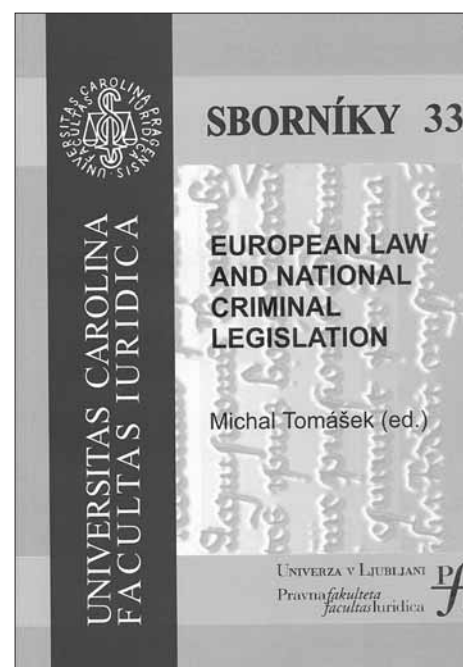
European Law and National Criminal Legislation

Sborník č. 33, Universitas
Carolina Facultas Iuridica,
Právnická fakulta UK, Právnická
fakulta Univerzity v Lublani,
Praha 2007, 400 stran,
300 Kč.

V těchto dnech vyšel ve spolupráci s lublaňskou univerzitou ve Slovinsku sborník semináře, který byl věnován vlivu evropského práva na národní trestněprávní legislativu. K této otázce se konala v Lublani 23. – 24. 4. 2007 mezinárodní konference, které se kromě českých a slovinských účastníků zúčastnili také vědečtí pracovníci ze Španělska, Srbska, Rumunska, Bosny a Hercegoviny, Maďarska, a také japonský odborník, který se zabýval evropskými vlivy v protitrustovém právu v Japonsku. Většina problematiky byla věnována otázkám korupce, teroru a práva na spravedlivý proces, pozornost se zaměřila také na trestní odpovědnost právnických osob v praxi Maďarska a dalších států.

Anglicky psaná publikace je velmi důležitá nejen jako rychle vydaný sborník, ale zejména jako významný pramen informací o trestním právu v současné Evropě. Pro advokáty hraje velkou roli jako informační pramen, protože při dnešní evropské, resp. globální práci českých advokátů je třeba mít základní představu o problematice jednotlivých evropských (resp. mimoevropských) zemí. Editorem této záslužné publikace je prof. JUDr. et. PhDr. Michal Tomášek, DrSc. Sborník je možné si elektronicky objednat na adrese www.pravnicaliteratura.cz.

✦ RED.

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka 64

Z české advokacie

Regiony se představují: Praha 65

30 let Slovanu advokacie 67

Z kárné praxe 68

**Pojištění advokáta na jednu kauzu a na vyšší limity
pojistného plnění 69**

**Otevřený dopis - reakce předsedy ČAK na příspěvek
JUDr. Tomáše Plavce 70**

**Druhé východočeské setkání advokátů se soudci,
notáři a státními zástupci 71**

Z Evropy 72 - 76

Až já budu velká...

... jasně, ty huso, bude z tebe selka. Šibe ti? Kdybys už zakejhala podnikatelka, manažerka, modelka nebo aspoň štětka, tak neřeknu.

Čtenář necht' se nad mým slovníkem nepohoršuje. Mám to odposlouchané. V tramvaji mě tuhle upřeným dětským pohledem pozorovala asi čtyřletá holčička. Její maminka výchovně zasáhla. „Co na něj tak čumíš, ty krávo, co dyž je to nákej úchylák?“ Nebo čekám na zastávce u parku, zamyšleně přecházím, stmívá se, z křoví vyskočí již trochu odrostlejší dívenka, džíny má spuštěné a silným hlasem zvolá: „Do pr... v týdle zemi se už člověk nemůže ani v klidu vys...“. Pak zase zmižívá v poněkud vzdálenějším křoví.

No vidíte, a to bych toho ještě mohl plno napovídat o výslovnosti a větné intonaci televizních reportérek a rosníček; to je taky na facky.

Jenomže o tohle nejde, nýbrž jde o plnění dětských snů. Když jsem byl já malý, tak jsem chtěl být popelářem, protože mě okouzlovalo, jak nonšalantně mistři svého oboru naskakovali za jízdy na své stupátko vzadu na kukavozu a zase z něho seskakovali, a jak jedním prstem svižně kouleli plnou popelnici po celé ulici. Mařenka, co se mnou cvrnkala kuličky, ta zase chtěla být uklízečkou, protože ji děsně fascinoval elektrolux; a taky že se jí její dětský sen za komunistů vrchovatě splnil. Věnovi se naopak líbilo být poustevníkem a obávám se, že i on si toho na samotkách dost užil. Dnes, když si někdo koupí bugatku, co má tisíc koní a jede přes čtyři sta, případně když se bílý sáhib dá od šerpů bez kyslíku vynést na Čomolungmu, tak vám neřekne, že neví, co roupama dělat, nýbrž že si chudinka plní své nevinné dětské sny. Pánbůh jim to požehnej. O čem asi sní malý Nicolas (vyslov česky měkce a pěkně s cé uprostřed a es na konci)? Jistě o své prezidentské kampani. Být Mikuláš, chtěl by se nakonec ještě třeba stát biskupem, Nikola Šuhajem loupežníkem, Nikolaj carem nebo aspoň Putinem. Když to tak vezmete, ono je to stejně všechno skoro jedno, jako i ta jména jsou jedno a totéž jmé-

no, a jenom my si myslíme, že když se to čte jinak, než se to píše, že je to o hodně víc nobl. Ubohé dítě!

Něco jiného než sny dětské, jsou sny pubertální. Ty už nebývají prosty představ sadistických a erotických. U mučednických kůlů v nich bývají uvázáni zpravidla vyučující obojího pohlaví a různí jiní nepřátelé, hlasitě kvilejí a prosí našeho snícího hrdinu o odpuštění všech svých excesů při zkoušení trojčlenky a přičestí. Hrdina mívá na nohou holinky, v rukou důtky a jezdecký bičik, přičemž všechny spolužáky ze třídy, často i z jiných tříd, se plazí okolo táborového ohně a žebrou u něho o sex, ať už z důvodů jeho chlapské tělesné konstituce, zejména od pasu dolů, nebo prostě kvůli jeho vysokému intelektu, který mu na první pohled kouká z očí. Snílek si obvykle představuje, že kvůli obojímu.

Je prý vědecky zjištěno, že puberta se v postmoderní době prodlužuje, takže mnohý učenec a vůbec psychoterapeut jen s obtížemi rozlišuje symptomy pokračující puberty a počínající senility. A tak také – k radosti oděvních návrhářů, masérů, vizážistů, trenérů, majitelů fitek a dopingových specialistů – a k pobavení publika – si dneska v pre- i postsenilním stavu kdekdo plní své pubertální sny, aby to vypadalo, že pořád ještě neví, co roupama. Babičky a dědečkové si tak k osmdesátinám nechávají darovat seskok padákem z ultralajtu nebo paraglajdink z Kozákovy, fotí se s bajkem, golfovou holí, lyžemi Elan, tenisovou raketou nebo aspoň s prčíckým kostelem a dětinsky se radují, že jsou in. Co při tom mají na sobě a v hlavě, ani se neptejte. Ráno jdou k doktorovi, do MHD se belhají o berlich a dožadují se uvolnění invalidních míst, a to i od nás, obyčejných důchodců.

Postpubertálně-presenilní syndrom nejvíce postihuje politiky a jiné celebrity. Nasadí si značkové dresy, trenýrky a baseballové čepičky od vietnamských trhovců, k mučednickým kůlům přiváží frontmeny konkurenčních partají a kapel, o kecky si po clintonovsku oklepají doutník Habanas (taky od Vietnamců) a o sex u nich žadoní spolužáky z parlamentů, ministerstev a jiných úřadů, překladatelských agentur a vůbec VIP fanynky všech sexuálních založení a barev vlasů i pleti.

No nic ve zlém, alespoň jsme si jednou oddechli od práva i filozofie a s paní lesní z Káji Mařika můžeme poznamenat: „Jen jezte, děti, je vám přáno.“ I když dneska by to paní lesní řekla úplně jinak. Žerte a nemlaskejte.

Srpen 2007

✦ KAREL ČERMÁK

Advokáti v Praze

JUDr. JAN BROŽ,
místopředseda představenstva
ČAK a regionální představitel
pro hl. m. Prahu

V předchozím článku JUDr. Petra Mrázka (BA č. 7-8/2007, str. 88 až 90) bylo již zmíněno, že je zahajován seriál příspěvků věnovaných

regionům. Tím prvním, který má o sobě cosi vypovědět, je region hlavního města Prahy.

Pozice **Prahy** jako regionu je svým způsobem specifická. Tato specifická je dána několika okolnostmi, které bez podrobnějšího zamyšlení by mohly uniknout, resp. vyvolat dojem, že region v sídle Komory je zbytečný. Pokusím se některé důvody opodstatnění tohoto regionu nastínit. V první řadě ČAK, jež má sídlo v Praze, se musí věnovat ve své činnosti problematice týkající se všech advokátů a „úzké pražské zájmy“ by mohly být oprávněně vytýkány. Ostatně i orgány advokacie jsou obrazem advokacie jako celku. Jistým důvodem je i to, že v rámci regionů, tedy i Prahy, mohou, a také se tak děje, probíhat akce, jež mají vztah jen k určitému regionu, a pokud by Praha byla opomenuta, značný počet advokátů (přesnější údaj níže) by neměl možnost své potřeby vyjádřit. Na druhé straně nutno připustit, že, a to ze-

jména z ekonomických důvodů, jsou některé regionální akce či povinnosti regionálních představitelů konány v úzké součinnosti s ČAK, či jako činnosti společné (například ustanovování bezplatné drobné právní pomoci).

Proto mám za to, že jsou v životě advokáta okolnosti, vzhledem k nimž má existence Prahy jako regionu svůj význam. Smyslem tohoto příspěvku je podnítit zejména u pražských advokátů zájem o to, co se v Praze děje, bude dít, případně i to, co by se mohlo dít, o co mají zájem. V Praze má sídlo cca 3700 advokátů a je zde zaměstnáno na 1500 advokátních koncipientů, tedy prakticky polovina z celé ČR. Většina z advokátů zapsaných v seznamu ČAK jako advokáti cizí, evropští, hostující či usazení, je rovněž sídlem v Praze. Těch je cca 160. Je zájmem ČAK, ale v tomto případě i regionu Praha, o nich vědět a myslím, aby i oni věděli.

Proto je jistě vhodné za pražský region připomenout, čím on mimo obecné, shora uvedené, může advokátům přinášet a kde je možno jeho aktivity vyhledávat.

Praha se v roce 2006 podílela na pořádání mezinárodní konference o nezávislost justice, organizované ve školicím středisku ČAK v Paláci Dunaj. Pro pražské, zejména mladé advokáty i koncipienty, byl uspořádán seminář „Průvodce advokáta soudní síní“ za účasti lektorů advokátů a soudců, kteří vydali na toto téma publikaci. Dále je třeba připomenout aktuálně stále probíhající jednání se zástupci soudů ohledně optimalizace činnosti v tzv. Justičním paláci Na Míčánkách v Praze 10. Články o něm již byly uveřejněny v BA a jejich autoři se jednání zúčastňují. V této souvislosti je připravováno i jednání se zástupci DP hl. m. Prahy, aby byla i vhodnějším

Konference o nezávislosti justice v říjnu 2006 se zúčastnila řada pražských advokátů. Na snímku zleva JUDr. Josef Lžičař, vedle něj pražský regionální představitel JUDr. Jan Brož, zcela vpravo JUDr. Aleš Pejchal.

způsobem zajištěna městská hromadná doprava. Pražský region řeší operativně i potřeby advokátů ve vztahu k pražským justičním složkám (např. otázky včasného hrazení ex offio obhajob, úřední hodiny na jednotlivých soudech apod.). Vzhledem k počtům advokátů a koncipientů, působících v advokátních kancelářích, jež jsou kancelářemi, které nejsou ryze české, se jeví vhodným uspořádání semináře o etice povolání advokáta a soutěže advokátů v ČR. Tato potřeba je aktuálnější v souvislosti se změnami, které doznal etický kodex v posledních letech. V současné době je aktuální i rozvíjení spolupráce na mezinárodní úrovni. V této souvislosti je třeba připomenout, že v mnohých zemích EU je advokacie organizována v několika komorách, působících na úrovni, jež se dá přirovnat v obecné rovině i k našim regionům. Zástupci pražského regionu navázali kontakt se Sofijskou advokátní komorou, který bude v nejbližších dnech utvrzen osobním setkáním. Uvažujeme i o navázání bližších vztahů s Veronskou advokátní komorou v Itálii. V rámci seminářů organizovaných ČAK v Paláci Dunaj se pražský region „přiživuje“ i tím, že u některých seminářů se organizačně podílí na instruktáži advokátů ve vztahu k novému systému informací pro právníky „Lexus-Nexis“. Praha však nežije jen „odborností“. Pražského regionu se dotýkají i společenské a sportovní aktivity. Je třeba připomenout např. ples Městského soudu v Praze,

tradičně konaný v prosinci na Žofině, při jehož přípravě byla tomuto soudu nabídnuta i pomoc ze strany advokacie. Rovněž na poli sportu patří Praha tradičně k aktivním. Letité jsou každoroční turnaje ve squashi, kuželkách. Pražské advokátní kanceláře organizují i turnaje v golfu celostátního charakteru, letos již desátý ročník. Pražští advokáti působí mnoho let s podporou ČAK, nyní pražského regionu, v pravidelných soutěžích ve fotbale SK Advokát a v košíkové Slovan advokacie.

Jistě jsou i další aktivity, o nichž však doposud pro určitou roztržitost není ČAK či pražským regionálním představitelům nic známo. Mám však zato, že i tento stručný výčet přispěl k přesvědčení, že i pražský region, jenž je „zastíněn“ samotnou ČAK, má důvod pro svou existenci.

Bude na nás, na pražských advokátech, abychom k tomuto přesvědčení dále přispívali. Ostatně vyburcování advokátů k aktivitě, zvýšení pocitu jejich vzájemné sounáležitosti bylo i důvodem vzniku regionů jako takových. Je nyní na nás i tímto způsobem si svůj profesní život zpestřovat. Výzvou k tomu byly i tyto řádky.

JUDr. Petr Meduna sleduje výkon své protivnice v pétanque, náměstkyně pražského městského státního zástupce JUDr. Štěpánky Láznové. Napůl skryta se připravuje k hodu soudkyně liberecké pobočky ústeckého krajského soudu JUDr. Lenka Rutová.

region	regionální představitel	zástupce
Praha	JUDr. Jan BROŽ, AK Sokolská tř. 60, 120 00 Praha 2 Tel.: 224 941 946, fax: 2 2494 1940, e-mail: advokati@broz-sokol.cz	JUDr. Petr MEDUNA, Praha 1, Rytířská 10 Tel. 224 215 182, fax: 224 228 258, e-mail: info@akmeduna.cz JUDr. Prokop BENEŠ, Praha 2, Slezská 11 Tel. 222 517 065, fax: 222 519 026, e-mail: benes@bcak.cz

30 let Slovanu advokacie

Jak o Slovanu psali ve Francii...

Kádr Slovanu advokacie po jednom z tréninků. Odleva: nahoře František Papík, Vladimír Strakatý, Jindřich Špergl, Jan Mikš a Jan Brož, v podřepu Jiří Ondroušek, Miroslav Šmejdiř a Martin Straka.

K příspěvkům, které se týkají regionu hl. m. Prahy, je jistě vhodné přiřadit i zmínku o mnohaleté sportovní činnosti pražských advokátů v rámci oddílu košíkové „Slovan advokacie“. Ten má letos za sebou již 30 let své existence.

Založen byl koncem roku 1976 tehdy mladými advokáty, když někteří z nich (např. autoři tohoto příspěvku) se pohybují (ne již běhají) na hřišti dosud.

Řadami oddílů, který hraje od roku 1977 trvale pražské basketbalové soutěže, prošli nejen advokáti pražští, ale i ti, kteří v současné době působí mimo Prahu (například M. Jelínek – Hradec Králové, A. Janák – Příbram, J. Špergl – Mělník). V oddílu působili a působí i jedinci dalších justičních oborů (soudce, exekutorský čekatel). Činnost Slovanu advokacie se již v osmdesátých letech „vybíjela“ jak na domácím, tak i na mezinárodním kolbišti. V zápase s finskými advokáty v roce 1984 v Praze se Slovan advokacie posílil o další pražské advokáty, např. Jiřího Balaštica, bývalého reprezentanta Československa a olympionika z Mnichova 1972, a hráče vyšších soutěží A. Fürsta a F. Novotného. Také jejich zásluhou byla Praha úspěšná. V letech 1984-1990 byly organizovány Slovanem advokacie pravidelné každoroční celostátní soutěže advokátů v košíkové, kdy každý kraj (region) byl reprezentován jedním družstvem. Vítězové se střídali – jednou Praha, podruhé Brno v čele s tehdejší ligistou Davidem. Přizván byl i Městský soud v Praze, rovněž vítěz jednoho ročníku.

Na mezinárodním poli samozřejmě takových kontak-

tů bylo minimálně a mnohé z nich byly i obtížně proveditelné, však o to bylo větší nadšení a také snaha je opakovat. Slovan advokacie uspořádal dva zájezdy do Francie, a to v letech 1985 a 1987, obou se i s nezbytným doprovodem trenérů, technických vedoucích, tlumočnicků – všichni z řad advokátů – zúčastnilo po cca 20 osobách. Mnozí z nás v té době vyjeli do tehdy kapitalistické ciziny poprvé a tomu také odpovídaly dodnes s humorem připomínané zážitky. O sportovním ohlasu svědčily i články v tehdejší francouzském tisku. Za celou dobu existence se oddíl košíkové mnohokrát hráčsky obměnil. Na jeho soupisce se vystříдалo 60-70 kolegů. Po roce 1990 se věnuje převážně domácím soutěžím, v nichž střídavě postupuje, ale i sestupuje v rámci pražského přeboru. Trvalou součástí jeho činnosti jsou i pravidelná předvánoční společensko-sportovní soustředění a rovněž utkání s pražskou justicí, jež je obvykle posílena i o státní zastupitelství. Letošní utkání v pořadí již nejméně dvacáté, vždy pořádané na závěr sezony, skončilo, tak jako několik předchozích, vítězstvím advokacie, tentokrát 82:62.

Přes „utrpené“ výročí doufáme, že činnost Slovanu advokacie bude v dalších letech pokračovat a předpokládáme, že v mnohatisícovém davu pražských advokátů se najde dost těch, kteří se v budoucnu stanou posilami pro naše mužstvo.

❖ JUDr. JAN BROŽ, technický vedoucí
JUDr. JAN MIKŠ, předseda oddílu

Z kárné praxe

Jde o závažná porušení povinností advokáta, jestliže jako zástupce oprávněného neuplatní nárok na náhradu nákladů řízení a jestliže, dokonce po upominání, vyúčtuje právní služby tak, že požaduje odměnu za úkony, které vyhláška č. 177/1996 Sb. nezná, a dokonce vyúčtuje odměnu podle vyhlášky č. 484/2000 Sb.

Rozhodnutí (kárný příkaz) kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 20. 4. 2007, sp. zn. K 1/07

Kárně obviněná JUDr. I. K., advokátka, **byla uznána vinnou, že**

1. jako právní zástupkyně oprávněného A. A. ve věci výkonu rozhodnutí vedené u okresního soudu v průběhu řízení neuplatnila nárok A. A. na náhradu nákladů řízení, v důsledku čehož usnesením tohoto soudu ze dne 31. 1. 2005 nebyla A. A. přiznána náhrada odměny za zastupování,

2. poté, co dne 22. 6. 2004 ukončila zastupování A. A. v řízení o výkon rozhodnutí vedeném u okresního soudu a poté, co dne 24. 2. 2005 ukončila zastupování A. A. v jiném řízení o výkon rozhodnutí vedeném u téhož soudu, nevystavila A. A. vyúčtování své odměny za právní služby poskytnuté A. A. v obou těchto věcech, a když byla dopisem vedoucí kontrolního oddělení ČAK ze dne 6. 9. 2006 vyzvána, aby A. A. vyúčtování vystavila, dopisem ze dne 26. 9. 2006 A. A. zaslala vyúčtování své odměny za právní služby datované dnem 9. 3. 2006, které obsahovalo odměnu za úkony, jež vyhláška č. 177/1996 Sb. nezná, popřípadě vyúčtování odměny dle vyhl. č. 484/2000 Sb., ač takovýto způsob vyúčtování odměny nebyl s A. A. dohodnut,

tedy

ad 1.

- nechránila a neprosazovala oprávněné zájmy klienta,
- při výkonu advokacie nejednala svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,

ad 2.

- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokát-

ního stavu a povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytne s úplným vysvětlením,

- při poskytování právních služeb porušila povinnost vážnosti právními předpisy,

čímž

ad 1.

- porušila ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky,

ad 2.

- porušila ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 10 odst. 4 Pravidel profesionální etiky a § 3 odst. 1 zákona o advokacii ve spojení s vyhláškou č. 177/1996 Sb. v platném znění.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. a) s přihlédnutím k § 34a odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření **napomenutí**.

Kárně obviněná je povinna podle ustanovení § 33a odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Náklady řízení jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto kárného příkazu na účet České advokátní komory.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

ř á d k o v á i n z e r c e

Poptávka

• Sekretářka s praxí v AK, hledá uplatnění v oboru.
M.Tipplova@seznam.cz, tel. 602287097

Nabídka

• AK Mgr. Pavla Marka, v centru Prahy, přijme studenta/tku na pozici pochůzkáře. Kontakt: AK Mgr. Pavla Marka, Kolowratský Palác, Na Příkopě 17, 110 00 Praha 1, Tel: + 420 234 095 131, Fax: +420 234 095 137, E-mail: akem@akem.cz

Pojištění advokáta na jednu kauzu a na vyšší limity pojistného plnění

Advokáti samostatně vykonávající advokacii a advokátní kanceláře – právnické osoby čelí při poskytování odborných služeb četným rizikům, které mohou ohrozit jejich finanční situaci i samotný výkon advokacie v budoucnu. Proto většina advokátů využívá k pojištění své odpovědnosti za škodu Rámcovou pojistnou smlouvu, tzv. hromadné pojištění, sjednané mezi ČAK a Generali Pojišťovnou, a. s., a mnozí si dále pojistný limit samostatně zvyšují v závislosti na svých pojistných potřebách za zvýhodněné sazby až o limit ve výši 70 mil. Kč. Roste počet poptávek na zajištění nadlimitního a nadstandardního pojistného krytí především v souvislosti s účastí ve výběrových řízeních, jejichž podmínkou je prokázání se pojistnou smlouvou.

I. Pojištění odpovědnosti na jednu kauzu:

U pojištění profesní odpovědnosti na jednu kauzu se nabízí u Generali Pojišťovny, a. s., zkombinovat pojištění sjednané na principu příčiny do limitu 70 milionů Kč a nad limit 70 milionů Kč sjednané na principu „claims made“.

Pro vysvětlení předkládáme stručný výklad principů pojištění:

Princip příčiny:

„Pojištění se vztahuje na odpovědnost za škodu, vzniklou jednáním nebo opomenutím pojištěného, k němuž došlo v době trvání pojištění, tedy pokud příčinou škody bylo jednání nebo opomenutí pojištěného z doby trvání pojištění.“

Princip claims made (uplatnění nároku):

„Pojištění se vztahuje na odpovědnost pojištěného za škodu, ke které dojde v době trvání pojištění, jejíž příčina – jednání nebo opomenutí – vznikne v době trvání pojištění, a pokud byl současně nárok na náhradu škody poprvé písemně uplatněn vůči pojištěnému v době trvání pojištění.“

Tento princip se používá u většiny pojišťoven u tohoto druhu odpovědnostního pojištění.

Z výše uvedeného je zřejmé, že je **jednoznačně výhodnější pojištění sjednané na principu příčiny**, neboť pojištěný klient je i po ukončení platnosti pojistné smlouvy stále pod pojistnou ochranou a nemusí si sjednávat následné krytí, tzv. udržovací pojištění po dobu promlčecí lhůty, kdy může být poškozeným s úspěchem uplatněno právo na plnění z pojištění skončené pojistné smlouvy v režimu principu „claims made“.

Advokátní obec je jedinou profesní skupinou, která má pojistnou ochranu ve své Rámcové pojistné smlouvě sjednanu právě na časovém principu příčiny.

Pojištění odpovědnosti na jednu kauzu má své některé specifické znaky, a to zejména:

- v pojistné smlouvě je uvedena konkrétní kauza dle právního dokumentu, na niž se vztahuje pojistné krytí,
- vzhledem ke skutečnosti, že se pojištění často musí prokázat platnou pojistnou smlouvou již při přihlášení se do veřejné soutěže, lze uvést v pojistné smlouvě odkládací podmínku, na základě které účinnost pojistné smlouvy nastane až okamžikem, kdy je pojištěný pověřen zahájením právních poradenských služeb pro zadavatele.

II. Pojištění odpovědnosti na vyšší limity pojistného plnění:

Možnosti sjednání mimořádně vysokých limitů jsou sice omezené, nikoliv však nereálné. Obecně platí, že pojišťovny mohou upisovat rizika do výše svých vlastních vrubů a nad tyto výše musí limity dokoupit u světových zajišťovatelů (pojistitelů pojišťoven). Tento proces se samozřejmě projevuje navýšením pojistného a zároveň prodlužuje proces zajištění požadovaného limitu pojistného plnění.

Na kladný výsledek, kterým je jistě získání požadovaného limitu a pro pojištěného akceptovatelná výše po-

KONTAKTY:

WI-ASS ČR, spol. s r. o., Ostružnická 362/3, 779 00 Olomouc, <http://www.wiass.cz>

Pojišťovací makléři	Telefon/fax - pevná linka	e-mail	Mobilní telefon
Ivo Drábek	585 225 324 / 585 230 271	drabek@wiass.cz	736 628 108
Vlasta Páťalová	585 230 256 / 585 230 271	patalova@wiass.cz	605 298 333
Pavel Somol	585 225 339 / 585 230 271	somol@wiass.cz	603 501 676
Marie Čiháková	377 382 307 / 377 382 307	cihakova@lvpas.cz	777 333 059

jistného, může mít vliv řada informací, které jsou součástí podkladového dotazníku, např.:

- reference o zájemci o pojištění,
- konkretizace a bližší popis činnosti pojištěného,
- požadovaný územní rozsah krytí,
- obrat pojištěného atd.

Pro pojištění na vyšší limity pojistného plnění zajišťujeme výběrová řízení mezi pojišťovnami, které mají zkušenosti s pojištěním této profese a s likvidací pojistných událostí.

Klient tak má možnost lepšího výběru mezi nabídkami

mi jak z hlediska ceny pojistného, tak i rozsahu pojistného krytí. Limit pojistného plnění lze sjednat v eurech.

V případě sjednání pojistné smlouvy na principu *claims made* zajišťujeme sjednání tzv. udržovacího pojištění, což je prakticky prodloužení doby pro možné uplatnění nároku na náhradu škody vůči pojištěnému.

Budete-li mít ve své činnosti potřebu navýšit svoje dosažité pojistné krytí, nebo se přihlásíte do výběrového řízení, rádi Vám zajistíme příslušné pojištění.

Svoje požadavky, prosím, zasílejte poštou na adresu firmy, faxem nebo e-mailem.

Otevřený dopis - reakce předsedy ČAK na příspěvek JUDr. Tomáše Plavce

Redakce Bulletinu advokacie obdržela 13. 7. 2007 otevřený dopis JUDr. Tomáše Plavce, týkající se soutěže Právník roku. Přetiskujeme jej v plném znění, společně s reakcí předsedy ČAK JUDr. Vladimíra Jirouska.

red.

Vážená redakce Bulletinu advokacie, dovoluji si zaslat svůj příspěvek do Bulletinu na téma soutěže Právník roku.

Doufám, že Bulletin není pouze hlasatelem stanovisek představenstva advokátní komory, ale že v něm mohou být uveřejněny i názory s těmito stanovisky polemizující. A nyní již text příspěvku:

Právník roku - proč ne, ale proč ano?

Tak již vedle Auta roku, Banky roku, Stromu roku a Ptáka roku máme i Právníka roku.

Chtěl jsem nad tím mávnout rukou, jako nad těmi ostatními zbytečnými anketami, pokud jsem si nezjistil některá bližší fakta.

Česká advokátní komora přispěla na tuto soutěž částkou Kč 1 800 000 Kč. Předpokládám, že většinu z těchto peněz pohltil banket uspořádaný v TOP HOTELU PRAHA pro 2000 účastníků. Na něm se vybralo na dobročinné účely Kč 35 473, (tedy asi Kč 17,70 na jednoho právníka).

Tato čísla mne nutí k zamyšlení. Nedaly by se prostředky ČAK využít účelněji?

Každému je přece zřejmé, že nelze poměřovat práci vysokoškolského pedagoga, státního zástupce, veřejného ochránce lidských práv, advokáta velké pražské kanceláře, provinčního advokáta či soudce Ústavního soudu.

Výsledky soutěže jsou zcela subjektivní a nepřinášejí žádný rozumný užitek.

Navrhuji proto místo této neplodné soutěže vyhlásit seriózní publikační soutěž s přesně stanovenými kritérii ke zpracování odborných témat, které se advokacie dotýkají, a s vypsáním zajímavých finančních odměn pro vítěze. Zbude jistě i na podporu dobrého charitativního projektu.

Závěrem chci uvést: Pokud někdo chce konat dle svého názoru zbytečnou soutěž o „Právníka roku“, nechť ji koná, avšak nikoliv za peníze ČAK.

JUDr. Tomáš Plavec, advokát
Rooseveltova 335, 537 01 Chrudim

Vážený pane kolego,

jak je z Vašeho příspěvku zřejmé, jedině, co jste si o Právníkovi roku dotazem na ČAK zjistil, je výše částky „příspěvku ČAK na tuto soutěž“. Poněkud málo k zasvěcené kritice, byť chápu, že na prezentační akci lze mít nejrůznější názory. Za dané situace je však na místě Vaše informace doplnit:

- ČAK není pouhým poskytovatelem příspěvku, ale spoluorganizátorem akce s tím, že náklady jsou řádně schválenou položkou ročního rozpočtu.

- Spoluorganizátorem akce není ČAK z důvodu rozmařilosti některých členů vedení, ale proto, že v rámci priorit činnosti ČAK schválených představenstvem v návaznosti na Usnesení IV. sněmu bylo povinností dát vzniknout pravidelné, každoročně (střídavě v Praze a v Brně) konané prezentační akci, která bude zahrnovat jednak část společenskou, jednak odbornou, to vše při průřezové účasti všech justičních a dotčených akademických složek a v podobě, aby byla založena tradice akce, v rámci níž se bude mj. veřejně profilovat skutečná elita (prvořadě advokacie), a to opět mimo jiné jako

protipól mediálních skandalizací, kdy prostřednictvím jedince je dehonestován stav jako takový. (A jsem přesvědčen, že již první ročník výrazně, i když jistě nikoliv bez chyb, ukázal, že jde o krok správným směrem! Pokud jste tam ovšem nebyl, resp. nezaregistroval reflexi médií, jen stěží to můžete posoudit.)

- K finanční stránce lze toliko letmo podotknout, že právě díky zcela nově zavedené mediální politice ČAK, kam akce Právník roku samozřejmě spadá, má ČAK mj. tak významné sponzory, že např. i po uplynulé polovině roku 2007 je na tom ČAK výrazně lépe než kdykoliv na začátku rozpočtového období (roku) před mým nástupem do funkce.

- Pokud navrhuje „seriózní publikační soutěž“ (při stanovení zajímavých finančních odměn), tak jste zřejmě přehlédli, že právě ta je významnou součástí Právníka roku – viz kategorie Talent roku (a to při stanovení zajímavých finančních odměn); ohledně kritérií soutěže apod. doporučuji seznámit se se stanovami soutěže, zveřejněnými jak v BA, tak na webových stránkách ČAK.

Budete-li mít čas a chuť, přečtěte si v BA publikované vítězné práce. Jistě budete potěšen! (Dovoluji si připomenout, že osamocená „seriózní publikační soutěž“ z dob minulých zemřela na úbytě pro totální nezáměr.)

Na závěr a k Vašemu závěru stručně tolik: Již v úvodu bylo řečeno, že pořádání akce není projevem libovůle, takže na Vaši invektivu: „Pokud někdo chce konat... nechť koná, avšak ne za peníze ČAK“, lze stručně odpovédět, že ČAK chce konat z důvodu většinového rozhodnutí advokátního stavu, ostatně oněch cca 2000 advokátů, kteří se akce zúčastnili (a dalších cca 500 osob jiných justičních složek), svou účastí projevilo přesně opačný názor než „nepřítomný Vy“ (a škoda, že jste nepocítil sílu okamžiku a hrdost na svou odbornost např. při předávání hlavní ceny in memoriam dr. Kesslerovi do rukou jeho dcery dr. Lastovecké).

S pozdravem

JUDr. Vladimír Jirousek, předseda ČAK

Druhé východočeské setkání advokátů se soudci, notáři a státními zástupci

Ve východočeském regionu se začíná vytvářet tradice pravidelných setkání právníků, kteří se střetávají v rámci svých profesí, ať již při jednání soudů nebo při jednání mimo soudní budovy. Tradice byla založena před dvěma lety z iniciativy regionálního pracoviště ČAK v Hradci Králové a první společensko-pracovní setkání se uskutečnilo na bývalém hradeckém vojenském letišti na podzim r. 2006. Účastníci, zejména zástupci krajského soudu, takovýto charakter setkávání uvítali a rozhodli se nezústat jenom u jediného pokusu pro netradiční sblížení soupeřících právnických profesí.

A tak pod patronací Krajského soudu v Hradci Králové proběhlo **14. června 2007 druhé pracovní-společenské setkání soudců, advokátů, notářů a státních zástupců, tentokrát ve Slatiňanech u Chrudimi.**

Organizátoři ve spolupráci s regionálním pracovištěm ČAK vymezili pracovní část setkání panelovou diskusí na témata týkající se kvality soudního řízení obecně, soupeření advokátů a státních zástupců a konkurence advokátů a notářů. Součástí setkání byla prohlídka postupně restaurovaného slatiňanského zámku, v jehož knihovně proběhla hodinová panelová diskuse, při které si účastníci vyměnili názory na to, jak vůbec vypadá v současné době soudní řízení, včetně toho, jak je nakládáno s advokáty při vstupu do soudních budov a jak

by práce advokátů mohla přispět k urychlení soudních řízení a ke kvalitě rozhodování. V diskusi, bohužel, nebyl čas na výměnu názorů mezi advokáty a státními zástupci o podobě jejich soupeření a stejně tak nezbyl prostor pro výměnu názorů o konkurenci při poskytování právních služeb mezi advokáty a notáři. Účastníci panelové diskuse se ale shodli, že jde o témata tak živá, že zcela jistě naplní další připravované setkání v r. 2008. To se uskuteční pod patronací Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové.

Účastníci pojali celé pracovní-společenské setkání s jistým nadhledem a v rámci této atmosféry se shodli, že by podoba těchto setkání mohla být pravidelně v červnu koncipována jako slavnostní zahájení soudních prázdnin.

Setkání orámovala též projížďka v kočáru taženém kladrubskými bělouši a vraníky. Atmosféra pracovní i společenské části setkání byla velmi přátelská a svědčila o tom, že pracovní soupeření nemusí být doprovázeno animozitami mezi jednotlivými profesemi, které se stále ještě čas od času projevují v našem profesním životě. Ukazuje se, že je to zbytečné, ba dokonce, že to kvalitě rozhodovací činnosti soudů škodí.

✿ JUDr. MILAN JELÍNEK,
regionální představitel ČAK

Zasedání Vědeckého sdružení pro mezinárodní právo procesní v Regensburgu

JUDr. BOHUMIL DVOŘÁK, LL.M., JUDr. PETR SMOLÍK, Ph.D.

Vědecké sdružení pro mezinárodní právo procesní (Wissenschaftliche Vereinigung für internationales Verfahrensrecht e. V.) je mezinárodní platformou, na níž se setkávají vědci, pedagogové a praktici zabývající se problematikou **civilního práva procesního v nadnárodním měřítku**. V současné době má téměř 400 členů nejen z Evropy, ale i dalších světadílů s výjimkou Afriky. Předsdou sdružení je významný řízenský profesor Dr. Dr.h.c. Peter Gottwald; o prestiži sdružení vypovídá i to, že mezi jeho předsedy v minulosti patřili mj. prof. Dr. Dr.h.c.mult. Walther J. Habscheid nebo prof. Dr. Peter Schlosser. Sdružení přitom úzce spolupracuje s International Association of Procedural Law, jejíž věcný záběr je však širší, neboť se vedle civilního procesu (v širším smyslu) věnuje i problematice procesu trestního a ústavního.

Zasedání sdružení se konají pravidelně každé dva roky (minulé proběhlo 6. – 9. dubna 2005 ve Varšavě). Zasedání konaného ve dnech **11. až 14. dubna 2007 v Regensburgu** na téma „**Evropské insolvenční právo**“ a „**Kolektivní prosazení práv – srovnávací a právněpolitické tendence**“ se zúčastnili i zástupci Právnické fakulty Univerzity Karlovy – prof. JUDr. František Zoulík, CSc., prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc., JUDr. Petr Smolík, Ph.D. a JUDr. Bohumil Dvořák, LL.M.

Vlastní program zasedání byl rozložen do dvou jednacích dnů; jednání dne 12. 4. 2007 se zabývalo problematikou mezinárodní insolvence, program dalšího dne byl věnován otázkám kolektivního prosazování práv. Zasedání zahájili úvodní zdravici rektor řízenské univerzity prof. Dr. Alf Zimmer, jakož i prodě-

kan tamní právnické fakulty prof. Dr. Herbert Roth.

S prvním příspěvkem na téma „**Problémy mezinárodní příslušnosti a forum shopping z německého pohledu**“ vystoupil *prof. Dr. Peter Huber, LL.M., z Univerzity v Mohuči*. Připomněl, že jedním z podstatných cílů nařízení o úpadkovém řízení¹ bylo „vyhnout se podnětům, které motivují zúčastněné strany k převodům majetku nebo soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem výhodnějšího právního postavení (tzv. forum shopping)“.² Již první roky účinnosti Nařízení však ukázaly, že tohoto cíle nebylo regulací na evropské úrovni dosaženo. Mluvíme-li o „forum shopping“, nelze přehlédnout, upozornil prof. Huber, že jde především o snahu o přenesení úpadkového řízení před anglické soudy, které zaručují zúčastněným stranám větší míru autonomie, rychlost řízení, flexibilitu atp.³

Prof. Huber dále uvedl, že rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci „Eurofood“⁴ možnosti „forum shopping“ v rámci úpadkového řízení v Evropě sice omezilo, avšak zcela neodstranilo. Především nelze vyloučit spor ohledně vyvrácení domněnky stanovené v čl. 3 odst. 1 věta druhá Nařízení (soustředění „hlavních zájmů“ dlužníka-právníkové osoby v místě jeho sídla) v případě „objektivních a zjiitelných“ struktur ovládnání v rámci koncernu. K tomu dále přistupuje, že princip priority (především čl. 16 Nařízení) znemožňuje jinému soudu členského státu přezkoumávat rozhodnutí o mezinárodní příslušnosti soudu, který úpadkové řízení zahájil dříve. Jestliže se tedy procesní straně podaří přesvědčit soud ve „výhodnějším“ státě o tom, že je dána jeho pří-

slušnost, lze takové rozhodnutí jen obtížně zvrátit. Problematika insolvenčního „forum shopping“ se tak přesunuje do oblasti rychlého zahájení hlavního úpadkového řízení; z „forum shopping“ se stává „race to the courts“.

Z německého pohledu představuje „race to the courts“ nevýhodu, neboť zkoumání podmínek pro prohlášení konkurzu tu zpravidla trvá déle než v jiných státech. Jednou z možností, jak toto negativum zvrátit, je zpětné přiznání účinků prohlášení úpadku ke dni podání návrhu, jak to činí např. anglické či irské právo. Takový výklad účinků prohlášení úpadku je však v rámci „principu priority“ (srov. čl. 16 Nařízení) pochybný. Jako právně schůdnější možnost označuje prof. Huber ustanovení tzv. předběžného správce podle § 21 odst. 2 bod 1., 2. německého insolvenčního řádu. V případě, že by později povolán zahraniční soud účinky takto v Německu zahájeného insolvenčního řízení nerespektoval a sám zahájil hlavní řízení, má podle prof. Hubera německý soud právo jeho rozhodnutí neuznat (analogicky podle čl. 34 bod 3. Nařízení Brusel I) a v insolvenčním řízení dále pokračovat. Konečně prof. Huber připomněl, že i v případě, kdy zahraniční soud uzná svou příslušnost ve věci prohlášení úpadku německé dceřiné společnosti s odvoláním na její vztah k zahraniční společnosti mateřské, budou zpravidla dány předpoklady pro zahájení vedlejšího řízení ve smyslu čl. 3 odst. 3 Nařízení.

Dalším příspěvkem zaměřeným na **problematiku evropského insolvenčního práva** bylo vystoupení *prof. Dr. Marca De Cristofara* (Univerzita Padova), jenž se obšírně věnoval pro-

blematicke mezinárodní příslušnosti a forum shoppingu ze zahraničního pohledu. Úvodem připomněl význam „ústředí hlavních zájmů“ úpadce („COMI“, tedy „center of main interests“) v Nařízení jako základního kritéria pro řešení mezinárodní příslušnosti soudů v rámci přeshraničního úpadku. Připomněl názor, že v souvislosti se zahájením insolvenčního řízení v rámci EU „způsob, jímž Nařízení upravuje koncept ‚ústředí hlavních zájmů‘, představuje skutečně intenzivní standard s určitým prostorem pro interpretaci, jenž je ale ve své podstatě v rozporu s požadavky obchodního prostředí na zajištění předvídatelnosti.“⁵

Význam „COMI“ spočívá nejen v tom, že určuje soud, který má (primární) jurisdikci, ale rovněž stanoví obecně použitelné právo a představuje tedy zásadní faktor, který spojuje evropského dlužníka s určitým národním insolvenčním právním režimem.

Vedle „forum shopping“ se ovšem v evropském prostoru setkáváme i s tzv. „forum running“, když s úsilím o výběr „správného“ (rozuměj příslušného) národního insolvenčního soudu je spojena i snaha o jeho rychlé rozhodnutí a převzetí věci „jednou provždy“, s potřebnou jistotou vyžadovanou navrhovatelem.

Řešena je rovněž situace, kdy mezinárodní insolvenční řízení se stále častěji setkává s tím, že úpadcem není jen jediný, soliterní a tím bezproblémový dlužník, ale stále častěji konglomerát velkého množství společností, dcer soustředěných kolem matky, přičemž každá z dcer sídlí v jiném členském státě EU. Takové případy přinášejí mnohem složitější otázky, než kterým bylo dříve třeba v přeshraničních konkurzech čelit (viz např. kauzy Parmalat⁶ či MG Rover). V souvislosti s druhým zde zmíněným případem je třeba zmínit princip „substantive consolidation“ vycházející z americké zkušenosti; účelem je soustředit v rámci koncernu jednotlivá řízení v zemích dceřiných společností tak, aby nemohlo dojít k dezintegraci majetkové podstaty a neúspěchu insolvenčního řízení jako celku.

Na problematiku „forum shop-

ping“ v úpadkovém řízení plynule navázal *prof. Dr. Ulrich Ehrlicke, LL.M., M.A., z kolínské univerzity* svým příspěvkem týkajícím se **mezinárodní koordinace souvisejících úpadkových řízení**. Podrobil Nařízení kritice zejména v tom směru, že evropský zákonodárce sice vyšel při regulaci přeshraničního úpadku z existence hlavního a vedlejších insolvenčních řízení, ponechal ale každému z těchto řízení vlastního správce podstaty. Správce podstaty ustanovený v hlavním úpadkovém řízení přitom není „pánem vedlejších řízení“ a jen těžko do nich může zasahovat. Hlavní a vedlejší insolvenční řízení by ale z podstaty věci měla sledovat shodné cíle a tím sloužit celkovému spravedlivému řešení mezinárodního úpadku. Zejména, zdůraznil *prof. Ehrlicke*, je pro úspěch mezinárodního úpadku významné zajištění plynulého toku informací mezi jednotlivými řízeními tak, aby rovné postavení věřitelů nemohlo být z důvodu „informačního deficitu“ ohroženo. Je s podivem, že Nařízení z tohoto pohledu věřitele dostatečně nechrání.

Čl. 31 Nařízení sice upravuje povinnost spolupráce mezi správci podstaty v hlavním a vedlejších řízeních, tato úprava je ale příliš obecná. Vzniká tak otázka, jakými prostředky může být „nespolupracující“ správce podstaty k takovému chování nucen. Uzavření smlouvy o spolupráci mezi správci podstat souvisejících řízení odmítá *prof. Ehrlicke* s odůvodněním, že uzavřením takové smlouvy se správce může dostat do konfliktu se zájmy věřitelů. V této souvislosti vystupuje do popředí rovněž otázka odpovědnosti za škodu způsobenou správcem podstaty. Obdobné pochybnosti lze vznést i proti existenci tzv. „protocols“, jež mají vzor v americkém insolvenčním právu. Jako vhodné řešení navrhuje *prof. Ehrlicke* vytvoření „Kodexu chování správců podstat“, jehož právní povaha by odpovídala „Kodexu správy a řízení společnosti“, jak je znám i v německém právu. Takový kodex sice nemá právní závaznost, jeho účinky se ale mohou projevit při posouzení odpovědnosti správce podstaty. Lze pak hovořit

o jakémsi „Selbstbindung“ správců podstat. Uvedené řešení je podle *prof. Ehrlicke* za daného právního stavu ve vztahu k úpravě spolupráce mezi správci podstat paralelních úpadkových řízení spojením „chtěného“ a „možného“.

Problematikou insolvenčního řízení ve srovnávacím kontextu se ve svém referátu zabýval *prof. Dr. Masaaki Haga z Univerzity Meiji v Tokiu*. Podrobně popsal a zhodnotil hlavní pilíře Nařízení, tzv. modelového zákona UNCITRAL, jakož i podstatné rysy insolvenčních zákonů ve Spojených státech, Kanadě a Japonsku. Zajímavé bylo zejména srovnání regulace uznání zahraničního úpadku podle jednotlivých úprav. Systém „automatického“ uznání úpadku prohlášeného v jiném členském státu EU (přes možnou výhradu ordre public dle čl. 26 Nařízení) je ve světovém srovnání ojedinělý. Účinky zahraničního úpadku nepůsobí ve Spojených státech, Kanadě či Japonsku automaticky, nýbrž vyžadují uznání tamními soudy. Obdobně je tomu i podle čl. 17 modelového zákona UNCITRAL. Nařízení podle *prof. Haga* ukazuje možnou cestu dalšího vývoje jednotlivých národních úprav, která bude vycházet z principu vzájemné důvěry mezi státy a zohlední globalizační tendence v hospodářských vztazích.

Závěrečným příspěvkem z bloku věnovaného mezinárodnímu insolvenčnímu řízení bylo vystoupení *prof. Dr. Wolfganga Haa*, jenž se ve svém příspěvku, nazvaném **„Obhaceni podstaty a ochrana věřitelů v evropském insolvenčním právu: popření, náhrada vlastního jmění a ručení za průnik“** (Masseanreicherung und Gläubigerschutz im Europäischen Insolvenzrecht: Anfechtung, Eigenkapitalersatz und Durchgriffshaftung), věnoval vybraným otázkám evropského insolvenčního řízení.

Insolvenční řízení s přeshraničním prvkem může být relativně jednoduše (viz výše uvedené předchozí příspěvky) zahájeno v Německu, insolvenční správce však bude během výkonu své funkce čelit různým problémům týkajícím se správy podstaty ve vztahu k zahraničí.⁷

Tyto problémy mohou zahrnovat insolvenční popření pohledávek (německý insolvenční správce pak může žalovat např. v Belgii – viz rozhodnutí OLG Frankfurt am Main⁸), náhradu vlastního jmění (německý insolvenční správce žaluje na plnění ve Švýcarsku podle § 30-32b zákona o společnosti s ručením omezeným – o navrácení půjčky z vlastního jmění – viz rozhodnutí OLG Mnichov⁹), průnik společníka¹⁰ nebo ručení jednatele (žaloba německého správce proti anglickému jednateři podle § 64 I zákona o společnosti s ručením omezeným¹¹).

Jazyk Nařízení je jednoznačný – rozlišuje insolvenční řízení na hlavní a sekundární v člancích 1 a 2 a příloze A. V uvedených případech se však objevují problémy spojené jednak s příslušností soudů, jednak s rozhodným právem.

Aktuálním příspěvkem zaměřeným na recentní americkou zkušenost se skupinovými žalobami obohatila diskuse o kolektivních řízeních *prof. Hannah L. Buxbaum* z Právníké fakulty Indiana University v Bloomingtonu (zabývala se **funkcí a účelem skupinových řízení a úlohou skupinových žalob o náhradu škody**).

Úvodem přítomné seznámila s přehledem druhů řízení, jež lze v americkém (civilním) právu pokládat za skupinové žaloby (řízení „*parens patriae*“, „*qui tam*“ žaloby, korporátní derivativní řízení, skupinové žaloby na zdržení se a společné žaloby), přičemž svůj další výklad omezila na skupinové žaloby směřující k náhradě škody (peněžité újmy – „*monetary damages*“).

Účel existence skupinových žalob je v zásadě trojí – tyto žaloby poskytují kompenzaci v případech, kdy by – na individuální bázi – nikdy nebyla možná (zvyšuje se soudní efektivita), umožňují bránit bezdůvodnému obohacení tím, že žalované pohánějí k tomu, aby protiprávní zisk vydali oprávněným, a mění chování žalovaných a dalších subjektů – působí jako deterrent opakovanému porušování práva a lze je tak pokládat za nástroj omezování individuálního uplatňování nároků a regulační nástroj.

Hlavními představiteli těchto žalob jsou nároky spotřebitelů, věci týkající se cenných papírů nebo souměštní a hromadné nároky z odpovědnosti za škodu.

Význam hledání účelu skupinových žalob je dle *prof. Buxbaum* v tom, že ovlivňuje naše úvahy o tom, jak financovat skupinová řízení a jak řešit problémy týkající se jurisdikce.

Na vývoj právní úpravy skupinových žalob mají přitom vliv tyto faktory:

- masová povaha současné společnosti,
- zvyšování počtu a složitosti federálních zákonů,
- nedostatečné financování veřejných institucí odpovědných za regulaci.

Významnou otázkou je financování skupinových řízení. Pobídkou k podávání žalob pro žalobce jsou jednak nedostatky odrazujících faktorů (absence pravidla „*loser-pays*“, možnost *contingency fees*), jednak zákonné pobídky (Claytonův zákon a RICO zákon) a pro jejich právní zástupce pak zákonná pravidla o odměnách zástupců a doktrína „*společného fondu*“ (odměny se hradí z fondu náhrad určeného pro skupiny žalobců). Úprava financování je diskutována, zejména s ohledem na sporné otázky – mezi ně patří *disproporcionalita* odměn právních zástupců v porovnání s náhradami získanými žalobci, rozpory mezi zájmy právních zástupců a žalobců (které mohou vést k tomu, že rozhodnutí jsou více závislá na zájmech zástupců), nátlak spojený s podáním „*obtěžujících*“ žalob (ty nutí žalované k uzavírání smírů) a to, že fakticky je realizace určité politiky svěřena nevoleným a neodpovědným osobám.

Závěrem byla poskytnuta informace o posledních reformních krocích týkajících se oblasti skupinových žalob – *Private Securities Litigation Reform Act 1995*, jenž svěřuje hlavní roli v řízeních spíše než právnímu zástupci tzv. „*representativnímu žalobci*“, *Class Action Fairness Act 2005* a navrženému *Lawsuit Abuse Reduction Act* (navrhuje sankce pro zástupce, kteří vznášejí neopodstatněné nároky).

Problematika derivativních žalob z oblasti práva akciových společností byla obsahem příspěvku *prof. Dr. Roderich C. Thummela ze Stuttgartu* (*Shareholder derivative suits im deutschen Aktienrecht? – Rechtsvergleichende Anmerkungen zu § 148, § 149 AktG*).

Základem oprávnění akcionáře domáhat se ochrany proti společnosti v rámci skupinových (derivativních) žalob je § 147 německého akciového zákona. Právo podat žalobu má akcionář držící deset, respektive za zvláštních okolností pět procent akcií společnosti, podle § 148 akciového zákona akcionář s jedním procentem nebo 100 000 eur podílu.

Německé akciové právo nezná „*actio pro socio*“, přiklání se k americkému modelu „*shareholder derivative suit*“ podle amerického práva obchodních společností¹² – výrazem je pak žaloba dle § 148 akciového zákona. Ta vychází z americké úpravy obsažené v Pravidlu 23 Federálních pravidel civilního procesu (Rule 23.1 je výslovně citováno). Od 1. 11. 2005 tak může obdobnou žalobu podat i výše uvedený akcionář vůči orgánům společnosti. Předpoklady této žaloby jsou:

- 1) povaha akcionáře – viz výše (§ 148 odst. 1 bod 1 akciového zák.),
- 2) výzva – § 148 odst.1 bod 2 akciového zák.,
- 3) nepoctivost nebo porušení zákona či stanov společnosti – § 148 odst. 1 bod 3. akciového zák.,
- 4) vůle společnosti – § 148 odst. 1 bod 4 akciového zák.

Soud rozhoduje o přípustnosti takové žaloby podle kritérií stanovených v zákoně (§ 148 odst. 2 akc. zák.). Po rozhodnutí o přípustnosti žaloby je rozsudek o žalobě závazný pro všechny, tedy jak pro společnost a všechny akcionáře (ti jsou v řízení ze zákona společníky).

Na závěr je kladena otázka, co vlastně tato nová, importovaná žaloba německému právu přináší. Pozitivem je motivace akcionářů k řešení určitých sporů ve společnosti, když rozhodnutí soudu nemá jen izolovanou, individuální povahu, ale

sleduje prospěch všech akcionářů (a společnosti jako takové), přičemž dává – s kontrolou soudu, jež brání zneužití – akcionářům účinný nástroj, který doposud německé právo neznalo.

Problematice kolektivní ochrany práv proti diskriminaci s ohledem na pracovní a hospodářské právo se ve svém příspěvku zabýval *prof. Dr. Georg E. Kodek, LL.M., soudce rakouského Nejvyššího soudního dvora*. Svými úvahami reagoval na vývoj, kdy EU ve svých antidiskriminačně zaměřených směrnici¹³ upravuje rovněž procesní problematiku ochrany práv, a to včetně náznaku ochrany kolektivní.¹⁴ Ve skutečnosti se však nejedná o kolektivní ochranu práv v tom smyslu, jak je tomu v případě ochrany spotřebitele (např. směrnice Rady 98/27/ES¹⁵), nýbrž o zesílenou ochranu práv jednotlivce v konkrétním řízení. Nadto nelze přehlédnout „měkké“ znění směrnic, které podle prof. Kodeka dává členským státům rozsáhlý prostor k vlastnímu řešení. Rakouský zákonodárce zvolil cestu vedlejšího účastenství „ochranného“ sdružení (§ 62 rakouského zákona o rovném zacházení). Ta umožňuje, aby si postižený žalobce v řízení zachoval dostatečnou dispoziční volnost a na druhou stranu poskytuje sdružení významné nástroje (především ve srovnání s německou úpravou, viz § 23 odst. 2 Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz¹⁶) k žalobcově ochraně.

Oproti „měkkému“ evropskému pojetí je ve Spojených státech v souvislosti s potíráním diskriminace připisován civilistickým *class actions* velký význam. Prof. Kodek upozornil na vysoký počet hromadných žalob podaných ve Spojených státech v pracovních věcech (v roce 2005 celkem 17 998). Americké právo přitom rozlišuje tři druhy *class actions*.¹⁷ Jejich společným jmenovatelem je vždy velký počet členů postižené skupiny (*numerosity requirement*), který vylučuje subjektivní hromadění žalob (*joinder*), jakož i skutečnost, že nároky členů skupiny musí být obdobné (*typicality requirement*). Je však otázkou, vyzvedl prof. Kodek, do jaké míry je kolektivní ochrana práv v oblasti antidis-

kriminace vhodným nástrojem. Vedle otevřených problémů takových řízení, kterými jsou subjektivní účinky právní moci (zejména v případě zamítnutí takové hromadné žaloby), problematika rovnosti zbraní (*equality of arms*), aj., vyjádřil celkovou skepsi k možné orientaci evropského vývoje v této oblasti směrem k americkému pojetí kolektivní ochrany. Na rozdíl od oblasti náhrady hromadných (materiálních) škod, kde lze alespoň obecně zjistit výši škody a kde i otázka základu nároku bude u jednotlivých poškozených v podstatě shodná, jsou diskriminační nároky svou povahou individuální. U každého z nich je třeba zkoumat konkrétní projev diskriminace a její případný důvod. Rovněž určení výše odškodnění vyžaduje individuální přístup. Zatím spíše zdrženlivý přístup evropského zákonodárce k problematice kolektivní ochrany v této oblasti lze tedy chápat jako vyjádření určitých oprávněných pochybností.

S posledním příspěvkem na řezenském zasedání vystoupil *Dr. Rolf Wagner, ministerský rada spolkového ministerstva spravedlnosti* na téma „Aktuální stav mezinárodního práva procesního“. Ve svém referátu shrnul nejnovější vývoj regulace mezinárodního procesu s ohledem na země EU a poukázal na některé přetrvávající problémy v této oblasti. Upozornil nejdříve na nedávné přijetí Nařízení o evropském platebním rozkazu,¹⁸ které umožní vykonat takové rozhodnutí bez předchozího mezitímního řízení [čl. 1 písm. b) zmíněného nařízení]. Jeho prakticky významná ustanovení však nabývají účinnost až 12. 12. 2008. Dr. Wagner vyjádřil rovněž přesvědčení, že se ještě za německého předsednictví podaří přijmout Nařízení, kterým se zavádí řízení v bagatelních věcech.¹⁹ V blízké době lze rovněž očekávat změny v Nařízení o doručování,²⁰ které je podrobováno kritice již od svého přijetí.²¹ V současné době jsou v Bruselu připravovány další dva významné předpisy, jednak Nařízení upravující příslušnost a použitelné právo ve věcech výživného²² a dále projekt obohacující Nařízení Brusel IIa²³ o ko-

...vidoucí
spravedlnost

Lidé přestávají věřit ve spravedlnost. Jejich důvěrou otřásá především její nestálost a dlouhá cesta k ní. Nemožnost domoci se spravedlnosti v reálném čase je pro člověka emotivně stresující. Podnikatelské subjekty se již v minulosti snažily najít alternativu soudnímu systému. Postupně vznikla řada způsobů řešení sporů mimo rámec soudní moci. Mezi nimi i závazný a vykonatelný způsob rozhodování, který je znám v různých historických epochách, právních i společenských systémech: **rozhodčí řízení – arbitráž.**

Unie pro rozhodčí
a mediační řízení ČR

Unie pro rozhodčí a mediační řízení ČR, a.s.
office: Cejl 91, Brno 60200 Česká republika
Recepce tel.: +420 545 242 592
GSM brána: +420 739 573 440
Fax: +420 545 210 245
E-mail: unie@urmr.cz
Web: www.urmr.cz

Pro zvýšený nápad sporů
potřebujeme nové kolegy.

Máte zájem rozšířit náš tým
rozhodců?

Kontaktujte nás.

lizní normy a možnost uzavírání pro-rogacních smluv. V závěru svého vystoupení se Dr. Wagner věnoval rovněž problematice nízké kvality překladů bruselských předpisů, která nejeví známky zlepšení, spíše naopak. Pouhá jazyková interpretace nařízení a směrnic v členských státech tak podle jeho názoru není možná bez zohlednění jejich originálního znění, kterým je nejčastěji znění anglické nebo francouzské.

Obě témata byla pro české zástupce na zasedání sdružení velmi zajímavá a přínosná. V rámci přednesených příspěvků týkajících se problematiky mezinárodního insolvenčního práva jsme měli možnost seznámit se – jako právníci z nové členské země Evropské unie – s bohatými zkušenostmi s uplatňová-

ním zejména evropského insolvenčního nařízení v případech konkurzů s přeshraničním prvkem, tedy v oblasti, v níž v budoucnu nepochybně bude získávat praktické poznatky v aplikaci evropského práva i Česká republika.

Zajímavou zkušenost představovaly i příspěvky přednesené v druhém tematickém okruhu konference, tedy kolektivních řízení. V tomto směru je česká právní úprava, a to jak procesní, tak odpovídající úprava hmotněprávní, stále ještě velmi dlužna tomu, aby zachytila a správně reglementovala moderní (nejen, ale především) evropské procesní trendy. Jak již bylo konstatováno i na domácím vědeckém poli (seminář věnovaný problematice kolektivních řízení konaný na půdě pražské

právní fakulty počátkem listopadu 2006), v tomto směru je česká právní úprava velmi nedostatečná. I poznatky a zkušenosti zprostředkované především z pohledu německého (ale i rakouského a amerického) civilního procesu by mohly být jedním z přínosů k budoucímu legislativnímu vývoji v této oblasti u nás. I pro tento význam by přitom konference sdružení pro mezinárodní procesní právo mohly být do budoucna zajímavé i pro širší, nejen akademickou veřejnost.

- ✦ Prvý autor je předsedou senátu Obvodního soudu pro Prahu 10, druhý autor je odborným asistentem a tajemníkem katedry občanského práva PF UK Praha.

1 Nařízení Rady (ES) č. ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (dále jen „Nařízení“).

2 Důvod č. 4 Nařízení.

3 Prof. Huber citoval v té souvislosti i výrok lorda Denninga: „You may call this „forum shopping“ if you please but if the forum is England, it is a good place to shop in, both for the quality of the goods and the speed of service.“ Court of Appeal, *The Atlantic Star*, [1973] 1 QB 364, 382.

4 Věc C-341/04: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 2. května 2006 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Supreme Court of Ireland) ve věci *Enrico Bondi v. Eurofood IFCS Ltd.*

5 Viz Wessels, *International Jurisdiction to Open Insolvency Proceedings in Europe*, in *Particular Against (Groups of) Companies*, 25, http://www.iiglobal.org/country/european_union.html.

6 S. Tribunale Parma, 4. 2. 2004, *Parmalat Netherlands BV*.

7 Blíže např. viz *InsolvenzR-Hdb/Klopp/Kluth*, § 22 Rdn. 40.

8 ZIP 2006: str. 769.

9 ZIP 2006: str. 2402.

10 Rozhodnutí OLG Kolín nad Rýnem, ZIP 2005: s. 322.

11 Viz ZIP 2006: str. 1248.

12 Viz Merktl/Gottlieb, *US-amerikanisches Gesellschaftsrecht*. 2. Aufl., Rdnr. 1031 n., rovněž viz Helill/Alexander, *Laws of Corporations and other Business Enterprises*, 3rd ed., § 361n.

13 Srov. původní Směrnici Rady (76/207/EHS) ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy pokud jde o přístup k zaměstnání, odborné přípravě a postupu v zaměstnání a pracovní podmínky a dále Směrnici Rady (2000/43/ES) ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ; Směrnici Rady (2000/78/ES) ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání a Směrnici Evropského parlamentu a Rady (2006/54/ES) ze dne 5. července 2006, o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání.

14 Např. čl. 17 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (2006/54/ES) ze dne 5. července 2006, který zní: Členské státy zajistí, aby sdružení, organizace nebo jiné právnické osoby, které mají v souladu s kritérii stanovenými jejich vnitrostátními právními předpisy oprávněný zájem na zajištění dodržování této směrnice, mohly se souhlasem žalobce jeho jménem nebo na jeho podporu jednat v jakémkoli soudním nebo správním řízení určeném pro vymáhání plnění povinností podle této směrnice.

15 Směrnice Rady 98/27/ES ze dne 19. května 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů.

16 Sdružení má právo vystupovat jako „Beistand“ procesní strany pouze v těch řízeních, ve kterých neplatí advokátský přímus.

17 Rule 23 of Federal Rules of Civil Procedure.

18 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu.

19 Bylo přijato Radou (ES) za německého předsednictví dne 13. 6. 2007. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích.

20 Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech.

21 Srov. Heß, B.: *Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum*, *Neue Juristische Wochenschrift*, 2001, č. 1, str. 15 a násl.

22 Dokument KOM (2005) 649.

23 Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

CENÍK PLOŠNÉ INZERCE

pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK

Celá strana		1/2 strany		1/4 strany		1/8 strany	
černobíle	15 000 Kč	černobíle	8 000 Kč	černobíle	6 000 Kč	černobíle	3 000 Kč
dvoubarevně	18 000 Kč	dvoubarevně	11 000 Kč	dvoubarevně	8 000 Kč	dvoubarevně	4 000 Kč
barevně	20 000 Kč	barevně	14 000 Kč	barevně	10 000 Kč	barevně	6 000 Kč

Ceny inzerce jsou smluvní, nezahrnují DPH 19 %. Podrobný ceník inzerce, podmínky a technické specifikace naleznete na webových stránkách ČAK www.cak.cz v rubrice INZERCE.

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	78
Časté dotazy	81
Pozvánka na tradiční seminář o americkém právu v Luhačovicích	81
Pozvánka na Německo-české advokátní fórum	82
Francouzská Ústavní rada a proces unijní integrace	82
Zpráva o I. justičních sportovních hrách	83
Pozvánka na přednášku „Evropská (EU) právní úprava práva obhajoby“	84

Nakonec

Kresba Lubomíra Lichého	85
Víte, že... ..	85

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• ve čtvrtek 4. října 2007

Advokátní etika v praxi

Etická pravidla chování advokáta ve vztahu ke klientovi – pravidla chování advokáta k ostatním advokátům – chování advokáta ve vztahu k soudům a jiným orgánům státní a veřejné moci a správy a samosprávy – ústní a písemné projevy advokáta – advokát jako společenský fenomén.

Lektoři: JUDr. Milan Jelínek, advokát
JUDr. Antonín Fürst, advokát

Číslo semináře: 41094

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 24. září 2007

• ve čtvrtek 11. října 2007

Psychohygienu a relaxace advokáta

Mapování vlastní náchylnosti ke stresu – podstata stresu jako reakce organismu na zátěž – syndrom vyhoření – stresory v životě – vznik a projevy stresu – varianty technik předcházení stresu a jeho regulace v případech, že aktuálně probíhá. Metody: výklad, diskuse, dotazníky, elementární praktická cvičení. Doporučujeme neformální oblečení, počet účastníků omezen na dvacet.

Lektor: doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., FF UK a DAMU Praha

Číslo semináře: 41095

Poplatek za seminář: 990 Kč

Uzávěrka přihlášek: 1. října 2007

• ve čtvrtek 18. října 2007

Obhajoba ve věcech hospodářských trestných činů

Seminář bude zaměřen na otázky související s obhajobou tzv. hospodářských trestných činů, a to s důrazem na aktuální problémy rekodifikace trestního zákona a výkladu některých trestných činů. Budou také řešeny aktuální problémy související se zastupováním poškozeného advokátem při sepisování trestních oznámení a zastupování poškozeného v trestním řízení.

Lektoři: JUDr. Jiří Teryngel, advokát, učitel PF ZČU
JUDr. Jan Kocina, advokát, člen trestní sekce ČAK, učitel PF ZČU

Číslo semináře: 41096

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 8. října 2007

• ve čtvrtek 25. října 2007

Aktuální právní problémy civilního řízení

Zásadní změny týkající se civilního procesu, nové trendy a myšlenky; nový způsob protokolace, záznamy z jednání, odůvodňování rozhodnutí, doručování od soudu i k soudu – nové způsoby komunikace ve vztahu advokát – soud; žaloba – základ úspěchu; příprava jednání a jednání před soudem prvního stupně; předběžná opatření; dokazování.

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, prezident Soudcovské unie, místopředseda Obvodního soudu pro Prahu 1, civilní úsek

Číslo semináře: 41097

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. října 2007

• ve čtvrtek 1. listopadu 2007

Vybrané otázky stavebního práva

Změny provedené zákonem č. 183/2006 Sb., informace o prováděcích předpisech. Pojmy a interpretační pravidla zákona, principy umísťování staveb, charakteristika staveb z hlediska požadovaných povolení či ohlášení, souhlasy s užíváním staveb a změn jejich užívání. Právní úprava vyvlastnění dle zákona č. 184/2006 Sb. a základních zásad správního řízení dle stavebního zákona v souvislosti s novým správním řádem. Judikatura. Diskuse.

Lektor: JUDr. Jan Mareček, advokát

Číslo semináře: 41098

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 21. října 2007

Seminář pořádaný ve spolupráci s ERA a Justiční akademií proběhne v budově Justiční akademie v Praze, Hybernská 18!

• v pátek 2. listopadu 2007

Mezinárodní arbitráž

Institucionální soudy nebo arbitráž ad hoc? Situace v EU. Aplikovatelnost či neaplikovatelnost OSŘ na rozhodčí řízení? Je úprava důvodů zrušení rozhodčího nálezu vyhovující? Jednoinstančnost nebo druhá instance?

Lektoři: odborníci z ERA a čeští lektoři zabývající se danou problematikou

Tlumočení do angličtiny a češtiny, cena včetně občerstvení.

Číslo semináře: 41090

Poplatek za seminář: 1100 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. října 2007

• ve čtvrtek 8. listopadu 2007

Asertivita a manipulace v komunikaci

Hlavní témata asertivity: manipulativní mýty – asertivní práva v komunikaci – osobnostní předpoklady pro asertivní komunikaci – základní komunikační techniky asertivity (obranu proti manipulacím, zvládnání kritiky, obhajoba vlastních oprávněných požadavků atd.). Hlavní témata manipulace: podstata manipulace; manipulativní strategie; obrany proti manipulacím. Počet účastníků omezen na dvacet. Doporučujeme neformální oblečení.

Lektor: doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., FF UK a DAMU Praha

Číslo semináře: 41099

Poplatek za seminář: 990 Kč

Uzávěrka přihlášek: 28. října 2007

• v úterý 13. listopadu 2007

Insolvenční právo – I. část

Nové pojetí úpadku a hrozícího úpadku, insolvenční správce – ustavování, kvalifikační požadavky, odpovědnost schůze věřitelů, korespondenční hlasování, posílené postavení věřitelského výboru, insolvenční návrh a rozhodování soudu o něm, vyhláška o zahájení řízení, publikace v insolvenčním rejstříku, rozhodnutí o úpadku a jeho účinky, moratorium rozhodnutí o způsobu řešení úpadku – majetková podstata – obsah, zjišťování, zpeněžení, uplatňování nároků věřitelů – postih za nedůvodné přihlášky.

Lektorka: JUDr. Hana Hrstková, soudkyně Krajského soudu v Brně

Číslo semináře: 41091

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. listopadu 2007

• ve středu 14. listopadu 2007

Insolvenční právo – II. část

Konkurz v nové právní úpravě, postavení a uspokojování zajištěných věřitelů, nepatrný konkurz, reorganizace, předjednaná reorganizace, oddlužení a osvobození nepodnikatelů od zbytků dluhů, insolvenční rejstřík, prováděcí předpisy k insolvenčnímu zákonu.

Lektorka: JUDr. Hana Hrstková, soudkyně Krajského soudu v Brně

Číslo semináře: 41204

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. listopadu 2007

- v úterý 27. listopadu 2007
- ve středu 28. listopadu 2007
- v úterý 11. prosince 2007
- ve středu 12. prosince 2007

Intenzivní úvodní školení z problematiky insolvenčního práva

Výklad k nové právní úpravě insolvenčního práva. Praktické rady pro správce konkurzních podstat z řad advokátů, předpokládané aplikační problémy. Školení mj. zaměřené na problematiku nutnou ke zkouškám pro stávající správce konkurzních podstat. Podrobnější program s vymezením témat v jednotlivých dnech naleznete s bližším se prvním dnem školení na webových stránkách ČAK.

Lektoři: členové pracovní skupiny ministerstva spravedlnosti (advokáti, soudci, autoři novely) zřízené k nové právní úpravě insolvenčního práva

Číslo semináře: 41205

Poplatek za seminář: 1990 Kč

Uzávěrka přihlášek: 17. listopadu 2007

• ve čtvrtek 29. listopadu 2007

Mediace a další formy alternativního řešení sporů

Zahraniční zkušenosti a vzory; informace o přípravě české právní úpravy; fungování mediace v Německu; praktické rady, návody, simulace diskuse.

Lektorka: JUDr. Martina Doležalová, advokátka
další lektoři zabývající se předmětnou problematikou

Číslo semináře: 41102

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. listopadu 2007

• v pátek 30. října 2007

Náhrada škody před soudem prvního stupně

Zvláštnosti řízení o náhradu škody na zdraví včetně zvláštních náležitostí žaloby – vzorový průběh řízení o náhradu škody na zdraví – specifika dokazování – vhodnost mediace a smířičího řízení v těchto typech řízení – mimořádné okolnosti případu ve vztahu ke zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhl. č. 440/2001 Sb. v soudní praxi – hranice odškodnění – osoba škůdce, vliv jeho sociálních a finančních poměrů na rozhodnutí o výši škody – nové trendy v odškodňování újmy na zdraví.

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, prezident Soudcovské unie, místopředseda Obvodního soudu pro Prahu 1, civilní úsek

Po skončení hlavního tématu proběhne seznámení s programem Codexis advokacie – informačního systému pro advokáty (Atlas Software, a. s.). Seminář je polodenní od 9.15 do 13.30 hodin.

Číslo semináře: 41101

Poplatek za seminář: 400 Kč

Uzávěrka přihlášek: 20. listopadu 2007

Semináře probíhají v **Paláci Dunaj, Národní 10** (vchod z Voršilské ul. č. 14), s výjimkou semináře dne 2. 11. 2007, který proběhne v budově Justiční akademie v Praze, Hybernská 18), obvykle **od 9.15 do 16.00 hodin** s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. **12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4101000312). Doklad o úhradě vezmete s sebou, fakturu obdržíte při prezenci.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektoři i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty ve Vzdělávacím a školicím centru pobočky ČAK v Brně

• ve středu 17. října 2007

Správní žaloby

Lektorka: JUDr. Eliška Cihlářová, soudkyně NSS ČR

Číslo semináře: 6808

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 8. října 2007

• v úterý 13. listopadu 2007

Převody nemovitostí

Lektor: prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., vedoucí katedry občanského práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 6809

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. listopadu 2007

• ve čtvrtek 13. prosince 2007

Problematika daňového řízení

Lektorka: JUDr. Marie Emilie Grossová, advokátka

Číslo semináře: 6810

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. prosince 2007

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680700123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ
OD ZÁŘÍ 2007 POŘÁDÁ POBOČKA BRNO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SEMINÁŘE PRO ADVOKÁTY TAKÉ
V PROSTORÁCH SÍDLA POBOČKY BRNO, V SEMINÁRNÍ MÍSTNOSTI V KLEINOVĚ PALÁCI, NÁM. SVOBODY 84/15.

• ve středu 7. listopadu 2007

Advokátní tarif

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka

Číslo semináře: 6883

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 26. října 2007

• ve čtvrtek 6. prosince 2007

Návrh trestního zákoníku – 2006/2007 – vybrané problémy z hlediska obhajoby

Lektor: prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc., vedoucí katedry trestního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 6884

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. listopadu 2007

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukážou účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688300123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401-2, pi Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

❁ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky Brno

Časté dotazy

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

Tentokrát budeme náš seriál „Advokát a jazyková kultura“ věnovat častým dotazům kolegů i studentů práv, a to dotazům formálním i jazykovým.

Nejprve odpovíme na otázku, jaké má být v dopise pořadí podpisu, razítka a jména s funkcí. Česká norma (ČSN 01 6910, *Úprava písemností zpracovaných textovými editory nebo psaných strojem*. Český normalizační institut, 2002) uvádí doporučené pořadí: pozdrav – razítko – podpis – jméno a příjmení s funkcí. Současně doporučuje psát texty úřední a obchodní korespondence od levé svislíce (hned od levého okraje, bez odražení), ale možnost tradičního členění textů dopisů na odstavce – cca 5 úhozů od levého okraje – také připoštlí.

K velmi častým dotazům patří i otázky z problematiky psaní titulů, zvláště otázka, zda existuje pravidlo pro pořadí více titulů – doktorátů. Závazné pravidlo totiž neexistuje, pouze doporučení, abychom blíže jménu psali titul získaný dříve. Záleží ale na vůli nositele, jaké pořadí si zvolí, popř. vloží-li mezi tyto tituly spojku *a* (lat. *et*).

Velké nejasnosti panují v oblasti psaní (resp. skloňování) vlastních jmen, především cizích osobních jmen a příjmení. Opět zdůrazňujeme, že není důležité všechno znát, ale měli bychom vědět, kde danou problematiku hledat. Máme-li nejasnosti ohledně psaní správného tvaru jména či příjmení českého původu, např. *Juřica* – bez pana *Juřic*-? – pomoc hledáme v příloze 3.b PŘÍJMENÍ *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost* (Filipец a kol., Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, na-

kladatelství Academia). V této příloze najdeme nejen obecný výklad o příjmeních, ale i abecední seznam téměř 1500 nejčastěji užívaných příjmení v ČR, a to spolu s tvarem 2. pádu a problematickými tvary, např. *Juřica*, *Juřici*. Podobně i v příloze 3.a RODNÁ (KŘESTNÍ) JMÉNA můžeme najít podrobnosti k psaní rodných jmen.

Informace o psaní cizích jmen a příjmení obvykle hledáme mnohem častěji. Pomoci nám mohou např. následující publikace: SEKVENT, K., ŠLOSAR, D. *Jak užívat francouzská vlastní jména ve spisovné češtině*. 1. vyd., Praha: Academia, 2002, KUČERA, J., ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině*. Anglická osobní jména. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 1998, ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 2. Severská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2000, ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 3. Románská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2002, ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 4. Francouzská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 5. Italská, holandská a albánská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2005, ZEMAN, J. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině 6. Polská, maďarská, estonská a latinská osobní jména*. 1. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, a další příručky.

✦ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

John Marshall Law School, Chicago a Česká advokátní komora pořádají

Tradiční týdenní seminář o americkém právu pro mladé advokáty a advokátní koncipienty

2. 12. – 7. 12. 2007

Seminář se bude konat v Luhačovicích, bude probíhat v angličtině a po zakončení semináře účastníci obdrží certifikát.

Registrační poplatek pro advokáty: 3000 Kč, pro koncipienty: 1500 Kč bude zahrnovat ubytování, celodenní stravu a účast na semináři.

Podrobnější informace, včetně přihlášek, naleznete na webových stránkách České advokátní komory – www.cak.cz, v rubrice Vzdělávací akce/Vzdělávací akce ČAK.

Přihlášky prosím zasílejte do 16. listopadu 2007 na odbor mezinárodních vztahů na adresu: international@cak.cz.

Saská advokátní komora ve spolupráci s Českou advokátní komorou a Bamberskou advokátní komorou

pořádají

NĚMECKO-ČESKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM

na téma

EVROPSKÉ TRESTNÍ PRÁVO A TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ

ve dnech 9. – 10. listopadu 2007

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
dovolujeme si Vás pozvat na již tradiční seminář, který se bude konat v **Drážďanech, v hotelu Artotel**. Hlavním organizátorem je letos Saská advokátní komora. Přednášet budou právníci z Německa a z České republiky, odborníci s praxí a zkušenostmi v oboru. Na semináři bude např. podrobněji probírána *problematika evropského zatýkacího rozkazu* – otázky implementace rámcového rozhodnutí Rady EU 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, a to jak v České republice, tak v Německu, zkušenosti s aplikací tohoto unijního instrumentu apod.

Podrobnější informace o tomto fóru naleznete na webu ČAK v rubrice Vzdělávací akce/Vzdělávací akce ČAK – <http://www.cak.cz/pages/akce-cak.html>. Na této adrese je k dispozici i formulář přihlášky.

Uzávěrka přihlášek je 15. října 2007 (počet míst omezen!).

Francouzská Ústavní rada a proces unijní integrace

Dne 25. 6. 2007 se konala v Brně na Právnické fakultě Masarykovy univerzity přednáška pana **Oliviera Dutheilleta de Lamothea**, člena Ústavní rady Francouzské republiky na téma „*Ústavní rada a proces unijní integrace*“. Přednáška byla uspořádána Francouzským velvyslanectvím v ČR, asociací Masaryk a Masarykovou univerzitou v Brně.

Přednášku zahájil JUDr. Otakar Motejl, veřejný ochránce práv, který připomenul 16. výročí vzniku asociace Masaryk. Tato asociace byla založena z iniciativy prezidenta Ústavní rady Francouzské republiky za účelem prohlubování česko-francouzských vztahů.

Úvodní řeč pronesl předseda Ústavního soudu JUDr. Pavel Rychetský, jenž převzal záštitu nad tímto setkáním odborné právnické veřejnosti. Ve své úvodní řeči srovnal postavení a působnost Ústavní rady Francie a Ústavního soudu v ČR a zdůraznil některé nálezy Ústavního soudu, které byly průlomem do procesu evropské integrace.

Přednášky se zúčastnili za Českou advokátní komoru JUDr. Petr Poledník, místopředseda představenstva ČAK, JUDr. Irena Schejbalová, ředitelka pobočky ČAK v Brně. Přítomni byli rovněž JUDr. Iva Brožová, předsedkyně Nejvyššího soudu České republiky, JUDr. Pavel

Kučera, místopředseda Nejvyššího soudu České republiky a soudce Nejvyššího soudu České republiky JUDr. Jindřich Urbánek, člen trestního kolegia tohoto soudu. Za právnickou fakultu MU v Brně je třeba zmínit účast prof. JUDr. Naděždy Rozehnalové, CSc. a doc. JUDr. Jana Svatoně, CSc. Za Úřad vlády České republiky byli přítomni JUDr. Mgr. Miroslav Richter, ředitel vládní legislativy a JUDr. Eduard Kostih a z odboru vládní legislativy.

Přednáška pana Oliviera de Lamothea byla velkým odborným přínosem pro odbornou právnickou veřejnost zabývající se tematikou ústavního práva a implementace evropského práva do národních integrit. Přednášející zdůraznil, že je třeba si uvědomit, že Evropa není federální konstrukcí. Základním principem činnosti Ústavní rady je dohled nad souladem interních předpisů s evropským právním řádem. Byl zde probírána vývoj Ústavní rady Francie v průběhu celých desetiletí a rovněž vývoj Ústavy Francouzské republiky v návaznosti na vývoj jurisdikce Evropského soudního dvora.

Po ukončení přednášky následovala diskuse francouzských odborníků a české právní veřejnosti.

- ❖ JUDr. PETR POLEDNÍK, místopředseda představenstva ČAK
- ❖ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Zpráva o I. justičních sportovních hrách

Nejvyšší státní zastupitelství ČR spolu s Exekutorskou komorou ČR se rozhodly, pod záštitou ministra spravedlnosti ČR JUDr. Jiřího Pospíšila a nejvyšší státní zástupkyně ČR JUDr. Renaty Vesecké, uspořádat první setkání právníků, jako výraz jednoty celé justice. Počin v této, pro právníky ne zcela lehké době, chvályhodný a velice odvážný. Hlavním smyslem této sportovně-společenské akce bylo zlepšení a upevnění neformálních kontaktů mezi jednotlivými profesními komorami na straně jedné a státními orgány na straně druhé. Přestože pozvánka na I. justiční sportovní hry byla na webových stránkách ČAK od dubna 2007, hry proběhly bez většího zájmu našich kolegů.

Hry se uskutečnily **28. až 30. května 2007 ve sportovním areálu ministerstva obrany Bedřichov**, který umožnil na jednom místě uspořádat sportovní klání ve volejbale, malém fotbale, tenise, stolním tenise, squashi, pétanque, bowlingu, šipkách a střelbě ze vzduchovky. Při prezenci nebylo příliš optimistické zjištění, že z celkem 145 účastníků sportovního zápolení se účastní pouze sedm zástupců České advokátní komory, a to jenom v individuálních sportech. Sportovní hry byly zahájeny JUDr. Renatou Veseckou a JUDr. Jurajem Podkonickým za přítomnosti nejvyšších představitelů jednotlivých profesních komor a státních orgánů, ale zato bez účasti kteréhokoli zástupce představenstva České advokátní komory. V úvodu si všichni přislíbili, že hry proběhnou v duchu fair play. Sportovní klání po dobu tří dnů toto přání naplnilo.

Vítězné volejbalového mužstva státních zástupců se chlubit pohárem.

Průběh her na sedmi sportovištích byl s ohledem na počet účastníků a přesuny mezi jednotlivými sportovišti ze strany organizátorů obdivuhodný. Přestože řada kolegů se zúčastnila klání v kolektivních sportech, byla schopna stihnout i turnaje v jednotlivých disciplínách, čehož dokladem jsou celkové výsledky. Se zájmem jsme mohli sledovat zápal všech účastníků her, ale také kolegiální a profesionální přístup v jednotlivých sportovních turnajích, kdy šlo nejen o vítězství, ale zejména o sportovní čest. Ne vždy se s takovou kolegií setkáváme při jednáních v soudních síních nebo i mimo ně. Jednoznačně lze prohlásit, že sport právníky bez rozdílu profesí spojuje a všichni si byli schopni udržet profesionální odstup od problémů, které každodenně ve svých zaměstnáních řeší. Tam, kde jsme byli v řadě případů protistranami, tak při sportovním zápolení jsme se stali kolegy s jediným cílem – v konkrétní sportovní hře uspět. Organizátoři zvolili i zajímavý způsob rozlosování ve sportech jako je pétanque, tenis čtyřhra, ping-pong čtyřhra, kde došlo k rozdělení jednotlivých účastníků, takže např. v pétanque byly vytvořeny naprosto nesourodé dvojice, které mezi sebou soutěžily. Tím se podařilo dosáhnout neformálních kontaktů doslova a do písmene. Nás sedm advokátů pouze zpozřdálí sledovalo tvrdé, neúprosné, ale korektní souboje v kolektivních sportech, bez účasti zástupců advokátů. Přestože tradice našich kolektivních sportů je dlouhodobá, museli jsme se sklonit s obdivem před vítězi fotbalového turnaje – Exekutorskou komorou ČR, která uspěla před družstvem Ministerstva spravedlnosti ČR a Státním zastupitelstvím ČR. O to více byl zajímavý souboj volejbalových družstev, kde vyhrál, pro nás ne zcela typickým pojmem kolektivního ducha, tým Státního zastupitelství před Notářskou komorou ČR a Soudcovskou unií reprezentovanou soudci z celé České republiky. Jak jsem již uvedl, naše účast byla symbolická a uspěli jsme pouze v individuálních sportech, a to zásluhou kolegy doktora Roberta Jehneho z Prahy, který vyhrál squasový turnaj, a kolegy Viktora Kuči ml., který obsadil společně s JUDr. Kučou st. ze Soudcovské unie druhé místo ve čtyřhře mužů v tenise. Další naši zástupci se snažili uspět v individuálních sportech, a přestože se zúčastnili

většiny, neuspěli, neboť konkurence byla velká. Výkony v jednotlivých sportech byly obdivuhodné a prokázaly vysokou profesionalitu jednotlivých kolegů. Za zmínku stojí např. výsledky Mgr. Tomáše Pindura z Okresního státního zastupitelství Uherské Hradiště, který uspěl ve třech sportovních soutěžích (vzduchovka, tenis čtyřhra a tenis dvouhra). Nejen sportovní klání nás všechny sblížovalo, ale i společenské večery byly příjemným zpestřením těchto sportovních her. Nám, zástupcům ČAK, bylo poněkud smutno, když jsme mohli zpovzdálí sledovat „kulatý stůl“, kde při neformální debatě diskutovali o všem možném nejvyšší představitel Exekutorské komory, Ministerstva spravedlnosti ČR, Nejvyššího státního zastupitelství, Notářské komory a Soudcovské unie bez přítomnosti člena představenstva ČAK. Přestože se snažíme a voláme po neformálních kontaktech, právním lobbismu za zájmy nás, advokátů, tak při této akci nabízená židle u stolu nebyla zástupci představenstva ČAK přijata. Závěrečné vyhodnocení bylo důstojnou tečkou za perfektně zorganizovanými sportovními hrami, které se možná stanou tradicí, což si všichni přítomní přislíbili. Organizátoři předstřeli možnost zorganizování **I. justičních zimních sportovních her**, a to opět v areálu Bedřichov ve Špindlerově Mlýně v předpokládaném termínu **9. až 11. 1. 2008**, což bylo všemi přítomnými přijato s nadšením, neboť tyto letní hry ukázaly, že ač máme k sobě jako jednotlivé profese hodně daleko, tak při sportovních kláních jsme si velice blízcí. Závěrem lze konstatovat, že hry proběhly doslova o nás bez nás a nechtě se tento článek stane zamyšlením pro zástupce České advokátní komory, proč z jejich strany došlo k podcenění nově vznikající tradice. I. justiční sportovní hry přesně naplnily motto těchto her, a to: „Zlepšení a upevnění neformálních kontaktů mezi profesními komorami a státními orgány“. Věřím, že ke sportovnímu zkvalitnění dalších her přispějeme my jako advokáti, a to nejen v individuálních sportech, ale zejména kolektivních, ve kterých máme svou dlouholetou tradici.

✦ JUDr. PETR MEDUNA,

zástupce regionálního představitele pro Prahu

Francouzské velvyslanectví v České republice, Česká advokátní komora a Asociace Masaryk si Vás dovoluují pozvat na přednášku

Evropská (EU) právní úprava práva obhajoby (La réglementation européenne du droit de la défense)

kterou

dne 5. listopadu 2007 v 16.30 hodin

přednese

Christian Charrière Bournazel,

advokát a člen Pařížské advokátní komory,

ve školicím středisku České advokátní komory v Paláci Dunaj v Praze.

Česko-francouzské tlumočení bude zajištěno.

Svou účast, prosím, nahlaste paní Lence Vobořilové z odboru mezinárodních vztahů České advokátní komory (e-mail: international@cak.cz nebo telefonicky na čísle 221 729 026).

NEMUSÍTE CHODIT, CTIVODNOSTI. OBŽALOVANÝ SE
UŽ NĚJAK POTRESTÁ SAM.

Kresba pro Bulletin avokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- advokáty lze najít i mezi oběťmi hor? V Horních Tau-rech tak např. zahynul dne 26. srpna 1933 londýnský ro-dák, advokát Joseph Robin. Osudným se Josephu Robi-novi stal pád při cestě na horu Freiwandspitze. Vzpomínku na tuto událost lze nalézt v pamětní knize s hliníkovými stránkami nesoucími jména obětí z oblas-ti Großglockneru, umístěné na hřbitově při farním kos-tele sv. Vincence v korutanském horském středisku He-iligenblut.

- dne 25. června 2007 obhájila Dagmar Thomaschke na Fakultě právnické ZČU další rigorózní práci věnova-nou historii advokacie? Tématem byly „Dějiny Saské ad-vokátní komory a advokacie v Sasku“. Dagmar Thoma-schke měla k dispozici německou literaturu a vypořáda-la se úspěšně i s tím, že velká část pramenů vzniklých činností Saské advokátní komory byla zničena při ame-rickém bombardování Drážďan. Časově práce sahá od nejstarších dob až do dnešních dnů, zmíněny jsou po-

drobně i vztahy České advokátní komory a Saské advo-kátní komory završené uzavřením dohody o spolupráci v r. 2002. Zbývá dodat, že po úspěšné obhajobě Dagmar Thomaschke složila před komisí ve složení Stanislav Ba-lík, Karel Waska a Stanislav Balík ml. též rigorózní zkoušku z oboru právních dějin.

- advokátním koncipientem byl krátký čas i politický vě-zeň z doby německé okupace a komunistického režimu, diplomat Jan Jína? Jína (1890-1962) prošel po advokát-ní a soudní praxi bohatou profesní kariérou. Byl mj. úřed-níkem Průmyslové banky, obchodním radou vyslanectví v Berlíně, parlamentním zpravodajem Eduarda Beneše, ředitelem kabinetu ministra Kamila Krofty, spoluzakla-datelem ilegální odbojové organizace Politické ústředí a v letech 1945-1948 přednostou politického odboru Kan-celáře prezidenta republiky. Zatčen byl poprvé v červnu 1940, znovu vězněn byl v 50. letech 20. století.

♣ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Milan Kyjovský: Ist das Ziwilgesetzbuch in Gefahr?	3

Aktualitäten

Informationen über MBA	4
Schulungszyklus der Tschechischen Rechtsanwaltskammer zum neuen Insolvenzrecht	5
Nominierungsformular für den Wettbewerb „Jurist des Jahres 2007“	7
Diskussion: Talare ja oder nein?	9

Aus der Rechtstheorie und -praxis**Artikel**

Zusammenfassung	22
Schiedsfähigkeit arbeitsrechtlicher Streitsachen Alexander J. Bělohávek	23
Zur personellen Besetzung eines Gerichtes in Strafsachen gemäß § 17 Strafprozessordnung (zur Diskussion) Daniel Prouza, Petr Smejkal	31
Anmerkung Bohumil Repik	35
Zustellung der Kündigung an einen Arbeitnehmer (Änderungen in der Zustellung arbeitsrechtlicher Schriftstücke ab dem 1. Januar 2007) Ladislav Jouza	35
Rechtsnatur der Vollstreckungskosten oder zur Stellungnahme des Obersten Gerichtes der Tschechischen Republik Az.: Cpjn 200/2005 Jan Válek	38
Munizipales Internet kostenlos (gesetzwidrige öffentliche Förderung) und Übereinstimmung mit dem EG-Recht Bohumír Štědroň, Ivana Hájková	43
Kann nach dem EU-Beitritt der Tschechischen Republik die verbindliche Information über die Zolleinstufung der Ware durch eine Verwaltungsklage angefochten werden? Daniel Spratek	48

Aus der Rechtsprechung

Nichtigkeit eines Vertrages, Risiko des Vertrauens in die Richtigkeit des Eintrags in das Liegenschaftskataster	50
Zur Frage legitimer Erwartung eines Anwalts (konkret eines Pflichtverteidigers) „aus dem Gesichtspunkt des Eigentumserwerbs“ in Bezug auf die Berechnung einer Gebühr für weitere Beratungen mit dem Mandanten, die eine Stunde übersteigen [§ 11 Abs. 1 Buchst. c) Anwaltstarif]	54
Zur Höhe außervertraglicher Entlohnung eines Anwalts im Auslieferungsverfahren	55
Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofs	56

Aus der Fachliteratur

Informierte Zustimmung, Theorie und Praxis der informierten Zustimmung im Gesundheitswesen Olga Sovová	60
Strafverfahrensrecht red.	62
European Law and National Criminal Legislation red.	62

Aus der Anwaltschaft

Überlegung von Karel Čermák Wenn ich groß werde...	64

Aus der tschechischen Anwaltschaft

Regionen stellen sich vor: Prag Jan Brož	65
30 Jahre der Basketballmannschaft „Slovan advokacie“ Jan Brož, Jan Mikš	67
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	68
Versicherung des Anwalts für eine Rechtssache und für höhere Limite der Versicherungsleistung	69
Offenes Schreiben - Reaktion des Vorsitzenden der Tschechischen Anwaltskammer auf den Beitrag JUDr. Tomáš Plavec	70
Zweites ostböhmisches Treffen der Anwälte mit Richtern, Notaren und Staatsanwälten Milan Jelínek	71

Aus Europa

Sitzung der Wissenschaftlichen Assoziation für internationales Verfahrensrecht in Regensburg Bohumil Dvořák, Petr Smolik	72

Informationen und Interessantes**Wissenswertes**

Vorträge und Seminare für Anwälte und Anwaltsanwärter in Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Anwaltskammer	78
Věra Hartmannová: Häufige Fragen	81
Einladung zum traditionellen Seminar über amerikanisches Recht in Luhačovice	81
Einladung zum Deutsch-tschechischen Anwaltsforum	82
Französisches Verfassungsrecht und Prozess der EU-Integration Petr Poledník, Irena Schejbalová	82
Bericht über die I. Justizsportspiele Petr Meduna	83
Einladung zum Vortrag „Europäische (EU) Rechtsregelung des Verteidigungsrechtes“	84

Zum Schluss

Zeichnung von Lubomír Lichý	85
Wissen Sie, dass ... Stanislav Balík	85

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung

Table of Contents/Summary	86

Konferenz über die Unabhängigkeit der Rechtspflege**Alexander J. Bělohávek: Schiedsfähigkeit arbeitsrechtlicher Streitsachen**

Die Schiedsfähigkeit arbeitsrechtlicher Streitsachen wird seit der Rechtskraft des Gesetzes Nr. 216/1994 Slg. diskutiert. (hierbei geht es um sog. objektive Schiedsfähigkeit, d.h. ob diese Streitsachen zum Gegenstand eines Schiedsverfahrens werden können). Weder die hiesige Theorie noch Praxis nahm bis jetzt noch keine eindeutige Stellung ein. Laut Autor seien diese Streitsachen schiedsfähig, sofern deren Gegenstand ausschließlich eine Vermögensleistung ist und der Sachverhalt nicht den sog. arbeitsrechtlichen Status betrifft, d.h. z.B. die Existenz eines arbeitsrechtlichen Verhältnisses. Diese Auffassung wird dazu noch durch die Regelung des neuen Arbeitsgesetzbuchs (Gesetz Nr. 262/2006 Slg.) unterstützt, die keine Bestimmung enthält, die dem § 207 (bzw. § 207 ff.) analogisch wäre. Übrigens hatten bis 1991 die alternativen Möglichkeiten zur Verhandlung dieser Streitsachen in Form eines eher Quasi-Schiedsverfahrens Tradition (abgesehen von einem gewissen politischen Aspekt der Verhandlung bei einer solchen Schlichtung von Streitsachen).

Daniel Prouza, Petr Smejkal: Zur personellen Besetzung eines Gerichtes in Strafsachen gemäß § 17 Strafprozessordnung (zur Diskussion)

Die mangelnde Beachtung des Rechtes auf ein billiges Verfahren, wozu auch die gesetzmäßige und richtige personelle Besetzung des Gerichtes gehört, hat die entscheidende Bedeutung für das Ergebnis des Prozesses in Systemen, wo der Schwerpunkt der Beweisführung in der Verhandlung vor Gericht erster Instanz liegt. Die Bestimmung des § 314a der Strafprozessordnung und die Bestimmung des § 31 des Gesetzes über Gerichte und Richter stehen nicht in Widerspruch, weder konkurrieren sie sich gegenseitig noch sind sie im Verhältnis einer allgemeinen und speziellen Rechtsvorschrift. Beide Bestimmungen ergänzen sich. Daraus ist abzuleiten, dass in der ersten Instanz durch einen Einzelrichter (in der Praxis meist Senatsvorsitzender als Einzelrichter) solche Rechtssachen zu entscheiden sind, in welchen die sachliche Zuständigkeit des Bezirksgerichtes bei Strafsachen, für welche die obere Grenze der Freiheitsstrafe gesetzlich unter fünf Jahren festgelegt wird, durch die Strafprozessordnung nicht vorgeschrieben wird. Anderenfalls geht es um einen Prozessfehler, der einen Verstoß gegen den verfassungsrechtlich garantierten Verbot der Wegnahme vom gesetzlich bestimmten Richter bedeutet und unter bestimmten Umständen eine ganz umge-

kehrte meritorische Entscheidung zu Folge haben kann. Der Text wird durch eine Anmerkung des ehemaligen Richters des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte, JUDr. Bohumil Repík, CSc. begleitet.

Ladislav Jouza: Zustellung der Kündigung an einen Arbeitnehmer (Änderungen in der Zustellung arbeitsrechtlicher Schriftstücke ab dem 1. Januar 2007)

Der Artikel fasst die Änderungen in der Zustellung arbeitsrechtlicher Schriftstücke ab dem 1. Januar 2007 zusammen, wann das neue Arbeitsgesetzbuch in Kraft getreten ist. Dieses erweiterte insbesondere den Umfang der Schriftstücke, die zu eigenen Händen zuzustellen sind, und ermöglicht neu die elektronische Zustellung der Schriftstücke. Neu ist auch die Tatsache, dass die rechtliche Regelung der Zustellung auch Schreiben des Arbeitnehmers an den Arbeitgeber betrifft. Abschließend führt der Autor auch die wichtigsten Gerichtsentscheidungen des Obersten Gerichtes an, die die Zustellung von Schriftstücken in arbeitsrechtlichen Verhältnissen betreffen.

Jan Válek: Rechtsnatur der Vollstreckungskosten oder zur Stellungnahme des Obersten Gerichtes der ČR Az.: Cpjn 200/2005

In der Stellungnahme des Obersten Gerichtes der ČR Az.: Cpjn 200/2005 wird festgestellt, dass „die Forderung des Vollstreckers auf den Ersatz der Vollstreckungskosten durch den Verkauf der Liegenschaften in der Verteilung der Konkursmasse in der dritten Gruppe [§ 337c Abs. 1 Buchst. c) der ZPO] befriedigt wird“. Diese Stellungnahme wird nur durch eine pauschale Auslegung der Bestimmung des § 87 Abs. 1 und 4 der Vollstreckungsordnung ohne Zusammenhänge mit anderen Bestimmungen der Vollstreckungsordnung und der Zivilprozessordnung begründet. Sie reflektiert jedoch nicht die vorherige überwiegende Gerichtspraxis und ruft daher zurzeit eine große Polemik oder Meinungsverschiedenheiten seitens der Vollstreckungsgerichte sowie der Gerichtsvollstrecker hervor und bringt Unsicherheiten in die rechtliche Stellung der Gläubiger. Der Artikel befasst sich mit der Suche der Zusammenhänge für die Einordnung der Vollstreckungskosten in eine der Verteilungsgruppen bei völliger Abwesenheit einer expliziten Rechtsregelung. Der Autor kommt zum Schluss, dass die Vollstreckungskosten weder einer Forderung der Kosten eines Berechtigten anzugleichen noch als Zubehör der Forderung auszuwerten sind. Auch wenn es sich um keine Verfahrenskosten handelt, die dem Staat entstanden sind, sind sie diesen in ihrer Natur wahrscheinlich am nächsten, und daher sollten

sie im Rahmen der Verteilungsverhandlung in der ersten Gruppe befriedigt werden.

Bohumír Štědroň, Ivana Hájková: Municipales Internet kostenlos (gesetzwidrige öffentliche Förderung) und Übereinstimmung mit dem EG-Recht

Das Prager Stadtamt begann mit der Vorbereitung des Projektes „Drahtloses Prag“. Im Rahmen dieses Projektes hätte jeder Anlieger einen kostenlosen Zugang zum Hochgeschwindigkeits-Internet (drahtloses Internet) zu Zwecken der Kommunikation mit öffentlicher Verwaltung (sog. eGovernment) und in der nächsten Etappe hätte jeder Anlieger für eine minimale Gebühr (ca. 100 CZK/Monat) einen uneingeschränkten Zugang zum Hochgeschwindigkeits-Internet. Die Assoziation der Telekommunikationsanbieter reichte zur Europäischen Kommission eine Beschwerde ein, in der behauptet wird, dass das Projekt gegen das Europäische Recht verstößt und sog. gesetzwidrige öffentliche Förderung darstellt. Der Artikel soll die rechtliche Stellung der Autoren zu diesem Projekt erklären.

Daniel Spratek: Kann nach dem EU-Beitritt der ČR die verbindliche Information über die Zolleinstufung der Ware durch eine Verwaltungsklage angefochten werden?

Vor dem EU-Beitritt der Tschechischen Republik wurden verbindliche Informationen über die Tarifeinstufung der Ware aus der Prüfung durch Verwaltungsgerichte wegen ihrer vorläufigen Natur ausgeschlossen. Der Zollkodex der Gemeinschaft erlegt jedoch den Gerichten die Prüfung solcher Beschlüsse auf und seine Bestimmungen haben den Einsatzevorteil vor dem Kompetenzausschluss gemäß Verwaltungsgerichtsordnung.

Alexander J. Bělohávek: Arbitrability of Labour Disputes

Arbitrability of labour disputes has been discussed since Act No. 216/1994 Coll. came in to effect (so-called objective arbitrability, i.e. whether such disputes may be subject to arbitration in general). No unambiguous position has been taken by domestic theory or practice so far. In the author's opinion the disputes are arbitrable if the object thereof refers solely to a property (financial) claim and the dispute does not involve the so-called employment status, e.g. existence of an employment relationship. Moreover, this opinion has been supported by the regulation stated in the new Labour Code (Act No. 262/2006 Coll.), which does not include any provision analogous to s. 207 (or s. 207 et seq.) of the former Labour

Code. Besides, until 1991 alternative proceedings for such disputes in a form of quasi-arbitration had a certain tradition (disregarding a certain political element of the procedure upon such disputes solution).

Daniel Prouza, Petr Smejkal: Court Staffing for Criminal Cases according to s. 17 of the Criminal Code (submitted for discussion)

The disregard for the right to due process, which includes also lawful and correct court staffing, has a key importance for a result of the process in systems where the core evidence process occurs in the first instance court proceedings. The provisions of s. 314a of the Criminal Code and s. 31 of the Courts and Judges Act do not collide, do not compete and they are not in a position of a general and special legislation. The provisions complement mutually. This must imply that in cases when the Criminal Code determines the subject-matter jurisdiction of regional courts for criminal offences with an upper limit of imprisonment not exceeding five years stipulated by the Criminal Code, the case must be in the first instance decided by a single judge of the regional court (in practice usually the presiding judge as a single judge). Otherwise it would be a procedural deviation which would mean an infringement of a constitutionally guaranteed ban on removal from a statutory judge, under certain circumstances leading to a completely adverse meritorious decision. The text is accompanied by a comment by the former judge of the European Court of Human Rights, JUDr. Bohumil Repík, CSc.

Ladislav Jouza: Service of Notice of Employment Termination on Employees (changes in service of employment documents since 1 January 2007)

The article summarizes changes in the service of employment documents since 1 January 2007 when the new Labour Code came in force and effect. The Code extended the range of documents the validity of which required a delivery into the addressee's own hands and it allowed an electronic service of documents. The legal regulation of the service of documents newly applies also to documents delivered by an employee to his/her employer. In the end the author states key judgments of the Supreme Court regarding the service of documents in employment relations.

Jan Válek: Legal Nature of Execution Costs - Regarding the Opinion of the Supreme Court of the Czech Republic, file no. Cpjn 200/2005

The opinion of the Supreme Court file no. Cpjn 200/2005 concluded, inter alia, that „an

executor's claim for payment of execution costs shall be settled upon an execution by sale of real property in the third group within the structure of the distributed estate [s. 337c (1)(c) Civil Procedure Code]. This conclusion is reasoned only by a general interpretation of s. 87 (1) and (4) of the Execution Rules without any associations to the remaining provisions of the Execution Rules and the Civil Procedure Code. The conclusion even does not reflect the prior majority court practice and therefore it invokes considerable disputations or disagreement of execution courts and court executors and brings considerable uncertainty with respect to the legal status of creditors. The article tries to find context and associations for classification of execution costs in a certain group upon a total absence of an explicit legal regulation. It concludes that execution costs cannot be associated with a claim for expenses of an entitled person and they cannot be treated as claim appurtenances. Although the costs do not constitute costs of proceedings incurred by the state, they are probably very close to them by their nature, therefore they should be settled in the first distribution group.

Bohumír Štědroň, Ivana Hájková: Free Municipal Internet (Illegal Public Aid) and Compliance with EC Law

The Prague municipal authority started to prepare the project called „Wireless Prague“. Under this project each resident would be granted free access to the (wireless) high speed Internet for the purpose of contact with the public administration (so-called eGovernment), in the subsequent phase each resident would for a minimum monthly fee (approx. CZK 100 / month) acquire an unlimited access to the high speed Internet. The Telecommunication Operators Association lodged a complaint with the European Commission stating that the project infringed the European legislation and constituted the so-called illegal public aid. The aim of the article is to articulate a legal opinion of authors with respect to the project.

Daniel Spratek: May Binding Customs Tariff Information be Contested by Administration Action after Accession of the Czech Republic to EU?

Before accession of the Czech Republic to the European Union administrative courts rejected binding tariff information from their reviews with reference to their preliminary nature. However, the Community Customs Code orders to courts to review such decisions and provisions of the Code have an application priority to the competence exclusion according to the Code of Administrative Procedure.

Editorial

Milan Kyjovský: **Is the Civil Code in danger?** 3

News

Information on MBA 4
Czech Bar Association training cycle on the new legal regulation of the Insolvency Law 5
Nomination Form for the competition „Lawyer of the Year 2007“ 7
Discussion: Gowns - yes or no? 9

Legal Theory and Practice

Articles

Summary 22
Arbitrability of labour relationships Alexander J. Bělohávek 23
Court staffing for criminal cases according to s. 17 of the Criminal Code (submitted for discussion) Daniel Prouza, Petr Smejkal 31
Comments Bohumil Repík 35
Service of notice of employment termination on employees (changes in service of employment documents since 1 January 2007) Ladislav Jouza 35
Legal nature of execution costs - regarding the opinion of the Supreme Court of the Czech Republic, file no. Cpjn 200/2005 Jan Válek 38
Free municipal Internet (illegal public aid) and compliance with EC law Bohumír Štědroň, Ivana Hájková 43
May binding customs tariff information be contested by administration action after accession of the Czech Republic to EU? Daniel Spratek 48

Case Law

Nullity of contract, risk of confidence in correct registration in Land Register 50
Regarding legitimate expectation of a lawyer (counsel ex officio) „from the point of view of property acquisition“ with respect to a fee for further consultation with client exceeding one hour [s. 11 (1)(c) Lawyer's Fees] 54
Regarding non-contractual lawyer's fee in extradition procedure 55
ECJ case law 56

Professional Literature

Informed consent. Theory and practice of informed consent in health sector Olga Sovová 60
Procedural criminal law editors 62
European law and national criminal legislation editors 62

Legal Profession

Karel Čermák's Column

When I am grown-up... 64

Czech Legal Profession

Regions introducing themselves: Prague Jan Brož 65
30 years of the „Slovan advokacie“ Jan Brož, Jan Mikš 67
Disciplinary practice Jan Syka 68
Lawyer's insurance for a single case and higher insurance benefit limits 69
Open letter - response of the CBA Chairman to the article by JUDr. Tomáš Plavec 70
The second meeting of lawyers and judges, notaries and prosecuting attorneys in East Bohemia Milan Jelínek 71

From Europe

Session of the Association for International Procedural Law in Regensburg Bohumil Dvořák, Petr Smolík 72

Information and attractions

You should know

Lectures and workshops for lawyers and law clerks in training facilities of Czech Bar Association 78
Věra Hartmannová: Frequent questions 81
Invitation to the traditional workshop on American law, Luhačovice 81
Invitation to the German - Czech Lawyers' Forum 82
French Constitutional Council and Union Integration Process Petr Poledník, Irena Schejbalová 82
Report on the 1st Justice Sporting Games Petr Meduna 83
Invitation to the lecture „European (EU) legislation governing the right of defence“ 84

At the end

Drawing by Lubomír Lichý 85
Do you know that Stanislav Balík 85

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung 86
Table of Contents/Summary 87

Conference on the Independence of Justice

BULLETIN ADVOKACIE 9/2007

citibank

generální partner konference

konference
o nezávislosti
justice

Praha, 19. – 20. října 2006

pořádá Česká advokátní komora

epravo.cz

mediální partner konference

Konference o nezávislosti justice [8]

19. – 20. října 2006 Praha

Obsah

Úskolí soudcovské nezávislosti
- východiska a závěry 90

Aspekty soudcovské nezávislosti 94

konference
o nezávislosti
justice

Vážení čtenáři,

pokračujeme ve zveřejňování příspěvků z Konference o nezávislosti justice - předpokladu spravedlivého procesu, kterou ve dnech 19. a 20. října 2006 uspořádala Česká advokátní komora v pražském Školicím a vzdělávacím centru v Paláci Dunaj. V tomto čísle zahajujeme čtvrtý tematický blok nazvaný „Úskali soudcovské nezávislosti“, a to referátem čestného prezidenta Soudcovské unie, člena výkonné rady Mezinárodní asociace soudců a předsedy Obvodního soudu pro Prahu 10 JUDr. Jana Vyklického, a referátem předsedy Vrchního soudu v Praze JUDr. Vladimíra Stiboříka.

Úskali soudcovské nezávislosti – východiska a závěry

JUDr. Jan Vyklický

Dámy a pánové, připadl mi možná nejtěžší, rozhodně jeden z nejtěžších úkolů v této oblasti za můj profesní život – do časového formátu

patnácti nebo dvaceti minut vtěsnat pětadvacet let mé soudcovské zkušenosti a patnáct let komparativních znalostí, které jsem získával na mezinárodní scéně. To není jednoduché, obávám se, že to nepůjde zvládnout jinak, než tady definovat určitá východiska a závěry. Zdůvodnění budu muset asi ošidit, maximálně ho vyhradím na nějakou další diskusi. Nepomohla mi z tohoto hlediska ani včerejší vystoupení některých kolegů, na která nemohu nereagovat, ovšem samozřejmě také zasahují do struktury mé přednášky. Nakonec mi nepomohl ani fakt, že tady „vařím“ z nějaké pracovní verze, protože originál té přednášky se mi v důsledku stěhování soudu někam nenávrtně ztratil.

Tak a teď k tématu. Téma zní „Úskali soudcovské nezávislosti“ a já jsem ho přejal tak, jak mně bylo zadáno, včetně témat týkajících se jmenovacích procesů soudců, neodvolatelnosti, nepeložitelnosti, výkonnosti, kontroly, osobnosti soudce a některých dalších souvisejících otázek. Čtu je proto, že se k nim v zásadě v průběhu přednášky už vrátet nebudu, protože poté, co jsem vyhodnotil téma v jeho souvislostech, zjistil jsem, že jsou to vlastně témata podružná, v zásadě nezajímavá.

Pokud totiž nevezmeme v úvahu systematicky takové okolnosti, jako je permanentní proces ohrožování nezávislosti soudnictví ve světě, není to jenom Guantanamo, které se tady zmiňovalo včera, nebo svérázný přístup k řešení problematiky práva a soudnictví v podání bývalého italského premiéra, a stejně tak velmi zajímavá situace a vývoj situace na Slovensku. V současné době to je velmi znepokojivý vývoj situace ve Francii – i v takových stabilizovaných zemích, v takových pilířích demokracie jako je Francie. Jsou to znepokojivé signály, které

přicházejí ze Španělska, ze Švédska a z dalších zemí. Aniž bychom tedy vzali v úvahu tyto související otázky, těžko pochopíme nebo těžko se vypořádáme s tím, co jsme tady u nás ochotni definovat jako dramatický souboj mezi soudnictvím a jinými složkami státní moci. Ono to pak v komparativním srovnání vypadá lépe.

A aniž bychom vzali vedle formálně pojatého projektu kontroly a hodnocení soudců v úvahu například z mého pohledu mnohem podstatnější otázku, týkající se ne toho, **zda** soudce kontrolovat či ne, ale **kdo** tuto kontrolu provádí a **s jakými motivacemi**, nejsme podle mého názoru bez této úvahy schopni na tu otázku dobře odpovědět.

Takže já bych se pokusil po tomto úvodu definovat některé závěry v obecnějším slova smyslu, tak, jak se mi je z vnímání této problematiky nakonec podařilo zformulovat, nicméně přesto se nevyhnu stručnému historickému úvodu, protože bez poučení z historie skutečnost nepochopíme.

Celý soudní systém, jaký dneska v České republice máme, nevznikl ani po roce 1948, ani po roce 1989, ale vznikl někdy v polovině devatenáctého století. V zásadních principech byl definován zákonem o moci soudcovské z roku 1867, v podobě, kterou by, troufám si říci, nikdo z vás kriticky nenapadl, protože tehdy byla soudní moc definována v zásadě velmi moderně, základním, v dnešní terminologii ústavním zákonem, jako horizontálně uspořádaná složka státní moci, moc judiciální.

To, co my kritizujeme, je špatně provedený zákon o moci soudcovské zákonem o organizaci soudní, který byl přijat v roce 1896. A zatímco soudní moc byla definována správně, v tom ústavním pojetí, tímto organizačním zákonem byla převrácena v systém vertikálních vztahů a kompetencí, a to nikoliv jen v oblasti jeho správy, kde bychom pro to nakonec v té době nějaké zdůvodnění našli. Výsledky této deformace samozřejmě dopadly i na velmi citlivé, niterné otázky soudnictví.

Někteří starší kolegové si jistě vzpomenou na ustanovení zákona o organizaci soudů z roku 1964, který obsahoval ty slavné paragrafy 17, 21 atd., což byl základ kabinetní justice, protože ty tehdy umožňovaly předsedům soudů vykonávat soudnictví v kterémkoliv senátu. Toto ustanovení ale nevzniklo po roce 1948, to bylo obsaženo již v zákoně z roku 1896, v tehdejšímu paragrafu

25, který jenom archaickými slovy opakoval totéž:

„Přednostovi soudu okresního přísluší vykonávat moc soudní okresnímu soudu náležející...“

Toto ustanovení bylo později ochotně přejato a dokonce použito s odkazem na tradici a dokonce legitimitu tohoto ustanovení v těch paragrafech, které jsem zmiňoval. Hrubé deformace soudní doktríny, včetně této, o které jsem hovořil, byly odstraněny po roce 1989 zákonem č. 335 z roku 1991 a tím jsme se jakoby vrátili k vymezení, k systémovému vymezení soudní moci, které odpovídalo tehdejší době, odpovídalo tradici prvé republiky a odpovídalo i právní úpravě v zemích našeho právního prostoru.

Obdobně je situace definována dneska v Rakousku, přirozeně jako u našeho nejbližšího souseda a do doby přijetí nového zákona o soudech a soudcích, zřizujícího Nejvyšší soudní radu, i na Slovensku.

Proto, aby bylo jasné, že organizační zákon nezasáhl jenom správu soudnictví, ale její faktický výkon, musím zdůraznit, že podstatná okolnost nebo podstatný obsah toho zákona se týkal skutečně správy soudů a zavedl systém, který platí dodneška a který, když to hodně zstručním, znamená, že soudní moci, jediné mezi všemi mocemi státu, je odepřeno právo spravovat samu sebe. Já pro to nevidím žádný důvod, nechápu ani žádné ústavněprávní zdůvodnění, já si myslím, že debaty o ústavním právu exekutivy vykonávat jakékoliv kompetence vůči soudnictví jsou nepatřičné, že ta debata je zbytečná – myslím v tom systémovém slova smyslu, ne v tom praktickém, politickém smyslu, tam samozřejmě ta debata vedena být musí, a ta otázka vyjasněna být musí, samozřejmě, ale ze systémového hlediska nevidím důvod, proč bychom se bavili o notoriích. Nechápu, proč bychom se bavili o tom, zda ministr spravedlnosti nebo kdokoliv z ministerstva spravedlnosti smí vykonávat jakoukoliv kompetenci, která se více nebo méně dotýká samotného výkonu soudnictví. Koneckonců toto ministerstvo je nazýváno takovým trochu dehonestujícím způsobem servisní organizací pro soudy. Já nevím, jestli to tak přímo je, troufl bych si říci, že takto by se ministerstvo spravedlnosti definovat zrovna nemuselo, ale že správa soudů je servis pro soudce, servis sloužící k řádnému výkonu soudnictví, to bych za samozřejmé považoval a řekl bych, že správa soudů by neměla být nic jiného než kancelář úřadu vlády, nebo kancelář Senátu, nebo kancelář Poslanecké sněmovny – nic víc a nic méně.

Ještě jednu zásadní vadu ta koncepce má. Popírá tisíciletou zásadu, že kde je moc, tam musí být také odpovědnost, kdo má moc, má odpovědnost. Kdo rozhoduje, ten musí být za své rozhodnutí také odpovědný. To ve správě soudnictví nefunguje. Rozhoduje ministerstvo, důsledky nesou soudci. Rozhoduje ministr a důsledky nesou předsedové soudů – tam už to ale tak úplně přesné není, protože předsedové soudů až do rozhodnutí Ústavního soudu byli v takové zvláštní pozici, seděli jakoby na dvou židličkách, byli zčásti subalterními úředníky a zčásti to byli soudci. Problém tohoto vnitřního konfliktu byl samozřejmě řešitelný, ale byl řešitelný

v míře, která odpovídala kvalitě toho konkrétního člověka. Já se k tomu ještě dostanu, já si myslím, že to je podstatná věc.

Když jsem si tedy srovnal informace, které jsem posbíral ve světě, a srovnal jsem je s historickým vývojem a s jeho podstatou, dospěl jsem nakonec k tezi, kterou teď vyslovím a pak se jí jenom v rychlosti, v čase, který mi zbývá, pokusím podepřít nějakými závěry.

Ta moje výchozí teze zní: **ohrožení soudnictví představuje permanentní proces a je to vlastně pochopitelný následek skutečnosti, že soudnictví samo, bez mocenských ambicí, omezuje moc těch zbývajících mocí. Systémově je však v demokratických poměrech euroatlantické civilizace jeho nezávislost uznána a zásadně také respektována.**

Z toho plyne, že velkým rizikem, já jsem si tady napsal, přímo největším, ale pak to při uvažování zjemňuji a říkám, velkým rizikem pro nezávislost soudce, ale také velkou nadějí pro nezávislost soudce, je soudce sám. Zaplať pámbůh, v červenci tohoto roku (2006 – pozn. red.) rozhodl ve věci, jež se dotýká této problematiky, Ústavní soud v rozhodnutí pléna číslo 18/2005. Zabýval se, i když se jednalo přirozeně o spor jednoho z předsedů soudů (*předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Ivy Brožové – pozn. red.*) problematikou definice té takzvané státní správy soudů a na základě velmi přesných postřehů dospěl k některým závěrům. Něco z toho ve stručnosti přečtu, například:

„Veškeré činnosti vykonávané předsedou a místopředsedou soudu jsou ... činnostmi, které mohou nepřímo ovlivňovat výkon moci soudní a mohou tak ve svém důsledku znamenat určitý zásah ... do moci soudní“.

Tuto větu uvádím proto, že novou formulaci smyslu a postavení předsedů soudů já vnímám jako jedno z východisek ze situace, ve které se nacházíme.

K samotné správě soudů Ústavní soud konstatoval: *„Ta, byť formálním označením navozuje dojem, že se o státní správu jedná, takovou být nemůže. Některé činnosti předsedů soudů (pověřování soudců rozvrhem práce vykonávat soudnictví rozhodováním případů na určitém úseku činnosti soudu, dohled, řešení většiny stížností, návrhy na podání mimořádných opravných prostředků) pod pojem státní správa podřadit nelze právě pro jejich dopad na vlastní výkon soudnictví konkrétními soudci.“* Víím, že existují disentní názory, četl jsem je, je to samozřejmě inspirativní čtení, ale ve mně to žádné pochybnosti o správnosti nálezu Ústavního soudu nevyvolalo. Naopak bych řekl, že skladbou a zaměřením té disentní argumentace jsem v mém pojetí považoval ten náleze Ústavního soudu za podepřený ještě víc.

Vynechám, jak jsem řekl, témata jako jsou jmenovací procesy soudců – obecně vznik soudcovské funkce není nezajímavý, není nepodstatný, je podstatný, svědčí o tom i fakt, že se mu věnuje soudcovské společenství, v závěrech pracovních komisí k tomu zaujímá a v minulosti zaujalo zásadní stanovisko, ale v tom smyslu, jako o tom hovoříme my, to znamená ve smyslu rizik soudcovy nezávislosti v České republice to jako problém nevidím, a to proto, že s tím žádné problémy spojeny nejsou.

Nenechme se mýlit tím, že v poslední době pan prezident nejmenoval několik čekatelů do soudcovských funkcí. Mezi námi, možná se to někomu líbit nebude, ale já si myslím, že rozhodl správně – z materiálního hlediska, ne z formálního hlediska. Byl to špatně zpracovaný proces, jaksi ignorující skutečnost, že ti lidé vstoupili do toho systému soudnictví za určitých podmínek, které právně měly být respektovány, ale z čistě materiálního hlediska dávám panu prezidentovi za pravdu.

Podle mého názoru by soudci měli do soudní síně vstupovat ne ve třiceti letech, ale ještě později a tady bych dokonce připomněl správnou tezi pana kolegy Pejchala, který to ještě podmiňoval předcházející právní praxí – a ještě bych byl přísnější než pan doktor Pejchal, protože já si myslím, že celá úvaha o vlivu soudce na jeho vlastní osud, na jeho vlastní nezávislost znovu otvírá téma ustanovování soudce na zkoušku, a to dokonce i v těch případech, kdy by vstupoval do soudnictví soudce z nějaké právní praxe.

Ale jako všechno, jako to, o čem se možná zmíním, budu-li na to mít čas, co se týká předsedů soudů, i toto není možné vyslovit jako tezi a vypustit ji bez dalšího, protože tato otázka souvisí ne s tím, **zda** to uděláme, ale **za jakých okolností** se to stane, kdo bude hodnotit ty soudce, kdo bude rozhodovat o jejich jmenování nebo alespoň o návrhu na jejich jmenování a podobně. Samo o sobě je to velmi nebezpečné téma.

Zčásti bych se věnoval, i když se zdá, že je to marginální záležitost, problematice takzvané nepřeložitelnosti a neodvolatelnosti soudce. Jsou to dvě ze záruk soudcovské nezávislosti, ta první, nepřeložitelnost, je dneska nějak definována Ústavou, článkem 82 Ústavy. Tady bych řekl, že se jedná o záruku, která vznikla přece jenom v době, kdy jsme všichni byli víc citliví na praktiky kabinetní justice, na různé deformace a manipulace se soudci. Vy tato ustanovení znáte, pro naše cizí kolegy bych je přečetl: „*Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu. Výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.*“

Odmyslíme-li si příslovce zejména, které podle mne do Ústavy nepatří, tak bych řekl, že celá tato konstrukce je vybudována na principu subjektivním. Přeložení soudce proti jeho vůli bylo možné vlastně jenom v případě nějakého osobního selhání soudce, nikoliv jako následek nějaké objektivní skutečnosti, například, čímž je to nejčastěji zdůvodňováno, potřebou organizovat soudnictví jinde, a to je tedy provázeno donucením soudce, který s tím nesouhlasí, a zejména, který na vzniku té objektivní situace nemá žádný podíl. To je prostě typický příklad selhání státu, který špatně zorganizoval soudní organizaci, který prostě nepamatoval na relevantní, objektivní skutečnosti, teď je cítí potřebu řešit a řeší je tím, že k tomu zneužije ten nejslabší článek v tom systému, a to je soudce sám.

Nemyslím si, že to právo tady existuje, byť samozřejmě jsem nepřehlédl, že to je marginální záležitost, prakticky zřejmě nikdy nepoužitá, a zřejmě ani fakticky do budoucna nepoužitelná. Myslím si ale, že zbytečně znerozňuje soudní prostředí, zrovna jako rituální útoky na

soudcovské platy a podobně, které potom nutí soudce, aby se bránili právními prostředky.

Kromě toho musím říci, že materiální podmínka přeložitelnosti, to znamená ten kárný důvod, už odpadla, protože kárné opatření – přeložení soudce k jinému soudu – již v našem kárném právu neexistuje. Celé ústavní ustanovení je tím úplně postaveno na hlavu a v této podobě podle mého názoru v Ústavě nemá co dělat.

Druhá věc je ta tzv. neodvolatelnost soudce, která – tady to řeknu jenom velmi stručně – i v té maximalistické podobě vlastně znamená odvolatelnost soudce, ale za předem jasně stanovených podmínek, takže to je nepatřičné pohrávání si se slovy. Samozřejmě to takto formulováno být musí, ale už se o tom nemá dál hovořit, protože je to naopak – jako přesně vydefinovaná možnost, kdy lze soudce odvolat a kdy ne.

Standardy výkonosti soudce, jejich vynucování. To je úplně ten nejjobecnější problém, zda vůbec se mají soudci kontrolovat nebo ne. Mezinárodní soudcovské společenství i všechny mezinárodní dokumenty k této problematice jednoznačně vycházejí z toho, že soudce, jako každý člověk ve své práci, kontrolován být musí. To není problém, zda kontrolovat nebo ne, to dokonce není ani problém pro soudce samotné – teď hovořím o rozumných soudcích, a přepokládám, že nikdo z nich ani náznakem nezapochybuje o tom, že musí existovat nějaký systém kontroly jeho práce. Zase se dostáváme k tomu, co jsem říkal na začátku: **nejde o to, zda kontrolovat, jde o to, kdo bude kontrolovat a s jakými motivacemi.**

Dnes je i v oblasti takzvaného soudního dohledu, což je vlastně specifická kontrola soudců, ale jinak je to normální kontrola, ústřední postavou předseda soudu. Za situace, kdy předseda soudu byl donedávna ještě opravdu prodlouženou rukou ministra spravedlnosti, tak bylo věru na pováženou, zda tento člověk může vykonávat tyto kompetence, které se velmi citlivě dotýkají výkonu soudnictví konkrétním soudcem.

Ve chvíli ovšem, kdy bude jinak definována úloha předsedy soudu, kdy bude posílena jeho nezávislost na úroveň, která bude garantovat jeho nezávislost v reálném slova smyslu – byť by zároveň byla posílena jeho odpovědnost, protože to já samozřejmě cítím, toto sepětí práva a povinností, a to tak, že by byl jasně definován důvod pro jeho odvolání ze soudcovské funkce, pakliže v té řídicí funkci jako manažer, jako kontrolor selže – pak samozřejmě nic nebrání tomu, aby předseda soudu tyto funkce vykonával.

Neexistuje vlastně zásadní rozdíl mezi kontrolou, kterou provádí nad konkrétními spisy v rámci dohledu předseda soudu soudcům jím řízeného soudu, a mezi kontrolou, kterou provádějí soudci odvolací, dovolací, ústavní, mezinárodní soudní úrovně a jež se týká samotné podstaty výkonu soudnictví, samotného právního uvažování, rozhodování věcí. Je to stále kontrola, my jsme si zvykli o této procesní kontrole vlastně neuvažovat, bereme ji jako samozřejmou věc a je to správné, je to tak, prostě bez toho to nejde.

Je to systém, který má zabudované tyto kontrolní me-

chanismy. Nikoho z nás to ovšem netrápí, troufám si říci, zejména proto, že jde o kontrolu vykonávanou soudci, nikoliv soudními úředníky nebo někým, o jehož nezávislosti máme oprávněné nebo neoprávněné, větší nebo menší pochybnosti. Je to stále jedno a totéž, přitom soudce odvolacího soudu je v systému soudnictví stále tentýž soudce, není ani lepší, ani horší.

Pokud jde o kontrolu, ještě bych si dovolil jednu citaci, totiž citaci z dokumentu, který tady už včera odezněl, citaci z dokumentu, který vypracovala Open Society Fond v monitoringu přístupového procesu k EU a kde je k otázce kontroly uvedena zajímavá myšlenka. Ona vypadá jako nesystematická, ale je třeba o ní přemýšlet. *„Hodnocení správně náleží soudcům, nicméně pro zpětnou vazbu je cenný i podíl jiné moci za předpokladu jasné a předem dané definice kompetence a hodnotit a kontrolovat neznamená také trestat nebo řešit otázku kariéry. Tyto kompetence by měly náležet soudnictví. Rozhodně proto není správné ustrnout pouze na kvantitativním hodnocení práce soudců, jako se to stalo ve Slovinsku. Jde o cestu k rezignaci na kvalitu, a proto je třeba kritéria doplnit o ta kvalitativní.“*

Jakoby to mírně vybočuje z toho, co jsem řekl. Netrápí mne, jestliže kontrolu práce soudu provádí odbor kontroly a dohledu ministerstva spravedlnosti, vadí mně, jestliže existuje tendence vyvozovat z toho závěry, jež se týkají trestu nebo otázky kariéry. To je nepatřičné, to patří skutečně pouze soudcům samotným.

Velmi významné téma je role osobnosti soudce, jeho životní zkušenosti. Já si dokonce myslím, že je to téma naprosto zásadní, tady jsme zajedno zřejmě s řadou z vás, kteří mají pochybnosti a vědí proč, o tom, zda může do soudnictví vstoupit třicetiletý nebo ještě mladší soudce. Je to otázka sociální zralosti, není to jenom otázka práva, výkon soudnictví není téma pro právní puristy nebo pro právní formalisty. Právo nabífluje samozřejmě každý člověk do svých pětadvaceti let možná lépe, než znám to právo já, ale proto ještě se z něj nestane dobrý soudce. Osobnost soudce je kombinace různých hledisek, znalosti práva a osobnosti tohoto člověka, a ta se získává životní zkušeností, málo platné, žádné urychlovací procesy neznám.

To všechno mě tedy nakonec dovedlo k závěru, že primární hodnotu tedy mají dvě oblasti. Prvou je systém, v němž se ten člověk nachází, a druhou je osobnost soudce. Systémové hledisko samo o sobě soudnictví nezachrání, ale systémové hledisko vytváří prostor, v němž se to soudnictví odehrává, minimalizuje rizika. Ve špatné soudní doktríně nebo v nevhodném soudním prostoru existuje mnohem větší riziko, že se do něj dostanou nepatřičné osoby, osoby s nepatřičnou motivací, osoby s nepatřičnými zvyklostmi apod., zatímco dobře nastavený soudní systém tato rizika minimalizuje, neodstraňuje je. **Rizika odstraní pouze kvalitní soudce.** Kdybychom měli soudce jenom samé Rubeše a Bičovské – naši kolegové je neznají, ale jsou to dva nejlepší soudci poválečné české historie – nepotřebovali bychom žádnou soudcovskou samosprávu, žádné záruky a garantuji vám, že by se české soudnictví pohybovalo

na špici evropského soudnictví, kvantitativně i kvalitativně. Jenomže to je čirá teorie, prostě české soudnictví, jako žádné soudnictví na světě, nebude nikdy složeno ze samých Rubešů a Bičovských, soudnictví budou vykonávat takoví lidé, jakými ta společnost disponuje. Proto říkám, že neplatí prostá rovnice, emancipovaná justice rovná se kvalitní soudnictví, to je prostě nesmysl, nic takového neexistuje, dokonce hypoteticky bych řekl, že existuje pravý opak – špatná, podřízená justice rovná se kvalitní soudnictví. To totiž máme empiricky potvrzeno právě na životě a díle soudců Rubeše a Bičovského. Pracovali v mizerném soudním systému, ale produkovali špičkové výstupy, jejich soudnictví mělo vrcholnou úroveň lidskou, mravní, odbornou, dokonce i v rámci právního řádu, se kterým tehdy museli pracovat.

Hovoříme-li o osobnosti soudce, je to určitá zkratka, nepřesnost. Osobnost se bere komplexně, jako že to je odbornost plus nějaká mravní výbava, mravní identita, ale já bych si dovolil to rozdělit, protože já znám z minulosti i ze současnosti řadu odborně nepochybně nepochybnitelných soudců, kterým bych se prostě nechtěl dostat do ruky. Prostě jsou to lidé, kteří mají vysokou odbornou erudici, ale jejich mravní podstata je tak problematická, že dokázali zejména v minulosti své právní znalosti spíše zneužít než využít ku prospěchu celku. Proto bych to rozdělil na odbornost soudce a pak něco, jako nějaký index mravnosti, nebo něco takového, prostě postoje, osobnostní strukturu toho člověka.

Kdybych chtěl zůstat v kategorii rovnic, tak bych řekl, že emancipovaná justice plus odbornost soudce a teď ještě něco, ten mravní potenciál, by měla tvořit ten žádaný očekávaný výstup, to jest kvalitní soudnictví.

Já si ale nedovolím seřadit to takhle lineárně – podmínky formální, to znamená emancipovaná justice plus odborný soudce plus mravný soudce rovná se dobré soudnictví, to nebude takhle fungovat, ta linearita tam neplatí, na to máme empirický důkaz právě v životě Bičovského a Rubeše. To je větší hodnota než jenom prostý součet, nebo část toho součtu na jedné straně rovnice. Já jsem hluboce přesvědčen, že se jedná o index, kterým je třeba celý ten systém indexovat, vynásobit.

Čili emancipace justice nebo dobré prostředí plus právně vzdělaný soudce, to všechno indexováno jeho osobností teprve podle mne vytváří něco, o čem můžeme říci, že se jedná o něco, co by zřejmě naplnilo očekávání, to znamená kvalitní soudnictví.

Když to shrnu, tak tady mám asi osm bodů, které teď už jenom přečtu.

Za prvé, je třeba zvýšit důraz na osobnost soudce. To je takové to rázné vykročení za profesionalitou. Někdo tady profesionalitu ztotožnil s odborností, to je podle mého názoru hrubý omyl. Profesionalita soudce je složená hodnota z odborné znalosti a právě z osobnostní struktury. Za druhé jsou to ty formální podmínky, o kterých se dneska hovoří – to znamená vytvoření systému, který bude zabezpečovat, aby se samo soudnictví institucemi, které jsou k tomu zřízeny a ve světě ověřeny, podílelo na správě a řízení těch záležitostí, které k soudnictví také patří. K tomu bych jenom odcitoval jednu větu

z jednoho závěru pracovní komise Mezinárodní asociace soudců, která zní: „*Soudnictví by mělo obdržet dostatečné prostředky pro svou činnost (potřebu by měl určit orgán, reprezentující soudnictví) bez ohledu na to, zda sám stát trpí nedostatkem finančních zdrojů*“.

To je zásadní věc. To věčné handrkování se o peníze, protože někde chybí peníze pámbůhví na co, co financuje stát, to soudnictví nemůže zajímat. Soudnictví samo nevygeneruje žádné prostředky a pro svou činnost potřebuje to, co je objektivně zdůvodněné, a nelze restriktivní opatření zdůvodňovat tím, že ty peníze chybí někde jinde. Zásadní věc, já už jsem to naznačil, je změna v definici postavení předsedy soudu. Vycházejme z toho, že je to jediný člověk, který autenticky, se znalostí věci, může vykonávat svoje kontrolní funkce způsobem, který nenaruší důstojnost výkonu soudcovské funkce jeho kolegy. Toto postavení je nenahraditelné ničím jiným, ani žádným kolektivním orgánem, protože to je samozřejmě také otázka odpovědnosti. Předsedu soudu, který selže, můžete vyhodit, ale já nevím, co byste dělali se soudcovskou radou, která selže. To ji také vyhodíme, nebo jí neuděláme nic? Je to prostě otázka odpovědnosti. Pan kolega Pejchal tady naznačil to, z čeho mi vždycky běhá mráz po zádech – jednoduché řešení: jmenujme předsedy soudů na čtyři roky a hotovo. Uplynutím nejobjektivnějšího kritéria, uplynutím času, ten soudce odejde z funkce. To vypadá hezky, já bych proti tomu koneckonců zásadně nic neměl, jenom podotýkám, že dobrý výkon té funkce je speciální kvalifikace, tak přibližně dva tři roky trvá, než se to ten člověk naučí. Takže pokud bychom nastavili takovýto „timing“, tak to zname-

ná, že bychom měli pořád ve funkcích začátečníky, pořád by ten systém kulhal na všechny nohy, a nikdo by nebyl schopen konat na odpovídající úrovni. Kromě toho je to otázka motivací, kdo by vůbec o takovou funkci stál. Jenom člověk z nitra soudnictví ví, že to je zásadní argument. Nikdo se nepožene do funkce, kde nic nedokáže a kde už to dopředu bude vědět. Bude funkci vykonávat způsobem, který mu nejlépe usnadní návrat mezi kolegy, do kolegiálního soudcovského prostředí. Když objektivní kritérium uplynutí doby pro ukončení funkce, proč ne objektivní kritérium pro vznik té funkce? Proč to má někdo vybírat? Tak řekněme, že po dvaceti letech soudcovské služby se každý soudce stane předsedou soudu. Tady vidíme, jaký nesmysl to je, jaké absurdní hledisko tady vlastně nastavujeme, protože nevytváří vůbec žádné záruky, že funkci získá a bude vykonávat člověk, který je k tomu osobnostně, odborně, mravně nejzpůsobilější.

A když časový mandát, tak kdo bude toho soudce jmenovat, na čí návrh? A bude ten soudce znovu jmenovatelný nebo ne?

Není jednou možné říci, takhle to bude a hotovo a to ostatní se vyřeší, je to je třeba vyřešit systematicky, kdo bude soudce jmenovat, zda ten soudce bude moci být do vedoucí funkce jmenován ještě znovu... Já říkám s naprostým osobním přesvědčením, jednou a dost. Jestli chcete časově termínovaný mandát, tak jednou a konec. Samozřejmě nemusí být čtyřletý, měl by být asi delší, aby vůbec ta funkce měla nějaký význam a aby ten člověk měl šanci něco dokázat, ale odstraňme z toho rizika, která by zpochybňovala nezávislost té funkce. ■

Aspekty soudcovské nezávislosti

JUDr. Vladimír Stibořík

Svoji přednášku jsem nazval „Aspekty soudcovské nezávislosti“ a mám ji rozdělenou do zhruba dvou částí, protože ty aspekty, a to už tady zaznělo, jsou v podstatě dvoustranné.

Jednak to jsou aspekty, nazvěme je ústavní nebo organizační, ty hlavní, zásadní, a pak jsou to aspekty individuální, jednotlivé – nejsou nedůležité, jsou samozřejmě také velmi významné, je to ta osobní nezávislost soudce, ale tady nevidím tolik problémů, jako v těch aspektech obecných, nebo, chcete-li, ústavních. Ústava sama nám říká, že jsou dva druhy těchto aspektů, obecné a individuální, v článku 81 a v článku 82. Článek 81 říká, že soudní moc vykonávají jménem re-

publiky nezávislé soudy. Tím je determinován ten obecný aspekt a další zařazení soudů, soudní moci do těch tří montesquieovských mocí. A druhá věta říká, že soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Tím se vlastně uvádí, vymezuje nezávislost individuální.

Co se týče obecného aspektu, to je ten pohled na systém, pohled Montesquieův na vzájemné vztahy moci zákonodárné, moci soudní a moci výkonné. Ty jsou v naší ústavě vyřešeny nebo řešeny tak, že jsou rovnoprávné, vzájemně se ovlivňující a měly by tvořit vzájemné nějaké svazky tak, aby jedna moc nepřevýšila druhou, případně druhá moc aby nepřevýšila první.

Vztah moci zákonodárné a soudní, ten je jasný, ten je podle mne naprosto přehledný a nevyvolává žádné větší problémy. Tento vztah je dán vázaností soudce při rozhodování zákonem, případně ústavním zákonem a též mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu, a vázaností soudce Ústavního soudu pouze ústavním pořádkem.

Zákonodárná moc tím určuje koridor, v němž se soudní

rozhodování může pohybovat, více pravomocí nemá, protože v tomto koridoru se soudní moc musí pohybovat a sama si rozhoduje o tom, zda se v něm rozhoduje či ne.

Zpětnou vazbou moci soudní k moci zákonodárné jsou pak pravomoci Ústavního soudu při posuzování ústavnosti nižších norem, než je Ústava, tedy při posuzování ústavnosti zákonů, ty jsou omezené hranicemi ústavnosti, které zase zpětně ale určuje moc zákonodárná. To považuji za naprosto vyvážené a problémy nepůsobící. Snad v jedné jediné věci je tady odchylka, soudnictví je závislé svým chodem na moci zákonodárné v tom, že moc zákonodárná na základě návrhu moci výkonné rozhoduje v rámci státního rozpočtu o přidělení finančních prostředků justici.

Uzavřel bych tím, že **problémy mezi mocí zákonodárnou a soudní nevidím**, občasně mediální výstřelky, zpochybňující rozsah pravomocí jedné z těchto složek, považuji pouze za výraz individuálního nepochopení systému. Problematictější je vztah moci soudní k moci výkonné a jejich vzájemné ovlivňování.

Do moci výkonné patří prezident republiky. Ten jmenuje soudce všech soudů včetně soudu Ústavního, předsedu a místopředsedu Ústavního soudu a předsedu a místopředsedu nejvyšších soudů. Nebudu řešit otázku odvolávání, ale to, že pan prezident je nadán pravomocí jmenovat soudce, považuji za úpravu správnou.

Vrcholným orgánem moci výkonné je vláda a jejím členem je ministr spravedlnosti, který má velmi důležité pravomoci ve vztahu k řízení soustavy soudních orgánů. Rozsah těchto pravomocí je právě tou otázkou, která by se měla v dohledné době řešit a vyřešit, protože současné nastavení vyvolává všechny problémy, o kterých tady kolega mluvil, o kterých mluvíme neustále a které nám způsobují obtíže, neboť se mohou promítat i do našeho každodenního rozhodovacího života, a právě to jsou problémy, které by se do našeho rozhodovacího života v žádném případě promítat neměly.

Fakt je, že správa soudnictví je dosti nepružná, je někdy ještě na úrovni starého mocnářství, Rakousko-Uherska. Na tom jsme se shodli s našimi kolegy z Rakouska, které tady mám na návštěvě, a tyto otázky jsme diskutovali. Oni se velmi zajímají o náš systém, dokonce v něčem ho považují za lepší, flexibilnější než ten jejich, my zase vzhlížíme k tomu, jak je to u nich, takže se navzájem docela hezky ovlivňujeme.

To, že státní správa soudů nefunguje tak, jaká by byla asi představa, pak vede k tomu, že se vymýšlejí různé způsoby, jak to napravit. Některé jsou životaschopné, některé jsou méně životaschopné, dokonce podle mne extrémní názory by chtěly správu soudů nahradit samosprávou, čistou samosprávou. Nevidím to příliš životně, protože byť považuji samosprávu za velmi důležitou, tak si myslím, že přebírat odpovědnost je velmi problematické a zejména samospráva by neměla být nadána řídicími pravomocemi, měla by ovlivňovat, důrazně ovlivňovat soudní správu, ale ne ji sama vykonávat. K tomu se ještě dostanu.

Co se prosadí do budoucna, to uvidíme, to je věc disku-

si a je dobře, že tyto diskuse jsou. Já bych chtěl jenom v několika bodech říci, v čem já vidím nutnosti určitých některých změn, v čem vidím možnosti posílení soudcovských pravomocí, přesunu některých pravomocí z ministerstva spravedlnosti, této nejvyšší řídicí složky na složky nižší, za které považuji předsedy soudů a vůbec soudní správy. K tomuto posunu logicky musí dojít. Prvním z těchto bodů a v podstatě bodem základním je to, že **v čele soudů jako předsedové soudů by zásadně měli být soudci**. Není to problém, v zákoně to tak máme, v praxi to tak je vedeno, nikdo jiný než soudce být předsedou soudu nemůže, ale říkám to proto, že už zase se ožívají myšlenky dávno zapadlé a otřelé, že přece jenom právě ředitel správy soudu nebo vedoucí správy soudu by měl být duší toho soudu, měl by být tím hlavním – až k tomu, že by měl vlastně rozhodovat některé věci i za předsedu soudu.

Tak to by byl zásah přímo do srdce soudcovské nezávislosti, tím bychom ji mohli rovnou odrovnat. Nehledě k tomu, že z hlediska ekonomického by to vedlo k závěrům, že jako tam, kde je slabý předseda, kterému správa přerůstá přes hlavu, se řeší problémy, které se prioritně netýkají soudcovského rozhodování, ale problémy úplně jiné.

Vezměte si z minulosti příklad nemocnic, v jejichž čele nestál lékař. Tyto správy nemocnic měly na starosti všechno jiné, jenom ne to, aby lékařům dopřály základní servis, jaký by lékaři měli mít. Takhle by to mohlo dopadnout i u soudu, kdyby nám správa přerostla přes hlavu. Proto tento bod považuji za první a zásadní a měl by být nedotknutelný.

Další bod, **posílení pravomocí soudů na úkor úředníků, na úkor moci výkonné**, je v tom, že – a tady máme příklady skoro ve všech okolních zemích (Rakousko, Německo, Francie atd.), že by se soudci sami měli více účastnit řídicí činnosti soudu.

V okolních zemích, které jsem jmenoval, má předseda soudu k ruce vždy několik soudců, kteří vedle toho, že soudí, jsou zčásti vyčleněni i pro výkon správních věcí. Je to důležité proto, že to jsou soudci, znají potřeby soudců. Oni se tím také cvičí na to, aby později mohli vykonávat řídicí funkce, funkce předsedů soudů – a mají ten všesoudcovský pohled. Čím více takových lidí budeme mít a budou odebírat pravomoce nesoudců, tedy lidí, kteří nerozumí rozhodování, soudcování, tím více se bude posilovat soudcovská nezávislost v tom obecném směru.

Další bod je **vznik funkční soudcovské samosprávy**. Všichni se shodneme na tom, že samospráva by měla být více vyjádřena. Dovolím si upozornit jenom heslovitě na to, že zatímco soudní správa je tvořena seshora dolů, tedy od toho nejvyššího bodu – vláda, ministr, pak předsedové jednotlivých soudů, kteří by měli být i vzájemně nějakým způsobem propojeni, pravomocemi, odpovědnostmi apod., tak ta soudní samospráva by zase striktně měla být budována zezdola nahoru. Byla by největší chyba si nadiktovat nějaké vedoucí samosprávy a potom od nich odvíjet nižší složky. Máme tady docela schopný základ, máme tady soudcovské rady na jednotlivých stupních soudů.

Co chybí těmto samosprávným orgánům, to jsou vertikální vazby. Pokud by se tyto vertikální vazby dobudovaly, tak by tady vznikla struktura samosprávných orgánů, která by předávala informace zezdola nahoru a nahoře by už měla být samospráva zaštitěna tím nejvyšším soudcovským úřadem. Nazvěme to, jak chceme, je to všude v Evropě, ale není důležité, jestli to je, nebo není. Pokud to bude, tak je důležité, aby to vzniklo nějakým pregnantním způsobem, aby soudci si sami své kandidáty volili odspoda nahoru. Ne, aby byl někdo, kdo od počátku má prebendu k tomu, aby byl funkcionářem. Ten, kdo chce mluvit za soudce, musí mít zejména důvěru soudců. Proto se volí soudcovské rady, proto, když já mám u vrchního soudu soudcovskou radu, vím, že je to hlas těch soudců, kteří si zvolili ty své zástupce a když mi něco říkají, když mi něco připomínají, tak vím, že to říkají za ty soudce a já se tomu přizpůsobím v řízení soudu. A je to také důležitý faktor prosazování soudcovské nezávislosti, soudcování do řízení.

Byl tady zmíněn systém dohledové činnosti nad rozhodováním soudů. To je téma trochu ošemetné, po roce 1990 bylo u nás zcela zrušeno, eliminováno, otázka je, zda nebylo eliminováno příliš.

Fakt je, že soudcovské rozhodnutí by nemělo být přezkoumáváno jinak než procesními prostředky, vůbec by to neměla dělat správa soudů. To, co tady bylo v minulosti a dělali si soudci sami, to bylo docela významné a docela prospěšné. Vzpomínám si, že Nejvyšší soud organizoval různé prověrky, byly to prověrky rozhodování soudů, ale nesoustřeďovaly se na konkrétní rozhodnutí, kde kdo rozhodl špatně a tak, ale soustřeďovaly se na rozhodovací trendy v jednotlivých krajích. A už to vedlo k různému zobecňování v rozhodování, protože jsme zjistili, že jeden krajský soud ve věci rozhoduje tak, jiný onak a měli jsme možnost dávat potom podněty ke sjednocování. Toto sjednocování v současné době v podstatě neexistuje, bohužel ho nedělá ani Nejvyšší soud a nejsou vytvořeny žádné prostředky k tomu, aby bylo. Proto pléduji za to, aby nějaký systém podobné dohledové činnosti vytvořen byl. Nebyl by to zásah do soudcovské nezávislosti, naopak by to vedlo k systémovému pochopení rozhodování na jednotlivých úsecích soudů.

Znovu zdůrazňuji, nesměla by to dělat správa soudů, museli by to dělat sami soudci, nesměla by to být kontrola rozhodování, ale muselo by to směřovat ke sjednocování nebo k vytváření zobecňujících materiálů. Konec konců zobecňující materiály bývalého Nejvyššího soudu jsou dodnes po nás žádané, dodnes se jimi soudci, mladí soudci, zabývají a považují je za cenné.

Dalšími orgány moci výkoné jsou ministerstvo vnitra a státní zastupitelství. Tyto orgány mají důležitý význam v trestním řízení. Kontinentální model trestního řízení přisuzuje policejním orgánům významnou roli při objasňování trestné činnosti, při její dokumentaci a přípravě podkladů atd. K vzájemnému prolínání těchto mocí, výkoné a soudní, tady zpravidla nedochází.

Státní zastupitelství jakožto soustava úřadů státu, určených k zastupování státu při ochraně státních zájmů, vy-

konává podle trestního řádu řadu úkonů směřujících k řádné činnosti policejních orgánů. Státní zastupitelství má procesní prostředky, jimiž může dávat podněty k přezkoumávání soudních rozhodování.

Tady samozřejmě dochází k zásahům do soudcovského rozhodování, ale tyto zásahy jsou zákonné, jsou mnohdy velmi cenné, a co je důležité, nedochází jimi k porušení soudcovské nezávislosti, protože tyto prostředky má i strana druhá, to znamená, máme tady vyváženost. Tam, kde si může odvolání podat státní moc, výkonná moc, tam si ho může podat i ten, kdo je postaven před soud, tedy obžalovaný nebo jeho obhájce.

Proti tomu žádné námitky nemám, ale zamysleme se, já to říkám už patnáct let na skoro každém shromáždění, zda není soudcovská nezávislost narušována jedním institutem, který jsme převzali ještě z doby socialismu, neustále si ho, nevím proč, chráníme, ale je to institut, je to opravný prostředek velmi nerovnoměrný, protože zvýhodňuje pouze jednu ze stran ve sporu. Mám na mysli samozřejmě **stížnost pro porušení zákona**.

To je relikv minulosti, který už podle mne v našem zákoně dávno neměl být, dovolání by mělo být nastaveno tak, aby strany měly vždy rovnoprávné, stejné postavení, aby tedy žádná strana nebyla zvýhodněna. Pokud tedy stížnost pro porušení zákona podává pouze moc výkonná, ještě navíc si to nechává posvěcovat jinou složkou moci výkoné, co podá, co nepodá, tak si myslím, že tady dochází k dosti zásadní diskrepanci. Také z hlediska soudcovského rozhodování je to dosti nepřijemný zásah.

Druhý zásah do soudní moci vidím v tom, že **nejsou jasně stanoveny působnosti orgánů policie a státního zastupitelství**. To znamená, že my máme v trestním řádu zcela jasně stanoveno, který soud rozhoduje jakou věc, máme věcnou příslušnost, místní příslušnost a soudy se od toho odchýlit nesmějí.

Ne tak je tomu ovšem v přípravném řízení, a potom vznikají různé zvláštní útvary, potom vznikají různé situace, kdy věc, která normálně spadá do kompetence okresních soudů, řeší v přípravném řízení nadřízené složky, krajské, celostátní, a rozhodování o určitých věcech se potom dostává do příslušnosti někam jinam.

Mám na mysli to, že si třeba orgány policie mohou vybírat, ke komu budou směřovat návrh na vzetí do vazby, a kdybych zmínil odposlechy, zas by to bylo povídání na dlouhé hodiny.

Tady vidím určitou nedokonalost celého našeho systému, a pokud bychom se jí chtěli zbavit, tak bychom museli na tom zapracovat legislativně. Tolik k těm aspektům obecným.

Ještě několik poznámek k aspektům individuálním.

V podstatě jsem si vybral jenom dva z těchto aspektů, o každém z nich by se dalo mluvit dlouze.

My se nedostáváme příliš do styku s tím, že by se někdo přímo snažil ovlivnit soudcovské rozhodnutí, že by docházelo k vyhrožování nebo k uplácení. Já jsem za celou svou kariéru nezažil, že by na mne někdo naléhal, jak mám rozhodnout. Nedělala to ani moc výkonná, nedělala to ani nikdo z extraneu. Ale co mě docela mrzí

na současné době je, že **dochází k určitému nepřímému ovlivňování soudcovského rozhodnutí prostřednictvím sdělovacích prostředků.**

Sami vidíte, možná se sami i někdy účastníte natáčení různých rádobí investigativních pořadů, kde se rozebírají postupy orgánů činných v trestním řízení včetně soudů, bez toho, že by ta věc byla dosud pravomocně skončena. Dávají se tam různé právní názory, jak by se to mělo rozhodovat, a to už je vlastně působení na ten soud, byť nepřímou formou. Je to podle mne naprosto nemístné. Vezměme si, že novináři si často vyberou jednu stranu, které v tom procesu fandí a na její stranu snášejí argumenty, protistrana se buďto nedostaví nebo se nechce vyjadřovat a nevede to k dobrým závěrům.

Chtěl bych apelovat na ty z vás, kteří se takto rádi mediálně prezentují – já vím, že třeba pro advokáta je to dobrá reklama – aby se nenechal vmanipulovat do něčeho, co by mohlo svým způsobem ovlivňovat to, co si soudci chrání nejvíce, svoji soudcovskou nezávislost.

Druhá poznámka, ta je přímo zase na nás, na soudce, protože považuji za nejdůležitější aspekt individuální soudcovské nezávislosti soudcovu odbornost a chtěl bych, aby si to uvědomoval každý soudce.

Vezměme si, že soudce rozhoduje spory mezi různými stranami a pokud ten spor rozhoduje, měl by být odborně **nad** těmito stranami. Chce-li být soudce nezávislý a chce-li nezávisle rozhodnout, musí být samozřejmě lep-

ší než ti, kteří se u něj toho práva a rozhodnutí domáhají. Proto podporujeme specializaci u soudů, v senátech, proto podporujeme vzdělávání u všech soudů a soudce vysíláme na vzdělávací akce, protože důsledky neobornosti jsou drtivé i pro samotné rozhodnutí. Jestliže soudce není odborně na výši, podvědomě inklinuje k té straně, ve které cítí nějakou právní sílu, a nezávislé rozhodnutí může být ovlivněno lepším právníkem. Proto by se soudce nikdy do této situace neměl dostat. A pokud se do ní dostává a neinklinuje k té silnější straně, tak se to projevuje ještě horším způsobem, arogantním vystupováním, které samo o sobě nesvědčí o tom, že soudce je dobrým soudcem.

Takže na nás, na soudce, bych kladl jako první požadavek nezávislosti, než vůbec budeme mluvit o nějakých systémových vztazích, začít u sebe, vzdělávat se a snažit se o to, být lepší a nejlepší.

Skončil bych jedním bonmotem, myšlenkou, ke které jsem směřoval. Setkáváme se s tím, že nám je nadáváno za to, že chceme být nezávislí. „Vy, soudci, vy jste nezávislí, vy si děláte, co chcete atd. ...“ Ale v tom podstata nezávislosti není. Soudcovská nezávislost je ústavní právo, ale není to ústavní právo soudců, je to ústavní právo občanů na to, aby měli nezávislé soudy. A od toho se taky musí odvíjet každá úvaha o tom, jakým způsobem soudcovskou nezávislost posilovat.

Děkuji za pozornost.

Lovells

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a proto přijme:

ADVOKÁTA / ADVOKÁTKU PROFESSIONAL SUPPORT LAWYER ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA / KONCIPIENTKU

POŽADUJEME:

- » **výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)**
- » **schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu**
- » **vysoké pracovní nasazení a flexibilitu**
- » **profesionální vystupování**
- » **dlouhodobý zájem o práci v advokacii**

NABÍZÍME:

- » **zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii a Severní Americe**
- » **odpovídající platové ohodnocení**
- » **práci v mladém kolektivu pražské kanceláře**
- » **možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu**

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte, prosím, faxem na číslo **224 210 004** nebo prostřednictvím e-mailu k rukám Ivetě Reichlové (**iveta.reichlova@lovells.com**), případně poštou na adresu Lovells, Na Příkopě 22, 110 00 Praha 1.